UZUN YÜRÜYÜŞ

AYLIK
SİYASİ
DERGİ
SAYI: 7
100.000 TL

1 EKİM '96

YENİLEME Mİ, YİNELEME Mİ?

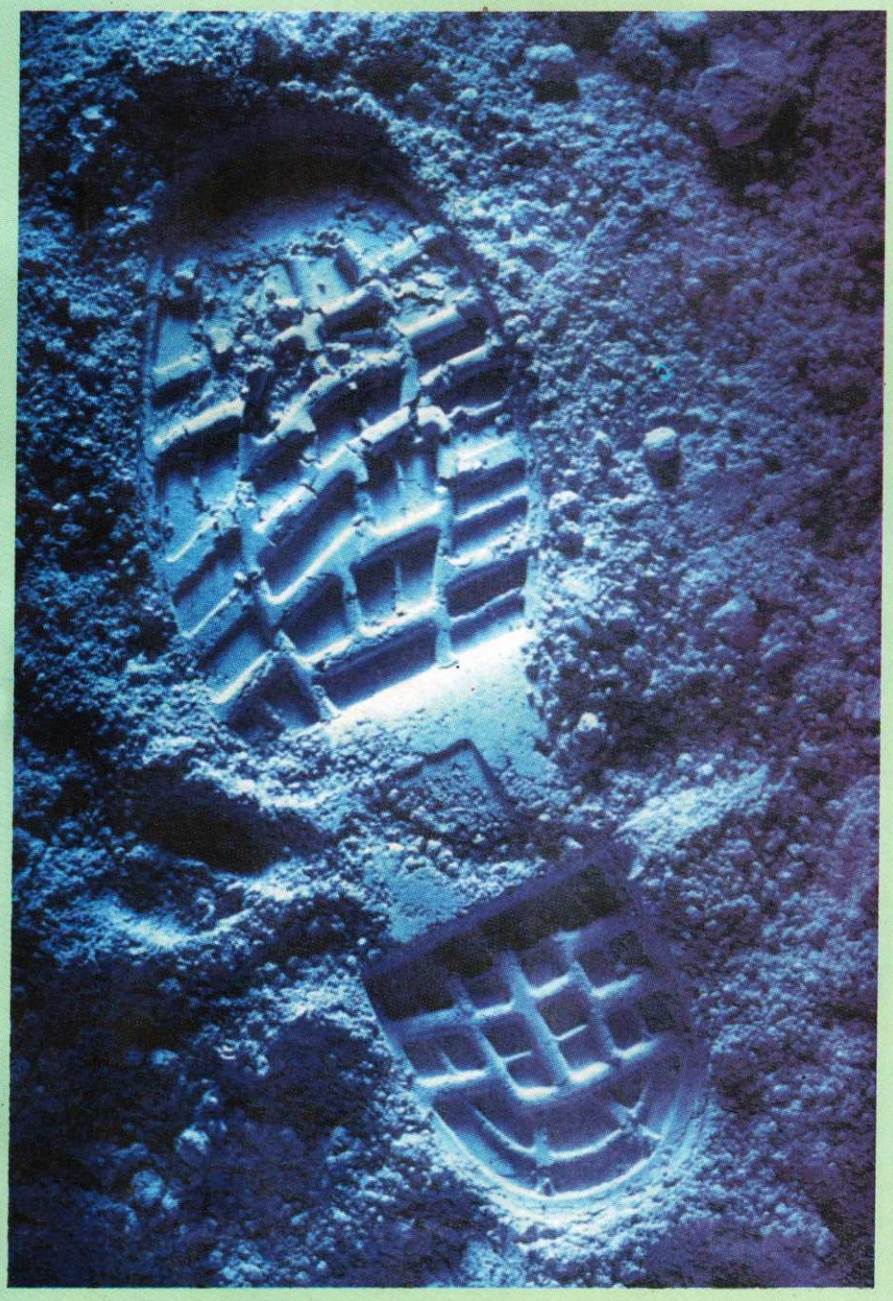

UZUN YÜRÜYÜŞ ÖZEL BÖLÜM: "NEO-LİBERALİZME KARŞI İNSANİ BİR TOPLUM İÇİN KITALARARASI BULUŞMA" TOPLANTISI VE ZAPATİSTALAR

Aşkın AYRANCIOĞLU / SİNOP

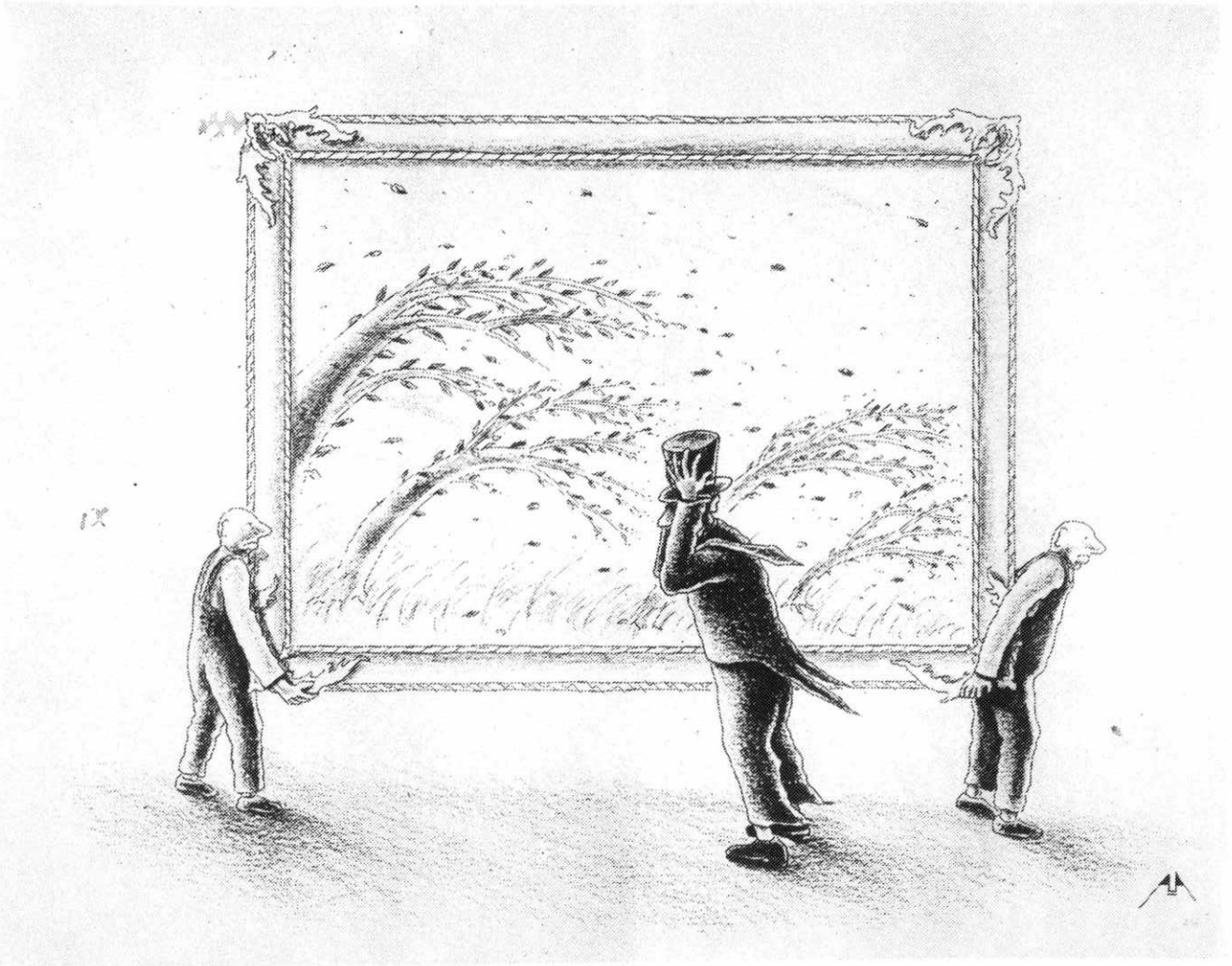

Merhaba,

Yedinci sayımızda yeni çabalarla karşınızdayız. Bu sayımızda Özel Bölüm olarak verdiğimiz Zapatistalar ve Yeni Dünya Düzeni'ne karşı mücadeleleri konulu çalışmalara ayrı bir özel sayı yada dergi sayfalarından kullanmadan içine özel bir bölüm olarak ekleyerek gerçekleştirmek istememize rağmen özellikle ekonomik zorlanmalarımızdan ötürü bu sayımızın yarısını ayırarak yayınlamayı uygun gördük.

Zapatistalar ve 27 Temmuz-3 Ağustos tarihinde düzenledikleri "Neoliberalizme" karşı uluslararası toplantı ilgi çekici, öğretici ve zengin deneyimlerle dolu. Bu yönüyle konuyla ilgili çalışmaları okurlarımıza ulaştırmanın önemli olacağını düşünerek böyle bir karar verdik. Beğeneceğinizi umuyoruz.

Özel bölüm çalışmamız, dergimize gönderilen birçok yazıyı değerlendiremememize neden oldu. Tüm yazar ve okurlarımızın bizi anlayışla karşılayacağını umuyoruz. Bu yazıları önümüzdeki sayılarda itina ile değerlendirmeye çalışacağız.

Kimi okur ve yazarlarımızın, dergi yazılarının ayın 18'ine kadar elimize ulaşması isteğimiz karşısında hantal davrandığını görüyoruz. Elimize 18'inden sonra gelen yazılar ancak bir sonraki sayıda yayınlanacaktır. Tüm okur ve yazarlarımızın dikkatine sunuyoruz.

Dergimize olan ilgi ve destekten dolayı tüm okurlarımıza teşekkür ediyor, duyarlılıkların sürmesini diliyoruz.

Gelecek sayıda buluşmak üzere...

TOHUM

BASIM YAYIN, GÖSTERİ VE ORGANİZASYON LTD. ŞTİ. ADINA

Sahibi ve Yazılışleri Müdürü
Filiz TEPELİ

Adres: İstiklal cad. Turnacıbaşı sok. Çeşme han No:21 / 3
Beyoğlu / İSTANBUL
TEL: 245 54 24 FAX: 245 43 70
Dizgi : Tohum Basım Yayın
Baskı: Ceylan Matbaa

ABONE KOŞULLARI:

Bir yıllık	Altı aylık
Yurtiçi: 1.200.000 TL	Yurtiçi: 600.000 TL
Yurdışı: 60 DM	Yurtdışı: 30 DM

Banka Hesabı: Güvenç ŞAR T. İş Bankası
TL Hesabı/ Galatasaray Şubesi: 722133
Pound Hesabı/ Parmakkapı şub. : 71160
Mark Hesabı/ Parmakkapı şub. : 73887

UZUN YÜRÜYÜŞ

EKİM 1996 SAYI: 7 (Ayda bir çıkar)
Fiyatı: 100.000 TL(KDV Dahildir)

İÇİNDEKİLER

Yenileme mi, yineleme mi? 2

Özgür düşün, eleştirel yaklaş!
MUZAFFER ORUÇOĞLU 4

Eğitimde özelleştirmeye kaldığı yerden
MEHMET YEŞİLTEPE 7

Yitirdiğimiz değerler
ERKAN UĞUR 9

Sanadır
OZAN VELİ 10

Özgürlük bilincin sonucudur ancak..
FATMA DÜNDAR 11

Katılık ve boşluk arasındaki çelişki
BİAN SİZU 14

ÖZEL BÖLÜM
- TOFV'nin "Neo-liberalizme karşı insani bir toplum için kıtalararası buluşma" toplantısına sunduğu tezler 17
- Umut Enternasyonali Güncesi
TEMEL DEMİRER 23
- Hem silahlı, üstelik demokratik!
GÜLSEN GÜNER 43
-"Yeni Dünya Düzeni ya da Düzensizliği"
SAADET ORUÇ 48

Dilin yapıp ettikleri- 2
CENGİZ GÜNDOĞDU 49

Beyin keçeleşince
MUSTAFA ÖZ 54

Toplumsal pratiğin kudretinden doğan birlik
İHSAN ASLAN 55

Birlik istemi
TALİP ÇAKMAK 57

"Hangi birimiz kendimizin olabildik ki?"
SERDAR ÇAKMAK 59

Sevgili Uzun Yürüyüş'çüler
KAAN ARSLANOĞLU 60

Değerlendirme ve öneriler
ARDA ARMUTLU 61

Yenileme mi, yineleme mi?

Resmimiz yinelemenin, aynı yolda dönüp dolaşmanın mı, yoksa tarzını oluşturmaya başlamış, sorgulayan bir özgürlükçülüğün attığı ilk adım mı?...

Mücadelede yeni, arkasında kalıcı ve derin izler bırakan devrimci özgürleşmeci bir adım mı, yoksa eski adımların izlerinden yürüyen sonu belli klasik bir duruş mu?

Bunu yanıtlamada başlangıç için olumlu kimi şeyler söyleyebiliriz, fakat bu sorunun esasta cevaplanması uzun bir süreç gerektiriyor ve yenilenme isteğinin yinelenme döngüsünü aşma mücadelesinde kazananın kim olacağı henüz belli değil...

Siyasal-ideolojik, felsefi-kültürel boyutuyla yeni insana/topluma olan ihtiyacı etraflıca hissettiğimiz bir süreçten geçiyoruz. Bu sorun hiç bir dönem yakıcılığını bu derece hissettirmemiştir. Yeni insanı/toplumu devrimci özgürleşme mücadelesiyle inşaa etmenin gereğince sağlanabilmesi için devrimci/sosyalist hareketin geçmişini ve yaşananları iyi bir analize tabi tutmamız gerekiyor.

Sorun alanının ağırlıklı bölümünü teşkil eden bu nokta üzerinde basiretli çalışmalar yapılmadığı gibi birikim ve deneyimlerde dağılmış/dağıtılmıştır. Böyle olması, her dönem Amerikaların yeniden keşfedilmesine yada eskinin vulgarize edilmiş görüngülerinde ısrarı istikrar diye göstermeye çalışan kastlaşmış anlayışların etkinliğini sürdürebilmesine neden olmaktadır.

Yenilenme ve dönüşümün lafzının sıkça tekrarlandığı ve hemen tüm kesimlerin ağzına pelesenk olduğu ortamda farkı farkettirmek, bu yolda ciddi, cesaretli ve tutarlı adımlar atmaktan geçiyor. Bununla beraber devrimci dayanışmayı, renkliliği ve kurumlaşmayı(uzmanlaşma ve kadrolaşma) sağlamak temel alınacak kriterler olarak öne sürülebilir.

Bu adımlar atılamadığı, atmak için çaba sarfedilmediği ve bir noktada durumun idare edilmeye başlandığı koşullarda yerinde sayma ve giderek gerilemenin kulvarına düşme başlıyor. Ve sonuçta hayata ve insanlaşma mücadelesine katkı sunmaktan ziyade kendi dar dünyalarını yaşatma amaçlı grupların üretimsiz atmosferi ortalığı kaplıyor. Klişeleşmiş sözcükler hatta cümleler, stotükocu-pragmatik-üretimsiz ve kişiliksiz yapılanmalar çarpık bir ortamın oluşmasına neden oluyorlar. Yinelemenin tüketici, çirkinleştirici yüzünü bu noktada yoğunca gözlemlemek mümkün oluyor.

Yeni ve ileri olma iddaasının yanı başında giden kendini tekrarın, üretimsizliğin ve müdahalesizliğin yinelemeciliği, kimsenin kendine toz kondurmazlık etmeden sorgulaması/tartışması gereken belirlenimdir.

Farklılık ve yenilik oluşturulan tarz ve etik değerler, hayatı ileri taşıyan toplumsal projeler ve bu projelerin somutta vücut bulmasını sağlayan araçlar baz alınarak irdelenmelidir. Kurumlaşma dediğim olgu da bu yaratımın toplamında başka bir şey değildir.

Bu noktadan girdiğimizde ger devrimci hareketin gerekse bir p çası olarak gelenek güçlerinin çe rek yüzyıllık pratiğinin olması ge kenin çok çok gerisinde olduğu 70'lerdeki atılımcılığından, ideo jik-siyasal etki gücünden oldu uzaklaştığını, ciddi bir prestij y mine uğradığını ve buna bağlı o rak 25 yıldır bu mirasın kuru sa nusu ve yinelemeciliğiyle müca leyi kotarmaya çalıştığı bir tablo karşı karşıyayız. Öyle ki önemli çüde sosyalist solun temsil ettiği çok erdem ve insani değer günü ülke topraklarındaki devrimci sosyalistler için söylenmesi zor telemeler durumuna gelmiş, sos list solun adeta bu değerler üzeri tepine tepine ezerek, devlet kültü ne parelel, benzeri bir şekillen erozyona uğradığı, yozlaştığı izle olmuştur.

Demokratlık, çalışkanlık, ür kenlik, modernlik noktasında sos list solun önemli bir kesimi dev rahmet okutacak pozisyonda sey mektedir. Sosyalist solun temsil tiği bilimsellik, paylaşımcılık, da nışmacılık, farklı fikirlere açıklık tahammüllülük, güvenilirlik g değerler dahi dışarıdan bir bak ele alındığında hiçte iç açıcı bir zisyonda değildir.

Statükoculuk, gelenekçilik muhafazakarlık solun içine kap masını, yenilenememesini ve ha

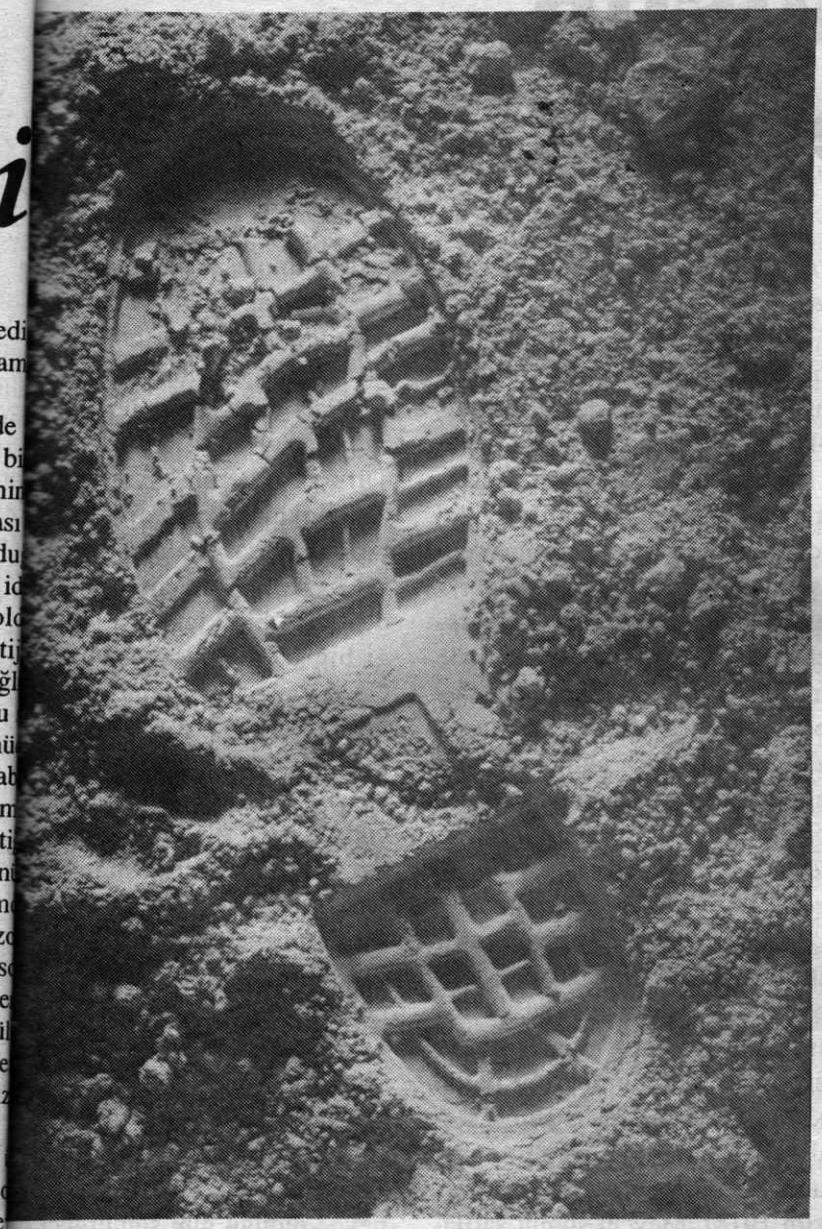

kalayamamasını beraberinde getirmiştir.

Siyasal, kültürel ve ideolojik anda kurumsallaşmışlıkta durum dur ve savunulan tüm farklılıklara rağmen yapılanmaların hemen psi pratikte aynı problemleri yamaktadır.

Kurumlaşma noktasında bir çok yapılanmanın oturaklı ve düzenli bir arşivi dahi yoktur. Ülkede yada ülke dışında sağlanacak böylesi bir ciddi ihtiyaç bir türlü hayata geçirilememiştir. Esasta bu bir gereksinim olmamıştır. Bir iki yıl önce yapılan çalışmalar, eleştiriler, öneriler yüksek ihtimalle kaybolmakta, bulunamamaktadır. Ürünlerin, çalışmaların değerlendirilmediği, derlenip toparlanmadığı bir yapılanmanın nasıl birikim sağlayabileceği, kurumsallaşacağı noktasını bu küçük örnekte görebiliyoruz.

Tüm bu noktalardan sonra başa dönersek, bir şeyin gerçekten muhasebe edilip içselleştirilmesi, duyumsanması gerekmektedir. Böylelikle başlangıç adımının yarısı atılmış olacaktır. Peşinden yenilenme ve dönüşümü sağlamak daha olasılık dahilindedir. Fakat "sosyalistiz, ileriden ve dönüşümden yanayız" tümdengelimiyle başladığımızda, yenilenme istemi neredeyse laf olsun diye ortaya konulan bir anlayışa dönüşmektedir.

Yenilenme sağlanamasa da gösterilen çaba bir göstergedir en azından. Yenilenme isteğinin ve çabasının boyutunun ne düzeyde olduğu, pratikte bunu ne ölçüde sergileyebildiği üzerinde, geleceğe evrilme açısından duyarlılıkla durulmalıdır.

Temel sorun öncelikle içinde bulunulan durumu ve yeteneklerimizi/kapasitemizi objektif olarak tespit edebilmek, nasıl ve hangi dinamiklerle kapasitemizi geliştirebileceğimizi planlamaktadır. Daha bu adım dahi layığınca atılabilmiş değildir.

Sorunların tespit edilmesiyle içice olarak çözümler üzerinde yoğunlaşılması eleştirel/özeleştirel bir yaklaşımla eski birikimin üzerinden an'a uyarlanıp aşarak, yeniden yapılanmanın köşe taşlarının oluşturulması da atılması gereken bir önemli adımdır.

Soğukkanlı ve sabırlı, mütevazi ve uyumlu bir tarz yaratarak uzun soluklu böylesi bir koşuya soyunmak kaçınılmaz bir gereksinimdir.

Yenilenmenin yenilemeyle savaşımının konjöktürümüzde ki çerçevesi budur ve kazananın yenilenme olması yukarda belirttiğimiz hususların kavranılmasına, hayata geçirilebilmesine, derinleştirilebilmesine bağlıdır...

Özgür düşün, eleştirel yaklaş!

Muzaffer ORUÇOĞLU

İbrahim Kaypakkaya'nın, ulusal sorunda, Lenin'i adamakıllı bir şekilde özümlediğini söyleyebiliriz. Lenin 1903'de, Polonya sorununu, Polonyalı sosyalistlerle tartışırken bir kaç nokta üzerinde vurgu yapıyordu. Bunlardan birincisi, proletarya partisinin, *"ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı yerine, her ulus içindeki proletaryanın kendi kaderini tayin hakkına geçerlik kazandırmayı kesin temelli ödev saymasıydı."* Yani sınıf savaşımı ilk ve esastı. *"Ulusların kendi kaderlerini tayin istemini ikinci dereceye koymak, bu savaşımın çıkarınaydı."* (Ulusal Sorun ve Ulusal Kurtuluş Savaşları sf.14) O zamanlar, proletaryanın ulusal bağımsızlık savaşlarına önderlik etmesi düşüncesi, berraklaşmış, yaygın bir düşünce değildi. Lenin, Polonya'nın Rusya, Almanya ve Avusturya arasında paylaşılıp köleleştirildiği şartlarda, sınıf karşıtlığının ulusal sorunları gerilere ittiğini savunuyor, *"kuşkusuz kapitalizmin devrilmesinden önce Polonya'nın kurtulması olasılığı hemen hemen yok gibidir."* (age, sf.18) diyordu. Ve şunu da ekliyordu. *"Ama bunun kesinlikle olanaksız olduğu, ya da Polonya burjuvazisinin, bağımsızlığın yanında yer almasına yol açacak koşulların ortaya çıkmayacağı da söylenemez."*

Yani o dönemde, sınıf bilinçli Polonya preletaryasının, Polonya ulusuyla işgalci üç devlet arasındaki baş çelişkiyi kavraması, işgale karşı çıkan tüm sınıf ve tabakalarla ittifak kurarak bağımsız, demokratik bir Polonya'nın gerçekleşmesine önderlik etmesi perspektifi berrak değildir. Bu perspektif Kautsky'de ruşeym halinde olmasına ve Lenin tarafından farkedilip zayıf bir olasılık olarak desteklenmesine rağmen berrak değildir. Üstelik Lenin, *"Polonya sorunu üzerine söylediklerimiz, bütün öteki ulusal sorunlar için de geçerlidir,"* diyordu o yazısında.

Ama ne oldu? Lenin'in zayıf ihtimali gerçekleşti. Birinci emperyalist savaşın sonucunda Avusturya-Macaristan imparatorluğu parçalandı, Alman devrimi patladı, Rus Devrimi zaten gerçekleşmişti ki çöken üçlü işgalin enkazından Polonya devleti doğdu (8 ekim 1918). Mevcut somut şartları ve ulusal sorunu, Roza Lüksemburg başta olmak üzere Polonyalı komünistlerden daha iyi kavrayan Polonya burjuvazisi kazandı. Hem de bir yığın Polonya sosyalistini saflarına katarak.

Kaypakkaya'nın perspektifi, tıpkısı tıpkısına Lenin'in perspektifidir. O dönemde başka türlü de olamazdı. Kürdistan'da sınıf mücadelesinin esas olduğu anlayışın bağlı olarak geniş köylü yığınlarıyla feodalizm arasındaki çelişkiyi baş çelişki olarak tesbit etti. Dostları düşmanları bu çelişkinin ruhuna uygun olarak ayrıştırdı. Türkiye ile Kürt diyarını bu canalıcı noktada aynileştirdi. Bununla birlikte ulusal sorunun özünü, ulusal baskının amacını, hedefini, dönemde hiç kimsenin göremediği bir şekilde, isabetlice gördü. Geçmişteki Kürt milli hareketlerine doğru yaklaştı. En küçük bir ulusal ön yargıya ve ayrıcalığa karşı Lenin duyarlılığı ile karşı çıktı, kararlı bir şekilde mücadele etti. Bu ve benzeri canalıcı noktalarda Türk ve Kürt solunun gidinahlarını açığa çıkardı.

Kaypakkaya'nın yaşadığı dönemde, doğuda durum neydi? Güney Kürdistan'da Kürtler döğüşüyorlardı. Fırat'ın ötesinde ise komando birliklerinin yürüttükleri geniş çaplı operasyonlarla ağır bir baskı altında yaşıyorlardı. Ve güneyde olduğu gibi sömürgeci güçlerle Kürt ulusu arasındaki çelişki baş çelişkiydi. O dönemin Türkiyeli komünistleri, güçlü bir miras sahip değillerdi. Bilgi birikimleri derin araştırma ve özgür düşünme yetenekleri zayıftı. Özgür düşünme yeteneğinin, bilgi ve deneyim birikimiyle yakından ilgisi vardır. Zayıf, kendi içinde her zaman otoriteye ve güce sığınma vey

aş vurma eğilimini taşır. Çok üçlü bir sınıf duygusuna ve kavayış gücüne sahip olan Kaypakaya, uluslararası proletaryanın usal sorundaki genel teorisine re bir bağlı kalmayıp da, somut rtları esas alarak nisbeten daha zgür düşünseydi baş çelişkiyi rebilirdi diye düşünüyorum.

Bunun yanında Kaypakkaya, rt parçada yaşayan Kürt burjuzisinin ve tüm Kürtler'in ruhunda yaşayan birleşme arzusunu ve arzunun, "sosyal gelişmeyi ve nıf mücadelesini doğrudan doğya köstekleyen" bir güç olduğu rçeğini de göremedi. Emperyastlerin Kürt ulusunu Lozan'da rçalamasını kınarken şöyle diurdu: "...Yukarda işaret ettiğimiz rhi haksızlık, artık günün meselesi olma niteliğini çoktan yitirştir, sosyal gelişmeyi ve sınıf cadelesini doğrudan doğruya steklemek gibi bir mahiyet taşımaktadır." Halbuki o dönemde, zeydeki milliyetçi Kürtler, güydeki savaşı canı gönülden desliyorlardı. Lozan, Kürtler'in nevi dünyasını alt üst etti. Lo'dan bu yana ortaya çıkan her lliyetçi, yurtsever Kürt harekenin ruhunun derinliğinde çok çlü olarak yaşadı birleşme arzu. Zaten bu böyle olmasaydı, geişin ve günün meselesi olmak çıksaydı, bölge devletlerinin rtler'e karşı kurdukları paktlar, ufaklı dayanışmalar da ortaya rmazdı. Sorun gelişerek bugünhalini alamazdı. Kuzeyde ortaçıkan, sürekliliğini ve sistemini koruyan modern gerilla sası, bugün özellikle üç parçada emli bir güç haline gelmiştir. rçalanmış, birbirine bitişik, ezibir ulusun burjuvazisi, hiçbir zaman ve hele hele özellikle de böyle bir dünyada, parçalanmış kendi pazarını dört devlete karşı birleştirme ve birleşen bu pazarın biricik efendisi olma gibi temel bir sınıf çıkarından vazgeçemez ve bu sorunu tarihin gündemine sürekli sokmaya çalışır.

Proletaryanın sınıf çıkarı, parçalanmış ulusu birleştirme kavgasına atılmaktan, "sosyal gelişmeyi ve sınıf mücadelesini doğrudan doğruya köstekle"yen bu sorunu kendi önderliğinde, birleşik bağımsız demokratik bir ülke gerçekliğine kavuşturmaktan geçer. Lozan'dan bu yana, dört parçada bu şiarla savaşan bir komünist partisi olsaydı bugünkü durum ne olurdu? Geçmişte olduğu gibi bugün de, her parçada feodal parçalanmışlığı şu ya da bu derecede yaşayan, birbirlerini, feodallerin önderliğinde, zaman zaman da bölge devletlerinin ve emperyalistlerin kışkırtmasıyla boğazlayan savaşçı Kürtlerle mi karşılaşırdık acaba? Sanmıyorum. Birkaç on yılı göze alan ve direnmeyi farz haline getiren doğru çizgideki bir komünist partisinden, birleşik, zinde bir halk doğar. Büyük bir komünist partisi, dört parçada dört seksiyonuyla, birleşik, bağımsız, demokratik bir savaşla iyi bir durum yaratabilir.

Bu durum karşısında ezen ulus komünist partilerinin tavrı ne olurdu. Tam da İbrahim'in, yazısının bir yerinde koyduğu tavır olurdu. "Türk" yerine "dört ezen ulus" ibaresini koyarak okuyalım. Eğer dört ezen ulus komünist partisi, *"Kürt ulusunun ayrılmasının proletaryanın sınıf çıkarları açısından yararlı olacağına karar verirse, mesela ayrılma halinde Kürt bölgesinde devrim olanağı artacaksa, o taktirde bizzat ayrılmayı savunurdu; hem dört ezen ulus işçi ve emekçileri arasında, hem de Kürt işçi ve emekçileri arasında ayrılmanın popagandasını yapardı. Her iki halde de dört ezen ulus işçi ve emekçileri arasında, hem de Kürt işçi ve emekçileri arasında ayrılmanın propagandasını yapardı. Her iki halde de dört ezen ulus işçi ve emekçileriyle Kürt işçi ve emekçileri arasında sıcak ve samimi bağlar doğardı. Kürt halkı, dört ezen ulus halklarına ve komünistlerine büyük bir güven ve dostluk duygusu beslerdi. Halkların birliği pekişir, devrimin başarısı daha da kolaylaşırdı."*

Birleşmenin biçimini şimdiden tahmin etmek oldukça zordur. Ama her parçada kazanılan her hakkın ya da mevzinin, birleşme yolunda atılmış bir adım olduğunu bilmeliyiz.

Altmış sekizlerde aydınlanmanın merkezi Türkiye'ydi. Gerilla savaşının başlamasıyla bu merkez Kürt dünyasına kaydı. Ateş aydınlatır. Yıkım ve aydınlanma baş başa yükseldi. Doğu aydınlanırken batı çürüdü. Türk savaş makinası, doğudaki haklı savaşı, batıdaki yığınların dikkatini sınıf mücadelesi sorunlarından uzaklaştırmanın, onları azgın milliyetçi ögelerle donatmanın bir aracı olarak kullandı. Ezen ve ezilen ulusun işçileri arasında derin kin tohumları ekti, onların sınıf kardeşliğini parçaladı. Haklı savaş, doğuyu, çürüyen batı karşısında dimdik ayağa kaldırarak dünya gündemine soktu. Bu durumda, komünistlerin doğuda süren Kürt savaşı karşısında tavırları açık ve

kararlı olmalıdır. İbo'nun tavrı gayet açıktır:

"Kürt milletinin kendi kaderini kendisinin tayin etmesini istemek, yani ayrı bir devlet kurup kurmamaya bizzat Kürt milletinin karar vermesini istemek. Bu, pratikte, dışardan müdahale edilmeksizin, Kürt bölgesinde genel oylama yapılması, ayrılma veya ayrılmama kararının bu yolla veya buna benzer bir yolla bizzat Kürt milleti tarafından verilmesi anlamına gelir. Kürt hareketini bastırmak için yollanan bütün askeri birliklerin geri çekilmesi, her türlü müdahalenin kesinlikle önlenmesi..." (S.Yazılar, 199)

Evet, bugün savaşan Kürtle Türk savaş makinası arasında bir barıştan söz edeceksek-ki etmeliyiz- bu temelde etmeliyiz. Bununla birlikte, komünistlerin Kürt dünyasında vakit yitirmeksizin partileşmeleri, çok daha güçlü, parlak bir ateşle Kürdü yepyeni bir dünyaya taşımaları gerekiyor. Kürt topraklarında Kürt ve diğer milliyetlerden komünistlerin işleri hem zor, hem kolaydır. Zordur çünkü bir parçada mücadele etmek, Kürt sorununda çıkarları genelde birleşen dört devletin birleşmiş gücüne karşı mücadele anlamına gelecektir. Bu aynı zamanda bölgede güçlenen ezilen ulusun burjuva feodal güçlerinin yanlış davranışlarına, karşılıklı boğazlaşmalarına ve antikomünizmine karşı da mücadele anlamına gelecektir. Zaten komünist partisi böyle bir zeminde iki taktik uygulamak, bunda ustalaşmak zorundadır. Milliyetçilerin komünist harekete yönelttikleri saldırılara kararlı bir şekilde karşı koyma taktiği, milliyetçilerin ezen ulusa karşı verdikleri mücadeleleri destekleme ve bu noktada onlarla ittifakta ısrar taktiği. Bu iki taktik iç içedir. Komünist partisinin yaşamını işgal eder. 1920'nin temmuzunda Lenin şöyle diyordu:

"Komünistler olarak biz, sömürgelerdeki burjuva-kurtuluş hareketlerini, bu hareketler ancak gerçekten devrimci olduğu ve bizim, sömürülen yığınlarla köylüleri devrimci bir ruhla örgütleyip eğitme çalışmalarımızı engellemediği ölçüde desteklemeliyiz ve destekleyeceğiz. Eğer bu koşullar yoksa, bu ülkedeki komünistler, İkinci Enternasyonalin kahramanlarını da kapsayan reformcu burjuvaziyle savaşmalıdırlar." (U. Sorun ve U. Kurtl. Savaşları, 405, Lenin)

Bu doğru değil bence. Biz sömürgelerdeki burjuva-kurtuluş hareketlerini, tarihi olarak haklı hareketler oldukları için; Lenin'in deyimiyle, *"zulme karşı genel demokratik muhteva"* taşıdıkları için; *"ulusun egemenliği uğruna her türlü ulusal baskıya karşı mücadele"* ettiği ve geniş köylü yığınlarını feodal uyuşukluktan geçici da olsa kurtardığı için destekleriz. Burjuva kurtuluş hareketleri, komünist partisinin, *"sömürülen yığınlarla köylüleri devrimci bir ruhla örgütleyip eğitme çalışmalarını"* engelleyebilirler. Destek verip vermemede temel şart olamaz bu. Dar, faydacı bir tutum olur bu. Sınıf mücadelesinde bunu uygulamak, sınıf çıkarlarına terstir. Lenin bile bu görüşünü uygulamamıştır. Çerkez Ethem'in, Halk İştirakyun Fırkası'nın, Mustafa Suphi ve arkadaşlarının Kemal Paşa tarafından yokedilişinden bir yıl sonra Lenin'in değerlendirmesi şöyledir:

"Türkiye'nin kendisi, emperyalist hükümetlerin yağmasına, öylesine şiddetle karşı koydu ki, bu ülkelerin en güçlüsü bile, elini Türkiye'nin üzerinden çekmek zorunda kaldı. Türk hükümetiyle şimdiki görüşmeleri büyük bir kazanç saymamızın nedeni budur." (Age, sf 417)

Afganistan emiri Emanulla Han'a yaklaşımı da aynıdır. Hatt biraz ileri gider, yazdığı mektupt Han'ı dolaylı olarak "Rus örneğin izleme"ye çağırır.

"Afgan halkının Rus örneğin izleme arzusunun, Afgan devletini gücünün ve bağımsızlığının en i güvencesi olmasını dilerim." (Ag sf.357)

Bu tip hatalara rağmen hiç ku ku yok ki Lenin, ulusal sorunu büyük bir ustasıdır. Bu noktad komünizm ustaları içinde en d yarlı insan da O'dur. *"...milli azı lıklara taviz verme ve hoşgörüy davranma hususunda yetersiz ka maktansa, aşırı gitmek daha iy dir."* (Doğuda Ulusal Kurtuluş H reketleri sf.383-384) diyen ve b nu da kısa iktidar yaşamında uyg layan insandır O.

Kendi gerçekliğimizi esas alm lı, özgürce düşünmeli, ustalar ba ta olmak üzere herkese eleştir yaklaşmalıyız. Komünizmin dire tifidir bu. Yazımı Lenin'in bir s züyle noktalıyorum:

"...gerek barış, gerek savaş z manında, ezilen ulusların ayrılm özgürlüğünden yana propagan yapmayan bir sosyalistin, gerçek sosyalist ya da enternasyonali olmadığını, yalnızca şövenist old ğunu ilan etmediğimiz sürece, to rak ilhaklarına karşı savaşımın anlamsız kalacak ve sosyal-yurts ver bağnazları hiç ürkütmeyece tir." (U. Sorun ve U.K. Savaşla sf. 236)

OKULLAR AÇILDI!

Eğitimde özelleştirmeye kaldığı yerden...

Mehmet YEŞİLTEPE

Özelleştirme, gündeme getirildiği andan itibaren sürekli olarak, dikkatleri farklı yöne çeken, ufuk daraltan, bilinçleri şaşırtan yöntemlerle beslendi.

Mal üretimi ile sınırlı olmayan ve hizmet sektörünü de kapsayan özelleştirme, eğitim, sağlık gibi alanlarda adım adım gerçekleşirken, bu alanda üretilen hizmetlerin alınıp satılabilmesi, metalaşması amaçlanıyor.

İki yıl önce ilk adımı atılan ve giderek daha kapsamlı bir biçimde gündeme sokulan "katkı payı" devletin paralı eğitime geçiş için kullandığı basamaklardan biridir. Bu basamak, bütçeden eğitime ayrılan payın düzenli bir biçimde düşürülmesi, ders kitabı fiyatlarındaki artış, özel okulların yaygınlaşması, üniversitelerde harçların çok yüksek oranlarda belirlenmesi gibi basamaklarla birleşince amaçlarının paralı eğitim olduğu gün gibi açığa çıkmaktadır.

Türkiye'nin silahlanmaya, kirli savaşa yaptığı harcamalar düşünüldüğünde sorunun kaynak sorunu olmadığı görülecektir. Bütçenin sınırlı olanaklarını gerekçe göstermek, okullara gönderilen ödeneklerin yetersizliğinden dem vurmak veya harçların ödenemez olmadığından, kredi kolaylığı sağlandığından sözetmek sorunun kaynağına ulaşmayı engelleyen oyalayıcı ve yanlış bir tartışmaya taraf olmaktır.

"Sermayenin tabana yayılması" yalanı gerçekliği örtmeye yetmiyor. Herşey tüm çıplaklığıyla ortadadır. İnsana ait olana her değer gibi sağlık da, eğitim de bir avuç sermayedarın kar hırsına feda edilmektedir.

Varolan sistemde üniversitelere biçilen rol düzenin "eleman" ihtiyacını karşılamak ve daha önemlisi, ideolojik yön almayı gerçekleştirmektir. Ancak bugün gelinen noktada üniversiteler, bu ihtiyacı da karşılayamaz durumdadır. Kurulan özel üniversiteler, vakıflara üniversite kurma olanağının tanınması vb. gelişmeler kendini dayatan böyle bir ihtiyacın ifadesidir. Bunun yanında, farklı hesaplarla devreye sokulan derme-çatma üniversiteler, önümüzdeki dönem politik hesaplarla daha da artacak ve eğitim sorununu çözen değil, varolan keşmekeşi arttıran bir işlev görecektir.

12 Eylül damgasını taşıyan 82 Anayasası'nda dahi eğitim bir hak olarak yer almıştır. Bugün gelinen noktada en temel hak ve özgürlükler gibi eğitim hakkının da gasp edilmek istenmesi, egemenlerin kendi yasalarına dahi tahammülsüzlüğünün ifadesidir.

Öğrenci gençliğin giderek budanan hakları karşısında yükselen tepkilerini önlemek, baskı altında tutup sindirebilmek için hazırda bulundurulan polis gücü yapranmış, teşhir olmuştur. Onun yerine Özel Güvenlik Birimleri yerleştirilmeye çalışılmaktadır.

Anti-demokratik uygulamaların, hak gasplarının, gerici-faşist eğitimin uygulanması açıktır ki eli sopalı güçler eşliğinde yapılacaktır. Önümüzdeki dönem çatışmaların yoğunlaşacağını öngörmek ve Özel Güvenlik Birimleri'ni de bu kapsamda değerlendirmek gerekiyor.

Yapılması gereken şey; bu yağma düzeninde, sürünerek de olsa yaşamayı veya boğaz tokluğuna dilenmek olmamalıdır.

Okullar ticarethane, eğitimciler tahsildar, öğrenciler -ve veliler- yolunacak kaz değildir.

SALDIRILARI PÜSKÜRTMENİN YOLU ÖRGÜTLÜ OLMAKTAN GEÇER

Öğrenci gençlik, sosyal ve siyasal görüşleri itibariyle farklı gruplara ayrılır. "Öğrenci olmak" ortak paydasında homojen bir çağrışım yapan bu genç kitle özünde hiç de homojen olmayan bir yapıya sahiptir. Örnek oluşturması itibarıyle 1900'lerin başında Rusya'da yayınlanan ve öğrencileri "1-Kayıtsızlar, 2-Akademisyenler, 3-Öğrenci Hareketi Karşıtları, 4-Politikacılar" biçi-

20 Aralık 1995, İ.Ü. Öğrenci Koordinasyonu eyleminden bir görüntü

minde dört ayrı grupta toplayan "ÜNİVERSİTELİ" gazetesi hatırlanabilir. Elbette ki büyüteç altına alınan böyle bir kitlenin farklı sınıflandırmalara tabi tutulması mümkündür/ gereklidir. Asıl önemlisi, böyle bir sınıflandırma, yapılması düşünülen çalışmanın ön adımı olarak algılanmalıdır. Öğrencinin etkisinde bulunduğu koşullanmaları ve sahip olduğu beklentileri bilen ve bunu hesaba katan bir programın uygulanabilirliği, başarı şansı daha yüksek olacaktır.

Ezbere, mutlak ve koşulları hesaba katmayan araç ve yöntemlerle yapılacak çalışmalar devrimcilerle öğrencilerin buluşmasını zorlaştırır. Bilindiği gibi son yıllarda öğrenci dernekleri ve kurumlaşmaya yönelik araçlar, kurucusu olan devrimcilerin kendi dar çevreleriyle sınırlı kalmış, öğrenci kitlesiyle arasında mesafe oluşmuştur. Bunun nedenleri daha üretken ve yaratıcı bir yaklaşımla sorgulanmalıdır. Kendi açtığı dükkanda hem bakkal hem müşteri durumuna düşen devrimcilerin başarısını müşterileri bakkala çekebilme ile doğru orantılı olduğu kabul edilirse, sorunu, öğrencilerin duyarsızlığı ile açıklayan anlayıştaki kolaycılık daha hızlı aşılır.

Öğrenci gençlik içerisinde maya olma özelliği de taşıyan örgütlü yapılar, en geniş birlikteliği, ortak hareketi gözeterek adım atmalıdır. Ancak, mezar sessizliği içerisinde olan, edilgen ve hareketsiz kitle de "birlik" görüntüsü verir. Eylem, böyle bir "birliği" ayrışmaya sokar. Mayanın adım adım yayılan ve tüm bünyeye nüfuz eden özelliği düşünülerek, kısa vadede daralma, uzun vadede ise güçlü birliktelikler vaadeden eylemden kaçınılmamalı, ayrışma göze alınmalıdır.

MEVCUT OKULLARIN HİÇ Mİ YARARI YOK?

Bugünkü okulların, bilimleri genel olarak öğrettiği ve çok yönlü insanlar yetiştirdiği iddiası koca bir yalandır. Varolan toplum sınıf bölünmesi, sömüren ve sömürülen ilişkisi/ayrımı üzerine kurulmuştur.

Genç kuşak okullarda, çıkar ilişkilerinin devamına hizmet eden, güvenceye alan biçimde yetiştiriliyor. Okullarda ezbercilik bir metoddur. Öğrencilerin beyni bir yığın gereksiz, ölü bilgiyle dolduruluyor. Ancak yine de, bu eğitim sistemine rağmen, verilen bilginin bize yar yacak olanını seçmesini bilmek g rekiyor. İnsanlığın bilgi birikimi edinmeden (elbetteki bunun tek ar cı okul değildir) Marksist bilim sonuçları ile yetinerek başarı sağl mak mümkün değildir. Marksizm zaten bu bilgi toplamının sonucud Aynı zamanda bu öğreti 19. yüzyıl bir tek insanının eseri olmadığı gib bugün mücadelelerinde onu rehb edinen milyonlarca insana malo muştur.

Kapitalist toplum koşullarınd kazanılmış olan insan bilgisinin sa lam temellerine dayanan ve topl mun gelişme yasalarını ayrıntılı b çimde inceleyen Marks önüne k münizm hedefini koydu. O, ins düşüncesinin yarattığı herşeyi eleş rel bir gözle inceledi. Hiç birşe gözardı etmedi ve burjuva önyarg ların ufkunu aşan sonuçlara ulaştı.

Bugünkü okullara, ezberciliğ insanların beyinlerine yığınla bozu muş bilgi doldurmalarına karşı ç karken, bu okullardan yararlanma nı da bilmek gerekiyor. Bizlerin, i sanlığın kazanımı olan tüm bilgile ihtiyacı vardır. *"Eğer ki bir ins komünist olduğunu ve temel şeyle bilmesine gereksimini olmadığ açıklarsa, o zaman ondan herş olur, ama bir komünist olmaz"* (L nin)

Bugün sakatlanmış metodlarla b ze aktarılan bilgileri eleştirel b yaklaşımla bilgi dağarcığımıza ye leştirirken, insanlığın, insanlar iç gerekli olan birikiminin hepsine i tiyacımız olduğunu unutmamalıyız

Okulların, mevcut düzenin dev mını sağlayacak hizmetkarları yeti tirmeyi amaçladığı ve bilim adaml rının üretimleri konusunda özgür o madığı, yönalmaya zorlandığı ge çeğini bilen bizlerin bu tuzağa dü me olasılığı daha azdır.

Mücadelemizi, bilimsel, özer demokratik eğitim amacından sa madan; ama bilgi perhizine de dü meden sürdürmeliyiz.

YİTİRİLEN BİR DEVRİMCİNİN ARDINDAN,

Yitirdiğimiz değerler

Erkan UĞUR

Almanya'nın Duisburg kentinde 27 ağustos günü, devrimci bir eylem yaptığını zannedenlerce öldürüldü **Kemal Yazar**. O yıllarını mücadeleye adamış, sisteme muhalif kimliğinden ötürü bir çok kez işkence görmüş ve cezaevlerinde yıllarca kalmış bir devrimciydi...

Günü geldi düşmanın yapamadığı, aynı cephede olduğu dostları tarafından yapıldı. Düşmanı bildikleri taraftan değilde dost bildikleri taraftan acımasızca öldürüldü.

Sömürücü düzenin sahipleri mayıştırarak güldü; sosyalistler, devrimciler ve demokratlar ise bir kere daha sarsıldı değerlerin ağırca yitirilişine.

Söylemde tüm devrimcilerin kabul ettiği ve karşı çıktığı sol içi çatışma, fraksiyonculuk; herkesin kendi küçük dünyasında öne sürdüğü gerekçelerle yaşam bulmaya devam ediyor.

"Ben dersem doğrudur, ben yaparsam haklıyım, bana inanın" benmerkezciliğinin kibiri ve pervasızlığıdır yaşanan. Adaletli ve objektif olabilmenin manivelası yitirilmiştir bir kez. Kendini en doğru ve şaşmaz sananlarda diyalektik materyalistliği nerededir acaba? Eleştirilere kulak asmayanlarda, devrimci demokratik kurumların uyarılarına aldırış etmeyenlerin bu tarzının devrimcilik ve sosyalistlikle bağdaşır bir yanı var mı?

Kemal Yazar'ın öldürülmesiyle bir kez daha sergilen bu olumsuz pratik sosyalist solun ülkemiz toprağındaki genel biçimlenişinden ayrı düşünülemeyecek bir olgu. Sekter, grupçu, faydacı, dogmatik ve benmerkezci biçimleniş yapay saflaşmaları, sol içi şiddeti, halka rağmenliği, üretimsizliği ve düzeysizliği doğuruyor. Bu da türlü ilkelliklerin, fırsatçılığın, anti demokratikliğin boyvermesine zemin oluşturuyor. Sol dergilerdeki eleştiri uslubunun altında yatan dahi bu kültürün etkileşimidir.

Ülkemiz sosyalist sol hareketinin kendini yenileyememesinin, yenilgisinin üzerine sünger çekmesinin ve hayata kapalılığın cezasıdır çekilen bu acılar, yaşanılan erozyonlar.

Yaşanılan bir çok bölünme, iç çatışma ve "cezalandırma"larda kamuoyuna ciddi deliler ve yenilir yutulur gerekçeler sunamayan devrimci yapılanmaların (hele hele parçalanma dönemlerinde yaşadığı, örgütü ele geçirme/elde tutma kavgalarını göz önünde bulundurursak) hiç bir güvenilirliği kalmadığından bu tür durumlarda çok daha titiz davranarak, geniş devrimci platformlar kurarak yada en azından farklı bir-iki devrimci gruptan da denetçi sağlayarak gerçekleştirmesi gerekirken(kimse bunun olanaksız olduğunu söylemesin, şehirde de-kırda da, bir çok cezaevinde de bu mümkündür), yaşanılan apar toparlıklar ciddi olumsuzlukların işareti olarak görünmektedir. Yargılama yada iddaların gerçekliğini inceleme süreçleri çoğunlukla yaşanan gerginlikler içinde kaybolup gitmekte, herkesin yaptığı adeta yanına kar kalır gibi bir ortam oluşmaktadır. Bu noktada görüldüğü üzere sosyalist solda ciddi bir bellek kaybı da sözkonusudur.

Muhaliflerini imha etme kültürünün devletten devralındığı ve sosyalist sol örgütlerde ciddi düzeyde hayat bulduğu gözönünde bulundurulduğunda (kimi dönemlerde hakedilmeyecek ölçüde ağır cezalandırmalara girişilmesinde bu kültürün etkisi baskındır) yaşanılacak her türlü gelişmenin "benim iç sorunum" maskesi altına saklanılmadan hesabı verilmelidir. Tüm devrimci birey ve yapılanmalar bu hesabın takipçisi olmalıdır.

Bir başka noktada, yapılanların sahiplenilmesinde bile yaşanan oldu bittiye getirme ve sessizce geçiştirme yaklaşımıyla gözlerin ne kadar kararadığını, grup ruhunun nasıl mülkiyetçi bir duyguyla sosyalist demokratik değerlerin önüne geçebildiğini görüyoruz.

Kemal Yazar'ın öldürülmesinde yitirilen sadece bir devrimci değil, yitirilen sosyalist-demokratik değerlerdir; devrimci hareketteki yabancılaşmanın, benmerkezciliğin ve insandan uzaklaşmanın traji-komik sergilenişidir. Uğruna methiyeler düzülen, hayatların adandığı mücadeleye yakışan bu mudur sizce? Herkes kendine yakışan pratiği sergiler deyip geçelim mi yoksa...

Yarını kucaklamak, sosyalist değerleri güçlendirmek ve güvenilir kılmak istiyorsak öncelikle öğrenmemiz ve sindirmemiz gereken şey demokrasidir. Kendi dışımızdakilere tahammül gösteremediğimiz ve fikri mücadelede olgunlaşmadığımız müddetçe sosyalistliğimiz sistemden farklı bir dünya ortaya çıkarmayacaktır. Sosyalist solun ülkemiz topraklarındaki hali(üretimsizliği, marjinalliği) zaten ortadadır. Bir yanıyla da bu halde olmasının nedeni **Kemal Yazar**'ın öldürülmesinde olduğu gibi içinde bulunulan ilkellikler ve darlıklardır. Bu durumumuz değişmediği müddetçe sanırız ki böylesi olumsuzlukları daha çok yaşayacağız.

Kendini sorgulayabilen/sorgulatan, hatalarını farkedip düzeltebilen, özeleştiride cesur ve kararlı olabilen, demokrasiyi kavramış, objektifliğe ve adalete kuyumcu titizliğiyle dikkat eden devrimci ve sosyalistlere ihtiyaç duyuyor ülke. Biz toprakları; geleceği onlar taşıyacak..

Sanadır

Ozan VELİ

Çırılçıplak ülkemin yağız delikanlısı, asi yürek MERHABA! Gecikmiş eylem zamanlarının ciğ tutmuş sabahlarındayız. Seni yazmak zor iş. Bir iki iyi seçilmiş tümce işi değil bu. Dolu dolu, orun orun akan bir çağıltıyı anlatmak, gökyüzünün derinliklerinde maviyi sadeleştirmek, en çirkin karanlıklarda sevgi gömecini yudumlamaktır bu.

Çok şey soracaksın biliyorum. Siyaset güncelerini eleştireceksin. Kültür senfonileri isteyecek, yetilerimizin sınırını tartışacaksın. Sonra güleceksin sevecen bakışlarla. Dayanmak zor bütün bunlara.

Yitirilenlerin tüm tutanaklarını da isteyeceksin. Hani çokça "KÇP'ye (Kör Cemal Pratiği'ne) düşüyorsun" diyerek gülüşlerinle asiliğini törpülediğin Meral'in boy boy tartışmalarda seviştiğin Hemo'nun ve diğerlerinin gözlerindeki son kıvılcımların rengini de isteyeceksin.

Biliyorum, biliyorum! Seni yazmak zor iş.

"En büyük engel, duygularınla işe başlamandır" diyeceksin belki. Hak vermiyor değilim sana. Duygu gelişmeler karşısındaki ilk tepkilemesidir insanın. Ve sevinçlerimizin ilhak edildiği ilk andaki öfke kadar hızlı yoğunlaşır. Her kaleme uzattığımda elimi, senin için ve senden sonra gelenler için, aynı yoğunluğu yaşamadan edemedim. Kardelen kokularında açınmak bir başkadır dağlarda. Siperlerde gülüşmenin tadı doyumsuz. Ve bir başkadır unutamamak gözlerinizdeki sıcaklığı. Anlayacağın zor iş.

Sesinin yumuşaklığında bir Kürtçe ezgiyi dinleyerek başlayalım. Zaman hızlı geçiyor kendi yasalarının temrenisinde. Biz hala didişmekteyiz ufak tefek şeyler yüzünden. Olmanı isterdim bu gün burada. Mirasyedi bir saltanat kurulmuş ki, deme gitsin. Her tepeden en keskin çığlıklar yükseliyor ardı arkası kesilmeyen. Hayali devrimler yayılıyor bir uçtan uca inanır mısın? Özal döneminin hayali ihracatçıları gibi palazlandı bu yeni akım.

"Değer üretmek zordur ama üretilen değerlere saldırmak kolaydır" derdin ya. Onlarca kez tanıtlandı bu özce. Saldırının bir biçimi de, posası çıkana dek sülük misali emmek olur. Yetenek, beceri ve derinliğinin ayağa kalktığı ilk yıllarınla sevdik seni. Devrimin kapsamlı sorunlarını eşelemeye başladığımız güncelerde, henüz olgunluk çağına yeni aralamışken düşünlerimizin kapısını, bir kenarından tutunduğumuz burçlardayız yine birlikte. Devrim zor iş, devrimci olmak ise bir ömür demek.

İstemlerinin derinliğine inmeyi isterim. Biliyorsun! yol bukalemun görüngülerle, beyaz gölgelerle çevrili. Biz zaaflarımızı kılıcın keskin ağzında dilimleyemedik henüz. Ama inancın olsun bu yol yürünecek, inancı bilimin koynunda akkorlaşan bilinç sahipleriyle.

Ülkeni soracaksın biliyorum. Kürdistan'lı olmak apayrı bir duygu. Her ne kadar vatansızlığa yürüse de ereklerin, onun yola koyulacağı yer yine de bir ülke sınırlarıdır. Sen ince ilmiklerle birlikteliğini işleyendin halkların. En önde öncülerin kenetlenmiş aydın bilinci. Ülkenin sorunları duruyor olduğu yerin bir adım daha ilerisinde. Ve biz tutunmak isterken sendeliyoruz. Yakılmış yıkılmış köylere yenileri ekleniyor. Beyaz şiddet alabildiğine azgın. Dirayetli tutkularda reformist esintiler. Acılar, acılar, acılar.

Zindanlarda ateşlenen bedenler patlıyor karanlıların orta yerinde. Biz eylemi boyutlayamıyoruz daha ilerilerde. Anlayacağın giderken ardında kalan ağrıların demindeyiz henüz. Ülkende faşizm geceden koyu.

Politik öncülük meselesinden dem vurmayı isterdin bilirim. Bilirim tartışmak senin için doyumsuz bir haz. Yeni şeyler duymak, şaşırmak, düşünmek, tartışmak ve yeniden yeniden tartışmak. Bilirsin bir iki iyi niyet işi değil politika üretmek. Bir yaşamı tepeden tırnağa anlamakla başlar mesele. Biz bir türlü anlatamadık gerçekliklerin bize ait olanını. Şimdi dorukları tırmanacak bilinç ustalarını eğitir güncemiz. Kendi öğren yetilerine göre öğrenir bu güncenin i leri. Berrak bir bilincin gömecini gö dün birlikte. Bu tırmanış seninle daha güzel olacaktı demiyorum. Çünkü s sizlik düşmedi/düşmeyecek evimize.

Şiirlerde adlağın, badem gülüşlü sorarsan bir hayli yiğit, bir hayli ce bir gerilla komutanı. Her ne kadar a mevzilerde sürse de tutku serüvenl her ne kadar dostluğu incitse de kü bilinç devinimleri, yine de aynı uzak deflere bakar gözler. Bu kavganın yasında bolca ayrılık ve özlem bulu Belki o denli güzelliği aranır kılan, b de ateşte yanmayı istenir eyleyen öz mayadan alır kıvamını. Dosta, yare, daşa taşınan bir tutam muştu şafağı en kör gecede insanı dirayete boğan.

Bir kısacık öyküye, bir dizemlik dinletisine sığdıramadım yaşanılanl Bilirsin onlarca, yüzlerce kalem tutar gerek bize. Silah şakırtılarının erbabı zeden cevherler. Bu kavganın yaratı ğı engindir, kudreti derin. Neyleyecek zamansız gelen uykulara aralarken k yı, çehresi dağlara armağan edilmiş ğerler uğurladık hiç tınmadan. Kanık yamadık, kanıksayamadık

Gölgeler bastı yel dağının doğu maçlarını. Toparlanmış, hazırlanm güne koşmak için. Bu günlerde yan kavganın kardelenleri. "Dinmek, s mak inmemeli umarının sol yanına" yor, yoksul öyküleri. Yel dağının en nasyonal kızı Barbara gülümser s saçlarının gölgesinde. Sonra koca Ba yar. Anlayacağın kavga bizi bekler, güneşi.

Sanadır sonsuzluğun parıltılı şafak rı.

Geç kalırsak kusura kalma. Yol u ve dolanbaçlı. Faşizm tankları toplan dikilmiş karşımıza. Biraz daha dola cağız, biraz daha aranacağız.

Sanadır ekmeğimizin renginde yayla çocuklarının şarkıları.

Sanadır, çığlık çığlığa koşan yorgu lukların bir tutam sevinci.

Hoşça kal Komiser Selo, gitmem gerek artık.

Özgürlük, bilincin sonucudur ancak...

...tma DÜNDAR

Özgürlüğün birlikte öğrenilmesine itirazı olan yoktur sanırım. Ancak, yeni bilgiler bizim önceki deneyimlerden yola çıkılarak ve ihtiyaçlar gözönünde bulundurularak üretilir. Yani bir kişinin ihtiyacından da yola çıkılabilir, birkaç kişinin ihtiyacından da yola çıkılabilir. Birlikte de öğrenilebilir, bir kişi kendi başına da öğrenebilir.

Özgürlüğü, ihtiyaç duyanlar ister o istek doğrultusunda bir çabaya girerler. İhtiyaç duymayan, var olanla yetinir, içinde bulunduğu durumun doğal olduğunu zanneder. Ya da o durumdan kurtulmak onun için yakın bir hale gelmemiştir. O kişi kendisi sormedikçe de, "Senin şöyle bir sorunun var, niçin bunu şu şekilde çözmüyorsun?" demenin, çözüm için pek bir anlamı olmadığını düşünürüm.

Bunları niye yazdım. Uzun Yürüyüş'ün 6. sayısında Gülay Saday'ın "Özgürlük birlikte öğrenilir" başlıklı yazısında bir kadını oldukça rahatsız edecek önermelere ilişkin söyleyeceklerim var.

Sözkonusu yazı, Muzaffer Oruçoğlu'nunTaslağın Taslağı-2'de yer alan 25. madde ile ilgili. Sevgili Güray Oruçoğlu'nun sosyalist toplumun insan yaşamını kolaylaştıracak ve onu özgürleştirecek koşulları sıralarken kadın ve kadın hakları konusunda *"Ayrı yerlerde oturan ama aynı maddi ve manevi astmosferi paylaşan, sevgi zemininde yaşayan özgür birliktelikler gelişip yaygınlaşmasını desteklemek. Bunların kira bedellerine, elektrik, gaz, su vb. masraflarına indirim uygulamak"* önermesini yanlış buluyor. Yanlışı belirtirken de *"bu bölümde 'ayrı yerlerde oturanlar'ın zorunluluktan değil, kişisel tercihleri nedeniyle ayrı ayrı yerlerde oturdukları anlaşılıyor"* diyor. Ardından da kadının özgürleşmesi,bağımsızlaşması konusunda bir kadının elini ayağını bağlayan ne kadar yanlış varsa onları, "doğru" ve "olması gereken" diye öneriyor.

Gülay'ın karşı çıktığı öneriler, bir erkek gözüyle tespit edilmiş eksikliklerden yola çıkılarak yapılan önerilerdir. Oysa sayın Oruçoğlu bazı güzel önerilerde bulunurken, kürtajın yasaklanması gibi bir öneri de getirmektedir. Buna duyarsız kalıp, doğru önermeleri reddetmek için böylesine zorlanmak, Gülay nezdinde "sosyalist" kadının düşünüş biçimini de ele veriyor.

Şimdi tek tek Gülay'ın bu karşı çıkışlarını ele alalım:

" 'Ayrı yerlerde oturanların' zorunluluktan değil, kişisel tercihleri nedeniyle ayrı yerlerde oturdukları anlaşılıyor" derken, arkadaşımız, sanki aralarında sevgi ya da aşk ilişkisi bulunan kişilerin ille de bir arada yaşamaları gerekiyormuş gibi bir mantığa sahip olduğunu gösteriyor ve ayrı yaşamak sadece zorunluluktan olabilirmiş gibi bir düşünce sunuyor bizlere. Sonra diyorki *"Özgür birliktelikten anlaşılması gereken, bireylerin hiçbir baskı ve zorunluluk olmaksızın emekle yaratıp güçlendirdikleri sevgi temelinde yaşamı paylaşmalarıdır."* Ne kadar anlaşılmaz bir cümle. Baskı ve zor altında kalarak biriyle yaşamı paylaşmak, zorun, zorbalığın en alasıdır. İkili ilişkilerin en çekilmez olanıdır. Onun için, sevgi temelinde bir yaşamı paylaşmak en normal ve doğru olanıdır. Bu yüzden de "baskı ve zorunluluk olmaksızın emekle yaratıp güçlendirdikleri sevgi temelinde yaşamı paylaşmak"tan bahsetmek anlamsız kaçıyor. Bir de, bir sevgiyi "emekle yaratıp güçlendirmek"ten bahsediyor arkadaşımız. Biz sosyalistler bir şeyi anlatırken işin içine ille de "emek" sözcüğünü sokuşturmadan rahat edemeyiz. Bir ilişkiden, bir işten bahsederken içinde "emek" sözcüğü de geçti mi rahatlıyoruz. Durumu kurtarıyoruz. İşte sihirli sözcük. Anlatılanı dokunulmaz kılan sözcük. Emek en yüce değerdir ya. İyi hoş da, şimdi bir kadın ve bir erkeğin arasındaki ilişkide emekten bahsetmenin ne gereği var? İki insan birbirinde, uyum sağlayacak, hoşa gidecek noktalar bulmuşsa o temelde bir paylaşım yaşar. Hoşuna gitmeyen yanlarını belirtir ama ille de değiştirmesi için uğraşmaz, karşısındakini kendine benzetmeye çalışmaz. Ya da kendi istediği gibi olmasını beklemez. Harcanan bu tür çabalar da emek olmaz. İkili ilişkilerde "emek"ten bahsetmek, feodal-ataerkil ilişkilerden bize kalan bir mirastır. Kadın ihanete uğradığını düşündüğünde, eşine "yazık olsun sana harcadığım emeklere" der ya. Çünkü çok küçük yaşlardan beri onunla yaşamaya başlamıştır, görücü yöntemiyle veya evden kurtulmak gibi bir nedenle evlenmiştir. Adamın çamaşırını-bulaşığını yıkayıp, yemeğini pişirmiştir. Onun rahatı için ne gerekiyorsa onu yapmıştır. Ve bir gün bunların karşılığını alamadığını düşündüğünde "ya...klar olsun sana

harcadığım emeklere" der. Erkek de öyle. Çalışmıştır, eve para getirmiştir, kadını kendince "giydirmiş yedirmiş", "başını sıcak tutmuş", "aç ve açıkta bırakmamış"tır. Bir gün haketmediğini düşündüğü bir davranışla karşılaşırsa, "Nankör kadın, yazıklar olsun harcadığım emeklere" der.

Oysa, bir insana, onu sevdiğin için, karşılık beklemeden yardım etmek, zor gününde yanında olmak, destek olmak söz konusu ise, burada güzellikten, paylaşımdan bahsedilir ancak.

Devam ediyor sevgili Gülay arkadaş: *"...Oysa yazıda bireylerin ayrı yerlerde oturmaları birlikteliğin özgürlüğünü artıracakmış gibi bir anlam göze çarpıyor."* Tam da öyle. Bırakalım burjuva ilişkileri, burjuva kültürü; bizim gibi feodal değerlerin pençesinden kurtulamamış bir toplum için bu gerekli. Neden? Şundan: Toplumumuzda birlikte yaşamak tercihten çok, sosyal ve ekonomik bir zorunluluktur. Kadınların çoğu iş yaşamına girememiştir. Girse de çe hazırlamak için çalışmakta, evlen ce işten ayrılmaktadır. Çünkü erke kendisine bakmakla yükümlü oldu düşündürülmektedir kendisine. Ek nomik bağımsızlığını sağlayan ka ise, toplumda yalnız yaşayan kad şüpheli ve kötü gözle bakıldığı, çe baskısına göğüs geremediği için kekle birlikte oturma zorunlulu duymaktadır. Kadın çok küçük y lardan itibaren rolü kendisine öğre lerek yetiştiriliyor. Erkek de öy Kadın namus olgusunun yükünü ta makla görevlendiriliyor, bu nede cinsel kimliği baskılanıyor, hiçle yor, isteyen tercih eden değil, iste len, tercih edilen (sunan) oluy Günlük yaşamdaki yemek, bulaş çamaşır ve ev ile ilgili bilimum rıntıları kendisinin düzenlemekle revli olduğu daha çok küçükken retilmeye başlanıyor. Zaten çevres de de hep bu tür ilişkilere tanık o yor. Erkek, ilişkilerde ve beraber duğu kadının yaşamında belirle olarak yetiştiriliyor. Bu koşulla yetişen kadın ve erkek bir arada şamaya başlayınca, öğrenilen rol hayata geçiriliyor. Bu durum, sos listlerin büyük çoğunluğunda böyle oluyor. Kadın kendi hakları istemleri konusunda biraz duyarlı mışsa, "mutfak devrimciliği" y makla eleştirilir, isteklerinin hafif vurgulanarak, utanması sağlanır, p kolojik baskı altına alınır. Devrim iktidar sorunları halledilmeyi bekl ken yemek yapmanın, bulaşıkları ğunlukla senin yıkıyor olmanın, yemek yeneceğini, ne zaman çama yıkanacağını senin düşünmenin, gibi basit sorunları gündeme ikide getirip tartışmanın anlamsızlığı v gulanır. Hemen hepimiz tanık olm şuzdur, erkekler devrimcilik yap eşleri onların yaşamını kolaylaştır uğraşlar içine girer. Bu durum, eş rin ikisi de ayrı ayrı işlerde çalışıy olsa da değişmez. Çalışan kadın, fa ladan evin düzeni, varsa çocuğun y şamını da düzenlemek gibi işlerle meşgul olmak zorunda kalır.

Ayrı ayrı yaşamları olan kadın erkek bu noktada zaten yetkinleşmi tir. Kendi ihtiyaçlarına kendisi ça

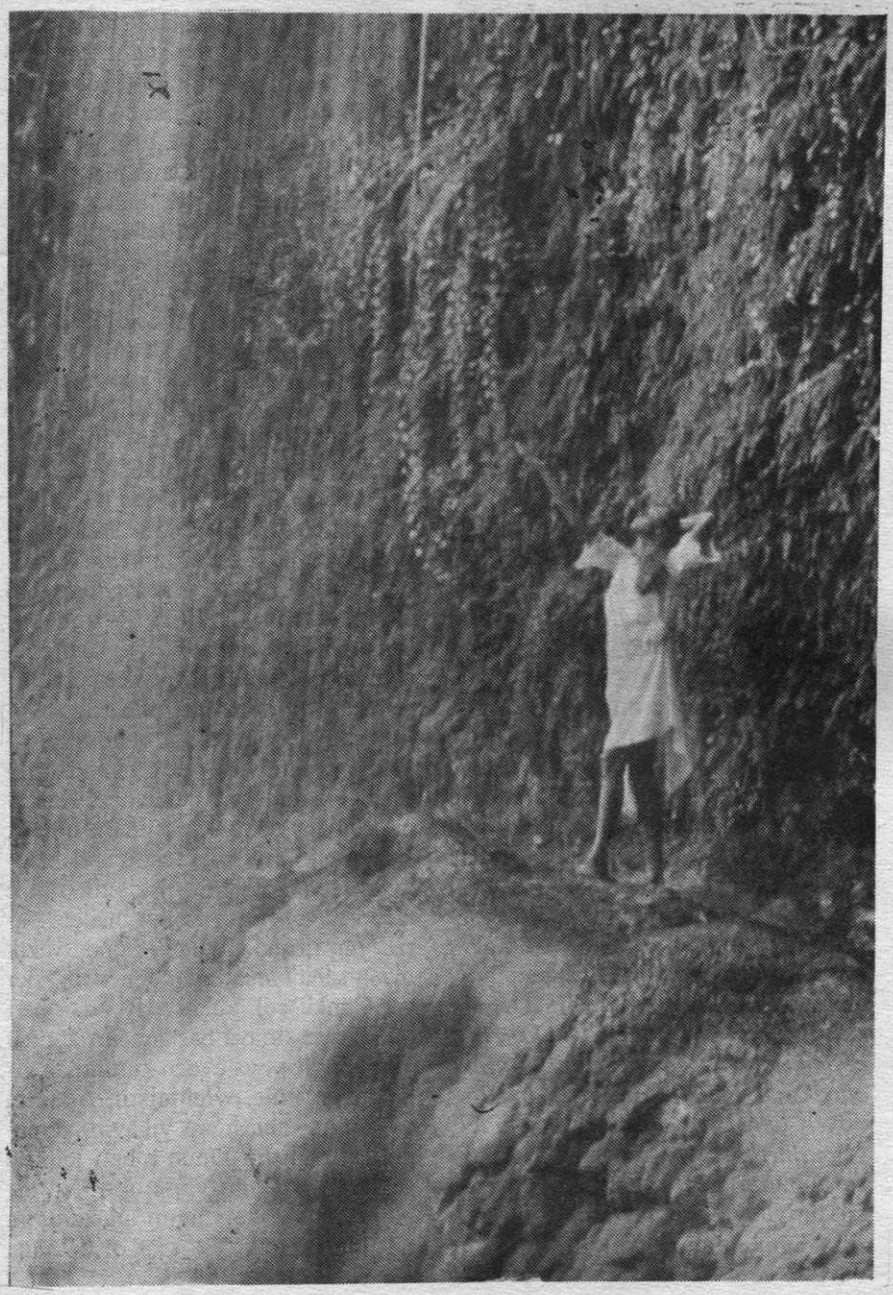

mak zorundadır. Kendi yaşamını ndisi düzenlemeye alışmak zorundır. Ayrı ayrı yaşayan eşler, birlikte şamanın getirdiği zorunluluklardan yaşamını birbirine göre planlamak bi) kurtulacaktır. Birlikte yaşamın erde oluşturduğu birbirine bağımlı-, alışkanlık ve aynılaşma (zamanla syal çevreler daralıyor ve ikisinin k çevresi haline geliyor. Genellikkadın erkeğin sosyal çevresine daoluyor. Kendi özgün çevresini şturamıyor. Bu da bağımlılığı arttır bir etkene dönüşüyor) ayrı yaşamolmasıyla birlikte en aza indirgeek belki de yokolacaktır.

Birbirini seven insanlar ille de ayrı şamalı demiyorum. Aksine günüde yaygın olan ve eşlerin aleyhidaha çok da kadının aleyhine olan de birlikte yaşanmalı" düşüncenden kurtulunmalı diyorum. Bu, kaözgürleştirecektir. *"İnsanlar birlerinin özgürlüğünü bilinçli ya da ilinçsiz kısıtlamak isteyebilirler. Bu yanlış olduğunu, insanın gelişine ve mutluluğuna engel olduğunu, arada yaşayarak öğrenmek ve öğmek gerekir."* Niye bir arada yaşak? Daha önce de bahsettiğim o rollerden kurtulmak için önce un zeminini ortadan kaldırmak ekir. Çalışan kadın eşiyle eve gittide her akşam erkeğe nasıl yemek acağını öğreteceğine veya bunu şacağına, "ben zaten biliyorum, andan da kazanırım" diyerek, bir kmışsın işin içinde buluveriyor ndini. Erkek gazetesini, kitabını yor veya televizyon izliyor. Yapmak istediğimiz her değişiklikte, önce un hayat bulduğu zeminleri ortadan ldırmak gerekiyor. Sözle ya da salt riyle olmuyor. *"Ayrı yerlerde otuinsanların, birbirlerinin özgürlüğünü kısıtlamaya olanakları zaten ktur. Önemli olan, böyle bir olanak duğunda nasıl davranacaklarıdır."* şeylere ulaşmak isterken neden ille en sıkıntılı ve en dolambaçlı yolu ediyoruz? Bu durum galiba, isfelsefesinin bizde bıraktığı bir iz. ani bu dünyanın bir sınav olduğu, ksulların bu duruma katlanıp sebat esi ve ahirette cennette ulaşacağı undaki telkiniyle; "kolayca ulaşılan şeylerin değersiz olduğu" fikrinin bilincimizin derisine işlemesi sonucu oluşan bir durum.

"Yaşanan mekanı paylaşmak biçimsel bir durumdur" ama, yetiştirilişimizdeki çarpıklıklarla birleşince belirleyici hale geliyor.

Gülay arkadaşımızın, şu sözleri de bana derinden bir "oofff" çektirdi. *"Özellikle üzerinde durulması gereken bir nokta da, bir birlikteliği oluşturan tarafların ayrı yerlerde oturmasının, burjuvazinin bir önermesi olduğudur. Tek kişilik evler ve bu evlerin masrafları, kapitalizm için tüketimi arttırmanın yollarından bir tanesidir ve bunun yaygınlaştırılması için kira, elektirik, su vb. giderlerine indirim uygulanmıştır. Bir Amerikan modası olan bu yaşam biçimi; feministlerden de "özgürlük" adına ilgi görmüştür. Ne var ki gerçekte bunun özgürlük ve modernleşme ile ilgisi yoktur."*

Sosyalistler, kapitalizmin insan yaşamını kolaylaştıran, insana mutluluk veren yanlarını reddetmezler. İnsanı araç haline getiren ilişkilerini reddederler. Herkese rahat, konforlu yaşamasını sağlayacak bir ev oluşturma imkanı yaratılacaksa, bunu niye reddedelim? Her yetişkin insan, kendi zevkine göre bir ev ve konfor yaratma olanağına sahipse, "hayır ben iki kişilik ya da beş kişilik bir evde ve tek çamaşır makinesiyle, tek televizyonla, tek yatakla idare ederim. Maksat tüketim olmasın" demenin gereği ne? Keşke işim, tatmin edici bir gelirim, her türlü konforu sağlayacak eşyalarım olsa da, devlet bir de kira, elektirik, su vb. giderlerime indirim yapsa. Keşke Oruçoğlu'nun belirttiği gibi rahat ve insana layık, insanın ihtiyaçlarını karşılayabilen bir toplum yaratılsa da, kadınlar da erkekler gibi işinde gücünde, kendi yaşamına kendisi karar verebilen ve erkekler kadar rahat birer birey olabilseler. Biz sosyalizmi niye istiyoruz? Tüm insanlığın daha rahat, daha konforlu bir yaşam sürebilmesi, teknolojinin olanakları insanlığın hizmetine sunulsun diye istiyoruz. Yaşamın güzelleşmesi için istiyoruz. Yoksa soyut kavramların, hayallerin peşinde koşmak için ortaya atılmamıştır bu düşünceler. Burjuvazi başka insanları yoksunluğa ve insanlık dışı koşullara iterek, herşeyi kendi tekeline alarak, o rahat yaşamını başka insanlara haksızlık yaparak, onların yaşamından çalarak yaşadığı için burjuvaziye kızıyoruz... "Amerikan modası" diyoruz da Amerikanlar'ın da küçük bir kısmı bu rahatlığı yaşıyor. Yani burjuvazisi. Halkı yine yoksul, yine köprüaltlarında, sokaklarda ve yukarıda saydığım rahatlıkların çok uzağında yaşıyor.

Feministlere de bir kalemde değinilmiş bu arada. Feministler hangi "özgürlük" adına ilgi göstermişler "Amerikan modası" dediğin yaşam biçimine? Kadının özgürleşmesi adına tabii. Kadınları daha iyi analayabilecek olanlar, yine kadınlardır; çünkü sorunlarımız ortaktır. Kendimiz için en doğru çözümleri yine kendimiz öneririz; çünkü o sorunu yaşayan bizleriz, sonuçlarına katlanmak zorunda kalanlar da bizleriz.

Arkadaşımız, ille de birlikte yaşamaktan yana ya, bundan doğan sorunlara da bir çırpıda çözüm üretivermiş: *"Ancak, aynı ortamı paylaşmak, bireylerin kişisel uğraşları ve çalışmalarını engelliyorsa, bunun için, ses geçirmeyen odalar, atölyeler vb. çözümler bulunmalıdır."* Yani sorun sadece kişisel uğraşı ve çalışmaları yaparken çıkabilir. Fazla gürültü sorun olabilir ancak. Odaları da yalıtırsın olur biter.

Hayır sevgili Gülay. Biz nelerin sorun olduğunu görmek için önce kadın olduğumuzu hatırlamalıyız. Özellikle sosyalist kadınların buna ihtiyacı var. Sonra dönüp ailemizde annemize, eşimizle olan ilişkimizde de kendimize bakmalıyız. Sosyalist söylemler içinde, kadın kimliğinden uzaklaşıp kadın duyarlılığımızı yitirdiğimiz, erkekle eşitlik denince erkekler gibi giyinmeyi ve davranmayı anladığımızı ama ev ilişkisinde yine toplumun öğrettiği "kadın işleri"ni kendi sorumluluk alanımızda gördüğümüzü kabul etmeliyiz. İşte o zaman göreceğiz sorunların ses geçirmeyen yalıtık odalarla, atölyelerle çözülecek kadar basit olmadığını.

MADDE SONSUZCA BÖLÜNEBİLİR-2

Katılık ve boşluk arasındaki çelişki

Bian SİZU
İng.'den Çev:Mustafa TOPAL

NESNE VE ALAN

Maddenin yapısını anlamak için insanlar ilkin maddeyi iki karşıt somut biçim içinde sınıflandırdılar.

Başlangıçta maddenin bütün değişik biçimlerinden "nesne" (gerçek olan şey) kavramını soyutladılar. Nesnelerin özelliği "katı" olmalarıdır. Newton, daha da ileri giderek bütün nesnelerin, en küçük nesne parçacığı olan atomlardan oluştuklarını öne sürdü. Bir atom saltık olarak somut maddesel bir parçacıktır. O "katı, sert, içine girilemez" olandır. Bu deyiş, atomun son derece yoğunlaşmış bir nesne, ülküleştirilmiş katı bir şey olduğunu söylemekti. Onun temel özelliği bölünmez oluşuydu; onun içinde "açık bir alan" yoktu. Onun içine "ne su dökülebilir ne de iğne batırılabilirdi". Yine de "boşluk" olmaksızın "katılık", bir şeyin "ne olmadığı" anlaşılmaksızın "ne olduğunu" anlamak olamazdı. Nesnelerin içi tümüyle boş değildir; gerçek boşluk nesnelerin dışındadır. Günlük yaşamda şeyleri art arda görürüz. Yıldızlar, dağlar, evler, kum... bunların tümü nesnelerdir. Fakat onlar bütün uzayı dolduramazlar. Uzayda saçılmış olan yıldızların arasını dolduran boşluktur (vacuum), ağaç dallarının arasında boşluk (vacant) ye alır, bir kum yığınının içinde bile açıklık (opening) vardır. Nesneler varsa boşluk (void)da olmalıdır (*). Bu nedenle atom kuramını öne sürerken Demokritios dünyada "gerçek olan yalnızca atomlar ve boşluktur" demiştir. Boşluk nesneler için gerekli bir şeydir. Bu, maddi dünyanın her zamanki süreklilik ve birliğini açıkça ortaya koyar. Eğer maddeye saltık somut nesne olarak bakılırsa o zaman ters biçimde boşluk aracılığıyla maddenin sürekliliğini anlamak gerekir. Boşluk (void) ve katılığın karşıtlığı (1) gerçek ve olmayan, neliği olanla neliği olmayanın karşıtlığıdır. Bu, insanlığın maddi dünyayı kavrama sürecinde "birin ikiye bölünmesinin" başlangıcıdır.

Fakat katılıkla boşluk ya da neliği olanla neliği olmayan nasıl birlikte bulunabilir? Hangisi temeldir? Lao Dan bu soruya "dünyada her şey neliği olandan çıkar neliği olansa neliği olmayandan" diye yanıt verdi. Yani boşluk temeldir, nesne ondan çıkar. Bu düşünceci birciliktir. Jin Hanedanı (265-420) döneminde Fei Wiei ona karşı çıkarak, dünyada her şeyin "neliği olandan" çıktığını "neliği olmayandan" çıkamayacağını yazdı. Bu, özdekçi birlikti.

Newton gerçekte bir "neliği olan" taraftarıydı. Atoma nesnelerin gerçek bir temsilcisi olarak bakıyor, ve maddeyi saltık boşluk karşısında tümüyle kesikli ve sürekli saf bir şey olarak tanımlayarak doğayı tanımlıyordu. Maddenin iç yapısındaki süreklilik ve kesiklilik birliği Newton tarafından hiçliğin ve ma denin karşıtlığı olarak tanımlan Bir yanda saltık yoğun nesne v ken bir yanda saltık hiçliğin boş ğu vardı. Dünya karşılıklı ola birbirleriyle ilişkisiz iki yarıma lünmüştü. Newton bu çelişkili du mu gideremedi. Sonuçta boşlu maddeden daha yüksek bir yer v mek zorunda kaldı ve "neliği ol desteklemek"ten "neliği olmay tapınmaya" doğru eğilim gösterdi

Gerçekte Newton'un saltık uz "saltık"mıydı? Her şeyden önce g cisimleri arasında karşılıklı yer kimsel etki vardır. İkinci ola gökcisimleri sonsuz boşlukta (va um) ışık salarlar. Bu iki olay m denin bazı süreklilik biçimler açıklamalı. Bu gerçek karşısın saltık uzay kavramından emin mak için Newton aşağıdaki ya açıklamaya başvurdu: Gökcisiml arasındaki çekim onların güçle zaten boş olan uzaya uygulama oldukları bir tür "uzaktan e lem"dir. Işık ışını gökcisimlerind çıkan bir tür parçacık akımıdır sınırsız boşluğa (emptiness) atıl lar. Newtoncu mekaniğin devini açıklamadaki başarısı geçici ola bu sorunlar üzerindeki Newton savlarının belirsizliğinin üzerini ö tü.

Dünyadaki bu sözde saltık b luk (emptiness) nerededir? Yer zünün çevresindeki tüm uzayı h doldurmuyor mu? Bu nedenle sanlar, uçsuz bucaksız uzayın olasılıkla bir tür sürekli madde o

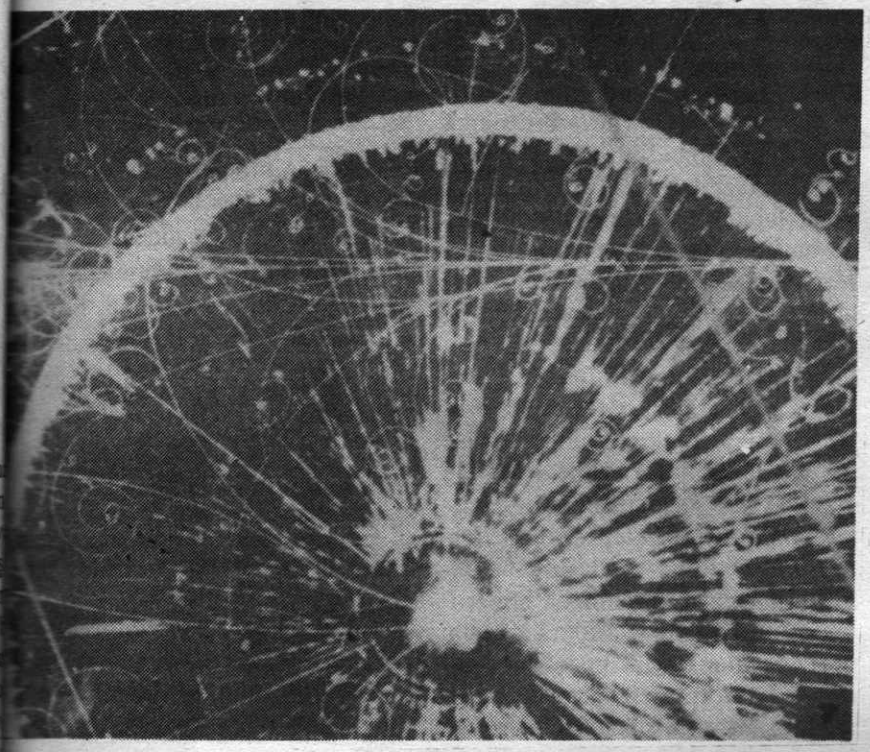

er ya da havayla dolu olduğunu ündüler.

Evrenin "havadan oluşan bir do- olan" ether okyanusunun sü- liği olduğu söylendi. Zhang Zai vrensel Boşluk havasız olamaz" Daha sonra Fransız Descartes Hollandalı Huygens evrendeki uzayın sürekli bir aracı ortam- birbirleriyle birleşen ether parça- larıyla dolu olduğunu öne sür- er; parçacıklar birbirlerini sıkış- yor, anaforlar oluşturuyordu. Bu aforlar aynı dünyanın çevresinde, yayı güneşin çevresinde sürük- yorlardı.

Işığa gelince, esen rüzgarın "su rikintisinde dalgalar"ı oluşturması i nesnelerin titreşmesiyle ether algaları ışığı oluşturuyordu. yüzyıla dek giderek daha fazla ey, ışığın deviniminin dalga ni- ğini ortaya koydu. Işık tıpkı bir dalgası gibiydi, engellerin çevre- dönerek aşıyordu. Işığın dalga vinimi kuramı, kesin bir zafer ka- mıştı. Boşluk (void) etherle yer ğiştirmişti. Nesne ve boşluk ara- daki karşıtlık nesne ve ether ara- daki karşıtlığa dönüşmüştü. Böylelikle maddi dünya kısımları arasında bitmeyen bir ilişki olsa da, bölünmüştü. Maddenin yapısındaki süreklilik ve kesiklilik arasındaki çelişki kendisini maddi biçimlerin iki farklı türü arasındaki karşıtlık olarak ortaya koydu. Bu, gizemli saltık boşluğa (emptiness) göre bir hayli ileri atılmış bir adımdı.

19. yüzyılda elektromanyetikle ilgili olarak yapılan araştırmalar maddenin biçimlerinin sürekliliğine ililşkin insan bilgisini geliştirdi. Örneğin, manyetik bir iğneyi çevreleyen bir telde ilerleyen eletrik akımı, iğneyi telin bulunduğu düzeye dik bir yöne çeviriyordu. Manyetik iğneyi döndüren bu güç nedir? Newtoncu güçler yalnızca iki nesneyi birleştiren düz çizgi yönünde etkide bulunabilir. Açıktır ki, bu "güç" tümüyle farklı nitelikte bir güçtür. Yani elektromanyetik güç, mekanik güçten tümüyle farklı bir güçtür. Bu güç manyetik kutupların çevresinde ve elektrik boşalmalarında etkindir. Elektromanyetik gücün etkisini betimlemek için Faraday, akışkan devinimini betimlemek için "akıntı çizgilerini" kullanarak mekanik akışkanlık oluşturma yöntemini taklit etti ve bir çok "manyetik güç çizgisi" ve "elektrik güç çizgisi" oluşturdu. Manyetik iğneler ya da elektrik güç çizgisi yönü boyunca etkide bulunan bir güce uygun deviniyorlardı. "Çizgilerin" yoğunluğu "güçten" daha kuvvetliydi. Bu nedenle manyetik ve elektrik güçlerin anahatları nesnelerin elektromanyetik devinimleriyle çizimsel olarak tanımlanbiliyordu. Böylelikle belli bir düzeydeki çizgilerin toplanması ve belli bir hacimdeki düzeylerin toplanması bir "alan" oluşturuyordu. Elektrik alan ve manyetik alan karşılıklı olarak birbirine dönüşüyor, böylece bir elektromanyetik alan oluşuyordu. Geçmişte ışık dalgalarının devinimini açıklamak için ethelin yer değiştirmesini kullanmak şimdi yapay bir açıklama durumuna gelmişti. Elektromanyetik etkinin taşınmasının bir biçimi olarak uzayı dolduran, bir tür aracı ortam durumundaki elektromanyetik alan kavramı daha doğru bir açıklama sağlıyordu. Böylece alan kavramı gelişerek etherle yer değiştirdi ve maddenin sürekli biçiminin yetkin bir ifadesi oldu.

Ne ki aynı eski sorun yeniden gündeme geldi: Bu iki tür maddi biçim nasıl birleşecekti? Bazıları nesne-parçacıkları tuğla ve taşlar, alanı çimento gibi ve evreni de bu ikisinin birbirine yapıştırılmasıyla oluşmuş bir şey olarak tasarımladılar. Böylece kesiklilik nesnelerde, süreklilik ise alanda gerçekleşiyor, fakat bu ikisi temelde saltık olarak ayrılıyor ve birbirini dışlıyordu. Maddenin yapısındaki kesiklilik ve süreklilik birbirinden tümüyle farklı iki madde biçimi arasındaki bir dış ilişki olarak kalıyordu. Bu hala maddenin yapısındaki ikicilik sorunundan başka bir şey değildi. Einstein bu durumun doyurucu olmadığını duyumsuyordu. Maddenin bir biçimi olarak alanı kullanarak dünyanın birliğini sağlamaya çalıştı. Einstein herşeyi sağlayan ve "alandan oluşma dünya resmini" ortaya

koyan bir "birleşmemiş alan" oluşturdu. Newton'un atomlardan oluşan dünya resmiyle karşılaştırıldığında bu durum maddenin sürekliliğini ortaya koyuyordu. Ama alan kavramı maddenin yapısıyla ilgili insanın anlayışını doyuracak bir şey olmadı. Einstein'in "birleşmemiş alan", yalnızca kabaca nesneleri alan içinde eritme nesne-parçacıkları "yoğunlaşmış alan" karşısında önemsizleştirmeyi istemekle kalmıyor, aynı zamanda herşeyi kabaca "birleştirmek" istiyordu. Böylece alan, eski insanların ateş, su ya da havası durumuna geliyordu. Böylece tekrar herşeyin kaynağı saltık olarak bölünemez bir şeye dayandırılıyordu. Bir kere bu birleşmemiş alanı kabul ettiniz mi, o zaman evrendeki her şeyi parçacıklara indirgeyebilir ve öylece sonul gerçeğe ulaşabilirsiniz. Bu biçimiyle Einstein tıpkı Newton'un atomlar kuramıyla yaptığı gibi körlemesine bir bilinmeyene dalmış oluyordu.

19. yüzyılın son yıllarında atomun kapısı açıldı ve insanlık atomun gizlerini derinlemesine incelemeye başladı. Atom hiç de saltık bir nesne değildi. Onun içinde de parçacıklar, alanlar ve bir başka dünya vardı. Bulunan ilk şey elektron oldu. Elektron insanın atomik dünyada tanıştığı ilk parçacıktı. Daha sonra atomun kütlesinin %99,95'den fazlasını, ancak atom hacminin yalnızca bir kaç kuadrilyonunu(2) kaplayan sert bir öz atomun merkezinde bulundu. Bu, atom çekirdeğiydi. Atom çekirdeği artı yük taşırken elektron eksi yük taşır ve arada onları birbirine bağlayan bir elektrik alanı vardır. Buradan kimileri atomun gezegensel modelini ortaya attılar. Atom çekirdeği güneşti ve elektonlar atom çekirdeği çevresinde, tıpkı yer-çekimi alanının etkisiyle güneşin çevresinde dönen gezegenler gibi, elektromanyetik alanın etkisiyle belli bir yörüngede dönüyorlardı. "Bir toz, bir dünya", küçücük atom küçük bir güneş sistemiydi. Daha sonra atom çekirdeğinin ayrı ve bölünemez bir şey olmadığı anlaşıldı. Onun içinde çok büyük bir güçle -karşılıklı mezon alanlarının etkisiyle- birbirlerine sıkıca bağlanan nötron ve protonlar vardı.

Saltık (saltık olarak katı) nesneler nasıl olabilir? "Katı" nesnelerin içinde başka nesneler ve alanlar var. Maddenin yapısının içinde, geçmeli, birbirlerine nüfuz edici ve birbirlerine bağlı olarak bulunuyor. Örnek olarak hidrojen atomunu alalım. Onun çapı yaklaşık 10^{-8} cm, hidrojen atomunun çekirdeğinin çapı ise yalnızca 10^{-13} cm, yani atomdan 100.000 kez küçük. Bir başka deyişle atomla bu nesneleri (atom çekirdeği ve elektron) karşılaştırırsak onlar bütün hacmin yalnızca bin trilyonda biri oluyorlar. Atom hacminin geriye kalan büyük kısmı elektromanyetik ve gravitasyonal (çekim) alandan ibaret. Bir benzetmeyle söylersek, bir hidrojen atomunu bir tiyatro kadar büyülttüğümüzde, atom çekirdeği tiyatronun ortasında duran bir susam tanesi elektron ise duvar boyunca uçuşan bir toz zerreciği olacaktır. Böylesi bir atom nasıl "katı" bir nesne olabilir?

Yine çekirdek içindeki nötron ve proton çekirdeğin toplam hacminin onda biri kadardır. Çekirdeğin gerisi elektromanyetik, gravitasyonal ve mezon alanlarından oluşur. Bu durumda çekirdeğe katı bir nesne olarak nasıl bakılacak? Atomun içinde bir çok parçacık daha var. Bunlar iki aileye ayrılıyorlar. Hadronlar (ağır) ve Leptonlar (hafif). Bunlar atomun tuğla ve taşlarıdır. Ayrıca çimento durumundaki mezon alanları ve foton alanları var(3). Kesiklilik ve süreklilik karşıtlığı atomun içindeki derinliklere nüfuz etmiş durumda.

Engels şöyle diyor: *"Diyalektik sert ve kesin sınırlar, koşulsuz olmayan, evrensel olarak geçerli 'ya o ya bu' ikilemi gibi şeyler tanımaz"*. Parçacıklar ve alanlar hem farklı hem bağıntılıdır. Kesiklilik içinde süreklilik vardır. Bir (katı) nesne "katı" değildir. Ne kadar sert tuğlalardan oluştuğu-hatta demirden kütleden de oluşsa önemli değildir. Katı nesnenin içinde boş (empty) bir ye vardır. Yine süreklilik içinde kesikli lik vardır. Çimentonun içinde parça cıklar vardır. Parçacık ve alan kav ramları yalnızca, maddenin yapısın ilişkin insanlığın kavrayışının bell bir aşamasının ürünü olan, bilimse gelişiminin belli bir düzeyinde olu şan genellemelerdir. Bilimin gelişi mi maddenin biçimlerine daha de rinlemesine nüfus etmektedir. "Ya ya da bu" değil, "hem o, hem bu anlayışının, sert ve kesin sınırları olmadığı anlayışının doğru olduğ giderek daha iyi anlaşılıyor.

İngilizce'ye çevirenin notu:

1-Bunun anlamı "karşıt çift ler"dir, ama aynı zamanda karşıtla arasındaki zıtlık, gerilim anlamın da gelir.

2-Bir kuardrilyon bin trilyon, yan 1.000.000.000.000.000'dır. Dolay sıyla atom çekirdeği atomun $9/10^{15}$ kadardır.

3-Dilin parçacıklar kütlelerine gö re genelde dört sınıfta toplanıyorlar.

a- Hadron (ağır parçacık) ailesi protonlar, nötronlar ve hiperonlar içeriyor.

b- Mezon ailesi; Pi-mezonlar ve K-mezonları içeriyor.

c- Lepton (hafif parçacık) ailesi Elektron, nötrino ve muonu içeriyor.

d- Fotonlar.

(*)İngilizce'deki bazı kavramların Türkçe karşılıklarını karşılayacak sözcükler yok. Bunların bazılarının kullanımlarını örneklersek: **Empty** su bardağı boş, içinde su yok (am hava var). **Vacuum**-Cam balonun iç boş, tüm havası boşaltılmış. **Va cant**-Salonda boş yer yok. **Void** Atomlar boşlukta devinirler.

(Soldaki İngilizce sözcüklerin tü münün Türkçe karşılığı "boş"tur.)

(Devam edecek

UZUN YÜRÜYÜŞ

ÖZEL BÖLÜM

❑ *TOFV'nin "Neo-liberalizme karşı insani bir toplum için kıtalararası buluşma" toplantısına sunduğu tezler*

❑ *Umut Enternasyonali Güncesi*
Temel DEMİRER

❑ *Hem Silahlı, üstelik demokratik!*
Gülser GÜNER

❑ *"Yeni Dünya Düzeni ya da Düzensizliği"*
Saadet ORUÇ

SUNU: Günümüzde emperyalizmin YDD, Neo-liberalizm ve globalizm adı altında ezilenlere karşı yürüttüğü bir saldırıyla karşı karşıyayız. Bu noktada-EZLN'nin çağrısıyla 27 Temmuz-3 Ağustos tarihlerinde Meksika'da düzenlenen "Neoliberalizme karşı insani bir toplum için kıtalarası buluşma" toplantısının özel bir anlamı olduğunu düşünüyoruz. Bu toplantıyla ilgili tez ve değerlendirmeleri okurlarımıza sunuyoruz.

27 Temmuz-3 Ağustos'ta Chiapas'ta düzenlenen 'Neo-liberalizme karşı insani bir toplum' toplantısına, Türkiye ve Ortadoğu Forumu Vakfı adına Temel DEMİRER'in sunduğu

"Tezler"

BİR

Sosyalizmin (ve sol projenin) zafere ulaşabileceği varsayımı, en ağır sınavını, 1980'lerin sonlarından 1990'ların başlarına uzanan kesitte verdi. Zor günlerdi ve zorluklar hala aşılabilmiş değil... "Sosyalizmin bunalımı" olarak sunulan ve sosyalist sektörel bloku oluşturan ülkeleri sarsan "kargaşa dönemi", çaplı bir likiditasyonun trajik görüngüleriyle, tüm dünyayı derinden sarstı. Eski SSCB ve Yugoslavya ile Romanya, Çekoslovakya etnik çatışmalara sahne oldu. Milliyetçilik dalgası gerici ve dinsel akımlarla da birleşerek, Balkanlar'dan Kafkaslar'a uzanan coğrafyayı ateşe boğdu. Latin Amerika'dan Asya Pasifik'e ya da Afrika ülkelerinden Ortadoğu'ya değin uygulanan "Pax-Americana" çılgınlığı ise küresel ölçekte halklara ve emek cephesine kan kusturdu.

Sosyalist sektörel bloku oluşturan ülkelerin çöküşü, elbette Batı ve Doğu'da yeni soru(n) ve bunalımları da beraberinde getirdi. Yeni sağ dalga, "globalizm" adı altında vahşi kapitalist bir ekonomik politikayı dayatırken, ırkçılığı, neo-faşist ideolojileri rehabilite etti. "Uygar Batı" çaplı bir sarsıntı ile irkildi. Sarsıntı dalgasıyla birlikte tüm muhalefet hareketleri (bir hayli şaşkınca) 1970'lerdeki kazanımlarını korumak için savunma konumuna çekildi.

Berlin Duvarı'nın yıkılmasıyla yeni bir dönem başladı. Kimilerine göre "eski emek-sermaye ayrımına artık yer yoktu... İnsanlığın sınıflı sömürücü vahşetten kurtuluş ütopyası, sosyalizmin çökmesiyle birlikte tarihin tozlu raflarına kalkmıştı..." Yani tarih böyle alelacele oluşturulmuş "yeni zamanlar" teorilerinin spekülasyonlarıyla altüst oldu. Hatta 19. yüzyılın sonunda, yine bugünkü gibi hızlı bir küreselleşme atılımı sırasında, Alman Sosyal Demokrat Partisi'nin Kautski ve Bernstein gibi liderlerinin, dünyada "yeni ve barışçı bir döneme" girildiğine ilişkin teorileri (yeni giysiler içinde!) hortlatıldı...

Oysa "YDD"nin devreye soktuğu globalleşme, sözde "Bilgi Çağı (veya Toplumu)" kavramları altında Güney'e, "kolonyalist ve oryantalist" bir talanın vahşetini sundu. Kapitalizmin kontrolündeki "globalleşme"nin tarihsel misyonu, sömürü ve baskıyı yoğunlaştırıp, yaygınlaştırmaktan ibaretti. Emperyalist talanın, "çağdaş" siyasi ideolojisi haline getirilen "globalleşme"; dünyayı, 22 trilyon dolarlık bir kumarhaneye çevirdi. Açlığı büyüttü, talanı genişletti ve sömürüyü derinleştirdi. "Yeni Dünya Düzen(sizliğ)i"nin kara bayrağı altında varlığını sürdüren 'Dünya Bankası' ve 'Uluslararası Para Fonu'nun (IMF) kontrolünde uygulanan "yapısal uyum" ve "istikrar" programları, küresel ölçekte faizlerin yükselme eğilimini artırırken, özellikle Güney ülkelerini borç batağının ve açlığın kollarına attı. Örneğin dünyada 5.5 milyar insan yaşıyor. 2040 yılında bu sayı 11 milyara çıkacak. "Dünyada 800 milyon kişi açlıkla karşı karşıya" diyor Birleşmiş Milletler 'Dünya Gıda ve Tarım Örgütü' (FAO) başkanı Jacques Diouf ve ekliyor: "dünya gıda üretimi, 30 yıl içinde dünya nüfus artış hızı" ile orantılı olmak üzere yüzde 75 artacaktır. İnsanlığın gezegenleri ve daha öteleri keşfettiği bir çağda, açlık ve yetersiz beslenmenin insan potansiyelinin yüzde 20'sini yok etmesi, kabul edilebilecek bir durum değildir. Çünkü son 50 yıl içinde, en zengin bir milyar insan, en yoksul bir milyardan 60 kat daha fazla gelire el koydu.

Örneğin 1993 yılında Çok Uluslu Şirketler'in dünyanın dört bir yanındaki 170 bin ortaklığının toplam üretimi, ülkeler arasındaki toplam ticaret hacminin yüzde 37 daha üstündeydi. Dünya ticaretinin yarısını Çok Uluslu Şirketler gerçekleştiriyordu. Dünya ticareti olarak kabul edilen miktarın üçte birinden fazlası, Çok Uluslu Şirketler'in kendi ortaklıkları arasındaki alışverişti. Diğer bir deyişle, günümüzde dünya ekonomisine uluslararası tekelci sermaye hakimdir. Yani uluslararası ilişkilerde, ekonomiden siyasete değin uluslararası sermayenin kesinlikle demokratikleşmeyecek hakimiyeti ve hegemonyası vardır.

Dünya kapitalizminin "YDD" boyutlu yeni sermaye birikim modelinde toplumsal adaletsizlik ve anti-demokratik baskılar daha da derinleşirken 1960 yılında dünya nüfusunun en zengin yüzde 20'lik bölümü dünya gelirinin yüzde 70'ine el koyuyordu. 1991 yılında bu oran yüzde 85'e yükselmiştir. Buna karşılık dünya nüfusunun en yoksul yüzde 20'lik bölümü 1960 yılında dünya gelirinin yüzde 2.3'ünü alırken, bu oran 1991 yılında yüzde 1.4 daha gerilemiştir. Özetle "YDD" emekçi insanlığın ezici çoğunluğu için açlık, sefalet ve yıkım olmuştur...

İKİ

"YDD"nin ortaya çıktığı ve Berlin Duvar'ının yıkılışı ile doruğa ulaşan süreçte yaşanan büyük tarihsel olaylar korkunç bir hız ve yoğunlukla, neredeyse bir kaç yıla sığarken, devreye giren (Soğuk Savaş sonrasının uzantısı olan) Sıcak Barış kesiti "YDD" ile, etnik ve bölgesel çatışmaların vahşeti ve tozu dumanı içinde arz-ı endam etti. Tarihsel olayların olağanüstü hızının ve oluşumunun kavranmasına hiçbir teorik çözümleme ayak uyduramadı. Çok şey ancak, herşey olup bittikten sonra tarif edilmeye çalışıldı. Bu anlamda yaşamın gerisinde kalındı. Dün-

da sol hareketler ve kuramcılar, ayların gerisinde kalan ataletleriyle "YDD" girişiminin bir düzensizliğe dönüştüğü kesitte "ne oluyor?" sorusunu yaşanan olaylar yanıtlarken, şimdi gündemdeki asli soruyu "ne yapmalı ve nasıl sürdürmeli?" oluşturmaktaydı. Çünkü dünya solunun neo-liberal aldırganlığa karşı devrimci-insani yanıtını oluşturmakla mükellef (yoksa ölük olmaya mahkum) olduğu kesitte, sosyalist sektörel bloka dahil ülkelerin çöküşüyle devreye giren toz-dumanın dağılmaya başladığında, kapitalizmin yeni yükselişinin karşısına nasıl çıkılmak gerektiği konusunda tartışmalar da gündeme geldi.

Evet 90'lı yıllarda, "kapitalizmin zaferi ve sosyalizmin çöküşü" üzerine çok şey söylendi. Rüzgar tersten esiyordu. "bir dönemin modası, yanılgısı" olarak edilen sosyalizmin ve toplumsal başkaldırıların bittiğinden söz ediliyordu. Kapitalizmin "Avrupa merkezci" söylemi, insan(lık)ı, "tüketim"e ve boş vermeye" çağırırken; karı ve sömürüyü hayatın tek amacı ilan etti ve "ütopyal"lık mertebesine çıkarttı. İnsanlık için yıkıcı bir koordinata ulaştı. "İdeolojileri yıkmak" adına, insanlığın özgürlükçi özgürlük ideallerine azgınca saldırılıyordu. "İdeolojilerin sonu" sloganı; böylesi bir sürecin ideolojisiydi.

Ancak neo-liberal dalganın azgın aldırganlığıyla başardığı şey, tatmin değil, düşkırıklığı oldu. Çünkü "YDD", gezegenimizi bütünleştirecekken derken parçalıyor ve küresel güçlerin yerel güçlerle, ezilenlerin-ezenlerle kapışmasını keskinleştiriyordu. Tüm dünya çok katlı ve yönlü bir krizin içinden geçerken, yaşanan toplumsal çürüme, yeni bir toplumsal kurucu-başkaldırı başkaldırısına davetiye çıkartıyordu.

"YDD"nin neo-liberal vahşetine karşı dipten gelen bir dalga yükselirken, kıvılcımların globalleşerek, yangın çıkarması olasıdır. Soru(n), neo-liberal vahşetin, emek karşıtı anti-kriz programına karşı, insan(lığ)ı başkaldırılarına çeken bir alternatif program ve yaşam tarzını örmekten geçiyor. Devrimci özgürleşme mücadelesini; özgürlük, eşitlik, kardeşlik, barış, dayanışma" ekseninde insan(lığ)a malederken, siyaseti toplumsallaştırarak yürütmek, insanlığın gündem maddesini oluşturuyor.

Reel sosyalizmin, dünya pazarındaki sektörel örgütlenmesinin likiditasyonuyla açılan "yeni dönem", küresel bir düzensizliğin ilanı oldu. Ekim Devrimi ile başlayan sosyalist dalganın, bürokratik deformasyon ile yığınlardan ve dünya devriminden kopartılması, trajik geri çekilişin da yolunu açtı. "Tarihin ve ideolojilerin sonu" yaygaraları ile "teorize" edilmek istenen "yeni dönem" uzantısı olduğu eskimeyen "eski"nin bir alt-evresidir. Aslında dünya çapında ezen/ezilen ve ücretli kölelik ilişkilerinde "yeni" olarak tanımlanabilecek hiçbir ipucu boyvermiş değildir.

ÜÇ

1970'lerden beri şiddetlenerek süregelen kriz, "YDD"de somutlanan küresel bir kaosa dönüştü. Hızlı değişim ve dönüşümlerle realize olan kriz, dünya ekonomisi ve politik örgütlenmesini altüst ederken, küresel yıkımın yarıçapını genişletti. "YDD" boyutuyla kapitalist sistemin insanlığa dayattığı yıkım ve talanla; işsizlik, yoksulluk, suç oranını artırdı. Çoğalan savaşlar dünyayı kasıp kavurdu. Sonra salgın hastalıklar, sayıları 100 milyonu geçen sığınmacı dalgaları... En önemlisi de umutsuzluk ve geleceksizlik. Yeni kuşaklar gelecekten bir şey beklemeden büyüyorlar, umutları hızla yıkılıyor, intiharlar, seri cinayetler, uyuşturucu madde veya öylesine boş boş bekleyerek çürüme...

Tablonun Kuzey'den Güney'e uzanan ve öne çıkan görüngüleri ne denli karanlık olursa olsun, unutulmaması gerek: Kapitalist sistemin çimentosunu oluşturan hakim ideolojik düşünce sistemindeki çatlaklar büyüyor. Ekonomik-toplumsal krize, ideolojik bir boyut ekleniyor. Bu durum, "YDD" efendilerini zor duruma düşürüyor. Toplumsal yapı ve uluslararası ilişkiler, onları oluşturan "içsel" ve dışsal ögelerin karşılıklı gerilimleri ve çelişkileri zemininde yükselerek şekillenir. Gerilimler ve çelişkiler toplumsal yapı ve uluslararası ilişkileri değiştirip, dinamize ederken; toplumsal ve uluslararası bozulma/çürümenin aşılmasının da atılım zeminini oluşturuyor.

Dünya emperyalizmin "YDD" formlu "yenilenme"sinin, kapitalizmin temel kurucu unsurlarından mali sermayenin, tekellerin ve sömürgeciliğin yapısındaki bir evrime denk düştüğünü söylemek yanıltıcı olmaz. "YDD" ile ortaya çıkan belli başlı karakteristik ögeler şöyle sıralanabilir: **1)** Mali sermaye, piyasaları dünya çapında bütünleştirme eğilimini güçlendirmiş ve mali sermayenin rolü ön plana çıkmıştır... **2)** Kapitalist üretimin zamana, mekana ve insana bağımlılığı azalırken, sermaye yüksek bir akışkanlık kazanmıştır... **3)** Meta fetişizminin küreselleşmesi, insani etkinliğin bütün alanlarını kucaklamıştır... **4)** Dünya ekonomisine egemen olan Çok Uluslu Şirketler, dev tekellerin ulusal devletle ilişkileri, çokuluslu luk kavramıyla daha da griftleştirmiştir... **5)** NAFTA, AB, Pasifik Birliği vb bölgesel ekonomik birimlerin örgütlenmesi ve paylaşımı öne çıkmış ve bölgeselleşme eğilimi, "küreselleşme" ile tezgahlanan emperyalist egemenlik ilişkilerini yeniden tekrar üretmektedir... **6)** "YDD" ile küresel ölçekte ucuz bol ve denetlenebilir bir emek piyasası yaratırken, uluslararası üretim bandına ve pazara eklemlenmiş üretim/tüketim sarmalı, emeğin doğrudan ve yoğunlaştırılmış sömürüsüne ivme kazandırıyor... **7)** "Ulusal" (veya yerel) ekonomiler parçalanırken, "YDD" fiiliyatı ile "ekonomi-dışı" denilen, marjinal ve kendi kaderine terk edilmiş nüfus ve toprak parçaları oluşturuyor... **8)** "YDD"nin uluslararası kapitalist ilişkiler ağı, tüm ülke ve bölgeleri, dünya pazarı ile kurdukları ilişkilere göre tanzim ederek katmanlaşıyor... **9)** Sermayenin uluslararası entegrasyonu, emperyalist-kapitalist metropollerin IMF ve Dünya Bankası gibi uluslararası kumanda kurumlarının önemini öne çıkartırken, G-7 benzeri (mertopoldeki kapitalist devletlerin temsilcilerinden oluşan) "Zengin Zirveleri" küreselleşmenin "yürütme komiteleri" işlevini görüyorlar... **10)** Küreselleşmenin körüklediği ekonomik bütünleşme egilimi, özellikle dünyanın Güney'inde, etnik ve dinsel çatışmaların parçalanma eğilimiyle eşzamanlı süreçte gelişiyor. Bütünleşme sürecindeki rekabet ve çatışmanın bedeli, dünya emekçilerine çıkarılıp, ekonomik çalkantılara ivme katıyor...

Tüm bunlar sosyalizmin birinci bü-

yük dalgasının geri çekilmesiyle, devreye giren çöküş ve likiditasyonun en çarpıcı sonucudur. Bu süreç dünya işçi sınıfı ve ezilen halkların burjuvaziye ve emperyalizme karşı mücadelesine vurulmuş bir darbedir. Sosyalizm değer yitimine uğrarken; milliyetçilik, köktendincilik gibi karanlık ideolojilerin etkisini arttırıyor. Toplumsal çelişkiler, devrimci bir çözüm kanalına yönelemeyince, siyasal muhalefet boşluğunu milliyetçi ve gerici hareketler dolduruyor. İnsani etkinliğin, "YDD" tarafından metalaştırılması ve kapitalist ilişkilerin küreselleşmesi, işçi sınıfı profilinde değişimleri devreye soktu. Ancak söz konusu değişimler, sınf mücadelesi ile diğer toplumsal mücadeleler arasındaki organik bütünleşmenin sağlanabilmesinin zeminini geliştirdi. İşçi sınıfı hareketi artık, eskiden olduğu gibi, Fordist montaj hattı ve kitle üretimine göre örgütlenmiş bir sanayi proletaryasının oluşturduğu ana kitle etrafında yapılanmıyor. Reel Küresel özellikler kazanıyor.

DÖRT

Öte yandan "Terörizm/Demokrasi" ikilemine göre kurulan "YDD"nin uluslararası ilişkilerindeki değişim, Güney'de, Kuzey'in iç politikaya müdahalesini öne çıkarırken, kapitalist küreselleşme dört temel ögeyi içeriyor: **1)** Ticari sermayenin veya mal akımlarının uluslararasılaşması dışında, mali ve üretken sermayenin uluslararasılaşmasındaki yükselişini... **2)** Sermayenin uluslararasılaşması eğilimlerine karşı duran engellerin, özellikle de ulusal devlet sınırlarının liberalizasyon retoriğiyle aşındırılması... **3)** Söz konusu sürecin uluslararasılaşması yanında uluslararasılaştırma fonksiyonu kazanmasını... **4)** Uluslararası sermayedeki yoğunlaşmanın merkezileşme düzeyinin daha da yükselmesini...

Böylelikle de kapitalist küreşelleşme, sermayeye sınırsız bir özgürlük, hareketlilik ve esneklik imkanı sunarken, emek hareketinin kısıtlanmasını, ekonomik, demokratik örgütlerin etkisizleştirilmesini kolaylaştırıyor. Bu nedenle de neo-liberal akımlar, anti-sendikal yönelimleri, kürelleşmenin 'olmazsa olmaz' koşulu olarak görüyor. Sonuç olarak da "YDD" ile emeğin etkisizleştirilmesi şu noktalarda yoğunlaştırılıyor: 1-) İstihdamda kuralsızlaştırmayı geliştirmek... 2-) Devleti ve kamu yaşamını, "sosyal amaçlı" harcamaları budayan politikaları yürürlüğe sokmak...3-) Dünya Bankası ve Uluslararası Para Fonu'nun genel yönelimlerini, özelleştirme politikası üzerinde biçimlendirmek... 4-) Emeği sendikasızlaştırmak... 5-) Esnek istihdama yönelmek... 6-) Çalışma süresinin belirsizleştirmek... 7-) Reel ücretleri daha da düşürüp, aşındırmak...

Ancak kapitalist küreselleşme ile "emek pazarı" da pratik olarak uluslararasılaşırken, bu oluşum, emeğin dünya çapında serbest dolaşımı biçiminde değil, sermayenin üretimi işgücünün ucuz olduğu yere taşıması biçiminde gerçekleşmesinin paradoksunu üretiyor. Kuzey metropollerindeki yedek işçi ordusu, sınıf içi rekabeti ve bölünmeleri, yaşam ve çalışma koşullarını kötüleştirirken, uluslararası işçi hareketi, Kuzey/Güney işçisi olarak ikiye bölünüyor. Bu noktada reel örgütlülüğü ulusal (veya yerel) çerçevede oluşmuş işçi sınıfının küreselleşme dayatmacalarına karşı başarılı bir mücadele yürütebilmesi, elbette, kolay değil. Çünkü ulusal (veya yerel) devletlerin siyasal egemenlik ve etki alanıyla sınırlanan sınıf hareketleri dar bir hareket alanına mahkum olmakta. Bundan ötürü de emeğin sermaye karşısındaki konumu, sadece tek tek ülkeler düzeyindeki sınırlanmışlıkla kötürümleşiyor. "YDD" ile yaşanan süreç, geleneksel sınıf kültür ve kurumlarını da aşındıran özellikleri de bağrında taşıyor. Kapitalist üretim süreci, uluslararası çapta üretimde yer değiştirme, işsizlik, kozmopolitleşme ve yabancı düşmanlığını ön plana çıkartıyor.

BEŞ

Bu durumda işçi sınıfının mücadele ekseni ulusal (veya yerel) bir mevzi (ya da devlet sınırları içinde örgütlenmesi) değil, enternasyonal hattır. Çünkü kapitalist küreselleşme, yerel ve bölgesel sermayelerin, çok büyük firmalar biçimindeki üst örgütlenmelerle farklı ulusal (veya yerele) sermayelerin birarada varolarak, faaliyet alanının dünyalaşmasıdır. Bunun anlamı, sermayenin egemen biçiminin, uluslararası düzlemde yoğunlaşma ve merkezileşme aşamasına ulaşmasıdır. Ancak bu yönelim "Ulus-devleti bitir"mez! Küreselleşm ulusal olgu ve sorunları yoketmek yana daha da körüklemekte. Yani ulus olgunun temelinin ortadan kaldıraca iddia edilen kapitalist küreselleşmen egemenliği eşitsizliğe, sömürüye baskıya dayandığı için, ulusal olgu süreklilik kazandıran ana etkeni oluş rur. Burada söz konusu olan devletin levsizleşmesi değil, "ulus-devlet" aşınmasıdır. Kaldı ki, emperyalist aş masında kapitalist yapı, ulusal çelişkil ri sistematik olarak yeniden tekrar ür tir. Yani etnik-ulusal parçalanma ve ç tışmaların temel etkeni kapitalist kür selleşmedir. Kapitalist küreselleşme s reciyle, "ulusal (veya yerel)" tepkiler devreye sokulması kaçınılmaz oluyo Örneğin "üçüncü dünya solculuğu "ulusal devletçi-milliyetçi sol" vb. sö lemler ve fiiliyatlar bunun bir göster sini oluşturuyor.

Kapitalist küreselleşme saldırısın karşı, "ulus-devlet kalesini koruyar karşı çıkma" fikri, emekçiler için burj va egemenliğinin yeniden üretiminde ve egemen boyunduruğun pekiştirilm sinden başka bir anlam taşımıyor. B son tahlilde küreselleşme sürecin "üçüncü dünyacı" bir tepkidir. Anca onu var eden uluslararası ortamın ve t mellerin yokolduğu bir dünyad "üçüncü dünyacılık" boş ve anlams bir çabadır. Küreselleşme ve "ulus devlet" görüşünü savunanların ortak y nılgısı, siyasal oluşumların otomati olarak ekonomik gelişmeleri izleyece varsayımına yaslanmalarıdır. Bu vars yım, küreselleşen dünyada "ekonomi bağımsızlık" ya da "karşılıklı bağıml lık" kategorilerini mutlaklaştıran bir y nılgıdır.

ALTI

Yine "Bilgi Çağı" söylenceleriyl sunulmaya kalkışılan "YDD" barbarlığ koşullarındaki insanlık, Max Weber'i "düşkırıklığının dünyası" dediği bir ge zegende yaşamaya mahkum edildi. Ka pitalizmin kontrolündeki "teknolojik gelişim", ekonomik-siyasal kaosun kö rüklediği kriz ve ekolojik felaket tehdi dinin taşıyıcısıdır... Teknolojik gelişim insanlığın tümüne hizmet ediyorsa an lamlıdır ve savunulabilir. Ancak "YDD"nin dizaynındaki biçimiyle tek nolojik gelişim, sermayeye daha geni

ağma ve talan özgürlükleri sunarken meği de ulusal sınırlar içine hapsetektedir. Küreselleşen rekabet ve sömürü karşısında, ulusal sınırlar içine apsedildimiş emeğin çalışma hayatını üzenleyen kurallar, hızla çalışan kemlerin aleyhine olarak değişiyor.

Gerçek şudur: Teknolojik gelişmeler, oplumsal yasalardan ve sınıf ilişkilerin koyduğu sınırlardan ve harekete gediği dinamiklerden kurtulamayacak. Aksine bunlar içinde şekillenmekte. Ve ona hizmet etmektedir. Son anade teknoloik gelişmeler, ekonomik ve olitik olarak egemen olanların elinde baskı ve sömürü aracı olma durumundadır. Kapitalistlerin kontrolündeki knoloji, genel toplumsal refahı arttırmaktan çok, karı artırmaya hizmet ediyor. Dahası 1. ve 2. dünya savaşlarında görüldüğü gibi yıkımın aracı oluyor. 980'lerde etkileri iyice hissedilmeye aşlanan teknolojik gelişim de bir istisna değil. Bu teknolojik gelişim de, kapitalizmin elinde, öncekilere benziyor, inden gidiyor ve benzer sonuçlar doguyor.

YEDİ

Öte yandan küreselleşen kapitalist ünya ekonomisi, son yıllarda hızlı bir bloklaşma süreci yaşıyor. Avrupa Birliği ile başlayıp, NAFTA (Kuzey Amerika Ticaret Anlaşması) ile devam eden bloklaşma hareketini Uzak Doğu'dakiler izledi. Gelişmeler, bu bloklara yenilerinin eklenebileceğini ve bloklar arası çatışmanın sertleşebileceğini gösteriyor.

SEKİZ

Aslında "YDD" olarak tanımlanmaya kalkışılan "Yeni Düzensizlik", yüzünü Ortaçağ'a dönmüş küresel bir vahşet ve dünya kapitalizminin içinde deelendiği yapısal krizin çürümeyi küreselleştirdiği bir "uygarlık krizi"nden başka bir şey değildir. "Uygarlık krizi" koşullarında giderek ağırlaşan "insanlık durumu", tüketime kodlanmış ve sürüleştirilmiş bir "insanlık"ın derinleşen yabancılaşmasını tüm netliği ile sergilemektedir. İnsanlık, yüzünü Ortaçağ'a dönmüş tekelci vahşetin kollarında kimliksizleştirilip-kişiliksizleştirilirken, "ütopyalar" ve insanın varoluş hakkı olan "başkaldırı" serbest piyasanın tedavülden kaldırdığı kavramlara dönüştürülüp, "elveda başkaldırı" söylemi yaygınlaştırılmaktadır. Böyle bir ortamda "geleceksizleştirilme"ye mahkum edilen insanlık için "umut" yerine egemenlere "biat"ı ya da "Büyük Birader"in emirleri yaşamın kendisi kılınmaya çalışılmaktadır.

Gezegenimizde açlığı büyüten, Kuzey/Güney çatışmasını derinleştiren, Güney'i marjinalleştirerek bir fazlalık konumuna sokan, Kuzey'de sosyal devletin sonunu ilan eden ve tüm demokratik kazanımları yadsıyan, emperyalistler arasında hegemonya sorununu büyüterek yeni bir paylaşım kapışmasına kapı açan, gezegenimizin politik tansiyonunu yükselten, çevreyi tahrip eden, eşitsizliği, ayırımcılığı, ırkçılığı, milliyetçiliği ve köktendinciliği tırmandıran neoliberal saldırının globalleştirme girişimi, kaçınılmaz biçimde yeni bir küresel polarizasyonun da önünü açmaktadır.

Dünya neo-liberal çılgınlığın ve serbest piyasa fetişinin kollarında şu ana kadar tanık olmadığı biçimde "yaklaşan bir felaket"in eşiğindedir. İnsan soyu, hiç bu kadar "barbarlık" ve "topyekün yıkım" tehdidiyle burun buruna kalmamıştı.

DOKUZ

Eşitlikçi-özgürlük ütopyalarının derin yaralar aldığı ve kıtalararası başkaldırı hareketinin çaplı bir atomizasyonun ve önderliksiz krizinin tahribatına maruz kaldığı verili koşullarda, insanlığın devrimci ütopyalarını ve umudunu yeniden yaratması ve "YDD"nin küresel saldırganlığına karşı kıtalararası bir direniş ve ortak mücadele hattını yaratması dönemin vazgeçilmez 'olmazsa olmaz'lığıdır.

"Özgür üreticiler topluluğu"nu yaratmayı hedefleyen bu direniş hattı, mantığı gereği emek eksenli ve anti-kapitalist konumlu olmalı ve alternatif olarak önerdiği sosyalizmi, insanlığın özgürleşme ve dayanışma faaliyeti olarak tanımlamalıdır. Geniş yığınların doğrudan katılımı ile oluşturulması gereken sosyalizm, çeşitlilik içinde birlikçi bir sosyalist çoğulculuğun eseri olmalıdır.

Emekçi insanlığın kurtuluşunun sadece kendi eseri olabileceğini de facto kabullenmesi gereken sosyalizm, bir elitin değil, ezilenlerin tarihsel blokunun yani aktif karar-katılım ve denetimlerinin ürünü olmalıdır. **Sınıflı sömürücü egemenliğe karşı mücadeleyi mutlaka muhtacı olan siyasallık temelinde (ve gereklerini yerine getirerek) yaşama geçirmek durumunda olan sosyalizm, hiçbir koşul altında "silahların düzenleyici erdemine" tapınmamalı ve iktidarı tüm sorunların çözümü için "herşey" ilan etmemelidir.**

İnşaa halindeki bir tarih ve mücadeleye denk düşen devrimci Marksizm için aslolan toplumun ve dünyanın devrimci tarzda (gündelik hayatı ve insan ilişkilerini değiştirerek) dönüştürülmesidir. Bunun iki aracından biri Marksist devrimin sürekliliği ve diğeri de dünya devrimidir. Bir devrim sürekli kılınmadan ayakta kalamayacağı gibi, kendini realize edebileceği dünya devrimine de bağlanamaz.

Siyaseti toplumsallaştırmak ve yeni bir insan (etiği ve ilişkileri) yaratmayı hedefleyen bir devrim için tek çözüm, sosyalizmin tabandan ve gündelik hayat içinde yığın atılım organlarını ikili iktidar perspektifleriyle sivil bir siyasallık içinde inşaa etmesidir.

Böylesi bir devrimin, insanlığın tarihiyle hesaplaşması, neo-liberalizm kılığındaki kapitalist emperyalizmin süregenleştirdiği tüm tarihsel baskı ve sömürü biçimlerini de ortadan kaldırmayı hedeflemesi gereği, ortadadır. Bu bağlamda, insanlığın 'ikinci' yarısını oluşturan kadınların üzerindeki ataerkil baskı ve 'çifte sömürü'nün bizzat kadınların belirleyici katılımıyla inkara uğratılması ve kadınların bireysel ilişkilerden yönetsel mekanizmalarla, tüm karar alma süreçlerine etkin ve bağımsız katılımı, gündelik ve toplumsal yaşamın dönüştürülmesinin yaşamsal önemdeki unsurlarındandır.

Eğer sosyalizm, "bir kalkınma ideolojisi"olarak gülünçleştirilmeyecek ise ve eğer sosyalizm ekonomist ve bürokratik yorumlarındaki üzere "tarihin şaşmaz yasalar"ına yaslanan bir "resmi rehavet" ile vulgarize edilmeyecek ise tarihi yapanların, sadece ve sadece düşlerini realize etmek için dövüşen ve dönüştüren; dövüşüp-dönüştürürken de değişen insanlar olduğunu bir an dahi unutmamalıyız.

. Bu bağlamda neo-liberal barbarlık karşısında insanlığın tek seçeneği yine sosyalizmdir. Hayır, yenilen sosyalizm değildi, sadece onun bürokratik-deformasyonel uygulamasıydı. Bir arabayı bir şoför devirdi diye, yeniden bir arabaya binmemezlik edip, yola umutsuzca yürüyerek devam edilemez. Çünkü kapitalist "uygarlık", kemikleri kırılıp yere yığılmış çaresiz ve şaşkın bir insanı anımsatıyor. Artık, eski "refah devleti" söylencelerinin şen şakrak Kuzey'i yok. Kuşkunun, korkunun ve kaygının egemen olduğu Kuzey, toplumsal şizofreninin kollarında sarsılıyor... Kuzey, artık hasta... Hastalıkta, tedavi için önerilen yöntemler de herşeyi içinden çıkılmazca ağırlaştırıyor... Hasta Kuzey, 21. yüzyıla bugünden çok farklı girecek... Belki de "burjuva demokrasisi" görüşlerini tekzip ederek ya da 20. yüzyılın başında tanık olduğu tarihsel-toplumsal altüst oluşlarla... kimbilir...

ON

"Zamanı gelmiş bir fikrin önünde hiçbir güç duramaz" der Victor Hugo... Artık "YDD"ye başkaldırı zamanıdır... Çünkü 'Walt-Whitman' merkezinin Başkanı Benjamin Barber'e göre, küreselleşme ile sistem yurttaşlık değerlerinin içi boşalırken, tüketici "üreten" sıradan bir aygıta dönüştü. "YDD" ile "önü ardı kesilmeyen iç savaşlar ve kardeş kavgalarının pençesinde bir dünya çıkıyor karşımıza. Uluslar içten patlıyor. Birleşme süreci ile kaos eğiliminin birlikte varolması nasıl izah edilebilir? (...) Tüketici kapitalizm, tıpkı etnik ya da dinsel köktendincilik gibi egemen ulus devlete karşı savaşıyor. Biri pazarını büyütmek için sınırları delip geçerken, öbürü otonom topraklara sahip olmak istiyor." (Le Nouvel Observateur, 10 nisan 1996)

"YDD"nin sunduğu karmaşalar demeti küresel düzensizliği, eşitsizlik uçurumunun derinleşmesini, toplumsal dıştalanmanın yaygınlaşmasını, iş-değer kavramlarındaki bunalımı, kitlesel işsizliği, milliyetçiliği, yabancı düşmanlığını, faşist saldırganlığı ve köktendinciliği, kimlik arayışlarını, Güney'in açlığını gövdelendirdi... düşkırıklığı ve belirsizlik, "YDD"nin geleceksizleştirmesinde somutlanırken, insanlığın önüne sürülen "pazar paradigma"sı, "her derdin devası" olarak sunuluyor. Ancak söz konusu gidişatta, (ekonomist Michael Beaud'un ifadesiyle) "para her şeyin üstündedir. Dünyanın güç durumda olan insanlarının yardımına koşmak yerine, tüm kaynak ve zekalar paranın sağlığı için seferber edilmektedir. Para, toplumsal geleneklerin aksine, ölçü, rehber ve en yüksek değer sayılmakta, büyülemekte ve kör etmekte"(Le Monde, 6 Eylül 1994) Yani saldırganlık ve karmaşayı körükleyen paranın padişahlığında, kapitalist talan en güçlü parametre haline gelmekte.

"YDD" vahşeti ile kısa vadeli karın büyüsüne kapılmış spekülatif yönelimler yükselirken, uzun süre pazara övgü düzenler bugün, zenginliği salt kişi başına düşen Gayrı Safi Milli Hasıla ile izah edememektedir... Kapitalist dünya ekonomisi ciddi bir durgunluğa doğru ilerliyor... 95'ten 96'ya uzanan eğilim, 1997'yi de etkisi altına alacak...

ONBİR

Görülmesi gerekiyor. "YDD"nin "tüm iktidar küresel pazara" sloganıyla taçlanan küresel işlerliği ile toplum dışına itilen sahipsizlerin konumu, toplumsal dokuları yıpratıp, sarsarken, siyasal açıdan da "YDD" düzenlemelerini imha edecek patlatıcıyı da biriktirmekte. Tam bu noktada sıyrılıp gelen şeyler var. Emperyalist sermayenin uluslararası planda yeniden yapılanma sürecinde kazandığı özellikler, uluslararası sınıf mücadelesinin yeni bir tarihsel döneminin genel koşullarını oluşturuyor. "YDD"ye başkaldıran güçlerin tarihsel eylemi, dünya çapında artık-değer oranının düşürülmesini ve mali sermayenin küresel egemenliğini olanaksız hale getirebilecek bir politik gücü ortaya çıkarabilecek mi? "YDD" ile dünya kapitalizmi, tarihindeki en şiddetli çelişkileri üretirken, sosyalist devrime geçmişteki sınırlılıklarını aşacak olan toplumsal ve enternasyonal bir zemin hazırlamakta. Dünya tarihini durdurma, geri çevirme hayali boşuna. "YDD"nin neo-liberal saldırganlığı ile insanığa karşı savaşı, gezegenimizde zafere ulaşamayacak.

O halde bir kez daha tekrar edelim:

1) Neo-liberal vahşetin kollarındaki gezegenimiz bir ekolojik felaketin eşiğindedir. Ekolojik yıkımdan birinci dereceden sorumlu olanlar emperyalist ülkelerdir.

2) Emperyalist Kuzey ülkelerini "serbest rekabet" ve "globalleşme" m nipülasyonlarıyla ve medyatik şovla pazarlamaya kalkıştığı "uygarlığı ku tarma/veya rehabilite etme" retoriği a tında, Güney'deki "fazla nüfusu" imh senaryoları ve eğilimi yatmaktadır. B iddiamız, bir "vesvese" ya da "paran yak hezayanlar" değil, neo-liberal ba barlığın yöneldiği gidişatın telaffuz dur.

3) Çünkü neo-liberal saldırının "k reselleştirme" harekatı, Kuzey'de olsu Güney'de olsun emekçi insanlığın b yük (ve ezici) çoğunluğuna karşı bir s vaş ilanıdır.

4) Kar oranlarını yükseltmek için b önceki sermaye birikim modelinde "d ha çok devlet" diye haykıran ücretli k lelik sistemi, küreselleşme evresin "daha çok pazar" derken, sadece kapit list sömürüyü uluslararası planda der leştirip, yaygınlaştırmayı hedefliyl Bu açıdan "pazar"ın da "devlet"in kapitalistler için olduğu unutulmad "devlet"mi "globalleşme"mi türünd sahte ikilemlere hapsolmadan, aslol nın, kapitalist ücretli kölelik ilişkileri karşı, bağımsız enternasyonal özgürle me kavgasını yükseltmek olduğu un tulmamalıdır.

5) Yerel ve uluslararası düzlem ana hedef, kapitalizme karşı mücadel dir. Çünkü insanlık açısından "sürdür lebilir bir kalkınma"nın önkoşulu, "sü dürülemez kapitalizmin" aşılmasın geçmektedir.

6) Bu bağlamda kozmopolit dün kapitalizminin (zırh içindeki ölüyü ç dıran ve) zorbalıkla ayakta duran sald ganlığına karşı insanlığın altında topl lanabileceği biricik mücadele sanca ("Avrupa-merkezli" sakınca ve sorunl rından arındırılması gereken) enterna yonalizmdir.

7) İnsanlığın geleceğini, neo-liber saldırganlığın ve küreselleşmenin ipot ğinden kurtarmak, başkaldırmaya cür eden ve kıtalararası dayanışmayı haya geçirebilen insanlığın iradesi dahilind ki bir olanaktır. Yüzünü Ortaçağ kara lıklarına dönmüş "YDD" koşullarınd insan iradesini aşan bir şey yoktur. halde sorun başkaldırmaya cüret etm insanlığın enternasyonal mücadele ir desini ayaklandırmaktadır. Aslında, te rar ayaklanacak olan insan olmak on ru, vicdanı ve haysiyetidir...

Chiapas'daki umut enternasyonali güncesi

Temel DEMİRER

21 TEMMUZ 1996 PAZAR

Yola düşmenin öncesinde bir tedirginlik kaplar yüreğimi. Bu kez de farklı olmadı: Tedirginim...

Yeditepeli kentin havalimanı anababa günü. Sabahın erken saatinde yine tıklım tıklım dolu. Komutan ile kahvemizi yudumluyoruz. Gazeteleri alıp sıraya giriyorum. Sırada bekleyecek zor iş. Kaç dakika geçti ? Anımsamıyorum: İşte asık suratlı bir polis karşımda. Önce bana bakıyor dik dik, alıcı şahan gibi. Pasaportun sayfalarını yırtarcasına karıştırıyor. Biletimi istiyor. Meksika'da ne yapacakmışım?! Malum sorular, sıradan yanıtlar! Ritüel tamam. Sırada bilgisayardan kontrol var: Sert bir uslupta "sorun yok, geç!" komutu ne denli biçimsiz olursa olsun, yine de ferahlatıcı...

CHARLES DE GAULLE HAVALİMANINDAN MEKSİKA'YA

Üç küsur saat geçti. İşte Paris'teyim. 11 yıl 8 ay 23 gün zorunlu "misafiri" olduğum sürgünlüğümün ya da "Üşüyorum üzerime Komünarlar'ın battaniyesini örtün" diyen Yılmaz Güney'i bizden alan "ışık ve ihtilal kenti"ndeyim...

Charles de Gaulle havalimanının 2B'sinden 2A'sına geçmeliyim. Meksika'ya gideceğim uçak birazdan kalkacak. Her aktarma gibi bu da zor ve tatsız. Aktarma için tam 57 dakikam var. 2A otobüsüne bindim. Herkes gibi geç kalmamak için pür telaşım. İşte 2A'nın giriş kapısı. Yine kontrol var. Ama bir dakika. Kontrol makinesi bozuk. Muhteşem makineleri bozulan gümrükçüler huzursuz. Kapı önündeki yığılma, pasaportlara göre ayrılıyor. Bir yana Kuzeyliler, öte yana da Güneyliler. Siyahlar renklerinden ben de pasaportumdan kaybettik. Kuzeyliler ellerini kollarını sallayarak geçerken, biz Güneyliler delik deşik edilircesine arandık. Fransa Anayasasında "ayırımcılık"ın suç ilan edilmesine rağmen, boş bir söz olduğunu da biliyorum... Polis her yerde polis, Charles de Gaulle'dekilerin İstanbul havalimanındakilerden hiçbir farkı yok!

Ucu ucuna Meksika uçağına yetişiyorum. Kan ter içindeyim... Uçak sarsılarak kalkıyor. Paris ayaklarımın altında, bulutlar arasına dalıp yola revan oluyoruz... Ve korkunç bir şok: Uçakta sigara içmek yasakmış! Hosteslere göre 11 saat uçacağız...

MEXİCO CİTY

Paris-Meksika hattında tamı tamına 11 saat 20 dakika gökyüzünde asılı kaldım... İşte Mexico City ayaklarımın altında. Akşamın saat 19'u, günlerden yine pazar ve ben hala Temmuz'un 21'indeyim...

Mexico City havalimanı

Kamp girişinde, Zapatistler'in toplantı duyurusu için hazırladığı bir afiş

1994'de işletmeye açılmış. Müthiş lüks ve mahşeri andırır kalabalık. Yabancılar sırt çantalarını omuzlamış, Aztek ve Mayaların ülkesine ya da Atlantik veya Pasifik kıyılarındaki ucuz sahillere saldırıyor. Gelenler arasında, mutlaka Zapata'nın ülkesine gelenler de olmalı.

Meksika sadece Zapata'nın ülkesi değil. Panco Villa'nın, İspanyol sömürgeci Herman Cortes'e (1485-1547) karşı başkaldıran, 1525'de başkenti kahramanca savunan ve sömürgeciler tarafından işkenceyle öldürülen 23 yaşındaki son Aztek imparatoru Cuauhtemoc'un (1502-1525), İspanyol sömürgecileri "genelde hepsi geri, acımasız ve ahmaklardı, çok cimri ve ahlaksızlardı" diye niteleyen ve yerlilerin haklarını savunan Chiapas'ın ilk psikoposu Dominique'li Bartolome de las Casas'ın, Meksika bağımsızlık savaşının müjdecileri olan Papaz Hidalgo (1810) ve papaz Morelos'un (1813), 1829'da köleliği kaldıran Meksika Cumhuriyeti'nin ikinci başkanı Vicente Guerrero'nun, duvar resimleriyle harikalar yaratan Diego Rivera, David Alfaro Siqueiros ve Jose Clemente Orozco'nun, kadın ressam Frida Kahlo'nun ve Troçki'nin canının alındığı ve 2 Ekim 1968'de Olimpiyat açılışından birkaç gün önce protestocu öğrenci ve halka açılan ateşle (300 ölü ve yüzlerce yaralı) tarihe 'Tlatelolko Katliamı' diye geçenlerin ülkesi... Meksika'yı en çok ihtilalci ve başkaldırı gelenekleri niteler...

Havalimanına adımımı atar atmaz, üç kontrolden geçtik. Ama şansımdan mı nedir, ben üçünden de yırttım. Çıkışın önündeki büyük salonda ilk aradığım şey, döviz gişesi oldu. 1 dolar 7.43 peso idi. Şimdi Mexico City'e inip, elimdeki Zapatistlerin bağlantı adresini bulmalıyım. Tam bunları düşünürken kolumdan tutan bir şöförle kıran kırana bir pazarlığa giriştik. Önce dolar istedi. Olmayacağını anlayınca 100 peso'dan açtığı kapıyı, en nihayetinde 57 peso'dan kapattı, el sıkıştık. (Sonra öğrendim ki, 57 peso ödediğim mesafenin gerçek ederi 13-15 peso arasıymış!)

Roma mahallesine ulaşıp, adresi buldum. Dakikalarca çaldığım kapıyı kimse açmadı. Şimdi ne olacak? Yedek telefon numarama gün içinde başvuracaktım. Ancak geceydi. Otel aramaya başladım. Bulabildiğim "en ucuz" otel 120 peso'ya, Roosvelt Oteli. Bavullarımı koydum. Etrafı kolacan edip, biraz da çevreyi görmek için tam sokağa çıkarken, otelci uyardı: "Dikkatli olun, Mexico City geceleri güvenli değildir"... Adam haklı çıktı. Teksas gibi bir yer burası. Alkolikleri, çeteleri, fahişeleri ve adım başındaki çelik yelekli polisleriyle, tam da neo-liberalizme layık bir şenlik bu kent...

Önüme gelen ilk lokantada bir şeyler atıştırdım. Oldukca acı şeyler. Yanında kola olmasa, kolay yenilir yutulur türden değil... Yok hayır, bu kenti merak etsem de daha fazla dolaşamayacağım. Çünkü yarın, Güneydoğu'daki Chiapas yoluna düşmeli ve bizimkilerin yanına ulaşmalıyım. Ama nasıl? Belirsizlikleri dışında "her şey yolunda"ydı... Otel odasında bunları düşünürken, deliksiz bir uykuya dalmışım...

22 TEMMUZ 1996
PAZARTESİ

Sabah erken saatinde ayaktayım. İlk işim Zapatistalar'ın bağlantı adresini bir daha kontrol etmek oldu. Yine yoktular. Artık onlardan umut yoktu. Eski bir tanıdıktı Salvador G., gidip onu buldum. Meksika'daki "Açlığa Karşı Mücadele Örgütü"nde çalışıyor. Kucaklaştık. Çok zaman geçmişti. Kahvelerimizi yudumlarken, derdimi anlattım. "San Cristobal'e gitmelisin. Sana ancak oradan bağlantı ayarlayabilirim" dedi.

Epeyce uğraştı. Her şey tamam. Elimde San Cristobal'de bir adres ve Salvador'un referansı var. Saat 15'de de Tapo'dan (Merkez Terminali) San Cristobal'e kalkan bir araba varmış. Rezervasyonu yaptırdı. Yol 18 saat civarındaymış. "Yolda ne olacak, ne yapacağım?" diye sordum. "Önce dikkat edeceksin" dedi ve ekledi: "Aptal turist rolü oynayacaksın. Arkeoloji ile ilgilisin. Maya uygarlığının arkeolojik kalıntılarını inceleme ye gidiyorsun. Yolda dikkatli ol. Kıymetli şeylerini üzerinde taşı. Rezervasyonunu Maya de Oro şirketinden yaptırdım. Bu şirket turistlerin kullandığı lüks ulaşım araçlarıdır. 30 peso, öbürleri 266'ya gider. Maya de Oro daha az kontrol edilir. Aslında abartılacak bir sorun da yok. Şu anda hükümetin Zapatistalar ile görüşmeleri sürdüğü için, devlet sizin toplantıya karşı esnek davranıyor. Bu bir süre daha böyle gidecek. Sonra ne olur bilemem..."

"Sonra ne olur?" deyip merakla gözlerinin içine baktım. İsteksizce yanıtladı. "Kaygan ve her an değişebilir bir siyasal zemin üzerindeyiz. Zedillo ve partisi (PRI/ Kurumsal Devrimci Parti) çok sıkıntılı. Mali krizin aşılamayan sonuçlarının yol açtığı toplumsal çürüme ve deformasyon. 1982 yılında dış borçlarını ödeyemez duruma düşen Meksika'da, çalışanların reel gelirleri (1983 yılında) yüzde 50 oranında düştü. BM Ekonomi Komisyonu'nun 1994 yılı araştırmalarına göre, Meksika'da uygulamaya konulan ("kalkınmanın önkoşulu özelleştirmedir, ekonomi liberalleşmeyle gelişir" biçiminde özetlenen!) "liberal istikrar paketi", Meksika'yı 20 yıl geri götürmüş. Son yıllarda gümrük sınırlamalarını tamamen bertaraf eden Meksika'ya ABD yatırımları 1986'da 36.8 milyar dolar iken 1990'da 72.5 milyar dolara tırmandı. Meksika'nın sadece ABD bankalarına borcu 425 milyar dolar civarında. NAFTA (Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşması) ile uyum sağlama sancıları ve sarsıntıları. Meksika'da büyüyen açlık. Meksika'nın 1986'da GATT'a girmesiyle neo-liberalizmin geleneksel dengeleri çalışanlar aleyhine bozması. Örneğin asgari ücret 1986'da, 1982'deki alım gücünün yarısına düştü. 1981-1987 yılları arasında temel gereksinimlerini karşılayamayan yoksulların sayısı 32 milyondan 42 milyona çıktı. Ülke çapında hoşnutsuzlar koalisyonunun kitleselleşmesi. PRI'nin siyasal tekelinin eskisi kadar etkin olmaması. PAN'ın

(Ulusal Eylem Partisi'nin) ülke çapında gelecek seçimleri kazanabilecek kadar büyümesi. Para-militer Gurdes Blancas (Beyaz Muhafızlar) örgütünün ilericilere yönelik beyaz terörünün yoğunlaşarak, yaygınlaşması. Tam bu sırada Zapatistalar'ın ve ardından da Guerrero, Hidalgo ve Pueblo eyaletlerinde EPR (Halkın Devrimci Ordusu'nun) oluşması. Meksika yerlilerinin, yani dıştalanmış yoksulların giderek Meksika politikasının merkezinde yer almaya başlamaları. Bunların yanında, Zapatistalar'ın uyaklanması ardından Meksika hükümetinin ABD desteğiyle hızla silahlanması. Bak bu konuda sana, ABD'deki 'Peace Action/Barış Hareketi' grubunun bir açıklamasını vereyim" deyip, dosyalarını karıştırdıktan sonra önüme bir belge koydu.

Okuduğum belgede aynen şunlar yazıyordu: "ABD son 5 yılda Meksika'ya 190 milyon doların üzerinde silah sevketti. Ne tür silahlar? Gelişkin tüfekler, elektrikli coplar, el bombaları, lav silahları, zırhlı panzerler, sokaklarda kurulabilecek barikatları yıkmak için buldozerler, uçaklar ve Vietnam'da kullanılan helikopterler. Meksika bu silahlara neden gerek duyuyor? ABD hükümeti, Meksika'nın uyuşturucuya karşı savaşı' başarıyla sürdürebilmesi için yeni ve yüksek teknolojiyle donanmış askeri malzemeye ihtiyacı olduğunu söylüyor. Ancak, bizzat Meksika hükümetinin uyuşturucu ticaretine karıştığı yönünde kanıtlar var. Ordu mensupları, polis, yargıçlar ve eski başkanlar dahil üst düzey politikacılar, uyuşturucu tacirlerinin ücret bordrolarında yer almaktalar. Meksika'nın yönetici partisi (PRI) cinayet, işkence, seçim sahteciliği ve uyuşturucu cinayetinden sanık. Bu sistemin adaletsizliğine karşı seslerini yükselten Meksika yurttaşları polis ve ordu kanalıyla dayak, tutuklama, işkence ve ölümlere maruz kalıyor. American Watch ve Uluslararası Af örgütü, Meksika hükümetini tekrar tekrar işkence dahil insan hakları ihlalleriyle suçladı ve suçlamaya devam ediyor. Canileri desteklemeye son verelim..."

Yazıyı okudum tam soracaktım ki, Salvador G., yeniden konuşmaya başladı: "EZLN CCRI-CG'nin (Devrimci Yerli Gizli Komitesi-Zapatista Ulusal Kurtuluş Ordusu Genel Komutanlığı) bu konuda Bill Clinton'a 13 Ocak 1994'de gönderdiği bir uyarı mektubunda şunları dedi: "Size Meksika Federal Yönetiminin, Kuzey Amerika Birleşik Devletleri yönetiminden ve halkından aldığı yardımı Chiapas'da yerlileri katletmek için kullandığını söylemek için sesleniyoruz... Biz, yabancı hiçbir yönetimden, hiçbir kişi ve kuruluştan destek almıyoruz. Ulusal ya da uluslararası boyutta, ne uyuşturucu ticaretiyle, ne de terörizm ile hiçbir bağımız yok. Kendi kararlarımızla örgütleniyor ve büyük yokluklar ve çektiğimiz büyük acılar nedeniyle, hayatımızla oynuyoruz. Geçirdiğimiz bunca yalan ve ölüm yıllarından bıktık. Hayatımız için onurla savaşmak bizim hakkımız. Şimdiye kadar, sivil halklara yönelik olarak, uluslararası savaş kurallarını dikkate almayı hiçbir zaman ihmal etmedik. Kuzey Amerikalı halkın ve yönetimin Meksika'ya verdiği bu yardım, ellerinizi yerli kanına bulamaktan başka bir işe yaramıyor. Bizim hedefimiz tüm dünya halklarınınkiyle aynı: Gerçek anlamda özgürlük ve demokrasi. Ve bu hedef için, canımızı vermeye hazırız. Meksika hükümetine suç ortağı olarak, ellerinizi bizim kanımızla lekelemeyin."

Söz sırası bendeydi, sordum: "Ee, o halde?"... Salvador G.'nin yanıtı kısa ve net oldu: "Ya demokratikleşip, bu çarpık gidişatı durduracağız ya da bir baskı yönetiminin pençe ve botlarında ezileceğiz. Yöneldiğimiz koordinatın ikilemi bu... Bakalım, göreceğiz..." Sonra sıra Anadolu ve Ortadoğu'ya geldi. İlgiyle dinledi. Sohbete doyum olmuyordu ama yolcu yolunda gerek. Yine kucaklaştık, vedalaştık. Sokaktaki ilk taksiyi durdurdum. İstikamet Tapo...

Tapo, kocaman bir terminal. Telaşlı geleni ve gideni çok. Saat 15'de yola düştüm. Bir gün sonra saat 07.20'de San Cristobal de las Casas'da olacağım...

MEXİCO CİTY'DEN SAN CRISTOBAL'E

Otobüs rahat ve lüks. Mercedes-Benz'in 0371 modellerinden. Havalandırması da var. Ama sigara burada da yasak! Otobüste siyasi tipli iki yabancı daha var. "Onlarda mı bizden acaba?" diye düşünürken pencereden dışarıyı seyrediyorum. Merkezden uzaklaştıkca, karşıma bizim gecekondu mahalleleri dikiliyor. Mexico City'den uzaklaştıkca sefaletin çizgileri belirginleşip, derinleşiyor. Bir kaç saat sonrada iki yanım mısır tarlası. Bir mısır denizinde yol alıyoruz sanki. Akşam iniyor bir kaç saat sonra...

Çantamdan kitabımı çıkarıyorum. Kaç saat geçti ? Bilmiyorum... Otobüsün videosuna Arnold Schwertzaneger'in "Terminatör-2"sini koyuyorlar. Rahat seyredilsin diye ışıklar kapatılıyor. Herkes pür dikkat filmi seyretmeye koyuluyor. Bundan sonra kitap okumak ne mümkün. Pencereden dışarıya bakmak da olası olmadığına göre, ben de çaresiz, seyredeceğim filmi...

Yol boyunda iki kez durduk. Fiyatlar çok kazık. Ha, bir kez de arandık yol boyunda. Bir şey olmadı. Hatta korktuğumun tam tersine, yabancıları kaale almadılar bile... Uyuyup kalmışım...

SAN CRISTOBAL DE LAS CASAS'DA BEŞ GÜN

23 TEMMUZ 1996 SALI

Uykuyla uykusuzluk arasında San Cristobal oto garındayım. Küçücük bir gar burası ve saat sabahın 06.45'i... Alaca karanlığın ortasındayım. Çantam sırtımda hemen karşıdaki tek açık kahveye daldım. Masalar dolu. Kahvede 6 yabancı daha var. Kahvemi yudumlarken, hepimizin farklı masalardan birbirimizi ürkek ve kaçamak bakışlarla kestiğini fark ediyorum. Üçüncü kahvemi içerken gün ağarıyor. Sokak canlanıyor...

Saat 08 suları. Şöföre elimdeki adresi gösteriyorum. "Periferico" deyip, ardından ekliyor: "California"... Bilmiyorum dercesine ellerimi havaya

kaldırıyorum ki, avucumun içine 20 peso yazıyor. Sonra da elini uzatıyor. Pahalı mı? Belki de öyle ya da yine kazıklanıyorum ama yapacak bir şey de yok. 20 peso'yu uzatıyorum. O da arabanın kontağını açıp, şehrin merkezinden geçerek kenar mahallelere doğru ilerliyor. En fazla 3-5 dakika sonra bir yerde durup, bir kapıyı gösteriyor.

Bir bahçe kapısı burası. Kapıyı çalıyorum ki, kocaman bir köpek havlamaya başlıyor. Genç bir kız köpeği okşayarak yatıştırdıktan sonra, gülümseyerek bana doğru ilerliyor. İspanyolca konuşuyor, özetle ne o beni ne de ben onu anlamıyorum. Birden aklıma Salvador G.'nin referansı geldi. Ne yalan söyleyeyim, baltayı taşa vurmak pahasına ve çekinerek uzattım mektubu. Okudu, gülümsedi, kapıyı açıp elini uzattı büyük bir içtenlikle ve Patricla C. dedi. Rahatladım. Artık bizimkilerin yanındaydım...

Kahvemizi yudumlarken Patricla C., bana tarzanca Jesus S.'in gelmesini beklediğimizi anlattı. Saat 10 sularıydı Jesus S. geldi. Dil sorunu da hallolmuştu. Sıcak bir insandı Jesus S., Türkiye'yi sordu, anlattım. Çok uzaklardan gelmemden ötürü memnuniyetlerini belirtti. Ona, Komutan yardımcısı Marcos'a iletilmesi ricasıyla Türkiye ve Ortadoğu Forumu Vakfı'nın Chiapas tezlerini ve Vakıfın toplantı için hazırladığı belgeleri verip, sordum: "Ya toplantı?"... "Akreditasyon işlemlerini yapacağız, beklemen gerek. Sen şimdi bir otele yerleş. Lütfen yarın uğra" dedi.

SAN CRISTOBAL DE LAS CASAS

'Posada Tepeyac' oteline yerleştim. 30 numaralı küçük odanın geceliği 55 peso. Çantalarımı odaya koyup sokağa çıktım. San Cristobal şirin bir kent. Sokakları turist ve yerli satıcılarla dolu. İki adım attınız mı, karşınıza bir satıcı çıkıyor. (Bir gün sonra ben de, satıcılara "No Qiero Gracias"/ Teşekkür ederim istemiyorum" demeyi öğrendim.) Yerlilerin sattığı şeyleri, ilk telaffuz ettikleri fiyatın üçte birine almanız mümkün. Duvar diplerine açılmış elişi hediyelik eşyalar (satılanlar içinde el yapması Marcos bebeği de var) sergileri ya da meyve ve mısır satıcıları San Cristobal'den aklımda ilk kalan şeyler. Küçücük kentte, elimde otelin de adresinin olmasının verdiği rahatlıkla, serbest nazım dolaşıyorum.

Akşama doğru kahvemi yudumlayıp, sigaramdan derin nefesler alırken aklıma bir soru takılıyor. Tamam bankaların önünde özel muhafızlar ve ellerinde pompalı tüfekler, sırtlarında da çelik yelekleri var da, buranın polisi ve askeri nerede? Sorumun yanıtını aramak için tekrar sokağa çıkıyorum. Valilik ve belediyenin önünde tam dört tane polis buluyorum. Ancak silahsızlar. Bellerinde sadece copları var. İlgisizce sağa sola bakıyorlar. Yani kimsenin etlisi sütlüsüyle fazla ilgili değiller...

Türkiye'den alışık olmadık bu durum, bana ilginç geliyor... Ancak insanın inanası gelmiyor. Kenti kolaçan etmeye devam ediyorum. Bu kenti 31 Mart 1528'de İspanyol sömürgeci Don Diego de Mazariegos kurmuş. Kentin göbeğindeki Mazariegos heykeli ise Chiapas yerlileri tarafından 1992'deki kitle gösterilerinde yıkılmış. Dolaşırken en yüksek binasının iki katlı olduğunu keşfettiğim, tarihini korumuş bu geniş caddeli kentin dört yanı dağlarla çevrili. Ayrıca kentin iki yüksek tepesi üzerine iki tane kocaman ve görkemli kilise oturtulmuş.

Akşama doğru, şaşırtıcı ama şaşırtıcı olduğu kadar sevindirici bir sürpriz yaşıyorum. Ayaklarımı ayakkabımdan çıkartıp, kentin merkezindeki parkta dinlenirken, biri yanıma gelip, "merhaba abi" deyip elini uzatıyor. Şaşkın şaşkın elini sıkıp, "tanıyamadım" diyorum. "Zurihten Cemil D. abi, hani 93-94 yılbaşındaki uzun yürüyüşte beraberdik ya"!.. Kucaklıyorum Cemil'i... Sonra koyu bir sohbet... Cemil Kurtuluş platformundan bir ÖDP'li ve hala sürgün... İkimizde toplantıya ÖDP temsilcisi olarak Mahir Sayın'ın geleceğini biliyoruz...

Akşam, Cemil ile lokantadayız. Yunanistan'dan gelen grupla tanışıyoruz. 30 kişi kadarlar. Selanik'ten gelenlerden biri Türkçe biliyor. Şöven egemenlerimize nisbet, "ulusal bir suç" işleyerek keyifle ve dostca sohbet ediyoruz... Hatta, neden Balkanlar'dan Ortadoğu'ya dek neo-liberalizme karşı bir toplantı düzenlenmesin ? sorusuna yanıt arıyoruz... Bu arada, Yunanistan'a telefon etmek için dışarıya çıkan Giritli Vardis Tsuris geri dönüp, kara haberi veriyor. Rakam kesin değilmiş ama açlık grevinde 2-3 ölü varmış. Grevcilerden bir çoğu ölümün eşiğindeymiş...

Cemil ile sokakdayız... Ağzımız bıçak açmıyor... Ayıp mı, acz mi denir, bilmiyorum. Ama umurumda değil, ağız dolusu küfrediyorum... Gecenin karanlığı, daha bir zifirileştiriyor San Cristobal sokaklarını...

24 TEMMUZ 1996
ÇARŞAMBA(**GREV VAR!**)

Sabah Cemil ile buluşuyoruz. Kahvelerimizi içtikten sonra Jesus S.'e gitmek için taksi arıyoruz. Ama yok. Bir de, kentin merkezindeki yollar kesilmiş... Kimi lokantalar da kapalı... Kentte grev varmış... Kim yapıyor veya niye ? İşi gücü bırakıp, olayı araştırıyoruz... San Cristobal esnafı Zapatistalar'ın turizmi baltalamasını ve yerlilerin istediği yerde özgürce mal satmasını protesto etmek için dükkan sahibi esnafların öncülüğünde iki günlük grev kararı alınmış. Grev kentin merkezinde etkili. Ancak yerlilerin yoğun olduğu çevre mahallelerde greve aldıran yok gibi...

Neyse "grevkırıcı" bir şöför bulup Jesus S.'ye ulaşıyoruz. Gerekli mazemeleri (fotograf, vakfın akreditasyonu vs.) alan Jesus S., "yarın" diyor. Kahvelerimizi içerken Jesus S., bana "Chiapas Gerçeği"ni özetliyor...

CHIAPAS GERÇEĞİ

Yerlilerin -Tzeltales (300 000), Tzotziles (300 000), Choles (120 000), Zoques (90 000), Tojolabales (70 000)- nüfusun yüzde 30'unu oluşturduğu, genel olarak kırsal bir bölgede kurulan Chiapas Eyaleti'nin başkenti Tuxtla Gutierrez. 73 887 kilometrekarede 3 milyon 210 bin 500 k

şi yaşıyor. Bu insanların dörtte üçü, nüfusu 100 kişiden az olan 16 422 yerleşim biriminde yaşıyor. Meksika'nın güneydoğu ucundaki Tabasco ve Oaxaca Eyaletleri arasında yer alan Chiapas, Guatemala ile sınır komşusu. Mayaların bir bölümü de Guatemala'da yaşıyor. (Meksika, Guatemala ve Bolivya hattında yaşayan Maya kabilelerinin isimleri şunlar: Tzeltales, Tzotziles, Choles, Zoques, Tojolabales, Cakchiqueles, Jalcafecos, Kanjobales, Lacandones, Mames, MochÛs, Quiches.)

Chiapas petrol, elektrik enerjisi, hayvan ürünleri, gümüş, kahve, muz, bal, mısır, kakao, tütün, şeker, soya, tüt darısı, kavun, avakado zengini bir coğrafya. Finans çevreleri bölgeden 1989 yılında gerçekleştirdikleri ticaretle 1 222 669 milyon peso elde ettiler. Bunun sadece 616 340 milyonu bölgeye yönelik kredi ve yatırıma dönüştü.

Chiapas Tabasco bölgesi Meksika ulusal petrol üretiminin yüzde 21'ini ve doğal gazın da yüzde 47'sini karşılar... Meksika'nın hidroelektrik enerjisinin yüzde 55'i ve Meksika elektrik enerjisinin yüzde 20'sini Chiapas karşılar. Ama ne ilginçtir ki, Chiapas eyaletinin üçte ikisi elektrikten yoksundur... Meksika'daki kahve üretiminin yüzde 35'i Chiapas'da 87 000 kişinin emeğiyle üretiliyor... Chiapas'daki kahvenin yüzde 53'ü Amerika ve Avrupa ülkelerine gönderiliyor. 1988 yılında kahvenin kilosu ürüt olarak yabancılara ortalama 8 pesoya satılıyordu ama Chiapaslı üreticinin eline geçen sadece 2 peso idi... Chiapas'da üreticiden kilosu 14 pesoya alınan canlı inek eti, tüccarlar tarafından kilosu 140 pesoya satılıyor... Chiapas ormanlarında odun talanı tam istim devam etmektedir. 1988'de Meksika kereste endüstrisi Chiapas'dan 23 900 milyon peso elde etmiştir. Bu rakam 1980'dekinden tam yüzde 6000 daha fazla... Chiapas'daki 79 000 kovandan elde edilen 2 756 ton balın tamamı ABD ve Avrupa pazarlarına akıyor... Mısır üretiminin yarısı Meksika ulusal pazarında tüketiliyor... Chiapas'da üretilen kakao'nun yüzde 69'u iç pazarda tüketilirken, yüzde 31'i ABD, Hollanda, Japonya ve İtalya'ya gitmekte...

Chiapas çocuklarının yüzde 72'sinin eğitimi ilkokul birinci sınıfın ötesine geçemiyor... Chiapas'da kötü beslenenlerin oranı yüzde 80... bir buçuk milyon kişi sağlık hizmetinden yoksun. Bin kişilik nüfusa 0.2 sağlık odası düşmektedir. (Bu rakam Meksika'nın ortalama standartlarının 5 kat altında.) 100 000 kişiye 1 cerrah, 1 000 kişiye 0.5 doktor ve 0.4 hastabakıcı düşmekte.

Jesus S.'ye "ya bugünkü grevi" diye soruyorum. Yanıt net: "En doğal demokratik haklarını kullanıyor. Haklarını kullanma biçimleri beni hoşnut etmese de, bu onlara toleranslı bakışımı gölgelemez..." Jesus S.'nin gelenigideni ve işi çok. İzin isteyip, yürüyerek kentin merkezine dönüyorum...

"Sonra memlekette ne oluyor?" sorusunun yanıtı için telefonun başındayım... Ulaşmak mümkün değil. Berbat bir telefon şebekesi...

Gece oteldeyim. Saat 23 suları, silah sesleriyle yatağımdan fırlıyorum... Ne oluyor ? Sokaktayım. Sokak tenha. Dışarda olanlarsa, hızlı adımlarla yürüyenler. Bir kaçı ile konuşmayı deniyorum. Anlaşmak mümkün değil... Tekrar otele dönüp, sabahı iple çekiyorum...

25 TEMMUZ 1996
PERŞEMBE

Sabaha karşı saat 5 sularında yatağımdan yine silah sesleriyle fırlıyorum. Giyinip sokağa çıkıyorum. Telefon kulübesi boş. Epeyce uğraşıp, ancak Amerika'daki bir dost numarasını düşürüyorum: ölü sayısı 6... Açlık grevi sürüyor...

Bu arada San Cristobal'de ilk kez eli silahlı polis ve özel tim mensuplarını görüyorum. Sonra önüme gelene soruyorum: Dün akşam ne oldu ? Yanıt, nice sonra sabah kahvesini içtiğim bir masada Fransız Anne C.'den geliyor: Katolik ve Protestan köylüler çatışmış... Chiapas'ın önemli sorunlarından biri, Katolik köylülerin Protestan köylüleri topraklarından sürmeleri ve yıllardır iki taraf arasındaki sürtüşmeymiş... İşe bakın; birbiriyle çatışan protestan ve katolik yerliler!.

Tekrar Jesus S.'ye gidiyorum. Elime belgeleri, toplantının yapılacağı bölgenin haritasını ve basın etkinliklerini izlemek için 0097 nolu kartı verip, Don Bosco'ya gidip Paulina Fernandez C. ile Rebeca Y.'yi göreceksin" diyor...

NEO-LİBERALİZME KARŞI İNSANLIK İÇİN

Kentin merkezine dönüp, elimdeki belgeyi okumaya başladım: "Yeni bir dünya savaşı süregidiyor, ancak artık insanlığın tümüne karşı bir savaş bu. Daha önceki tüm dünya savaşlarında olduğu gibi, bunun da hedefi etki alanlarının yeniden dağılımını sağlamak.

Neo-liberalizmin temsil ettiği terör enternasyonaline karşı bizler umut enternasyonalini yükseltmeliyiz. Tüm insanlığın sağ kalmasını isteyenlerin sınırlar, diller, renkler, kültürler, cinsiyetler, strateji ve fikirlerin üzerindeki birliği.

Umut enternasyonali. Umut bürokrasisi, ya da, o haliyle bizi yokedene benzeyen ters imge değil. Yeni bir logo ya da gardrop edinmiş aynı iktidar biçimi değil. Yeni bir soluk, evet, bir saygınlık esintisi. Bir çiçek, evet, umut çiçeği. Bir ezgi, evet, yaşam ezgisi. Milliyeti olmayan o ulus, aynı zamanda köprülük de yapan o gökkuşağı, içinde dolanıp duran kanı ayırdetmeyen o yüreğin mırıltısı, sınırlarla, gümrüklerle, kontrol noktalarıyla ve savaşlarla dalga geçen o saygısız isyandır saygınlık.

Sıradanlığı ve yenilgiciliği reddeden o isyanın umudu...

TOPLANTININ PROGRAMI

Buluşmada genelde aşağıdaki temel konular ele alınacaktır:

1-) Neo-liberalizm koşullarında yaşamın siyasal yönleri, direniş biçimleri, mücadele ve neo-liberalizme karşı, insanlık için eylem önerileri.

2-) Neo-liberalizm koşullarında yaşamın iktisadi yönleri, direniş bi-

çimleri, mücadele ve neo-liberalizme karşı, insanlık için eylem önerileri.

3-) Neo-liberalizm koşullarında yaşamın kültürel yönleri, direniş biçimleri, mücadele ve neo-liberalizme karşı, insanlık için eylem önerileri.

4-) Neo-liberalizm koşullarında yerlilerin yaşam deneyimi, direniş biçimleri, mücadele ve neo-liberalizme karşı, insanlık için eylem önerileri.

Bu temalar, katılımcının sunduğu tebliğlerin içeriğine göre alt-temalara ayrılacaktır. Tebliğler sunulana dek, bu alt-temaların ne olacağını kestirmek zordur. Benzer biçimde, her bir temanın, çalışma gruplarının yeri, konu için kendini kaydettiren katılımcıların sayısına göre belirlenecektir. Her bir Aguascalientes'in taşıma kapasitesi belirleyici etken olacaktır. Daha kesin bilgiler hazır olur olmaz sunulacaktır.

TOPLANTININ GÜNDEMİ

27 Temmuz Cumartesi: Oventic Aguascalientes'inde Açılış (Saati sonradan bildirilecektir.)

28 Temmuz Pazar: San Cristobal de las Casas'dan ilgili Aguascalientas'lara yolculuk (La Realidad, La Garrucha, Morelia, Roberto Barrios).

29 Temmuz Pazartesi: Grup çalışmaları:

1 Ağustos Perşembe: Oventic, La Garrucha, Morelia ve Roberto Aguascalientes'lerindeki katılımcıların La Realidad Aguascalientes'ine hareketleri.

3 Ağustos Cumartesi: Tüm katılımcıların La Realidad'dan San Cristobal de Las Casas'a hareketleri.

TOPLANTIYA ULUSLARARASI KATILIMCILAR

Toplumsal örgütler: Arjantin Mayıs Alanı Anneleri Derneği, Brezilya Merkezi İşçi Sendikası ve Topraksızlar Hareketi, Tüm Şili Konseyi, Kosta Rika Üniversite Öğrencileri Federasyonu, Haiti Canlandırma ve İletişim Derneği, Türkiye ve Ortadoğu Forumu Vakfı.

Chiapas Halkıyla Dayanışma Hareketleri: Almanya, Avusturya, Danimarka, Fransa, Hollanda, İtalya, İsveç, İsviçre, Kanada, ABD, İspanya, Nikaragua, Venezuela, Avustralya.

Siyasal örgütler: Avustralya Demokratik İşçi Partisi, Brezilya İşçi Partisi, Fransız Komünist Partisi, İspanya Birleşik Solu, Arjantin Büyük Cephesi, Porto Riko Sosyalist İşçi Hareketi, Avustralya Demokratik Sosyalist Partisi, İtalyan Komünist Yeniden-İnşa Partisi, Özgürlük ve Dayanışma Partisi-Türkiye.

İNSANLIK İÇİN, NEOLİBERALİZME KARŞI KITALARARASI BULUŞMANIN YUVARLAK MASA TOPLANTILARI VE KONULARI

MASA 1: Elimizdeki Politika Ne ve Ne Tür Bir Politikaya Gereksinimimiz Var?

a-) Acısını çektiğimiz global iktidar. nasıl uygulanıyor ve egemenliği nasıl yeniden üretiyor?

b-) Global iktidara karşi nasıl direnmeli ? Siyasal ve toplumsal örgütlenme biçimleri.

c-) Geçmişle ne yapmalı ? İdeolojiler. Berlin Duvarı'nın yıkılışıyla yükselen duvarlar.

d-) Politika yapmanın ve söylemenin yeni biçimleri. Yüzyılın sonunda mücadelelerde yenilikler. Halka boyun eğerek yönetme. Araçlar ve amaçlar.

PANEL: Demokrasi bir seçme özgürlüğü müdür? Satın alma mı? Bir vicdan özgürlüğü müdür? Görüş mü? Ya da kararları kimler verir ?

MASA 2: Ekonomik Sorun. Korku Hikayeleri!

a-) Neo-liberalizm; mali iktidar ve hizmetçileri. Makroekonomik göstergeler, gerçekliği çarpıtma biçimleri.

b-) Bu sisteme bir alternatif mümkün mü?

c-) İlerleme bir kalkınma olarak spekülasyon, savaş işi, uyuşturucu kaçakçılığı ve sağlık.

d-) Çalışma, serbest pazarın diktatörlüğü, borçlanma, yoksulluk.

PANEL: Halkın hizmetinde ekonomi politik, tersi değil.

MASA 3: Bütün kültürler herkes için. Ya medyalar? Grafittiden Siberuzaya.

a-) Bir özgürlük yolu olarak iletişim.

b-) İnsan yüzlü bir eğitim ve bilim.

c-) Direnişin sanatı ve yaratıcılığı. Yazın, şiir, resim, heykel, tiyatro, müzik ve sinema, uygulamalı sanatlar.

d-) Çeşitli kültürlerden 'gösteri toplumu'na.

PANEL: Kültürün globalleşmesi. Birleşme mi, uyum içinde farklılıklar mı? Bütün kültürler herkes için.

ÖZEL MASA: Dillerin kabulü ve gösterimi için. Dünyanın tüm dilleri. Babil'in kurtuluşu.

ÖZEL SAHNE: Gezegenin güzel sesleri ve ifadeleri için.

MASA 4: Sivil Olmayan Toplum Var mı?

a-) Örgütlenmiş sivil toplum. Sendikacılığa, hükümet-dışı örgütlere, özerkliğe, özyönetime, kentsel ve kırsal hareketlere ne oluyor ?

b-) Sivil toplumun dışlanmışları. Kadınlar, eşcinseller, HIV pozitifler (AIDS'liler), uyuşturucu bağımlıları, yaşlılar ve çocuklar.

c-) Ölüm makinasına karşi sivil toplum: Anti-militarizm ve çevrebilim.

d-) Baskı ve direnme. Cezaevleri ve akıl hastaneleri. İnsan hakları mücadelesi.

PANEL: Yeni örgütlenme biçimleri ve sivil direniş.

MASA 5: Bu Dünyaya Birçok Dünya Sığar.

a-) Bir barbarlık olarak gerçeklik: otoriterlik, soykırım, etnik kıyım, iç savaş.

b-) Yeni ve eski kimlikler. Tüm dünyanın 'kızılderilileri'.

c-) Gezegeni bölen duvarlar: göç ve sürgün.

d-) Direniş ve dayanışma. Yerelden globale. Cemaat adetleri, özerklik, ulusal kurtuluş, halkların birliği ve dünya mücadeleleri ağı.

PANEL: Öldürüldüklerinde dahi ölmeyi aklından geçirmeyen tüm kültür ve uygarlıklar.

PANEL: Irkçılığa, marjinalleşme

ye ve düşmanlıklara karşı. Amerika, Avrupa, Okyanusya, Afrika ve Asya yerlileri. Farklılıklarınızı özgürce ifadelendirin.

ÖZEL MASA: Evrensel ilgi duyulan öneri ve yerel deneyimler için.

Güneydoğu Meksika dağlarından, Asi Komutan Yardımcısı Marcos, Meksika, Temmuz 1996..."

Daha sonra Cemil ile dağ için yağmurluk, hamak, lastik çizme, battaniye türü el dokumasi örtüler alıyoruz... Dünya tatlısı Cemil kardeş, aynı zamanda müthiş bir pazarlıkçı... Akşama doğru, kentin merkezindeki grev bitiyor... Kentin merkezi nisbeten canlanıyor...

Bu arada gribal bir enfeksiyondan mıdır nedir, kestiremiyorum ama beni bir titremedir alıyor. Ateşim yüksek... Cemil yine can yoldaşım... Otele götürüp yatırıyor beni. Sonra da bulduğu ilaçları içirip, üzerime battaniyeleri örtüyor... Gece boyu terliyorum...

26 TEMMUZ 1996 CUMA

Sabah oluyor. Biraz daha iyiyim. Cemil ile Don Bosco'ya gidip Paulina Fernandez C. ile Rebeca Y.'yi buluyoruz. Don Bosco, müthiş kalabalık. Yüzlerce katılımcı, sağa sola seğirtiyor. Paulina Fernandez, müthiş içten bir kadın. Türkiye'den geldiğimizi duyunca kucaklıyor bizi Latin coşkusuyla ... Kartlarımız hazırlanırken, daha önce telefon görüşmelerinden dost olduğumuz Amerika Chiapas Dayanışma Komitesi sorumlusu Cindy A. ile karşılaşıp, giyabi tanışıklığımızı vicahiye çeviriyoruz... Herşey tamam. Cemil ile "Elimizdeki Politika Ne ve Ne Tür Bir Politikaya Gereksinimimiz Var?" konulu birinci masa toplantılarına katılacağız. Kartlarımızı da akşama doğru alacağız...

Bu arada Paulina Fernandez'e, bana vakit ayırıp, ayıramayacağını soruyorum. "Çok meşgulum, ama Cindy sana yardımcı olabilir, bir sor" diyor. Cindy'e rica ediyorum. O müthiş kalabalık içinde bir köşeye çekiliyoruz ve soruyorum: "Zapatistalar ne yapiyor, ne istiyor?"

ZAPATİSTALAR'IN TALEPLERİ

Cindy, "en iyisi yorum yapmadan, belgelerle konuşmak" deyip, içeriden dosyasını getirmek için izin istedi, bir süre dosyalarını karıştırdıktan sonra, konuşmaya başladi: "öncelikle adil bir diyalog ortamı istiyorlar. Ama diyalog için yalvarmıyorlar. örneğin 16 Şubat 1994'de EZLN CCRI-CG'nin (Devrimci Yerli Gizli Komitesi-Zapatista Ulusal Kurtuluş Ordusu Genel Komutanlığı) yayımladığı "Diyalog Hazırlığı"başlıklı ve "herşeyi herkes için isteyen" ama kendileri için "hiçbir şey istemediklerini" açıklayan bildiride şunları diyorlardı: **"Hakikatimiz herkese konuşsun diye silahlarımız susmayacaktır, onurla dövüşen, onurla konuşur, bizim, biz sahici insanların yüreğinde yalan yoktur. Bizim sesimiz daha büyük bir sayının takipçisidir, hiçbir şeyi olmayanların, sessiziğe ve cehalete mahkum edilenlerin, topraklarından ve tarihlerinden egemenlerin hükümdarlığıyla sökülüp atılmış olanların, öfke ve ızdırap dünyasının üzerinde dolaşan değerli erkek ve kadınların, yalnız ve terkedilmiş çocukların ve eski ölülerin, aşağılanmış kadınların, küçük adamların sesidir... Bizim sesimizle, ölüler konuşacak, ölülerimiz, öyle yalnız ve unutulmuş, öyle ölü ve yine de bizim sesimizle ve adımlarımızla öyle canlı... özür dilemeyeceğiz ya da yalvarmayacağız, sadaka istemeyeceğiz ya da egemenlerin zengin masalarının artıklarını toplamayacağız. Tüm varlıkların hakkı ve aklında olan şeyleri talep edeceğiz: özgürlük, adalet, demokrasi, bizim için hiçbir şey, herkes için herşey... Bizim, bu toprakların en küçüklerinin, yüzü olmayan, tarihi olmayan, hakikatle ve ateşle silahlanan, geceden ve dağdan gelen, hakiki erkek ve kadınların, dünün, bugünün ve herzamanın ölüleri olan bizim... için hiçbir şey. Herşey herkes için... Eğer yalan, egemenlerin ağzına yeniden düşerse, bizim ateşten sesimiz yeniden konuşacak, herşey herkes için.."**

Cindy durdu. Galiba, ardı ardına yaktığım sigaramın dumanından rahatsız oldu. Telaş içinde sigaramı söndürürken,

EZLN gerillaları/ Ata binmek üzere olan, Komutan Tacho

"teşekkür ederim" deyip, konuşmasına devam ediyor: "Zapatistalar, onurlu bir diyalog yanında herkes için demokrasi istiyorlar." EZLN CCRI-CG'nin 26 Şubat 1994 tarihli açıklamasında aynen şunlar deniliyordu: "Demokrasi, yerli, ya da değil, her halkın en temel hakkıdır; demokrasi olmadan ne özgürlük, ne adalet, ne onur mümkündür, ve onur yoksa hiçbir şey yoktur."

"Onurlu bir diyalog ve herkes için demokrasi" talep eden EZLN'nin, 1 Mart 1994'de açıkladığı "Talepler Listesi"ni de kabaca şöyle sıraladı Cindy: "Egemenlerin sorumlu olduğu açlık, sefalet ve marjınalleştirmeye... Köylülerin topraksız bırakılmasına... Hükümetin yerlilere ve yoksullara karşı uyguladığı adaletsiz uygulama ve insan hakları ihlallerine... Zorbalık ve terörüne... Yaşanılan korkunç sömürüye... Yerlilerin yaşadığı alanlardaki sosyal hizmetlerin olmamasına... iktidarın yalanlarına ve demokrasi-özgürlük düşmanı olmasına... Meksika hükümetinin bizzat kendi anayasasını ihlaline dikkat çekerek, şu talepleri ileri sürüyor:

İktidar için mücadele eden politik örgütlerin tümü için seçme ve seçilme özgürlüğünü güvence altına alan özgür ve demokratik bir ortamın oluşturulması;

Seçimlerin halk arasından oluşturulacak vatandaş gruplarının kontrolünde gerçekleştirilmesine yönelik önlemlerin yaratılması;

EZLN'nin savaşan taraf ve "tüm haklara sahip savaşçı birliği" olarak tanınması yanında, hükümetin silahlı çatışmalarla ilgili tüm uluslararası anlaşmalara uyması;

Merkeziyetçiliğe son vererek, bölgelere ve yerlilere politik, ekonomik ve kültürel otonomi konumunu tanıyan yeni bir federasyon yaratılması;

Tüm Chiapas'da genel seçim yapılması ve tüm politik güçlerin tanınarak, bu seçime özgürce katılması;

Chiapas'ın doğal zenginliklerinden (örneğin elektrik ve petrol gelirinden) Chiapas halkının sosyal ve endüstriyel alt yapısı için pay ayrılması;

NAFTA anlaşmasının yeniden düzenlenmesi;

Toprakların, Emiliano Zapata'nın zihniyetine uygun olarak, onu işleyen yerlilerin ve köylülerin olması;

Başkentlerde hastahaneler ve köylerde dispanserlerin inşaası ve buralara yeterli kadroların istihdamı;

Yerlilere, iktidardan bağımsız medya olanaklarıyla, doğru bilgilenme hakkının sağlanması;

Meksika kırsal alanındaki tüm kabilelere konut ve şehirlerde bulunan tüm avantajların sunulması;

Yerli nüfus içinde cehalete son verecek pedagojik olanakların yaratılması ve eğitim seferberliği;

Tüm etnik dillerin resmi dil kapsamına alınması ve bu dillerde eğitim ilk okuldan üniversiteye zorunlu olması;

Yerli halkların gelenek ve kültürlerine saygı gösterilmesi;

Yerlilerin maruz kaldıkları ayırımcılıktan kurtarılmaları;

Tüm yerli halkların kendilerini otonom yönetim hakkının tanınması;

Adaletin, yerli halk tarafından, kendi gelenek ve göreneklerine göre gerçekleştirilmesi;

Tüm emekçilere iş, onurlu bir yaşam için ücret, grev ve tatil hakkı;

Tarimsal ürünler için adil bir fiyatlandırma ve yerlilerin kendi pazarlarını oluşturması;

Chiapas'in doğal zenginliklerinin yağmalanmasına son;

Kredi, borçlanma ve vergilerin ödenmemesi;

Açlığa son, devlet 14 yaşından küçük çocuklara bedava besin vermeli;

Chiapas ve Meksika'daki tüm politik tutsaklara ve adaletsizce tutuklanmış yoksullara özgürlük;

Meksika ordusu, güvenlik birimi ve adli polisi kırsal alana girmemelidir;

Devletin savaş mağdurlarına tazminat ödemesi;

Yerlilere onurlu ve özgür bir yaşam hakkı;

Chiapas eyaletindeki ceza yasasının yürürlükten kaldırılması;

Topraklarından kovulmuş yerlilerin topraklarına dönmesi;

Yerli kadınların taleplerinin kar
lanması;

Çeşitli karşı-devrimcilerin siyas
olarak yargılanması;

Tüm EZLN üyelerin yaşam hak
na saygı gösterilmesi;

Bağımsız sivil toplum kuruluşl
güvence altına alınmalıdır;

Adaletli ve onurlu bir barış iç
devlete ve şu veya bu politik part
bağlı olmayan kişilerden oluşmuş
Ulusal Komisyon'un oluşturulması

Çatışma kurbanlarına ve kabile
re yapılan yardımın, yerlilerin ger
temsilcileri aracılığıyla yapılması...

Cindy durdu... Ben de sordu
"Zapatistalar Marksist değil mi?"
Cindy, gülümseyerek "yanıt benim
beni bağlar unutma" deyip, ekle
"Bence içinde Marksistlerin yer a
ğı bir halk hareketi..."

Teşekkür ederek Cindy'den izin
teyip, kentin merkezine dönerken
ne ateşim yüksekti... Otele dönüp,
tağa uzandım. Ne kadar sonra bil
yorum kapı çalındı içeri Cemil
Mahir Sayın girdi, kucaklaştık. Bi
rimizi en son Almanya'da 1993 A
lık'ında görmüştük...

Cemil, dolaşırken Almanya'da
cacı bir Türkiyeli kadın ile tanıştı
ve randevulaştıklarını söyledi. Gü
G. ile randevuda tanıştık. Gülsen
manlar ile gelmiş. Bize, aynı ka
ile kendisinden başka Almanya-H
burg'da Türkiyeli göçmenlerin
yımlanan 'Köksüz Dergisi'nden S
çuk Eralp ile Orhan Çalışır'ın da
diğini söyledi... Selçuk, Avrupa'
Bolholt ve Frankfurt'taki "Sosya
Tartışma Toplantıları"ndan tanıdı
eski bir dost. Onu da, galiba 1988
ya 1989'dan beri görmemiştim...

Daha sonra Gülsen'in öneris
(Cemil, Mahir Sayın ve ben) Alm
lar'ın ön toplantısına katıldık...
rinde Alman anarşistlerinden, fe
nistlerine dek bir çok akımdan kiş
bulunduğu grupta, "öncelikle böl
uyuşturucu ve alkol kullanımının
sak" olduğu hatırlatıldıktan so
"düşman bir bölgede bulunuld
gizliliğe büyük önem verilmesi
rektiği"ne dikkat çekildikten so
Meksika polisi (veya askeri) tar

dan tutuklanma ihtimaline karşı, Mexico City'deki Alman Büyükelçiliğinin telefon numaraları dağıtıldı! Bu arada bir Alman, "ama Alman Hükümeti Meksika'nın suç ortağı değil mi?" diye sorduğunda, şu yanıtı aldı: "Ne olursa olsun, biz Almanız, bizi korurlar!"...

Bir an durup, "Mahir abi, bende Türk Büyükelçiliğinin telefonu var, n'olur n'olmaz, sen bir not et" deyince, Mahir Sayın ile ağız dolusu gülmeye başladık... Şaka bir yana Avrupalı solcu, hala kapitalist devletine güveniyor... Gerilla romantizmiyle, yollara düştüğü yarı-turistik gezilerde bile...

Mahir Sayın, "Ekonomik Sorun. Korku Hikayeleri!" konulu ikinci masa toplantılarına katılacakmış. Onu, İsviçreliler'in toplantıya götürdükten sonra, Cemil ile Don Bosco'ya gidip kartlarımızı aldık. Benim kart numaram 1626, o ana dek dağıtılan kart sayısı ise 3129...

Akşam, Gülsen, Cemil, Mahir Sayın ve ben aynı masadayız. Ortadoğu, Türkiye, Kürt Sorunu, ÖDP, RP ve daha neler neler... Sohbet giderek koyulaşıyor... İçimizdeki en sol, sevgili Gülsen... "ÖDP, orta sınıfın partisidir" diyor... Farklılıkları meşru gören her ÖDP'li gibi üçümüz de, Gülsen'i saygıyla dinliyoruz... Ardından elinde tespihi ile Mahir abi, sakin sakin anlatıyor... Ama ben, Mahir abi kadar sakin değilim...

Sokaktayız, yağmur çiseliyor... Yunanlılardan bir arkadaş, ölü sayısının arttığı haberini veriyor... Bekliyoruz, ama beklense de, duymak yok mu ?.. Telefonlara sarılıyoruz... Şans bu ya, Türkiye'ye, komutana ulaşıyorum: Sesi berbat, "11 ölü!" diyor, ağlamaklı...

27 TEMMUZ 1996
CUMARTESİ

Sabah, Mahir Sayın saat 10'da geliyor. Cemil, Mahir Sayın'ı yolcu etti. Ufak tefek ihtiyaçlarımızı aldıktan sonra, Don Bosco'ya gittik. 1500-2000 nolu kart sahiplerinin araçları saat 13 yerine, 30 dakikalık bir gecikmeyle 13.30'da hareket etti. Yol boyunda mısır tarlaları, yoksulluk ve Meksika askerlerinin kazernleri var. Bize ilişmiyorlar... Ama bakışlarından pek hoşnut olmadıkları da meydanda...

Saat 16 sularında Lacandone dağlarının Oventic'indeki EZLN kampının önündeyiz. Yolun iki yanına sıralanmış genç kadın ve erkek EZLN'liler tarafından çantalarımız aranıyor. Bendeki bıçağın yasak olduğunu söyleyip, el koyuyorlar. Kampı terkederken vereceklermiş...

Kocaman kampın kapısından girerken, girenlere "hoşgeldiniz yoldaşlar" diye ülke ismi verilerek anons yapılıyor... Yanımdakilerden toplantıya italya, Japonya, İrlanda, Almanya, Avusturya, Hollanda, İsviçre, Filipin, Belçika, Fransa, Danimarka, İngiltere, Türkiye, Ekvator, Şili, Güney Afrika, Kanada, Guatemala, Kürdistan, Küba, Uruguay, Haiti, Nikaragua, Venezuella, Moritanya, Portekiz, Avustralya, Kostarika, Arjantin, İran, Porto Riko, Peru, Meksika, Bask Ülkesi, İspanya, İsveç, Amerika, İrlanda, Brezilya, Kanarya Adaları, Doğu Timor ve Zaire de dahil olmak üzere 47 ülkeden katılındığını öğreniyorum. Katılanların en kalabalık olduğu ülkeler (500 kişiyi aşkın Meksikalı'yı saymazsak) İtalyanlar (400), Fransızlar (280), İspanyollar (260) ve Amerikalılar (250) imiş... Ayrıca toplantıya farklı imzalarla 190'i aşkın tez ve tebliğ sunulmuş...

Kampa doğru, dört iklim, yedi düvelden gelen bir insan seli akıyor. Karşılama, müthiş bir "politik-fiyesta"... Bu arada herkes, hamağını bağlayacağı bir yer arıyor. Kalabalık içinde önce Gülsen'i, sonra Mahir Sayin'ı, daha sonra da Selçuk ile Orhan'ı buluyoruz...

Yerleşme" faslından sonra, alanın dibine kurulmuş sahneden Komutan David, herkese hoşgeldin deyip, neoliberalizmi sert biçimde eleştirdiği konuşmasına başladı. Halkları ezen ve elinden ekmeğini alan neo-liberal saldırı karşısında kıtalararası direnişin örülmesi gerekliliği ve bu konuda yaşanılan tarihi anın önemine dikkat çeken David, daha sonra da, katılımcılara EZLN ile Meksika hükümeti arasında süren görüşmeler hakkında bilgi verdi.

David'in ardından kadın komutan Hortenziya, demokrasi-özgürlük-kültürel çoğulculuk üçgeninde mücadelelerini ve EZLN'nin tarihini anlattı. Neo-liberal saldırıdan en çok kadınların zarar gördüğüne dikkat çeken Hortenziya, hak arayışları ve oto-savunma için devrimcilerin neden silahlanması gerektiğinden söz etti.

Hortenziya'nın ardından kürsüye yine kadın komutan Ana Maria çıktı. Asya, Afrika, Okyanusya, Avrupa, Amerika'dan gelen kardeşlerini selamlayan Ana Maria, kavgalarını ve kıtalararası dayanışmanın artan önemine dikkat çekip, Zapatista hareketinin, bugün sesini duyurmak için silaha sarılmış bir hareket olduğunu ve silaha sarılmadıkları düne kadar, neoliberalizmin gözünde yalnızca adı büyük sermayenin muhasebe defterlerinde geçen işe yaramaz bir kalem olarak anıldıklarını hatırlatıp, ekledi: "Suratımıza geçirdiğimiz maskenin ardında dıştalanmış tüm kadınlar, unutulmuş yerli halklar, zulüm altındaki tüm eşcinseller, hakarete uğramış tüm gençler ve onuru kırılmış göçmenlerin yüzleri var, maskemizin ardında sen yani tüm dünya yoksulları var"... Konuşmaların ardından sahneden Latin Amerika ezgileri yükselmeye başladı...

Bu arada, Cemil ile Mahir Sayın kamptaki basın bürosunu buldular. Daha sonra ÖDP ile Türkiye ve Ortadoğu Forumu Vakfi temsilcileri, neoliberalizme karşı kıtalararası toplantıya katılan delegeleri, Türkiye zindanlarındaki ölüm orucu eylemi ile enternasyonal dayanışmaya çağıran bir bildiriyi kaleme alıp, toplantıya sundular. Metni İspanyolca'ya basın bürosundaki Carmen çevirdi. Sözkonusu bildiride özetle şunlar deniyordu:

"YAŞASIN TÜM EZİLENLERİN ULUSLARARASI DAYANIŞMASI!"

"Değerli Dostlar ve Yoldaşlar,

Bugün, Türkiye zindanlarındaki yüzlerce devrimci, insanca onurlu bir yaşam ve savunma hakkına sahip olabilmek için, Türkiye'deki baskıcı rejime karşı ölüm orucunu sürdürüyor. Yetmişinci gününü dolduran ölüm orucunda, düne kadar 11 devrimci öldü. Ve belki şu anda, buna yenileri de eklendi. Önümüzdeki günlerde toplu ölümlerin daha da artması şaşılacak bir durum değil.

Yeni kurulan Türk(iye) hükümeti, sözde bir "adil düzen"i gerçekleştireceği ve Kürt halkının, belirli haklarını "savunacağı" iddiasının sahibi RP'nin katılımıyla kuruldu. Onlar, cezaevlerindeki insanlıkdışı koşulları "iyileştirecekleri"ni söylediler, popülist demogojiyi malzeme olarak kullandılar. Ama değişen birşey olmadı, insanlar ölmeye devam ederken, zindanlardaki keyfilik ve vahşet devam ediyor. Öte yandan Türkiye'deki otoriter yönetimin Kürt illerine yönelik "askeri çözüm reçeteleri", Kürtlerin ısrarlı ateşkes politikalarına rağmen, askeri harekatlarla sürdürülüyor. Kürt illerindeki barış istemi boğuluyor, özgürlük savaşçıları katlediliyor.

Türk(iye) hükümetinin, sonu gelmeyen saldırılarına karşı, tüm dünya ilerici güçlerini, Türkiye'deki otoriter, anti-demokratik, özgürlük ve barış düşmanı uygulamaları protesto etmeye ve cezaevlerinde ölümün eşiğindeki devrimcileri, Kürtlerin haklı mücadelesini aktif biçimde desteklemeye çağırıyoruz.

Eğer neo-liberalizme karşı, gerçek bir uluslararası mücadele ve dayanışmadan bahsedeceksek, bunu, sözden öteye, Türkiye'dekine benzer durumlarda eyleme dönüştürmek gerekir. O zaman burjuva kozmopolitizmine karşı, gerçek bir enternasyonalist ilişki ve dayanışmayı, layığınca hayata geçirdiğimize inanabiliriz.

Yaşasın tüm ezilenlerin uluslararası dayanışması!

Kahrolsun emperyalizm ve uşakları!

Yaşasın özgürlük !

ÖDP temsilcisi Mahir SAYIN

Türkiye ve Ortadoğu Forumu Vakfı temsilcisi Temel DEMiRER

27 Temmuz 1996, Oventic-Chiapas..."

Bildiri okundu... Hava soğuyor... Herkes, yorgun argın hamaklarına yerleşiyor...

DÜNYANIN BALKONUNDA KITALARARASI BULUŞMA

28 TEMMUZ 1996 PAZAR

Muhteşem kalabalık dört ayrı yöne dağılıyor. Bir grup Oventic'te kalıyor. Diğerleri de La Realidad, La Garrucha, Morelia ve Roberto Barrios'a gidiyor... Bizim grup yani birinci masa La Realidad'da... Sabahın saat 8.30'unda sıraya girdik. Cemil ve Gülsen ile konvoyun hareket etmesini beklerken, biri ABD'de (Behzat), diğeri Danimarka'da (Mehrdad A.) politik göçmen olan iki iranlı ile tanıştık. Halkın Fedai Gerillaları örgütü sempatizanlarından... Mehrdad, RP ve Türkiye'yi soruyor. Dinliyor ve ardında da, kesin bir dille RP'ye karşı bizi uyarıyor: "İran'da yaşadığımız yanılgı ve yenilgi Türkiye'de yaşanmasın!" diyor.

17 irili ufaklı taşıt aracından oluşan konvoyumuz, saat 11.30'da hareket ediyor... Yol boyunda, yine Meksika askerleri var. Mısır tarlaları ardından, tam techizat, kendilerini, "buradayız" dercesine bizlere gösteriyorlar. 13.30 sularında San Cristobal'deyiz. Kenar mahallede mola veriyoruz... Saat 14 suları yoldayız... Arabadaki insanlar arasında sohbet koyulaşıyor. Ben, Meksika Üniversitesi'nde ekonomi öğrenimi gören Alexandra B. ile söyleşiyorum. Daha önce Fransızca öğrenmek için Dijon'da kalmış. Sempatik, akıllı ve genç bir Zapatista sempatizanı. Kendine 'Alex' diye hitap etmemi istiyor ve anlatmaya başlıyor: Meksika üniversitelerinin durumu berbat. Piyasa ekonomisine at gözlüklü, düşünmeyen, sormayan ve itiraz etmeyen askerler üretiliyor... Meksika'da bir işçi ayda 600 peso kazanıyor (bu rakam Chiapas'ta 300 peso'ya düşüyormuş), bir öğrenciye ise ayda minumum 500 peso gerek... Zapatistalar, verili uluslararası konjonktürde bir umut, bir deney, bir itiraz... (Alex, konuşma ve TOFV'nin belgelerini İspanyolca'ya çevirecek.)

Sohbetin yarı çapı ve kapsamı genişliyor: Arabadakiler, hep birlikte 'devrim nedir?' sorusuna yanıt arıyorlar... Kuzeyliler'in yanıtları hümanizmin, liberal-demokratlığın ya da havada uçuşan ve gerçekle bağı olmayan spekülasyonların ötesine geçmiyor. Ama Güneyliler'in yanıtları oldukca somut, ekmek-özgürlük-kardeşlik-eşitlik motifleriyle bezenmiş...

"KRAVAT VE TARAK GETiRiN!"

Saat 17.45: La Realidad yolundaki son kontrol noktasında durduruluyoruz. Pasaportlar ve kimlikler isteniyor, ayrıca fotoğraflarımız alınacakmış... Pasaportlar gidiyor, saat 23.15'e dek 17 arabalık konvoyun tüm pasaport ve kimlikleri, askerler tarafından, aheste aheste kayıtlara geçiriliyor. Bu arada, arabadakilerin toplu fotoğrafları çekilirken, Amerikalı John esprisini patlatıyor: "Eğer fotoğrafımı Zedillo ya da Clinton'a yollayacaksanız, fotografımı çekmeden önce bana bir kravat ve tarak getirinde yakışıklı çıksın..." Araba kahkahaya boğulurken, askerlerin yüz hatları geriliyor...

Sonu gelmeyen ve can sıkıcı beklentinin ağır havası, yine dost sohbetler ve tellendirilen sigaralar ile dağıtılıyor. Fransız Yeşilleri'nden Pascal G. ile "Juppe'nin reform paketi"ni konuşuyoruz. Bana, 1997 bütçesinde 60 milyar franklık bir kesinti için Juppe'nin kamu kesiminden 8 ila 10 bin kişiyi işten çıkarmaya hazırlandığını, işsizlik oranının ("resmi veriler"e göre!) yüzde 12.5'a tırmandığını, Fransa'da 4 milyondan fazla işsiz olduğunu anlatıyor...

23.15'den yeni günün saat 04'üne kadar, bardaktan boşanırcasına yağan yağmur eşliğinde yola devam ediyoruz. Gece karanlıklar yarılarak, dağlara doğru tırmanırken Meksikalılar'dan biri, 'Komutan Che' ve 'Zapata' türkülerini mırıldanıyor. Ale de ona eşlik eşlik ediyor... Türkülerd 'Che' ve 'Zapata' sözcüğünün her te laffuz edilişinde, insanın yüreğini de

lik-deşik eden, tarifi imkansız bir hüzünle sarıp, sarmalanıyorum...

Lacandona'ın yükseklerindeyiz. Buralar, Meksika'nın kolaylıkla ulaşabileceği bir mekan değil. Yağmur ormanlarının cangılı... Sabahın saat 04'ünde, La Realidad kampının önündeki yoldayız. Yağmur yağmaya devam ediyor. Zapatistalar tarafından yine aranıyoruz. Dört yan diz boyu balçık... Sabahın 06'sında Cemil, Gülsen, Selçuk ve Orhan ile "kahvaltı" yapıyoruz.... Yağmur durdu. Saat 07 suları... Yorgunluktan bitap bir halde hamaklara uzandık...

29 TEMMUZ 1996
PAZARTESİ

Öğleden sonra saat 14.30'da genel toplantı var. Birinci masada, arasında dört gruba ayrılıyor. Biz, "Politika yapmanın ve söylemenin yeni biçimleri. Yüzyılın sonunda mücadelelerde yenilikler. Halka boyun eğerek yönetme. Araçlar ve amaçlar" konulu 'D masası'na kaydolduk. Bu arada, annesi Filipinli, babası diplomat, 1976'da üç yıl Türkiye'de yaşamış Avusturya pasaportlu ve BM görevlisi olarak daha önce Lübnan'da, halen de Guatemala'da çalışan Ditas C. A. ile tanışıyoruz... Gökyüzü yine delindi, deli bir yağmur yağıyor. Necla Anamın, "yağmur berekettir, umuttur oğul" sözünü anımsayarak, aldırmıyorum...

İLK MARCOS İZLENİMİM

Açılışa komutan yardımcısı Marcos ile komutan Tacho ve Martin'de katıldı. Kısa açılış konuşmasını Tacho yaptı, ardından da Martin konuştu. Marcos, konuşmaları dinledi, konuşmadı. Ardından çalışma gruplarının yapısı ve teknik işbölümü hakkında bilgi verilirken, Marcos, yoldaşlarıyla atına binip, kamptan ayrıldı. Marcos'un bende bıraktığı ilk izlenim, kendinden emin, ilginç ve medyatik havası ile efsane rolü mü oynuyor, sorusu oldu; kimbilir belki de? Elinden hiç düşürmediği piposu, sırtındaki M-16'sı, belindeki su matarası, omuz ve belindeki fişenklikleri, belindeki revolveri, başındaki Mao şapkası, boynundaki yırtık pırtık fuları ile, Che'den müthiş etkilenmiş gizemli bir Latin Amerika devrimcisi Marcos... Kuzeyliler, bu tablo karşısında dehşetli etkilendiği çok açık... Katılımcılar, Marcos'un resmini çekmek için birbirini ezdi...

Alex sordu: "Marcos'a ilişkin ilk izlenimin ne?" "Daha çok erken" kayıtını düşerek, olduğu gibi anlattım algılarımı ona... Alex, **"Marcos, bizden birisi... Elini uzattığında tutabileceğin türden ve bir nefes kadar bize yakın... O, sadece mücadelenin bir parçası.. Herhangi bir imtiyazı da yok" deyip, Zapatistaların suratlarına geçirdikleri, maskenin lider kültüne bir panzehir olduğunu; çünkü maskeli herkesin Marcos ya da maskesiz Marcos'un hiçkimse olmayacağını anlattı...**

Saat 17'de çalışma gruplarının toplantıları başladı. Söz isteyenler kaydedildi... Saat 19'a kadar, Avrupalıların "ajitatif", "cek... cak"lı ve kendi devletlerini (çoğunlukla, elbet istisnaları da var) mahküm etmeyen konuşmalarını dinledik... Ditas ve Alex, konuşmaları tercüme etmekten perişan oldular...

Konuşmalardan not ettiğim, sadece, Filipinli Maria'nınkiydi. Ülkesindeki kavgayı anlattı. Toplantıdan sonra yanına gidip, kutladım onu. Önce elimi sıktı, sırtındaki çantadan 'Labor Power/ İşçi Gücü'nü çıkartıp, uzatarak: **"Siz AB'ne, Zapatistalar NAFTA'ya, biz de APEC'e (Asya Pasific Economic Cooperation/ Güneydoğu Asya İlkeleri Ekonomik Birliği) 'hayır' diyoruz, aslında farklı coğrafyalarda 'hayır' dediğimiz aynı şey; neo-liberal saldırı" dedi.**

Akşam bardaktan boşanırcasına yağan yağmur altında, herkes, katılımcılar, gerillalar ve yerliler dans ettiler... Latin Amerika müziğinin canlı nameleri, insanın kanını kaynatıyor... Balçıklar içinde ayağımda çizme, sıtımda yağmurlukla, genç ve çok güzel danseden Alex'in ritmine ayak uydurmakta zorlanıyorum... Ama buna, aldırdığım falan da yok... Gecenin geç saati... Yağmur yağıyor, yorgunum... Hamakta, uyuyup kalmışım..

30 TEMMUZ 1996 SALI

Sabah oturumundayız. Ko-

İllegal devrimci köylü komiteleri üyeleri /sağ baştaki kadın Komutan Ana Maria

nuşmalar devam ediyor: Sıra, Cemil'in divana verdiği, ÖDP ve TOFV'nın cezaevlerindeki açlık grevi ile ilgili bildirisinin okunmasına geldi. Dost alkışlar, içten bakışlar... öğleye doğru, komutan Tacho, oturuma katılıp, bizlere komutan yardımcısının bir konuşma yapacağını duyurdu. Saat 13 sularında Marcos, "D Masası"ndaki konuşmasında özetle şunları dedi...

"NE İYİ ETTİNİZ DE BURAYA GELDİNİZ..."

"Yoldaşlar, Kardeşler,

Buraya, çok uzaklardan, farklı kıtalardan geldiniz... Sağolun... Ben de buraya dağların balkonu Lacadona'dan geliyorum... Bizleri buluşturan neden neo-liberalizme karşı mücadele kararlılığı... (...)

1989 öncesinde iki kutuplu bir dünyada yaşıyorduk. Bir yanda ABD, Japonya ve Avrupa, öte yanda Doğu Bloku vardı. Bu kamplaşma ikinci Dünya Savaşi sonrasında oluşturulan NATO ve Varşova Paktı'nda somutlanıyordu. İkinci Dünya Savaşı ile devreye giren iki kutuplu 'global savaş' kavramı ve pratiği, adı konmamış ve ekonomik, kültürel, ideolojik ve siyasal düzlemde yürütülen bir Üçüncü Dünya Savaşına denk düşüyordu. Kıran kırana ve çok farklı cephelerde yürütülen bu savaşta, Berlin Duvarı'nın yıkılmasıyla sosyalist kamp yenildi. Üçüncü Dünya Savaşının bitmesi ile çok kutupluluk devreye girdi. Bu arada Üçüncü Dünya Savaşının noktalandığı gezegenimizde Dördüncü Dünya Savaşı başladı. Savaşı, dünya halklarına ve emeğe yönelik azgın neo-liberal saldırı ve küresel çapta borsaların asalak egemenliği başlattı. Şimdi Dördüncü Dünya Savaşı kesitinden geçiyoruz... Dördüncü Dünya Savaşı çok net. Kimin kime düşman olduğu ve saldırdığı bir sır değil. Neo-liberal yağma ve saldırı için halkları unutturup, marjinalleştirerek yok etmek, bomba atarak yok etmekten çok daha kolay ve ucuz...

Borsaların egemenleri, küresel talancılar, dünyayı ve halkları marjinalleştiriyor. Neo-liberal saldırı, dünya halklarını birbirine kırdırtıyor. Dünyayı ve üretkenliği küçülten onlar, gezegenimizde Yugoslavya ve Lübnanlar'ı çoğaltıyorlar... Gezegenimizde korkunç bir fragmantasyon süreci yaşanıyor... Emekçi insanlar ve halklar izole edilip, unutturuluyor. Üretenler ve tüketenler birbirinden ayrılıyor. Dünya çapındaki asalaklığın hükmettiği taban genişliyor... insanlığın büyük çoğunluğu, açlığa ve kırıma mahkum edildi, marjinalleştirildi... Neoliberalizm, üretmeyen, hükmeden asalak bir insan tipi yarattı... Egemenler, tüm doğal zenginliklere el koydu: Tıpkı Chiapas uranyumuna, petrolüne, elektriğine Meksika tarafından el konması gibi... Yağmalanan Güney'in unutulmuş insanları, büyük acılar içinde unutturulmaya karşı direniyor... (...)

Zapatist hareketi, Üçüncü Dünya Savaşının bitip, dördüncünün başladığı sürecin ürünüdür. **Daha önce Che'den, geleneksel soldan, öncü savaşçılığından, devrimcilikten, halkçılıktan, Leninizm'den, Mao'dan ve proletarya diktatörlüğü görüşlerinden öğrenen ve onlara inanan gençler 1983'de bütün halkların kurtuluşu için mücadele kararı alıp, Chiapas dağlarına geldiler... Ancak karşılaştıkları gerçek karşısında, dogmatik ideolojik reçetelerinin işe yaramadığını görünce şok oldular... Maya kültürü, ispanyol sömürgeciliğine karşı kahraman direniş geleneği, bu genç insanları sarsarak, bir daha düşünmeye ve öğrenmeye yöneltti... Böylelikle onlar, dogmatik reçete ve inançlarıyla halka birşey veremeyince Maya kültüründen, geleneklerinden, direnişinden ve yerlilerden öğrenmeye başladılar... Onlarla bir oldular, birleştiler...**

Böylelikle 1983 direnişi, yerlilerden öğrenerek, unutulanların/unutturulan halkların başkaldırısını örgütledi... 1994 Ocak'ındaki Zapatista ayaklanması, neo-liberalizmin orgazmına denk düştü... Bu kopuş anında, beş yüzyıllık sömürüye karşı başkaldırı ayaklandı, biz bunun yirmi yıllık periyodu ve bizden öncekilerin takipcisiyiz... Neo-liberal saldırı ve Meksika hükümetinin yaşadığı bu şok, 19[illegible] gençleri değil, tümüyle değişmiş y[illegible] ni-Zapatizmin eseriydi. 1994 Ayal[illegible]lanmasında, başlangıçtan ya[illegible] 1983'ten çok farklıydık ve değimiş[illegible] tik...

Zapatistalar, neo-liberal vahşet[illegible] karşı bir patlama idi... Bizler gibi[illegible] ekonomik gelecekleri yok edilmiş b[illegible] çok ülke ve unutulmuş/unutturulmu[illegible] halk da patladı... (...)

Zapatizm sivil bir muhalefettir, b[illegible] kesimi silahlı olsa da, askeri bir mu[illegible] halefet değildir... Bugün Mexic[illegible] City'de, bir çok silahsız kimse, bizim[illegible] gibi düşünüyor... Onlarla bütünleşme[illegible] liyiz. Onlarla bütünleşmeyi hedefl[illegible] yoruz... Bugün Mexico City ve dü[illegible] yada, dağa çıkmadan ve silaha sar[illegible] madan, Zapatistalar'ın yaptıklarını[illegible] yapabilecek, büyük bir çoğunluk va[illegible] Biz, onlarla birleşerek, büyümek ist[illegible] yoruz... (...)

Dünyanın balkonundan net bir b[illegible] çimde açıklıyorum: Neo-liberalizm[illegible] karşı mücadelede yapılması gereken[illegible] ler Marcos'un ve Zapatistalar'ın i[illegible] değil, bunlar bizim tekelimizde de[illegible] ğil... Bu hepimizin, tüm insanlığın[illegible] işi... **Bu çağın sonundaki karanlık[illegible]lar içinde de insanlar direnmey[illegible] unutmadılar... Kıtalararası direniş[illegible] bir yön vermek gerek, ama biz de[illegible] ğil, bu yönü onlar yani halklar ve[illegible] emekçiler vermeli... Halkların ve[illegible] emekçilerin, profesyonel yol göste[illegible] ricilere, çok akıllı geçinen insanla[illegible]rın lafazanlığına ihtiyacı yok... Neo[illegible]liberalizme karşı kıtalararası mü[illegible]cadelede yapmak ve vermek iste[illegible]dikleri, sadece halkların ve emekçi[illegible]lerin tasarrufundadır...**

Biz mücadele eden tüm insanlara[illegible] sempati duyuyoruz... Ama onlara[illegible] kendi etiketimizi yapıştırmıyoruz, bu[illegible]nu kesinlikle istemiyoruz... Herke[illegible] kendi adına mücadele eder... Mücade[illegible]le eden insanların kavgası bizim teke[illegible]limizde değil, onlara aittir... Herke[illegible] kendi yordamıyla dövüşür... Ve unut[illegible]turulmak istenen insanlar, sadece sis[illegible]teme karşı mücadele vererek, şu an[illegible]daki konumlarından kurtulabilirler[illegible] Unutturulmak istenen insanlara, ikti-

dara karşı koyabilmenin yerini söyleyebiliriz, 'hangi dünyayi istiyorsanız, o dünya olanaklıdır...' diyebiliriz... Ancak nasıl bir dünya istediğimizi, sadece biz söyleyemeyiz, dikte ettiremeyiz... Bu konuda sözü olanların hepsinin bir araya getirilmesi mümkün ve gereklidir... (...)

İktidar ve önderlik sorunu üzerinde yeniden düşünmek zorundayız... Sloganları ve klişeleşmiş reçeteleri tekrarlamak yetmez... iktidara el koymakla sınırlanmış sloganlar yerine, insanlararasındaki ilişki ve politikayi değiştirmek gerek... Örneğin biz, Zapatista Ulusal Kurtuluş Ordusu (EZLN)'nun Ejercito (Ordu), kelimesi yerine Frente (Cephe) sözcüğünü geçirip, artık Zapatista Ulusal Kurtuluş Cephesi (FZLN) olmak için mücadele ediyoruz... Tekrarlıyorum, asıl amacımız büyük Meksikalı ve dünyalı çoğunlukla, Meksika'daki ve dünyadaki silahlı olmayan ama düşleri bizden farksız olan Zapatistalar yani ezilenlerle birleşerek, unutulmuş/unutturulmuş büyük insanlığın dünyayı dönüştürecek mücadelesine malolmaktır...

Unutulmuş/unutturulmuş büyük insanlığın, birlikte eylem imkanı vardır, bu imkan güçlendirilmeli ve bu doğrultuda politikalar üretilmelidir... Dünya çapında bayrak ve önder istemeden konuşmasını, istemesini ve mücadeleyi öğrenmeliyiz... Eğer, bu kıtalararası buluşmada, bunun bir yolunu arayıp bulabilirsek ya da en azından nasıl bir dünyayı düşlediğimizi formüle edersek, önemli bir şey yapmiş sayilabiliriz... (...)

Mücadeleye başladık. Sonra, geçen sürede, kendimize kim olduğumuzu ve ne yaptığımızı sorduk. Kendimize ait bulduğumuz yanıt ve açıklamaların, yeterli olduğunu ya da herşeyi tamamen açıkladığımızı söyleyemeyiz. Biz yeni bir yolu arıyor, deniyor ve inceliyoruz... Yeni politika, yeni teori gerektirir. Biz mücadele ediyoruz, ama dünyayı kendimize benzetmek için değil, bu dünyada herkesi yeri olması gerektiğine ve insanlığın mutlu olmaya hakkı olduğuna inandığımız için mücadele ediyoruz... Biz Zapatistalar'ın hayatının değeri ve aldığı risk, Meksika Cumhurbaşkanlığı veya iktidar hırsı için değil, sadece, dünyanın mutluluğu içindir... (...)

Biz kendimiz için bir yol bulduk... Ama bu yol var mı ?.. Sadece bir adım attık... Ama yolu katetmedik... Bir süre daha bu yolda ilerleyebiliriz... Ama bu yol var mı?.. Biz sadece deniyoruz... Yolumuzu arıyoruz, düşmanlarımız dışında kimseye zarar vermiyor ve yok etmiyoruz... Biz içyüzümüzü görmek istiyoruz. Ve başka insanlarında ne olduğunu... Ben buradayım, 1983'ten beri buradayım. Kendimi dayatmıyorum... (...)

Dünyayı yoksullar için daha yaşanılabilir bir dünya yolunda, umuyoruz ki, buluşabiliriz... Burada insanlar tanıştı, şimdi paylaşabilirler... Belki bunların hiçbiri de olmaz. Bu bir başlangıç ve bir deneme sadece... Bu toplantıda, belki bir yanıt bulamayıp, boşa vakit geçirmiş olacağız. Ama neo-liberalizme karşı ezilenlerin gücünü yeniden inşa etmek yolunda, ilk adım olarak, bu gücü kavramakta önemlidir... (...)

Birbirimize karşı toleransa ve birbirimizi anlamaya muhtacız. Birinin diğerine hükmettiği politika, bu buluşmanın harcı değil ve olmamalı... Baskı çemberini kırmak ve tarihi monoton bir dans olmaktan kurtarmak için birbirimize karşı toleranslı ve muhtaç olduğumuzu unutmamalıyız... (...)

Dün akşam dans etmenizi güçleştirdiyse de, yağmur gelmenizi engelleyemedi... Ne iyi ettiniz de buraya geldiniz..."

Komutan yardımcısı Marcos, konuşması boyunca alçakgönüllü ama coşkulu bir profil sergiledi. İnsanları, konuşması boyunca ajite etmek için en ufak çaba sarfetmedi... Konuşması ardından Marcos gitti... Toplantıya devam edildi. Sıra TOFV'nin tezlerinin okunmasına geldi. Alex, tezleri okudu... Ardından konuşma sırası bendeydi... Tercümanlığımı Anne C.'nin yaptığı ve bir kez İsviçreli ve bir kez de Alman katılımcılar tarafından "kesilmeye" kalkışılan konuşmam şöyleydi...

"ENTERNASYONALİST OLMAK... AMA NASIL?.."

"Değerli Dostlar, Yoldaşlar,

İki gündür, bu kürsüden yapılan konuşmaları, bir Ortadoğulu olarak, büyük bir dikkatle ve ne yalan söyleyeyim, biraz da şaşırarak takip ediyorum. Dikkatliyim, çünkü çok uzaklardan görüşlerimizi sizinle paylaşmak ve öğrenmek için geldim buraya... Şaşkınım, çünkü Avrupa ülkelerinden (veya Kuzey'den) gelen delegelerin uzun konuşmalarından anladığım ya da çıkartabildiğim sonuçlar çok yüzeysel ve basit: 'Neo-liberalizm kötüdür, Zapatistalar iyidir ve onları seviyoruz!' demekle yetinen bir tarz beni şaşırtıyor... Abartmıyorum, anlatılanlardan anladığım bu kadar !..

Toplantının tansiyonunu yükseltmek pahasına, açıkça telaffuz etmeliyim: Ortadoğu coğrafyasının Anadolusu'ndaki Kürt ve Türk devrimcileri, sorunu ne böyle anlıyor, ne de anlatıyor... Anadolu'daki Kürt ve Türk devrimcilerinin özgürlük kavgası için neo-liberalizm, küresel-gerici bir saldırıdır... Ekmeğimizi, özgürlüğümüzü bir kez daha gasbederek, emekçilerin derisini bir kez daha soymaya kalkışan dünya emperyalizminin, tanıdık ama yoğunlaştırılmış vahşetidir... Biz bu vahşeti, Ortadoğu'nun Anadolu'sunda tüm yoğunluğuyla, iliklerimize dek yaşıyoruz...

Ezilen halklara ve emekçilere yönelen bu saldırı karşısında, bizim için asli sorun, soyut ve öznesi belirsiz 'iyi/kötü' söylevleri yerine, dünya çapında ezilenlerin direniş ve mücadelelerini örmek yolunda adımları atmaktır. Çünkü neo-liberalizme karşı enternasyonalist mücadele, somut ve politik-pratiğe ilişkin/içkindir...

O halde öneriyorum, burada, 'ne yapılabilir ya da enternasyonal mücadeleyi militan ölçeklerde nasıl örgütleyerek sürdürebiliriz ?' sorusuna yanıt arayalım... Bu arayış, 'iyi/kötü' söylevleri dışında bir yerde duruyor... Avrupalı (ve Kuzeyli) arkadaşlar, bunu kavramaya gayret etmelidirler... Chiapas'a övgüler düzen, hayranlığını dile getiren romantik söylevlerle,

neo-liberal vahşete karşı yol alınamaz. Kimilerine sekterlik gibi gelse de, bu çok kesindir... Vahşet karşısında önemli, gerekli ve acil olan, "iki, üç, daha fazla Chiapas, Botan ve Jafna..." yaratabilmek cüretidir... Neo-liberal vahşet yenilecek ise Zapatistalar, Peşmergeler ve Tamil Kaplanlarının halklaşmış mücadeleleriyle ya da onların Fransız proleterlerinin mücadeleriyle bütünleşen küresel direnişleriyle bozguna uğratılabilecektir...

O halde öneriyorum, burada, dünya emperyalizmine karşı kıtalararası direniş ve başkaldırı somutundan konuşalım, dünya emperyalizminin ülkelerimizdeki "bizim" olan temsilcilerine lanet okuyarak, onları 'amasız-fakat-sız' mahkum ederek enternasyonalist kardeşleşmenin yolunu döşeyelim... Kendi burjuvazisine karşı net tavır almayanların ve dövüşmeyenlerin, kanımızca, gerçek bir enternasyonalizmden de söz etmeye hakları yoktur... Bugün, neo-liberal vahşetin kastına maruz kalan gezegenimizin muhtaç olduğu enternasyonalist dayanışma, sadece ve sadece, militan ve samimi mücadelerle çoğaltılıp, büyütülerek yaratılabilir. ötesi, ruhunu kurtaran lafazanlığın 'dilek ve temenni' seanslarıdır...

Şimdi burada durup, soruyorum: Avrupalı (ve Kuzeyli) arkadaşlar, kendi emperyalist-kapitalizminize ve burjuvazinize karşı, gerektiği kadar başkaldırıp, militanca mücadele ediyor musunuz? Yanıtınız "evet" ise sorun yok, ama "hayır" diyemeyip de, susuyorsanız eğer, durum, bir Ortadoğulu olarak, benim de ifade etmek istediğim üzere vahimdir... Yeri gelmişken, altını çizerek söyleyeyim: Ortadoğu'nun Anadolu'sundaki Kürt ve Türk devrimcileri için, militan mücadelesi verilmeyen ütopyalar, ne kadar "şık ve parlak" olursa olsun, sonunda uçup giden boş sözlerdir... Neo-liberalizme karşı 'boş sözler'le mücadele edilemez. Zapatistalar'ın, Kürtler'in, Tamil Kaplanları'nın özgürlük mücadelesi, bu gerçeği yeterince net sergilemiyor mu ?

Biz, TOFV olarak, Zapatistalar'ın politik duruşu ve tezleriyle tümüyle uyum içinde değiliz. Ama haklı mücadelelerini destekliyor, kavgalarını açıkca kavgamız ilan ediyoruz... Şu anda Türk(iye) zindanlarında sürdürdüğümüz mücadelemiz ve Kürt illerinde barış ve özgürlük mücadelesi veren insanlarımızla, savaşçılarımızla Zapatistalar'a en büyük enternasyonalist desteği veriyoruz... Eğer dünya emperyalizminin neo-liberal vahşetine karşı, gerçek bir enternasyonal mücadele hattı oluşturulacak ise, bu, devrimci mücadeleler yükseltilerek gerçekleştirilecektir... Hem de devrimci Marksist mücadele hattında...

Ha, bir dakika... İki gündür burada yapılan konuşmalarda, çok şeyden söz edilmesine rağmen, iki kilit sözcük, yok denecek kadar az telaffuz edildi. Bunlardan biri 'Sosyalizm', diğeri de 'Marksizm'di... Unutturulmak istenen halklardan söz edenlerin, 'Sosyalizm' ve 'Marksizm'in unuttturulmasına kayıtsız kalması mümkün değildir... Asla unutmadan gururla haykırıyorum: Biz ihtilalci sosyalistiz, devrimci Marksistiz... Yeniden ve bir kez daha, elbette geçmişten dersler çıkartarak, ancak değişen içinde değişmeyen tek şeyin ücretli kölelik sistemini yerle bir etmek olduğunu unutmadan, sosyalizm için mücadele ediyoruz... En önemlisi de, neo-liberalizmin sırtına deli gömleği geçirmeye kalkıştığı dünyayı, tüm ezilenlerin doğrudan demokrasisi ile, yeryüzü aşkın yüzü olsun diye, değiştirme kavgası veriyoruz...

Bu konularda, buradaki katılımcılarla farklı düşünüyor olabiliriz. Hatta kimileriniz bizi, 'iktidar düşkünü dinozorlar' olarak yorumluyabilirler... Ancak kendini daha ifade etmemiş bir yenilik iddiasi ve deneyiminin, rüştünü isbat edene değin kesin, keskin ve iddialı olmaması gerek... Komutan yardımcısı Marcos bu konuda, mütevazi ve mutedil davranıyor. Ancak bu toplantıda, 'kraldan çok kralcı' kesilenlerin de 'itidal'e ihtiyaci olduğu gerçeğin öteki yüzü...

Farklılıkları bastıran ve inkar eden bir sosyalizm anlayışını benimsemiyoruz. Çeşitlilik içinde birlikten yanayız. Çeşitliliğin ve çoğulculuğun bir zenginlik olduğunu asla unutmuyoruz... Farklılıkları meşru görmeyen bir dayatmaca, sosyalizm için yenilginin başlangıç noktasını teşkil eder... Farklılıklarımız bizim için meşru. İçinden geçilen dönemde, farklılıklarımızla (bunu ortak cephemizde ayrılık "gerekçesi" ilan etmeden !), herkes kendi yolunda, ortak düşmana karşı savaşarak ilerleyecek... Biz neo-liberalizme karşı, militan bir mücadele veren herkesi dostumuz, kardeşimiz, yoldaşımız olarak addediyoruz. Çünkü neo-liberal vahşetin Coca Cola tiranlığına karşı mücadele verenlerle, daima barikatın aynı safındayız... Kıtalararası ilk neo-liberal toplantının profilini, içeriğini ve kompozisyonunu, bu bağlamda değerlendiriyoruz...

Son bir nokta daha: Birlikte yeni bir kıtalararası ortak direnişi örmek istiyorsak , "Avrupa-merkezli" sömürgeci düşünüş ve politika yapma tarzlarına da karşı çıkıp, tıpkı neo-liberalizm gibi, onun ikizi "Avrupa-merkezli" söyleme de "Ya Basta/ Artık Yeter!" dememiz gerekir... Hepinize teşekkür ediyor ve sizleri, Türk(iye) zindanlarında direnen kardeşlerimin ve Botan'da barış-özgürlük için dövüşenlerin içtenliğiyle kucaklıyorum..."

Konuşma sonrasında yerime oturdum... Yerime oturduğumda kimileri iyi, kimileri de tatsız tatsız bakıyordu... Daha sonra Meksika Üniversitesi Arkeoloji bölümü Profesörü Jean R., "sert oldu, ama haklılık payın büyüktü" deyip, bana, Danielle Mitterrand, 'Latin Amerika'nın Kesik Damarları' adlı kitabın yazarı Uruguaylı Eduardo Galeano, Venezuellalı eski gerilla lideri Douglas Bravo, Peru eski Troçkist köylü önderi Hugo Blanco, Fransız sosyologlardan Alain Touraine ve Yvon Le Bot, Rus kökenli Fransız sinemacı Pavel Lounguine ile Patrick Grandperret, Fransız aydını Jacques Blanc, Amerikalı James Petrus, Meksikalı Gustavo Esteva ve Pablo Gonzales Casanova'nın kampın yanındaki okulda toplantı yaptıkları haberini verdi... Hemen tarif edilen yere gittim... Bu arada sırası gelen Selçuk ve Orhan'da konuşmalarında

Avrupalı solcuların ülkelerindeki ırkçılığa karşı duyarsızlığı ve toplantıda sadece İspanyolca kullanılmasını, sert biçimde eleştirmişler...

Oventic Kampı'nın hastanesi

TOURAINE'IN KATILIMINA İTİRAZ

Tarif edilen yere gittim, ayrılmışlar, bulamadım. Ama ertesi gün yine burada olacaklarmış... Touraine'nin gelişi, 280 kişilik Fransız grubu içinde tartışılmış. Üç Fransız, Marcos'a mektup yazıp, Touraine'nin toplantaya katılmasının/kabulünün doğru olmadığını, çünkü Touraine'in, Fransa'daki işçi eylemlerinde Juppe'nin, neo-liberal "reform paketi"ni desteklediğini ifade etmişler. Gerçekten de, postmodern Touraine, Fransa'da Juppe-Chirac'a destek verirken, ne hikmet ise, Chiapas'ta da neo-liberalizme karşı çıkarak, Zapatistalar'ı "destekliyor"... Tam bir post-modern paradoks...

Bu sorun üzerine Marcos ile Fransız delegasyonu temsilcileri arasında iki saatlik bir tartışma toplantısı yapılmış. Marcos, "Bu buluşma Zapatistalar'ın toplantısı değil... Buraya neo-liberalizme karşıyım diyen herkes katılabilir... Toleranslı olmalıyız... Eğer Touraine, Fransa'da işçilerin neo-liberalizme başkaldırısına karşı çıkıp, Chiapas'da neo-liberalizme karşıyım diyen bir çelişkiyi yaşıyorsa, bize düşen, ona bu çelişkisini anımsatıp, sorununu çözmeyi kendisine bırakmaktır..." demiş...

Akşam, sivri sineklerle yoğun çatışma içinde uyumaya çalıştım...

31 TEMMUZ 1996
ÇARŞAMBA

Yağmur sabaha doğru durdu. Gece boyu sivrisinekler tarafından kalbura çevrildim... Masanın sabah oturumu devam ederken, saat 10 sularında, kampın üzerinden bir Meksika platus'u alçak uçuş yaptı. (Uçak, isviçre yapımı Platus'tu, onu daha önce, Kuzey Irak semalarından tanıyorum... İsviçre sadece, çikolataları ve saatleriyle maruf değildir!..) Herkes birbirine, "ne oluyor?" diye soruyor... Saat 11.30'da komutan Tacho kampa gelip, bizleri kısaca bilgilendirdi: "Meksika bölgeye asker kaydırıyor..." Bir an ortalığı kaplayan sessizliği, hep bir ağızdan, "Zapata yaşıyor, kavga sürüyor" sloganı bozdu..

MITTERAND VE TOURAINE İLE ON DAKiKA...

Öğleden sonra "D masası" dört çalışma grubuna ayrıldı... Bu fırsattan yararlanıp, Danielle Mitterrand ve diğerlerinin toplantı yaptığı yere gittim. Kapının önünde gazeteciler ve kameralar dolu. Çıkmalarını bekledim... Danielle Mitterrand'i daha önceden bir kaç kez görmüştüm. Bundan cesaret alıp, sekreterine, onu tanıdığımı ve görüşmek istemimi yazdığım kağıt parçasını iletmesini rica ettim... Kağıt parçası gitti, döndü: Üzerinde, "toplantı çıkışında on dakika... Danielle" yazıyordu...

Beklemeye başladım. Bu arada, Marcos ve Tacho geldiler... Toplantı 1.30 sularında bitti. Dışarı çıktıkları an, gazetecilerin ve kameraların saldırısıyla karşı karşıyaydılar... Güçlükle, sağımı solumu ite ite, kimilerinin sert bakışlarına da maruz kalarak, Danielle Mitterrand'a ulaşıp, kendimi tanıtarak, 1988'de Paris'teki "Kürt Konferansı"nda tanıştığımızı hatırlattım. Anımsayamadı, sonra bir kaç buluşma daha... Ama nafile, anımsayamıyor...

"Bekle" dedi... Yarım saat sonra, gülümseyerek yanıma geldi. İlk soruyu o sordu: "Kürtler'in durumu nasıl, RP ile birşey değişir mi, ya ateşkes ve barış çağrısı?"... Ona verdiğim, olumsuz yanıtlar demeti, onu şaşırtmadıysa, üzdü... Sonra, Kürtler'e ve Türkler'e selamını iletmemi istedi... "Ya burası ?" dediğimde, "herşey daha güçleşiyor, kaygıların büyümesi için yeterince neden var" diye yanıtladı beni, bu arada Touraine, Danielle Mitterrand'a yanına gelip, "haydi gidiyoruz" dedi...

Fırsattan yararlanıp, Touraine'e elimi uzatarak, kendimi tanıtarak sordum: "Zapatistalar hakkında ne düşünüyorsunuz?"... Gülümseyerek, "akşam yapacağım konuşmamda yanıtla-

yacağım, ama kısaca, Zapatistalar şahane (magnifique) bir post-modern gerilla hareketi... Klasik gerillayı, gerilla olmaktan kurtaran bir post-gerilla hareketi..." dedi... Vedalaştık... Kampa dönene değin, Touraine'nin, "Zapatistalar, klasik gerillayı, gerilla olmaktan kurtaran bir post-gerilla hareketi..." formülünü düşündüm ve ne yalan söyleyeyim, rahatsız oldum...

Kampa ulaştığımda, basın bürosundaki Dodo'dan (Luis D. S. R.) akşam Marcos'un bir konuşma yapacağı haberini aldım... Daha sonra tanıştığım Doğu Timorlu Jean, Endonezya'nın işgalinden söz etti uzun uzun... Her 25 Ağustos'u 'Ulusal Dayanışma ve Mücadele Günü' ilan ettiklerinden söz ettikten sonra, mücadelelerinin Türkiye'de tanınıp, tanımadığını sordu bana, "layığınca tanınmıyor" dedim... Bana, Endonezya'nın 200 ülkeyi kapsayan 'insani Gelişim' klasmanında 174'üncülüğü alan bir ülke olduğunu, yoksulluk sınırı altında yaşayanların giderek arttığından ve nüfusun yüzde 82'sinin ayda 26 dolar altındaki bir gelirle yaşadığından, GSMH'nin yüzde 2.2'sinin eğitime ve yüzde 0.7'sinin sağlığa ayrıldığından, Suharto'nun çocuklarının yolsuzluk ve imtiyazlarla gaspettikleri servetin ise 4 milyar doları aştığından söz etti...

"BİZ MEKSİKA İÇİN BİR HASTALIĞIZ..."

Akşam oldu. Alandaki kalabalığın karşısına çıkan Marcos, sakin bir ses tonuyla ve "Herkese iyi akşamlar" diyerek, konuşmaya başladı: Bu toplantıdan önce, bizim, kendimize yönelik bir vizyonumuz vardı. Yani 'Zapatistalar Zapatizm için' gibi birşey... Ama artık bizim için önemli olan buradaki enternasyonalist gerçek. Bu ilk toplantının gerçekleştirilmesi, sesimizin kıtalararası düzeyde duyulduğunun bir göstergesidir. Bu buluşma, neo-liberalizmin dıştaladığı insanların toplantısıdır. (...) Kanımızca La Realidad'taki enternasyonal buluşma, her zamanki gibi geç kalmış bir gerçektir. Çünkü bu gerçeği daha tamamlayamadık ve yeterince de tanımlayamadık. (...) Açılmayı bekleyen bir yolda birlikte yürüyoruz. Açılmayı bekleyen yolda ilerlerken, farklı biçimlerde yürüyebiliriz. (...) Birinci adım sonuç almak içindir, sonuç içindir, herşeyin başlangıcıdır... (...) Bu buluşmayı, olumlu sonuçlandırmak istiyoruz. Ama gerçek şudur ki, bizde belirlenmiş değiliz. 1994'den beri durmadan araştırıp, öğreniyoruz...(...)

Hükümet kararsız. Örneğin bu sabah gördüğünüz uçak gibi... Bu uçağın sesiyle verilmek istenen mesaj askeri mi, politik mi? Bu hükümetin gürültüleri arasında anlaşılamıyor! Ama durum kaygı verici... inanmaktayım ki, aranızdakilerin bir çoğu, benim, geleceğe ve bugüne ilişkin kaygılarımı paylaşmakta... Bu konuda yardımlarınızı istiyoruz... (...) Zapatistalar'ın kafasına bir askeri yumruk mu indirilecek?.. Bu mümkün mü ?.. Ama dikkat, tüm sempatizanlar ve sivil güçler teyakkuzda... Hükümet bunu göze almamalı... Onları bir kez daha uyarıp, hatırlatıyoruz: Biz onurlu bir barış istiyoruz..., Bu uğurda hayatımızı riske ettik ve etmeye da devam edeceğiz..."

Daha sonra komutan yardımcısı Marcos, "Meksika'nın istikrarsız bir ülke olduğu"nun altını çizerek, "yabancı sermayenin ülkeye yatırım yapma"ması gerektiğini, yoksa, büyük zarar göreceklerini ifade edip, "Meksika hükümeti, ülkenin istikrarlı olduğunu söylüyor. Ama bu, yalan. Meksika siyasi ve ekonomik istikrarın olmadığı, güvenli yatırım olanağı sunmayan bir ülke. Yabancı yatırımcılar, mükemmel kamufle edilmiş yalanlara inanmamalı. Örneğin Guerrero'daki son EPR çıkışı, Meksika'da siyasi istikrar ve huzur olmadığının bir yeni örneğidir. Guerrero, Hidalo ve Puebla'da olup biten, her hükümet ve ordu komutanının korkulu rüyasıdır ki, buna gerilla hareketinde leopar etkisi denir: Leoparın postundaki benekler, her yerde ortaya çıkar" dedi. Devamla, Meksika hükümetinin, şimdi ülkenin çeşitli yerlerindeki birden fazla silahlı grupla uğraşarak, güçlerini dağıtma sendromunu yaşadığına dikkat çekip, "silahsız sivil bir mücadele yanlısıyız, ancak, bize saldırılması halinde, kendimizi silahlarımızla savunmaktan başka seçeneğimiz kalmaz. İktidardaki partinin, yeni siyasal eğilimlere ülkenin siyasal yaşamında yer vermemesi halinde, bu yolu çözmenin tek yolu saatli bombadan geçer" dedi.

Bizim çok projemiz var. Koşullarımız buna el vermese de, engeller çıkarsa da, koşullarımızı zorlayarak, bir şeyler yapıyoruz. örneğin CD-ROM'lardan mücadelemizi tanıtmak için faydalanmak istiyoruzî diyen Marcos, "Moskova'dan Washington'a bir çok insan mücadelemiz hakkında bilgi sahibi olmak istiyor. Onları bilgilendirmek için tüm olanakları kullanmalıyız. CD-ROM sayesinde insanlar artık Louvre Müzesi'ni ziyaret ettikleri gibi, Lacadon Cangılını gezebilecekler, Zapatistalar'ı daha yakından tanıyabilecekler" dedi. Daha önce Internet, e-mail ve diğer iletişim araçlarını kullandıklarını, bunlara, CD-ROM'un teknik imkanlarını da eklemeyi amaçladıklarını belirten Marcos, bu araçlarla dünyaya, Meksika'ya karşı neden mücadele ettiklerini ve ne istediklerini anlatabilecekleri söyledi.

Amaçlarının "herşeyi herkes için" isteyen gerçek bir demokrasi olduğunu ifade eden Komutan yardımcısı, yerlilerin haklarını tavizsiz savunduklarını, toprak reformu gerçekleştirmeyi hedeflediklerini" ve "kendileri için hiçbir şeyî istemediklerini, ormandan geldiklerini ve hedeflerini gerçekleştirdikten sonra ormana döneceklerini anlattı.

Zedillo'yu ve Meksika hükümetini duyarsızlığıyla, Maya halkını şiddete sürüklemekle suçlayan Marcos, işlevlerinin, dış dünya ile Zapatista-Maya toplumu arasında bir köprü kurmak olduğunu, birgün görevlerinin sona ereceğini, toplumun mücadelesine oksijen verdiklerini ve bu yolda zorunlu riskleri de göze aldıklarının altını çizdi.... Meksika'da büyük bir hoşnutsuzlar koalisyonunun olduğuna dikkat çeken Marcos, Zapatista Ordusunu, tüm Meksika yoksullarını kucaklayan Zapatista Cephesine dönüş-

türmek ve zorunluluklardan ötürü sarıldıkları silahlarını bırakmak istediklerinden söz edip, EZLN'nin Meksika bütününde yoksulların sempatisini toplayan siyasi bir güç olmayı sürdürdüğünü söyledi. Meksika hükümeti ile sürdürülen görüşmelerin olumlu sonuçlanması halinde, geçiş döneminin sancısız noktalanacağını ve bu süreç ile sonrasında, silahlara veda etmek için güvence istediklerini ifade edip, konuşmasını "biz Meksika için bir hastalığız, hükümet bu hastalığın, tüm Meksika'nın cılız bünyesine sirayet etmesinden müthiş korkuyor. Bunun için barış görüşmelerinde iki yüzlü bir tavır sergiliyor ve zaman kazandığını zannediyor... Lütfen bize inanın ve destekleyin..." diyerek bitirdi.

Konuşmaların ardından sahnede müzik vardı. Yağmur yağmadı. Gece boyu dansetti herkes, sabah yüreklere korku salmak isteyen İsviçre malı Platus uçağa ve Zedillo'ya inat... Onları seyrederken aklıma, egemenlerin dehşetle andığı "Kızıl Emma"nın (Emma Goldman) yoldaşlarına "dansedemeyeceksem, devriminiz sizin olsun" deyişi geldi... Gruptaki gitarist ise, EZLN'nin iki numaralı adamı komutan Tacho idi, dans edenlerden biri de komutan Dominique...

1 AĞUSTOS 1996 PERŞEMBE

Sabah çok erken kalktık. Oventic, La Garrucha, Morelia ve Roberto Barrios'tan geleceklere yer açmak için, biz kampı boşaltıp, çevredeki köylü evlerine yerleştirildik... Gülsen ve ben aynı kulübedeyiz... Hamakları kurduk... insanlar çok yoksul...

Ardından kampa döndük. Bütün masalar toplanıp, raporlarını okudular, tuttuğum notlar şöyle: "Dünya kapitalizminin yeniden yapılanma aracı olan ve insanlığa karşı küresel bir saldırı niteliği taşıyan neo-liberalizme karşı mücadele de bizim nasıl bir politikamız olmalı?.. (...) Halkları bu saldırı karşısında korumak için kıtalararası bir örgütlenme gerekiyor... (...) Yeni sol örgütlenme, solun krizini ciddiye alarak, örgütlenme ve mücadele tarzında demokratik yenilenmeyi gerçeklemeli... (...) Geçmişi ne yapmalı?.. (....) Berlin Duvarının yıkılması köklü bir kopuş noktasıdır... (...) Sol, yıkarak büyüyebilir mi? Veya solu büyütecek olan, haklı öz-savunmayı reddetmeyen ama şiddete yaslanmış mücadele biçimlerini öne çıkarmaktan imtina eden bir barış, adalet, özgürlük, demokrasiye dayalı katılım ve karar mücadelesi değil midir?.. (...) Kendimize sormamız gereken şu: iktidarı almak gerekli mi ? Eğer gerekli ise, alınan iktidarın, yığınlara borçlu olduğu doğrudan bilgilendirme ve kontrol nasıl gerçekleştirilecek?.. (...) Emretmeyen, insanların gerçekten hizmetkarı olan bir yönetim nasıl gerçekleştirilebilir?.. (...) Sol mücadelenin araç ve amaç uyumu nasıl gerçekleştirilecek ? Mücadelenin biçimi mutlaka şiddete mi dayanmalı veya sivil-demokratik mücadele sola ne anlatır?.."

Raporların okunması ardından, Arjantin'in yüz akı Plaza del Mayo Anaları kürsüye çıktılar... Bizim Cumartesi Analar'ına nasıl da benziyorlar... Onları görmek, garip bir duygu yoğunluğu... Onlar burada, bizim Cumartesi Anaları'nı yine copluyorlar mu, o elleri bir gün mutlaka kırılacak olanlar !..

Öğleden sonra: Meksika'da yayımlanan 'El Machete' gazetesinin muhabiri Suzan anlatıyor: "Meksika"da çeşitli silahlı grupların varlığı, bilinen bir sırdır. Onları kimse tanımaz. Ancak Meksika'nın ekonomik koşulların, sonu gelmez baskıların ve de demokrasi umutlarının dumura uğramasının bazı grupların, hak arayışı için silahlarına sarılmasına yol açıyor. Bu koşullar değişmedikçe, bu gidişatın süreceğini öngörmek için kahin olmaya gerek yok. Sorunların çözümü için, hükümetin ilk elden neo-liberal yönelimlerinden vazgeçmesi ve ardından da, halkın katılımının önünü açacak demokratik reformları devreye sokması, sonra da halk üzerindeki baskılara son vermesi gerekiyor. Ama ne yazıktır ki, Meksika hükümetinin önlemleri tümüyle tersi yönde. Ülkede militarizasyon tırmandırılırken; ekonomi, büyük neo-liberal denetim merkezlerine daha bağımlı kılınmakta. Hükümetin, Zedillo'nun ağzından telaffuz ettiği "medyatik değişim söylevleri"ne gelince, o da, "hiçbir şeyi değiştirmemek için değişmek! "paradoksuyla formüle edilebilir..."

Daha sonra Thomas C.'ye TOFV'nin belgelerini verdim, "teşekkür" edip, bana "De Verdad/Gerçek" isimli yayın organlarını verdi. "Unification Comunista de Espana/İspanya Komünist Birliği' sempatizanı... Ve yavaş yavaş akşam oluyor... Jean R. ile aynı bir köşeye çekiliyoruz, soruyorum, anlatıyor...

JEAN R.'NİN MEKSİKA TABLOSU...

Meksika Üniversitesi Arkeoloji bölümü Profesörü Jean R., 27 yıldır Meksika'da yaşıyor. Eskiden bankacı imiş, sonra bu işten ve İsviçre'deki yabancılaşmadan nefret ettiğini kavrayıp, arkeoloji eğitimi görmüş, ardından da Meksika'ya gelmiş... Geliş o geliş; 27 yıldır Meksika'da ve Meksika'yı çok seviyor... İsviçre ya da Kuzey'deki çürüyen şeylerden tiksinen, ağarmış saçlarına inat çatalyürek, civanmert genç bir entellektüel... Meksika'nın tablosunu ve Zapatistalar'ın profilini şöyle çiziyor: "Chiapas, doğal zenginlikleriyle Meksika için stratejik önemde. Buradan kolay, kolay vazgeçmez. Ama yağmur ormanlarının ortasında yapacağı askeri harekatın şansı ne olur ? Meksika'nın bir sorunu bu, diğeri de uluslararası baskı. Çünkü Meksika hükümeti Zapatistalar'ın "terörist" olduğu masalına, kimseyi kolay kolay inandıramaz.

Meksika'nın, Chiapas'a, herşeyi göze alarak gerçekleştireceği bir askeri müdahalede, EZLN herhalde yenilir. Marcos, bunun farkında... Bunun için bir cephe yönelimini öne çıkartarak, Meksika'nin cephe gerisindeki Mexico City sokaklarında sivil-demokratik bir savaş cephesi açmaya gayret ediyor. Çünkü Meksika'da müthiş genişlikte bir hoşnutsuzlar-yoksullar bloku var... Marcos, bu bloku hareketlendirmek istiyor...

İktidardaki PRI (Kurumsal Devrimci Parti) bir soygun ve yolsuzluk şebekesi. Meksika "Chiago Oğlanla-

rı"nın ve aile mafyalarının yönetiminde. PAN (Ulusal Eylem Partisi) merkez sağda duruyor ve giderek büyüyor. Yeni seçimlerde oy oranını arttıracağa benziyor... PDR (Devrimci Demokratik Parti) 1988 seçimlerini kazandığı halde, Salinas'ın komplolarına karşı tavır koyamadığı için müthiş prestij kaybetti...

Meksika devleti, çaplı bir yığın hareketinin anti-sömürgeci başkaldırısıyla doğdu. Ulusal devrim ve köylü hareketleriyle, ciddi demokratik-sivil gelenekler edindi... Bu gelenekler, hızla tasfiye edilse de, kimi kazanımlar yerli yerinde... örneğin Emiliano Zapata, Meksika'nın köylüleri için bir kahraman... Eğer Marcos'u da öldürürlerse, başlarına ikinci bir kahraman belası yaratmış olurlar ki, geniş kitlelerin buna karşı tepkisinin çapı ne olur, var sen düşün...

Marcos'un siyasal yaklaşımları, 1994 başkaldırısından bugüne değişti ve değişiyor da... Marcos, kuzey Meksikalı... Marksist, ama Marksizmini klasik ölçütlerle tanımlamak bir hayli güç görünüyor... Kanımca, Marksizm'e, muhtacı olduğu demokrasi aşısını yapmayı deniyor... Tutar mı? Bilmiyorum... 'Bilmiyorum' dedim... Bu kelimeyi Zapatistalar çok sık telaffuz ederler. Bence en önemli özellikleri, kendileriyle dalga geçmek pahasına, çok bilmiş bir hareket olmamaları ve rahatlıkla, sıkılıp çekinmeden "bilmiyorum" diyebilmeleri...

Zapatistalar'ın "iktidarı istemiyorlar", ama hangi iktidarı ? Bunu anlamak gerek. Şimdiye değin, devrimler sonrasında iktidar bir profesyonel yöneticiler kastının eline geçti... Yani devrim sonrasında iktidar, "herkes için" değil, bir kast tarafından "benim için" diyen bir kirlenmeyi yaşadı... Dünya'daki devrimci, halkçı, sosyalist iktidarların bir çoğu kirlenmiştir, kirletilmiştir... Bu sadece, profesyonel yöneticiler kastının kötülüğü ile açıklanamaz. Madalyonun bir diğer yüzü daha var ki, o da devrimlerin iktidarı almaya yönelik mücadelesinde insanları, ilişkilerini ve toplumu dönüştürmekte başarısız kalmasıdır. Marcos, bu zaafın farkında. Bunun içinde daha geniş kitleleri politize edip, mücadelenin saflarına çeken sivil-demokratik mücadelelere büyük önem veriyor... Mücadelesinde de, ulus bilinci ve nosyonu çok zayıf olan Maya yerlilerinin kültür ve geleneklerinden öğreniyor... örneğin Mayaların 5.- 6. yüzyılda yazdıkları "Popol Vuh" ve "Chilan-Balam" adlı gizli kitapları, 19. yüzyılda ortaya çıktı. Bunlardan 'Popol Vuh / Halkın Kitabı'nın Marcos'un görüşlerini müthiş etkilediğini düşünüyorum...

Bir şey daha, Meksika politik olarak kaynıyor. Hatta kazanın kapağının, giderek tutmadığından da söz edebiliriz... Geçenlerde 'Reforma' gazetesinde okuduğum bir habere göre, Meksika'nın Sierra Madre yöresindeki ondört silahlı grup, Meksika hükümetini devirmek için birleşme kararı aldıklarını açıklamışlar. EPR'nin de (Devrimci Halk Ordusu) bu blokun içinde yer alması önemli... EPR, kuruluşunu Haziran 1996'da açıkladı. Komutan Ignacio'nun açıklamasında, "yaşamımızdaki ve işimizdeki adaletsiz koşullardan yola çıkarak, anayurdumuzda devrimci bir geçiş sürecine geçmek amacındayız. Bu yoldaki mücadele için EPR'yi kurduk... Başkaldırımız, Meksika'daki yabancıların ve elitlerin çıkarlarını savunan, halkın adalet, demokrasi ve taleplerine karşı sessiz kalan hükümetin uyguladığı politikaların sonuçlarıdır. Bu nedenle kendi ordumuzu kurduk..." denildi.

EPR, Meksika için yeni bir şok oldu. Ama hükümet, hemen yalanlara sarıldı yine... Meksika içişleri Bakanlığı yetkilisi, "EPR'nin abartılmaması gerektiğini ve gerillaların sadece otuzsekiz kişi olduğunu, bu gösteriye fazla önem vermediklerini" söyledi. Devlet Başkanı Ernestro Zedillo ise "EPR'nin sözde ayaklanmasının, halk karşıtı, anti-demokratik, demogojik ve yasadışı bir gösteri olduğu"nun altını çizdi. Ayrıca PRI'nin Coyuca de Benitez belediye başkanı Ezeqiel Zuniga, EPR hakkında, "bunlar çok iyi bilinen hırsızlar çetesidir" dedi.

EPR'nin ayaklandığı Guerrero, Meksika'nın en yoksul eyaletlerinden

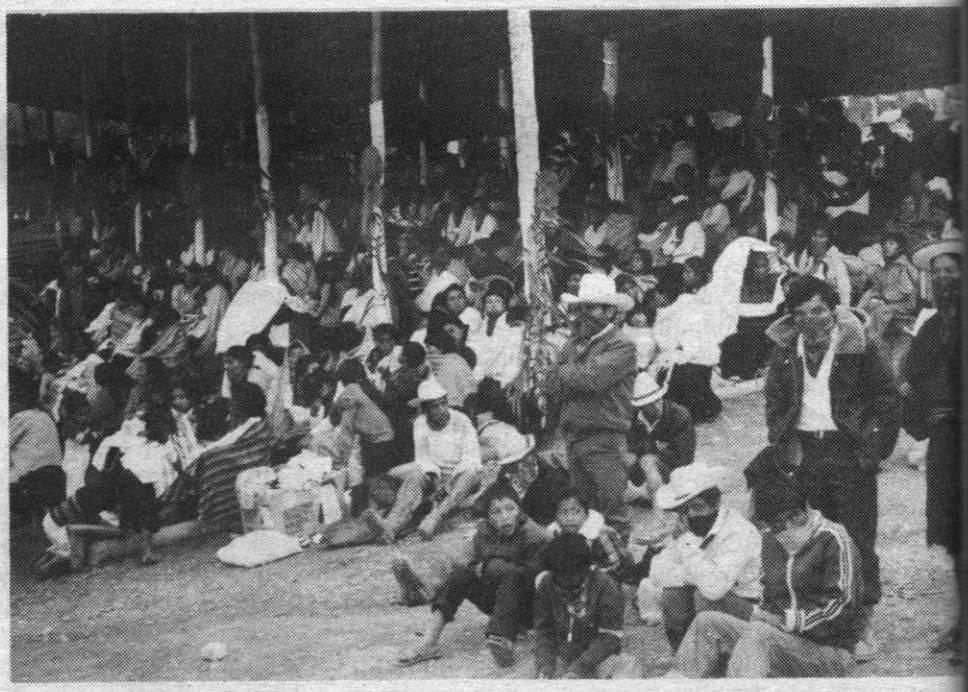

Oventic Kampı'ndaki EZLN sempatizanları

biri. EPR'nin kuruluşunu açıkladığı tarih ise, bir yıl önce, 1995'te, 17 muhalif çiftçinin devlet güçleri tarafından katledilmelerinin, birinci yıldönümü... 1995 olaylarında, devlet güçleri silahsız ve savunmasız 17 kişiyi bir baskınla katletmiş, daha sonra yapılan soruşturmalarda eyalet valisi Ruben Figueroa suçlu bulunmuş ve istifa etmişti... EPR, öyle basit bir olay değil. Temmuz 1996'nın ilk haftasında, El Ahejote ile Chilacachapa köyleri arasında on askeri taşıyan bir kamyona düzenlediği saldırıda EPR, Meksika ordusundan altı askeri öldürdü. Meksika hükümeti, olayın ardından bölgede, savaş uçakları ve helikopterlerin desteğinde zırhlı araçlarla büyük bir askeri harekat düzenledi. EPR ile ilişkisi olduğu gerekçesiyle sekiz kişiyi tutukladı.

Öte yandan Meksika Meclisi alt komisyonu, yirmi ay süren tartışmalar ardından, 1997'deki seçimlerle ilgi bir reform paketi benimsedi. PRI ve muhalefet partilerinin kabul ettiği reform paketi, yurtdışındaki Meksikalılar'a oy hakkı tanırken, Mexico City belediye başkanının da, artık hükümet tarafından atanmayıp, seçimle göreve gelmesini karar altına alıyor..."

Hava kararadı. İnsanlar sırt çantalarıyla yorgun argın Oventic, La Garrucha, Morelia ve Roberto Barrios'dan geliyorlar. Kamp, bir arı kovanını andırıyor; yağmursa delice yağıyor yine... Gelenlerden biri de Mahir Sayın... Kucaklaşıp, şakalaşıyoruz. ÖDP'nin tebliğini veriyor bana, "sen daha önce gideceksin, Seyfi'ye ilet lütfen" diyerek... Bu arada Jean R., Selçuk ve Orhan'ın 'Köksüz Dergisi' adına Chiapas için hazırladıkları tebliği Almanca'dan İspanyolca'ya çevirmekle meşgul... Selçuk, Jean ve ben yarın kamptan ayrılıyoruz... Ve gece, Mahir Sayın'ın sivrisinekten koruyan spreyi de bir işe yaramıyor...

2 AĞUSTOS 1996 CUMA

Çantam hazır. Saat 13.30'da San Cristobal'e gidecek kamyonun kalkış saatini bekliyorum... Vedalaşma saati geldi, çattı... Berbat bir şey bu... Ditas, Alex ve diğerleriyle, kırk yıllık dost gibi sımsıkı kucaklaşırken, 'randevu bir dahaki buluşma' diye söz veriyoruz birbirimize...

Bu arada Jean, 'gel buraya' deyip, beni Venezuellalı eski gerilla lideri Douglas Bravo ve Meksikalı Gustavo Esteva ile tanıştırıyor... Douglas Bravo, 70'lerdeki kahramanım... RP'yi, Kürtleri ve ismini yeni duyduğu ÖDP ile TOFV'ini soruyor... Sıkıştırılmış zaman diliminde anlatıyorum, dilim döndüğünce... Adres alıp veriyor ve kucaklaşıyoruz... Zaman ne çabuk akıp gidiyor ve bu dünya ne kadar da küçük!...

Daha sonra, "Türkiye'deki açlık grevleri bitmiş" diyerek, bu kez de Hermann Bellinghausen ile tanıştırıyor beni Jean... Hermann, Meksika'da yayımlanan saygın, muhalif ve demokrat gündelik 'La Jordana' gazetesinin muhabiri. Kupon dağıtmayan bu siyahbeyaz gazete, Chiapas gerçeği ile yakinen ilgili. Hermann ise, Meksika ve dünyaya, Chiapas gerçeğini anında taşımak için uzun süredir Lacandone Cangılı'nda yaşıyor... (Hermann Bellinghausen, "bizim", yumuşak koltuklarinda oturup, ahkam kesen, satılık ikitelli kalemşörlerinin dikkatine sunulur!)

Üstü tente ile örtülü, içi yük dolu kamyonete tam 17 kişi doluşuyoruz... istikamet, tam gaz San Cristobal... Şoför arabayı tam bir kamyon gibi kullanıyor, ama biz de yük değiliz ki!.. Yol boyu sohbet, türkü... John Ross, Amerikalı serbest bir gazeteci. Kamyonda tanışıyoruz. 68'lilerden... Vietnam savaşına karşı çıkmış... Filistinliler, özellikle George Habbaş ile yakın ilişkiler kurmuş eski bir Maoist... Annesi, İspanya iç savaşında Enternasyonal Tugay'da dövüşmüş... Daha sonra Amerika Komünist Partisi üyesi anne ve babasına duyduğu tepkiden Maoist olmuş... "Biz ABD Maoistleri, sadece ve sadece Mao dışında, herşeyi eleştirirdik. SSCB emperyalistti, Troçki karşı-devrimci, Stalin yüzde 30 hatalı, Che küçük burjuva, Ho Chi Min milli burjuva vs, vs... Bir gün artık eleştirecek bir şey kalmayınca, bir baktım benim ve arkadaşlarımın, dernek faaliyetini aşmayan Maoistliği de bitmiş..."

6.5 saat sonra, kemiklerimiz birbirine geçmiş vaziyette Don Bosco'dayız... Sonra otele yerleşmeden doğruca Tapo'ya (garaj) gidiyoruz... Mexico City'e 4 Ağustos'ta (son dört yerden biri!) bir yer bulabiliyorum... Ardından otel, duş ve bol acılı Meksika yemekleri ve de sabaha dek deliksiz, sivri sineksiz bir uyku...

3 AĞUSTOS 1996 CUMARTESİ

Sabah Selçuk'u yolcu ediyoruz... Sonra San Cristobal'e 15-20 dakika uzaktaki Chamula kasabasına gidiyoruz... Chamula, Tzotziles uygarlığı'nın mekanı ve müthiş yoksul... 1524'de kurulmuş görkemli bir kilisenin önündeki kasaba meydanına ulaştığımızda, çevremizi çocuk satıcılar kaplıyor... Hepsi, birşey satmak istiyor... Ama o ne? çocuklar Fransızca konuşuyor... Sorup, öğreniyorum: Kilise rahibi Fransızmış ve çocuklar, daha iyi satış yapabilmek için Fransızca öğreniyorlarmış... Kurtulmak mümkün değil, çarnaçar ben de müşterileri oluyorum...

Daha sonra bir kaç çocuğun fotoğrafını çekmek istiyorum. 'Hayır' demiyorlar ama bir peso istiyorlar... Bir kaç peso verip, çocukların fotoğraflarını da çekiyorum... Sonra Jean ile ver elini Chamula sokakları... Saat 14 sularında San Cristobal'e dönüyoruz... Kentin merkezinde La Realidad'dan tanıdık yüzler var... Kimileri ile kucaklaşıp, kimileri ile selamlaşıyoruz... Ve bir kahvede Alex'i görüyorum, kucaklaşıyoruz, kırk yıllık dostların özlemi ile... Bana notlarından, dün gece, 47 ülkeden 3 bin 500 civarında temsilcinin katıldığı toplantıda, Marcos'un okuduğu, "La Realidad Neo-Liberalizme Karşı Direniş ve İnsanlık İçin Mücadele Deklarasyonu" nakletdiyor...

"SESLERİMİZİ BİRLEŞTİRELİM!"

"Deklarasyon"da, kıtalararası bir mücadele ağı oluşturulması kararını açıklayan komutan yardımcısı, "bu ağ, bizlerin, beş kıtada en az 47 ülke-

"nin mücadelesini, direnişini birleştirecektir.. Neo-liberal dayatmacalara karşı sessiz kalamayız. Ekmek kırıntılarıyla yetinerek susamayız. "Ya Basta/Artık Yeter!"lerimizi birleştirelim... Silahsızlanma yalanlarının ve neo-liberalizmin, borsa egemenliğinin maskesi düşürülsün... Borsalardaki 1.5 trilyon dolar işlem hacmindeki kağıdın, sadece yüzde 5'i gerçek üretimle ilgili, geri kalan yüzde 95'i spekülatif oyunların... Neo-liberalizme ve yerli işbirlikçilerine karşı verilen mücadelede sivil-demokratik kanallara önem verilmelidir..." demiş.

Neo-liberalizme karşı mücadelede unutulup, dıştalanmış insanlara ve halklara ait gerçeklerin serbest dolaşımı için, bir kıtalararası iletişim şebekesinin de kurulması kararının alındığını açıklayan deklarasyon, bu girişimlerin merkezi-hiyerarşik yapısının olmayacağını, karakterinin demokratik olacağını ifade ediyor. 1996 Kasım'ında Avrupa'da yeni ikinci bir buluşma toplantısının düzenlenmesi ve daha iyi bir dünya için kansız, silahsız, nefretsiz bir proje oluşturulması" da karar altına alınmış...

Alex ile kahvede otururken, önümüzden, katoliklerin topraklarından sürdüğü protestan göstericiler geçiyor... Sayıları 3 bin civarında... "Bu büyük bir tehlike" diyor Alex, hüzünlü... Daha sonra da soruyor: "Yarın saat 11'de dayanışma mitingi var, biliyor musun? Sen ne zaman gidiyorsun?"... "Katılırım, yarın saat dörtte" diyorum... Ayrılıyoruz...

Kentin sokaklarında dolaşırken Cemil, Gülsen ve Mahir Sayın'ı buluyorum... Birlikte pazar yerine gidip, hediyelik eşyalar alıyoruz... Pazarlıkları Cemil yürütüyor... Bizim lazuşağı hayatımda gördüğüm en sıkı ve sempatik pazarlık uzmanı... Pazarda, hükümetin özel timinden bir grupla karşılaşıyoruz... Gece lokantadayız... Sohbet, tartışma ve dostluk...

4 AĞUSTOS 1996 PAZAR

Sabahın erken saatinde Gülsen Almanya yoluna düşüyor. Cemil ve Mahir Sayın'da Chamula kasabasına gidiyorlar... Saat 11'de San Cristobal'deki dayanışma mitingine 1500 kişi katıldı... Kalabalıkta gözlerimle aradığım Alex'i bulamadım... Öğlen yemeğinde Jean ile birlikteyiz. Yemek masasında bana, iki günde Mexico City'i nasıl dolaşabileceğimi anlatırken, bir de kroki çiziktiriyor... Ardından veda saati, kucaklaşıyoruz, "kendine iyi bak" diyor, "sen de hocam" diyebiliyorum ancak...

Saat 15 suları, Tapo'nun bekleme salonundayım... Canım azıcık sıkıntılı... Biraz sonra Alex geliyor yolcu etmeye... Şaşırıyorum... Araba saat 16'da hareket ediyor... San Cristobal'in son karesi, Alex'in sallanan eli ve güleç yüzü... Sonra yol...

DÖNÜŞ YOLUNDA
(5 AĞUSTOS 1996 PAZARTESİ)

Sabahın 7.30'unda Tapo'dayım. Taksi için sıraya giriyorum. Zocala tarafında ucuz bir otele gitmek istediğimi yazan kağıt parçasını şoföre uzatıyorum. Bir süre sonra bir köşe başında duruyoruz. Hotel Grecia'nin önündeyim. Otelin geceliği 100 peso. Odama yerleşip, sokağa çıktım diyene kadar saat 9.30 oluyor.

Mexico City, 20 milyondan fazla kişinin yaşadığı dünyanın en büyük kenti. Jean'in çizdiği kroki ile Aztek Uygarlığı'nın Mexico City'nin merkezindeki şahikası olan Temple Mayor'u (Büyük Tapınak) dolaşıyorum... Aztek döneminde bu kentte 300.000 kişi yaşarmış... Ardından Kamu Eğitimi Sekreterliği binasının duvarlarını süsleyen Rivera'nın yapıtlarını hayranlıkla seyrediyorum... Oradan Rivera'nın yapıtlarına çarpılmış, ayrılıp, Colegio San Idelfo'ya geçiyorum. Burasi Aztek ve Maya uygarlıklarının en nadide örneklerinin sergilendiği bir müze. Muhteşem bir zenginlik. Bu zenginliğin artısı da, yine bu binanın duvarlarındaki Orozco'nun duvar resimleri...

Sonra Mexico City'de, başkanık sarayının bulunduğu Zocalo meydanına doğru ilerliyorum. Zocalo'nın kelime anlamı kürsü.... Burası, Salinas yargılanmak için Meksika'ya geri gönderilsin diye imza toplayan PRD'lilerden, farklı politik gruplara uzanan yelpazenin Hyde Park'ı. Öte yandan da, bir sergi, gösteri ve turist avlama panayırı sanki...

Zocalo'dan bir taksi tutup, kentin öte yüzündeki Coyoacan'a gidiyorum. Orada Troçki ve Frida Kahlo'nun müzelerini ziyaret ediyorum. Meksika'ya gelip de, Troçki müzesini ziyaret etmemek olur mu? Kadın ressam Frida Kahlo'nunki değil, ama Troçki'nin müzesi beni müthiş bir hüzne boğuyor. "Ne olursa olsun, böyle olmamalıymış!" demeden edemiyorum. kimileri "çok küçük burjuvaca" bulacak olsa da...

Akşam oluyor: Tekrar Zocalo tarafına dönüyorum. Bellas Artes'i buluyorum. Kocaman parkın ortasında güzel bir yapı, kültürel etkinlikler için kullanılıyormuş... Casa de la Azalejos'u buluyorum. Ana girişin önünde bir yoksul, yere kıvrılmış uyurken, arkadaşı da dileniyor... Eskiden muhalif sanatçı ve politikacıların buluşma yeri olan ve duvarlarını yine Orozco'nun harikaları süslüyor. Şimdi turistler için lüks bir alışveriş ve lokantalar zincirine dönüştürülmüş bu mekanda kahvemi yudumlarken, 'nereden nereye!' demeden edemedim...

6 AĞUSTOS 1996 SALI

Vaktimi çok dikkatli kullanmalıyım. Teotihuacan'a gidiyorum... Mexico City'e tam 40 kilometre uzakta... Ay ve güneş zigurratları hala dimdik, tıpkı Diyarbakır kalesi gibi... Güneşin ve ateşin çocukları güçlerini, galiba bir de gelenek ve tarihten alıyorlar... Sonra Gandi ve Amerikan kitabevlerine uğruyorum... Ardından ver elini havaalanı. Uçak 23.05'de havalanıyor... Sigara içmek yine yasak!.. Yol boyu uykuyla uyku susuzluk arasında düşünüyor ve not tutuyorum... Elimdeki 'Le Monde'da Türkiye ile ilgili tek haber yok...

7 AĞUSTOS 1996 ÇARŞAMBA

Saat 16.55 Charles de Gaulle'deyim. İlk işim Türkçe gazete almak... "Ebabakan İran'a gidecek... RP, Kürt sorunu el atmış... vs, vs..." İstanbul uçağı saat 18.55'te havalandı... Saat 23.20'de memlekette, yedi tepeli kentteyim... Ne olursa olsun, memlekette olmak müthiş bir bahtiyarlık...

Hem silahlı, üstelik demokratik!

Gülser GÜNER

Yer, Meksika'nın güneydoğusundaki dağların binlerce metre yüksekliğinde, yağmur ormanlarının içinde bir kamp ve onun çevrelediği bir köy. Hava sıcaklığı 40 derecenin üstünde ve üstelik hergün yağmur yağıyor. Çamur, balçık dizboyu.

Bu küçük köyde yerliler, onların çocukları, dünyanın birçok bölgesinden gelen binlerce insan, yüzlerce gazeteci ve yeşil askeri üniformalı, şapkalı, askeri potinli, atlı, silahlı ve gözlerinin dışında yüzleri saklı insanlar var. Yüzleri saklı, atlı ve silahlı insanlar, böyle bir görüntüleri olmasına karşın kimsede çekince, hiyerarşi, otorite, üstünlük, baskı gibi bilimum negatif duygu ve düşünceleri uyandırmıyor olacaklar ki herkes pür neşe içinde. Bu atlı, silahlı ve yüzleri saklı insanlar kendilerini Zapatista Ulusal Kurtuluş Ordusu olarak tanımlıyorlar. Gece kocaman bir ateş yakılıyor. Yüzleri saklı kadınlar ve erkekler sahnede yerlerini alıyorlar. Meksika Hükümeti'yle siyasi görüşmeleri yürüten Kumandan David ve Kadın Kumandan Ana Maria birer konuşma yapıyorlar konuklarına. Binlerce insan coşkuyla selamlıyor yüzleri saklı olanları. Konukların arasında beyaz başörtüleriyle Arjantinli Plaza de Majo anaları ön sıralarda hemen göze çarpıyor. Ve Oventic böyle bir güne daha önce tanık olmuyordu. Ana Maria diyordu ki:

"Asya, Afrika, Avrupa, Avustralya ve Amerikalı kızkardeşler ve erkek kardeşler, Güneydoğu Meksika'nın dağlarına hoşgeldiniz. Size kendimizi tanıtmak istiyoruz. Biz Zapatist Ulusal Kurtuluş Ordusu'yuz. On yıldır bu dağlarda yaşadık ve bir savaşı yürütmenin hazırlıklarını yaparak bu orduyu kurduk.

Orada, aşağıdaki şehirde biz yok sayılıyorduk. Yaşamımız makinalardan ve hayvanlardan daha az değerliydi. Biz bir taş, yoldaki bir ağaç gibiydik. Bizim seslerimiz, yüzlerimiz, adlarımız yoktu. Bizim yarınlarımız yoktu. Biz yoktuk. Egemenler açısından -onların bugünkü adları "Neoliberalizm"dir- biz hesap edilmemiştik, biz üretmiyorduk, satın almıyor ve satmıyorduk. Büyük kapitalizmin kontolarında biz kullanılmayan, işe yaramayan hesaptık. Bu yüzden acılarımızı aramak ve görmek için dağlara geldik. Acaba biz acılar içindeyken unutulan taş ve ağaçlar gibi olabilir miydik? Dağlar bize başka bir hikaye anlattılar, dünden gelen ve yarına uzanan. Biz bunun için asker olduk ve bunun için her zaman askeriz. Dağ bizimle konuştu; silahları anlattı, ses verdi, dağın yüzünü aldık, adlarımız unutulmuştu isim aldık. Geçmişimizi ve geleceğimizi kazandık, yılların içinde savaşla birlikte doğduk, yarını dünün içinden kazanmak için.

Bizim siyah yüzlerimizin arkasında, silahlı seslerimizin arkasında, tanımlanmayan isimlerimizin arkasında, bizim arkamızda siz duruyorsunuz, arkada sizler varsınız, eşit, sade, sıradan kadın ve erkekler. Bizim maskelerimizin arkasındaki yüz, tüm dışlanan kadınların, unutulan İndianalar'ın, izlenen homoseksüellerin, dikkate alınmayan gençliğin, dövülen göçmenlerin, düşüncelerinden ötürü tutuklananların, düşük ücretle çalışan işçilerin, unutulanların, tüm ölülerin, tüm sade ve sıradan insanların, hesaba katılmayanların, görülmeyenlerin, tanımlanmayanların, yarınları olmayanların yüzüdür.

Bizim yüreklerimize kadar geldiniz. Görmelisiniz ki; biz hiç özel değiliz. Sıradan, sade, eşit kadın ve erkekleriz. Bu gün, burada, güneydoğu Meksika'nın dağlarında binlerce insan haykırıyor. "Yeter artık! Konformizme, hiçbirşey yapmamaya, siyonizme, egoizme ve tüm modern tanrılara!"

Yerliler acının içinden geçmeye karar verdikleri için dağlara çıkıyorlar. Ve acıda görülen gerçeğin, acının gerçekliğinin acı olmadığını anlıyorlar.

Oventic'de iken Türkiye cezaevlerinde süren ölüm orucunda ölen devrimcilerin kara haberi geldi. Ödenen bedel ağırdı, oniki can. Bu haberi içeren kısa bir bildiri hazırlanarak delegelere okunmak üzere İspanyolca'ya çevrildi. Mahir Sayın enformasyon ve basın bürosunda yaşanan karmaşaya rağmen, gerektiğinde zorlayarak İspanyolca çeviriyi yaptırdı. Çünkü bildiri yalnız İspanyolca olduğunda anında okunabiliyordu.

Saptanan bölgelere yolculuk San Cristobal'den başlamıştı. Bu şehir Zapatistler'in '94 teki çıkışlarında hükümet konağını bastıkları kentti. Burada görüştüğümüz Meksika solundan bir gazeteci, beyazların kızılderililerini on yıl öncesine kadar bu kentin kaldırımlarında bile görmek istemediklerini, yerlilerin kente daha bir kaç yıl önce indiklerini söyledi. Kentte asker ve polis yok denecek kadar azdı. Hükümetle siyasi görüşmelerin yürütülüyor olmasının bu durumda payı var sanırım. Kentin sokaklarında yerliler, Zapatistlerin bezden ve ağaçtan yaptıkları küçük maketlerini satıyorlardı kente gelen binlerce delegeye. Zapatistler çorapların üzerine, anahtırlıklara, mendillere, çakmaklara, tişört, kalem ve şapkala-

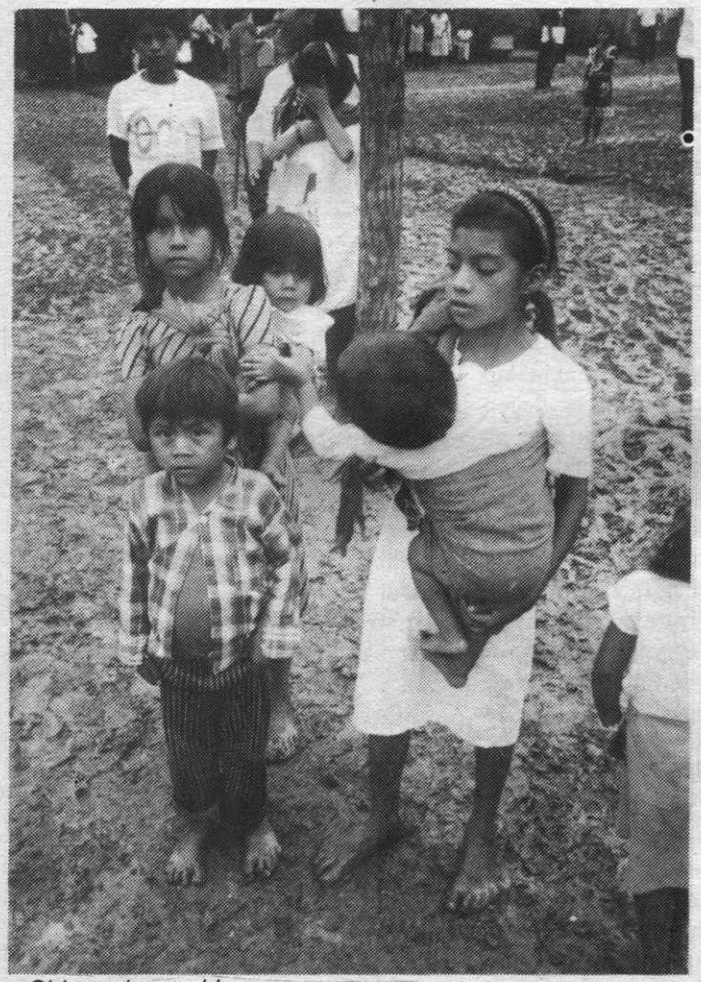

Chiapaslı çocuklar

ra resmedilmiş. Onları anlatan video kasetler, kitap ve broşürler tezgahları süslüyordu. Kentin alanına kurulan bir televizyon Zapatistler üzerine video filmleri gösteriyordu.

Bölgelerarası taşıma trafiğini oldukça iyi örgütlemişlerdi. binlerce insanın taşınma işlemi düzenli olarak gerçekleşti. Görevliler birbirleriyle telsiz aracılığıyla haberleşiyorlardı. Camları renkli güneş geçirmeyen otobüsler kullanıldı yolculuklarda.

Astkumandan Marcos kendi tarihlerini anlatırken '83 yılına gidiyor. Birçok Latin Amerika gerilla hareketi gibi onlar da, güneydoğu Meksika dağlarına bir gerilla haretini başlatmak için geliyorlar. Fakat bölgeyi tanımıyor ve yerlilerin dillerini anlamıyorlar ilk yıllarda. Yerliler onları ilk gördüklerinde şaşırıyorlar. Devrimciler de bölgenin 400 yıl öncesinden gelen ayaklanma ve direnme geleneğini göremiyorlar ilkin. Sonra, nasıl birlikte yapılacağını öğreniyorlar. '83-'90 yılları arasında Maya kültüründen etkileniyorlar, başka bir nitelik kazanıyorlar. Kendilerini Marksist olarak tanımlamadıklarını söylüyor Markos. Birşeyler yapmak, bulmak zorundayız derken, dünyanın başka yerlerinde de birşeyler yapma ve bulma umudunu taşıyan insanları görüyorlar. Unutulan, unutturulan insanların içinden çok azı, unutulmuşluğuna karşı koyuyor bugün diyor Markos ve ekliyor:

"Biz yüzünü kapatan insanlar, silahlı insanlar; dünyanın başka yerlerinde mücadele eden insanlara sempati duyuyoruz, onlar da bize. Fakat biz onlara kendi etiketimizi yapıştıramayız. Herkes kendi adına mücadele eder. Diğer mücadele edenlerin mücadeleleri onlara aittir. Unutturulmak istenen insanlar, yalnızca sisteme karşı mücadele vererek şimdiki konumlarından kurtulabilirler..."

"...Güç ve iktidar üzerine düşünüyoruz. Gücü ve iktidarı ele geçirmek istemiyoruz ve buna karşı mücadele edeceğiz. İktidar ve gücün içine girerek onu değiştireceğiz, ele geçirmeyeceğiz." Oldukça sakin konuşuyor Marcos. Dilini anlamayanlar, sesinin tonundaki anlamı yakalıyorlar. Hüzünlü, acılı ama umutlu, ama gülmeyi unutmamış.

Nehrin kenarında bir ağaç kütüğü etrafında tahta kulübeler ve kulübelerin oluşturduğu küçük bir köy. Kamp, köyün içine kurulmuş. Yerli bir kadın annesinin de bu köyde doğduğunu kırık İspanyolcasıyla söylediğinde, köyün yeni oluşturulan bir köy olmadığını öğreniyoruz. Köyün adı La Realidat. Adını bir yerli topluluğunun adından alıyor. Bu köy, politika grubu delegelerinin toplantılarını yaptığı köy. İlkgün kampın içindeydik. Sonraki günler tahta kapılar açıldı ve köyü gezme olanağı bulduk. O denli sıcak ki bazı delegeler nehre girerek serinlemeye çalışıyor. Bulunduğumuz nokta Chiapas bölgesindeki dağların en yüksek noktası.

Madam Mitterand'la birlikte, dünya çapında otuza yakın entellektüel eski gerilla liderleri de köye geldiler. İsviçre'li yaşlı arkeoloğun söylediğine göre; Markos'un ilişki kurduğu çevre çokmuş. Dünyanın sol açısından pek de parlak olmayan bir döneminde binlerce insanı ve birçok entellektüeli bu çamurlu yere topladığına göre doğru olsa gerek.

Bu insanlar tartışma toplantılarının delegeleri değiller. Mitterand bizim yemek yediğimiz yerde birkaç entellektüel ile birlikte yemek yediğinde, yanında Zapatist kumandanlardan kimse yoktu.

Kumandanları ve kumandan yardımcısı Markos'u kampta sık sık görüyoruz. Kumandanların ilk gelişlerinde delegelerin gösterdiği aşırı ilgi sonraki günlerde yerini doğallığa bıraktı. Onlar da herkes gibi kamp sakinlerinden biri oldular. Markos'a yönelik güvenlik koruması zayıftı. Köyün bir sokağında aniden insanın karşısına çıkıyordu atıyla. Bu haliyle halk desteğini somut olarak gösteriyordu. Gerillaların yerliler içinde hiyerarşik bir yapıları, onların üzerinde bir kurumlaşmaları yok. İlişkilerde korku değil sevgi, güven egemen.

Bir akşam tüm entellektüeller, gerilla liderleri, Mitterand ve Zapatist kumandanlar sahne olarak düzenlenen yerde konuşma yaptılar. Herkes onları cankulağı ile dinlerken, çocuk-

lar sahnenin altında oynuyor ve gülüyorlardı. Duyulan sesler; sahnede sırası gelen bir konuşmacının sesi ve sahnenin altında çocukların gülüşü idi sadece.

Markos ve kamp komutanı Tacho konuşurken çocuklar kıkır kıkır gülüp oynuyorlardı. Ünlü bir Rus sinemacı olup uzun yıllardır Fransa'da yaşayan birine sıra geldiğinde çocuklar bu kez daha fazla gülmeye başladılar. Çünkü bu adam kekeleyerek konuşuyordu. Kimse çocukları oradan uzaklaştırmadı, onlara müdahale etmedi. Biz olsaydık çocukları yaklaştırmazdık bile böyle bir alana. Hele gülmelerine hiç müsaade etmezdik. Uluslararası bir kongrede dünyanın sorunları tartışılırken, çocukların kendi dünyalarını yaşamalarını engellerdik. Onlar bunu yapmadılar.

Markos anlatıyor: "Onlar diyorlardı, bir gerilla grubu Meksika Hükümetine karşı faksla savaşıyor. Sakin olsunlar Durrito gelmeyecek".(Durrito, Markos'un anlatımlarında konuşurduğu ve konuştuğu bir böceğin adı.) "Herkes yağmur arıyor. Yağmur arayıcıları buraya geldi. Biz yağıyoruz, bizi başarıya götüren budur"

"Bir çocuk, adı Olivya, beş yaşında ölüm sınırında, tedavi edilebilir bir hastalıktan ölecek. En iyi arkadışımın oğlu. O Maya'nın borsasıyla oynuyor. Askerler onun yalnızca çocuklarla oynadığını sanıyor. Küçük bir topu var, topa vuruyor, vurdukça bir çok pislik çıkıyor. Olivya top peşinde koşarken uçağı görüyor, uçağa bakarken düşüyor ve ağlamaya başlıyor. Başka bir kez uçağı gördüğünde ona bakarken yine düşüyor, ağlıyor ama hemen arkasından gülmeye başlıyor. Markos onu görüyor ve Olivya'nın delirdiğini düşünüyor. Çocuk hem ağlıyor, hem gülüyor! Çocuk psikoloğu çağırıyor. Birleşmiş Milletler'e telefon ediyor.

Sonra aklına Olivya'ya sormak geliyor. Olivya cevap veriyor: 'Ben düşünce yine kalkıyorum, ama uçak kalkamaz.' Markos kumandana haber gönderiyor: 'Niye bu çocuğa general demiyorsunuz?' Birlikte ayda oynamak için çok yüksek bir merdiven arıyorlar."(Durrito anlatıyor)

"Antonio eski bir arkadaşım. Birlikte ava gidiyoruz. Yağmur yağıyor ve biz bir Mısır evine giriyoruz. Ay bulutların arasında dans ederken sigara içiyoruz. Ben bir söz bulmak istiyorum: 'Güneş kendini gösterdiğinde aptal parmağına bakarmış.' Antonio: 'Bu aptalca!' diyor. 'Güneşe baksaydı ya!..' 'Ama güneşe bakarsa kör olur' diyorum ben. Yağmur yağarken sigaramın dumanı aşağı düşüyor.

'Ben sana parmağımla yıldızı gösterdiğimde parmağımı mı görürsün yıldızı mı? Belki bana parmakla yıldız arasındaki uzaklığı gördüğünü söylersin' diye devam ediyorum. Antonio kafayı sallıyor, bunların entellektüel değil, aptalca olduğunu söylüyor. 'Yakını ve uzağı görmek... Konuşun ve dinleyin yakınlığı ve uzaklığı. Eğer bir kişi hayal ederse yıldızı görür, eğer bir kişi mücadele ederse elini görür' Arkadaşım soruyor: 'Yıldızı mı gördün, parmağını mı?'

'Hiç birini de görmedim. Biz buraya avlanmaya geldik. Sen parmağını gösterirken hayvan geldi ve gitti.' Sonra arkadaşım kızar ve gider".

Kampın tahta kapısının önündeki nöbetçi milisler evlere şenlik! Kumandanlar veya Markos geldiğinde hareketlerinde hiç bir değişiklik olmuyor. Oturuyorlarsa, öyle kalıyorlar, esniyorlarsa öyle, sohbet ediyorlarsa devam ediyorlar.

Çocukların özgürlüğü ve çokluğu dikkati çekiyor. Kız ve erkek çocukları küçücük bedenlerine sardıkları bezlerin içinde küçük kardeşlerini taşıyorlar. Çünkü anneleri ve babaları köylerine gelen binlerce misafiri ağırlamakla meşgul. Bu allahın unuttuğu yerde sunulan hizmet oldukça iyi, en başta kendileri birçok olanaksızlığı yaşıyor olmalarına rağmen. Kampın elektriği akşamları jeneratörle sağlanıyor.

Gazeteci ordusu köyün içine dağılmış, kimi bulduysa röportaj yapıyor. Ortalıkta görülen silahlı gerilla sayısı yirmiyi geçmiyor. Arabayla en az ononbeş saatlik mesafedeki bölgelerde çalışmalarını yürüten diğer grupların hepsi bulunduğumuz yere geldiklerinden biz, kamp içindeki yerlerimizi boşaltarak köylülerin evlerine yerleştik.

İçki yasak. Bu yasak kararını köy meclisi alıyor. Meclislerde bulunan kadınların kararın alınmasında etkili oldukları söyleniyor. Kampın kumandanı Tacho sevildiğini bilmenin güveniyle ortalıkta dolaşıyor. Bunu da haketmiyor değil hani. Çok çalışıyor. Eee... Kızılderili şefi olmak kolay değil!.. Yerlilere şef veya kumandan olmak zor zanaattır.

Kızılderililerin şefleri çok emek harcayan, buna karşılık kendine has yetkileri ve etkileri olmayan, topluluğun varlığıyla varlığı anlamlanan, topluluğun istemlerinin sözcüsü ve uygulayıcısı konumunda, kendi istemlerini topluma dayatmayan, herkesten çok çalışan, bunun karşılığında saygı ve sevgi duyulan ama topluluk üzerinde denetim ve kudreti artmayan, topluluğun çıkar ve istemlerine uygun hareket ettiği sürece 'şef' olan, onlara ters düştüğünde geçmiş hizmetleri dikkate alınmadan yerinden edilen şef. Böyle olmayan şeflerin dikkatine!

En üst kumandan daima toplumun kendisi. Şef yalnızca eşit bir toplumun yasalarını tekrar eden, onun devamını isteyen bir sözcü. Bu nedenle olsa gerektir ki Markos üst kumandan değil ast kumandan. En üst kumandan yerlilerin oluşturduğu meclis. Markos'un konuşmaları yerli meclisinde belirleniyor, aklına geleni söylemiyor yani. Konuşmalarını yaptıktan sonra tekrar denetleniyor meclis tarafından. Bu kez de yazılı metne bağlı kalıp kalmadığı. Yerliler meclisinin onaylamadığı konuşmaları yapma yetkisi yok. **Hükümetle siyasi görüşmeleri yürüten gerillalar, yerli meclisine bağlılar atacakları adımda. Örneğin görüşmelerden birinde, hükümetin bazı önerileri Zapatistler tarafından kabul edilebilir görülmesine rağmen, yerli meclisinde bu öneriler reddedildiği için Zapatistalar da yerlilerin sözcüleri olarak önerileri reddediyorlar. Silahlı gerillalar siyasi olarak yerlilerin köylerde oluşturdukları meclislere bağlılar.**

Gerilla Tacho kamp kumandanı olduğundan en çok gördüğümüz kişi. Gece gündüz koşturuyor. Gerillalarla

birlikte sandalye taşıyor, diğerleri taşıma işlemini unutup sohbete daldığında bile, o işini aksatmadan yapıyor. Yanındakilerle yürürken veya sohbet ederken, gözüne çarpan aksayan bir iş varsa hemen o arada yapıyor. Çamurların tıkadığı, yağmurun akması için kazılmış küçük kanalları elleriyle açıyor, sonra sahnede konuşuyor, akşam da karısının omzuna elini atarak sahnenin önündeki alanda, yağmur altında dans eden yüzlerce delegeyi ve yerlileri izliyor keyifle. Bu arada müziğin ritmine kendini uyarlamayı da unutmuyor. Belki de kimsenin önemsemeyeceği bu küçük ayrıntıları önemli buluyorum. Herşey kendi doğallığında yaşanıyor. Ama yerlilerin dışındakilerin bu doğallığı anlamaları güç. Ne kadar "demokratik" söylemlere sahip olunsa da bugün eleştirilen geçmiş deneyimler yakayı bırakmıyor ve Zapatistler değerlendirilirken de onlarda hep bir "hinoğlu hinlik" arama yanlışına düşülüyor.

Kampın içine kurulduğu köye arabayla iki saat mesafede modern donanımlı büyük bir hastane vardı. Eskiden ikibin kişilik bir köy varmış orada. Köye önce bu hastane yapılmış, arkasından Meksika Ordusu da garnizonunu buraya taşımış. Şimdi bu köyde yalnızca askerler ve hastane var. Garnizon gelince bütün köylüler "yüzünüzü şeytan görsün, sizden gelecek hayır..." diyerek köyü terkediyor ve dağların daha yukarı yamaçlarına çekiliyorlar. Şimdi hastane yalnızca askerlere hizmet veriyor. Kampta bir köylünün evinin duvarına yapıştırdığı bir afişte "hiçbir şeyimiz yok ama biz yine de hergün mutlu olacak birşeyler buluyoruz." yazıyor.

Ezilenlerin toplumsal gelenek, görenekleri içinde gizli bir şekilde yaşattıkları ezenlere karşı direniş ruhunun sahiplenilmesi, maddi bir güç haline dönüşmesidir Zapatistler. Geçmişle bugünün kendilerinde birbiriyle buluşmasını sağlamışlar.

Dünyanın devrimcilerinin ilgi alanı içindeler bu halleriyle. Zapatistlerin söyledikleri ve yaptıklarında daha önce söylenen ve yapılan, güzelliğini bugün de koruyan direniş noktaları olmakla birlikte; söylenmeyen ve yapılmayan veya söylenip de yapılmayan başka güzellikler de var. **Söylemlerinin hakkını eylemleriyle, pratik olarak veriyorlar. Söylemi ve eylemiyle güzel insanlar. Masa başı sohbetlerinde değil hayatın ve savaşın içinde kuruyorlar söylemlerini. En yoksullarla birlikte, onlarla yaşıyorlar; en geniş kesimlerin desteğini alma mücadelesi veriyorlar. Demokratikliği, anti-otoriter bir örgütlenme yapısı, her özel alanın kendi içinde örgütlülüğü ve bir hiyerarşiye bağlı olmaması, sivil örgütlenmelerin önemsenmesi ve güçlendirilmesi, doğrudan demokrasinin bugünden yarına her alanda içselleştirilme deneyimleri vb. gibi devrimcilerin geçmişte pek rağbet etmedikleri noktalar, Meksika'nın güneydoğu dağlarının Chiapas bölgesinde öne çıkan özellikler olarak görülebilir.** Atlı, silahlı ve yüzleri saklı insanlar bu özellikleri dikkate alıyorlar ve önemli buluyorlar. Dünyadaki çeşitli politik çizgilerde kendilerinde gördükleri bazı özellikleri onlarda da görerek paralellikler kurabiliyorlar. Kimileri Zapatistlerin sadece silahlarını, kimileri ise sadece söylemlerini görüyorlar.

Zapatistler iddiasızlar. Dünyanın en doğru ve tek gerçek hareketinin kendilerinden ibaret olduğunu söylemiyorlar. Aksine kendilerinin dünyanın Chiapas bölgesinin bir gerçekliği olduğunu, üzerinde ısrarla durarak belirtiyorlar. Ama bu iddiasızlığın arkasındaki iddia pek de farkedilmez değil. Bu iddiasızlığın büyük bir iddia duygusu oluşturmasının en önemli sebeplerinden biri, sorulara verdikleri pratik cevapların netliği ve yalınlığı.

Türkiye'li politik gruplardan ÖDP ve DHKP'de vardı güneydoğu Meksika'nın dağlarında. DHKP temsilcisi arkadaşı ne yazık ki görmek mümkün olmadı. DHKP'nin orda olduğunu Kurtuluş gazetesi haber yapmıştı. ÖDP'den Mahir Sayın, Kemal Demirci, Demokrasi Gazetesi yazarlarından ve Ortadoğu Toplumsal Araştırmalar Vakfı'ndan Temel Demirer, Almanya'da yayımlanan Köksüz dergisin-

Kampta düzenlenmiş bir toplantı alanı

den Orhan Çalışkan ve Selçuk Eralp de dağlardaydı.

Kongreye 40'ı aşkın ülkeden 2500'ün üzerinde delege, 500'e yakın gazeteci katıldı. Delegelerin ağırlığını Latin Amerikalılar ve Avrupalılar oluşturuyordu. Toplantılar saptanan beş ayrı bölgede yapıldı. İlk ve son günlerde bütün gruplar bir araya geldi. Delegeleri ilk gün Oventic, son gün ise La Realidat ağırladı. Kongrenin konu başlıkları sırasıyla; **"Nasıl Bir Politikamız Var ve İhtiyacımız Olan Politika Nedir, Ekonomi, Medya, Sivil Toplum ve Bu Dünyaya Birçok Dünya Sığar"**. Katılımcı ülkelerden bazılarını sayacak olursak; İtalya(270), Almanya, Fransa(300), İspanya(300), Yunanistan(20), İngiltere, Türkiye, Ekvator, Uruguay, Küba, Haiti, Filipinler, Nikaragua, Kanada, Guatemala, Venezüella, Moritanya, Portekiz, Avustralya, Avusturya, Kosta Rika, Arjantin, İran, Portoriko, Meksika(600), Peru, Japonya, Vietnam ve ABD.

Türkiyeliler ağırlıklı olarak ***"Nasıl Bir Politikamız Var ve İhtiyacımız Olan Politika Nedir"*** grubunda idiler. Mahir ekonomi grubunda, Kurtuluş gazetesinde ki yazısından anlaşıldığı kadarıyla DHKP'li arkadaş ise sivil toplum grubunda. Saptanan beş temel konu kendi içlerinde de birçok altbaşlıklara ayrılıyordu. Politik grup ve sivil toplum grupları en kalabalık grupları oluşturuyordu. Politik grubun 600 katılımcısının %38'i kadın delegelerden oluşuyordu.

Toplantılardaki en önemli eksiklik, egemen dilin İspanyolca olmasıydı. Anında İngilizce, Fransızca ve Almanca çeviri yoktu. Grupların kendi içinde çeviri yapabilmesi için bire de tanınmadı. Bu yönde getirilen öneriler organizasyonu yapan grup tarafından dikkate alınmadı. Toplantıların teknik organizasyonu işini Meksikalı sivil toplum gruplarından biri üstlenmişti. Toplantılara ara verildiğinde genel olarak ne söylendiğine ilişkin bilgi alıyordu İspanyolca bilmeyenler. Bu konuda en büyük yardımcımız 25 yıldır Meksika'da yaşayan İspanyolca, Almanca ve Fransızca'yı iyi bilen yaşlı bir İsviçre'li arkeolog ile, Guatemala insan hakları örgütünde çalışan Avusturyalı kadın delege Ditas idi. Dil sorunu politik grupta yaşandı. Diğer grupların hepsinde bu şekilde olmadığını daha sonra öğrendik.

Yerlilerin örgütlediği temizlik, yemek ve yatılacak alanların organizasyonu konularında önemli bir problem yaşanmadı. Yerli kadınlar ve erkekler çok ama çok çalıştılar. Tuvaletler günde dört kez dereden hortumla çekilen suyla yıkanıyordu. Banyo için duşlar yapılmıştı. İlk günlerde bulaşıkları yıkayan yerliler buna itiraz edince, herkes kendi bulaşığını kendisi yıkadı gösterilen yerde. Kampta basın, sağlık ve enformasyon merkezleri de vardı.

Tartışmaların konusu ağırlıklı olarak; uluslararası solun yenilgisi, bu yenilginin kabul e ilmesi, tam a bu noktadan hareketle yenilen tarafta kalmanın kararlılığı ve saf değiştirmenin reddi; düşmana karşı her alanda direniş ve karşı koyuşun yeniden kazanılması, direniş ruhunun canlandırılmasına hizmet edecek yol ve yöntem arayışları. Sovyetler Birliği ve ona benzeyen diğer ülkelerin geçmişte ne oldukları, bugünkü durumlarının ne olduğu, dünya kapitalizminin geldiği nokta. Dünyayı anlama ve dönüştürmede sahip olduğumuz araçlar, aksayan yönleri, hala devrimci bir işleve sahip olup olmadıklarının ortaya konulması; yeni ihtiyaçlarımızın tespiti, politikanın yeni biçimleri üzerine arayışlar.

Politikayı sözcük anlamı itibarıyla ikili oyun, karşılıklı entrika, bütün çirkinliklerin toplamı olarak algılayanlar ve uygulayanlar; en azından bu oyunları "beceremeyenleri", becermek istemeyenleri politika bilmiyor, politik değil diye nitelendirirler. Kelimenin bu anlamıyla politik olmayan insanlar, yaşamın siyasallaştırılması, devrimcileştirilmesi mücadelesinde ağırlıklarını koydukları ölçüde dünya güzelleşecek.

Kongrenin kapanış konuşmasında Markos, gelecek yıl Kasım ayında bir Avrupa ülkesinde yeni bir toplantı ve kurulan ilişkilerin, bağlantıların, mücadele birliğinin geliştirilmesi için merkezi yönetimi olmayan bir koordinasyon oluşturulması önerisini açıkladı.

EZLN gerillaları

"Yeni Dünya Düzeni Ya da Düzensizliği"

Saadet ORUÇ

Kütüphanenizde bu esere lütfen bir yer açın..." Temel Demirer'in Pelikan Yayınları'ndan yeni çıkan bu kitabı için yayın yönetmeni Hüseyin Aykol işte böyle sesleniyor, önsözde. Sayıları yüzü geçen çeşitli dergi ve gazetelere yazmış olan Demirer, bu kitabında pek çok solcunun halen kavrayamadığı Yeni Dünya Düzeni'ni oldukça kolay anlaşılır bir dil ve kalıcı bir üslupla irdeliyor. Rakamlara fazla dalmadan kullanılan veriler, olguların çıplak bir gözle görülmesine yardımcı olurken, alıntılara da sıklıkla başvuruluyor. Kitabı okurken Küba Lideri Fidel Castro'dan, dünyanın sayılı zenginleri arasında yer alan Bill Gates'a, gazetecilerden akademisyenlere kadar geniş bir yelpazeden görüşlerle karşılaşıyorsunuz.

"İnsanları insan olmanın aidiyetinden koparıp sürüleştiren" Yeni Dünya Düzeni'nin, "toplumsal (küresel ölçekli) bir formasyon olduğu" tanımını yapan Demirer, "YDD'nin ücretli kölelik sistemi temellerinde yükselen liberalizmi, demokrasisi ve tek tip tüşüncesi ile insanlığa yetmediği" saptamasını yapıyor.

Yeni Dünya Düzeni (YDD)'nin 1980'lerde dünyada başlayan hızlı değişim sürecinde oluşturulduğunu dile getiren Demirer, hemen burada Noam Chomsky'den bir alıntı yapıyor:

"ABD tarafından yoksullara ve baskı altındaki insanlara yöneltilmiş en büyük terörist kampanya" Tüm küreselleşme masallarına karşın, verilen somut örneklerle Temel Demirer, tam tersi bir sonuca ulaşıyor:

"Dünya, kutuplaşma ekseninde süren değişimle dönüyor". Bu değişimin her zaman emekçiler lehine olmadığını hatırlatan Demirer'e göre, iletişim, bilgisayarlaşma, finans pazarının globalleşmesi "dünyanın küçülmesi"ni beraberinde getiriyor...

"Dünya sisteminin küreselleşmesinin merkezdeki güçler arasında iktisadi, siyasi, kültürel (ve yeri geldiğinde askeri) rekabet ve çatışmanın kızışıp, derinleşmeye yol açtığı" saptamasından şu çıkarsamaya varılıyor:

"Kuzeyde iktisadi rekabetin keskinleştiği ve Güüney'de de yoksulluğun büyüdüğü 'Yeni Dünya Düzen(sizliğ)i'; kaotik ve alt üst oluşları körükleyen bir evredir."

"Teknoloji ve bilginin kuzey'in tekelinde, kontrolünde olması Güney'in bağımlılıklarının pekiştirilmesine yol açar, açlığı-adaletsizliği büyütür: **Gezegenimizde, Kuzey'in kontrolündeki bolluk ve teknolojik imkanlar, Güney'in açlığıyla taçlanır**"

YDD'nin mucidi Amerika'nın da demokratik hak ve özgürlükler açısından pek parlak bir noktada bulunmadığını söyleyen Demirer, kapitalizmin buradaki hak ve özgürlüklerin aşınmasından sorumlu olduğunu dile getiriyor.

"YDD, demokrasiyi inkar ederken, küresel bir, altüst oluşa da kapı açıyor. Yurttaş haklarının özgürce kullanıldığı demokrasi yerine tekelci egemenliğini ikame ediyor."

Burada medyaya atıfta bulunan Demirer, şu ifadeyi kullanıyor: "Fransız felsefesinin ünlü isimlerinden Baudrillard'a göre, çağdaş dünya "illüzyonlar" yaşıyor; medya, bu aldatmacada başrolü oynuyor ve dünyanın dolaysız algılanmasını imkansız kılıyor. Toplumsallık, politika yok oldukça anonimleşiyor"

"YDD'nin Savaş Tehdidi Kapımızı Çalarken" başlıklı bölümde kullanılan şu saptamalar herşeyin özeti gibi:

"-...Gerçekten de ulaştığı boyutlarıyla kapitalizm, insanlığın başına beladır. Savaşı ve kaosu körükleyen tehlikedir. İnsanlığı barbarlık ve yok oluşa mahkum eden tehdittir.

-Karşı devrimin şahlandığı "YDD"; ne "yeni bir çağ"ın, ne de sınıf savaşımına son veren "sınıflararası mutabakatlar siyaseti"nin ilanıdır.... Savaş tehditini gündemden indirmiyor. Kalıcı, adil, evrensel barışı istemek, kapitalizme karşı olmayı kaçınılmaz kılıyor.

-Kapitalizm, insanlığa nasıl bir geçmiş yaşattı? Bugün? Gelecek? Yanıt: "Burnumuzda alevler içindeki dünya tarihinin kokusu, kulaklarımızda çaresiz insanların yardım çığlıkları yankılanıyor!

-Eskiden 40-50 kişinin öldürülmesine "katliam" denirken, bugün aynı sözcüğü kullmanmak için binlerce milyonlarca kişinin öldürülmesi gerekiyor. Buna da YDD deniyor."

Bu madeleleri sıraladıktan sonra, Demirer'in şu cümlesiyle özete nokta koymak gerekiyor:

"YDD, Kuzey'e karşı oluşabilecek ulusal, dinsel ve sınıfsal başkaldırıları şiddetle ezmeye dönük global militarizm üzerinde yükseliyor. Bu da bunalım+kargaşa+şiddet üçgeninde oluşan uluslararası düzensizliğe yol açıyor."

.....

Kuzey için yeniden paylaşım ve talan; Güney için de açlık ve yıkım olan Yeni Dünya Düzeni;

-Kapitalizmin "yırtıcı-yıkıcı bir hale dönüşmesinin en üst aşamasıdır.

-Temel eğilimi talan, zorbalık ve barbarlıktır.

-Kuzey, dünyanın efendisi rolünü oynuyor.

-Rekabet ve savaş eğilimi derinleşiyor.

-...koşullarında silahsızlanma ve barış kocaman yalandır.

-Biten soğuk savaşın yerini alan YDD'nin sıcak barışıdır. Barış olmadan savaş, savaş olmadan barış olamaz.

YDD koşulları ve Türkiye gerçeğinde barışın tek anlamı; emperyalizme, kapitalizme sömürgecileğe hasılı her türden gericiliğe başkaldırmaktır.

- "YDD" koşullarında radikal sosyalizm her zamankinden daha güncel ve daha acildir.

Kitabın yazarı Demirer, Yeni Dünya Düzeni'nin tanımını bu şekilde yaptıktan sonra somut örneklerle YDD'yi maddeleştiriyor. Bir bakıyorsunuz ABD'nin "Ortadoğu Barış Süreci"ni ele alıyor ve olguları alt alta dizdikten sonra okuyucuya soruyor:"Ortadoğu'da barış var mı?"

Bir bakıyorsunuz, "eski komünistler düşmeni alıyorlar mı?" sorusuyla Zyuganov ve Kwasniewski'nin fotoğrafını önünüze bırakıyor? "İkisinin de solla ilgisi yok" Marks'tan sıkça alıntılara başvuran Demirer Avrupa Birliği Projesi üzerinde de duruyor. "AB, derin yaralar alıyor, etkinlik alanı daralıyor... Ekonomik sorunların Avrupa'da ağırlaşması öngörülen birliğin yolunu tıkıyor."

Demirer, oldukça yakından tanıdığı Fransa'yı da unutmuyor. Chirac'ın De Gaulle'den devraldığı "küresel milliyetçi düşleri", Fransız emekçilere derken Fransa profili çiziliyor, YDD'deki rolüyle...

Uluslararası finans-kapitalin çılgın yolculuğunda, önüne geleni ezen, ortalığı toz duman eden ilerleyişinde tüm insani kavramları ayaklar altına alışını izleyeceksiniz bu kitapta. İzleyeceksiniz diyorum, çünkü Demirer'in YDD'yi anlatmak için kullandığı üslupla, ara sokaklar gözünüzün önüne geliyor... Zaman zaman dalıp, barikatlarda buluyorsunuz kendinizi... Açlığın, ölümün kokusu yakıyor genzinizi...

Temel Demirer, 39 ara başlıklı yeni düzen ya düzensizliğini anlattığı bu kitabında 3[illegible] sayfa boyunca önünüze vahşi kapitalizmin bu son buluşunu maddeleştirerek koyuyor.

Kitabın önsözünde Hüseyin Aykol [illegible] demişti:

"Kütüphanenizde bu esere lütfen bir yer açın"

Dilin yapıp ettikleri-2

Cengiz GÜNDOĞDU

İKİNCİ AYDINLANMACILAR

Ana madde sudur... o değildir derken, kendileri dışında herkese barbar diyen eski Yunan'a bir ışık düştü. Trakya'dan... sofistler. Aklın evrensel doğruyu bulduğunu söyleyenler var ya, Pisagor, Parmanides, Empedokles, bu nasıl bir akılsa, her aklın bir doğrusu var: Bütün akıllar aynı doğruyu bulaydı sofistlerin sesi çıkmazdı. Ama sofistler her aklın kendi doğrusunu bulduğunu iyi gözlemliyor. İşte burdan düşünce dünyasını allakbullak diyorlar. Herbir işin doğrusunu bulduğu düşünen akıl, sarsılıyor. Bir tartışma, bir çekişme başlıyor.

Sofistler dendikte böyle düşünmeyenler de var. Cemal Yıldırım böyle düşünmeyenlerden. Şöyle diyor Yıldırım. "Gerçi Antik Çağ'da "sofist"denen kimi filozoflarla başlayan şüpheci (dahası kimi kez düpedüz inkarcı) bir gelenek de vardır"(14) Cemal Yıldırım burda durmuyor. Sofistleri günümüze getiriyor. "Günümüzde de doğruluğu kişisel inançla, dinsel dogmalarla ya da yerleşik değer yargılarıyla özdeşleştirenler vardır."

Şimdi bu nasıl bir düşünce yönsemsizliği. Antik Çağın koşulları başka, günümüzün koşulları başka. Daha önemlisi, sofistler, doğruyu, "kişisel inançla, dinsel dogmalarla ya da yerleşik değer yargılarıyla" özdeşleştirmediler. Tam tersi. Sofistler, doğruyu, kişisel inançla, dinsel dogmalarla, ya da yerleşik değer yargılarıyla özdeşleştirenlere karşı çıktılar.

"Benim aklım en birinci. Benim aklım doğruyu buldu" diyene, inancını doğru diye gösterene "sen de kim oluyorsun" dediler. Walther Kranz bu konuda şöyle diyor. "Tek tek insana değer verilmesi, hakim olan dinin, devletin geçerlikte olan hukukun bağlarından kurtarılması, her türlü "konvention"un (nomos) yerine "doğanın"(physis) konulması, sofistlerin öğretilerinde bir baştan başa uzanan temel düşünce bu idi(...) Sofistlik için antik "aydınlanma devri" denir ve bu haklıdır."(15)

Cemal Yıldırım'ın diliyle, sofistler neyi "inkar" ediyordu. Protagaras tanrılar için şöyle diyor. "Tanrılar üzerine bilgi edinmede çaresizim, ne var olduklarını, ne de var olmadıklarını ne de ne şekilde oldukları üzerine, çünkü bilgi edinmeyi engelleyen çok şey vardır: Duyularla algılanmamaları, insan hayatının kısa oluşu"(16)

Bu düşünceleri yüzünden Protagaras mahkemeye verildi. İdama mahkum edildi. Kitapları devlet eliyle toplatıldı, meydanlarda yakıldı. Protagaras bir gemiyle kaçtı. Ama gemi Sicilya yolunda battı. Protagaras batan gemide boğularak öldü.

Alkidamas kölelikle ilgili şunları söyledi. "Tanrı herkesi azat etmiştir, doğa hiçbir şeyi köle yapmamıştır".(17)

Kallikles, kölenin hiçbir zaman mutlu olamayacağını söyledi.

Cemal Yıldırım, binlerce yıl sonra, yerleşik değerler uğruna, bugünün yerleşik değerlerini korumak için tarihi yorumluyor... aydınlanmacı sofistlere inkarcı diyor. Ordan burdan çevirdiği eserlerle "felsefeci" olan bu kişinin, Türkiye'de felsefeci sayılması ciddi bir talihsizlik. Türkiye üstüne... çağdaş sorunlar üstüne tek bir düşüncesi olmayan Cemal Yıldırımlar, Türkiye'de atılgan felsefenin önünü kesti.

Sofistler için şunu söylüyorum. Sofistlerin ateşlediği düşünce dünyası, ateşlene ateşlene gitseydi... gidebilseydi, bugün insanlık çok daha ileri bir noktada olurdu. Tam bu sırada Platon çıkıyor. Whitehead, Platon için şöyle demiş. "Felsefe tarihi, Platon'a yapılan dipnotlarından ibarettir."

Platon, gördüğünüz dünya değişir dedi. Ama bu değişen dünyada... değişen nesnelerin ötesinde değişmeyenler de vardır. Siz, değişenlere... değişen dünyaya bakmayın, önemli değildir o. Önemli olanlar... etkin olanlar hiç değişmeyenler. Değişenlerin yok olup gidenlerin, hiç değişmeyen, yokolmayan yetkin örneklerine idea dedi Platon. İşte bu idealardan... tek ideaya... tanrıya gidildi. Tek tanrılı dinlerin bütün peygamberleri Platon'un öğrencisi.

Platoncu dil, hani o her şeyin gerçeğini arayış... "gerçek" demokrasi, "gerçek" aşk, "gerçek" devrim, "gerçek" yazar, hep Platoncu dilin yapıp ettikleri. O "gerçek" Platon'un ideler dünyasında. Platon'un adını bile bilmeyenlerin Platoncu dille konuşmaları, bu düşünürün, kolaycı sağduyuyu nasıl da örgütlediğini... sistemleştirdiğini gösterir.

Platon'un yapıp ettikleri bununla

bitmiyor. Ruh diyoruz ya, beden diyoruz ya... ruhla bedeni ayırıyoruz ya, işte bunu da temellendiren Platon. Azra Erhat iyice dikleniyor Platon'a. Şöyle. "Bundan sonra söz senin olsun, insanım. Biliyorum, dile getirmek istiyorsun. Biri var, onunla tartışmak, kozunu paylaşmak istiyorsun. Bu adam Platon'dur. İkibinbeşyüz yıl önce ölmüş gitmiş bir insan mı? Değil. Bugün de yazıyor senin alın yazını. Kurtulamamışsın ondan. Baskısında bulunduğun dinlere o açmış kapıyı, güçlü adam, ama sen de bir insansın, onun gibi mutluluğu arayan. Seslen ona, deki: Platon, ünlü filozof, neye böldün beni ikiye, niçin kopardın beni doğadan, ne yıktın mutluluğumu"(18)

Azra Erhat güzel söylüyor... doğru söylüyor. Bugün de alınyazımızı yazıyor Platon. Yıllarca uğraştım bu düşünürle. Bitmez tükenmez sorular sordum ona. Tam onu yıktım derken... o... Platon, bir şair oldu... bir denemeci oldu... bir romancı oldu.... bir düşünür oldu... bir Marksist oldu, çıktı karşıma.

Herkes bilsin. Platonla hesaplaşmadan hiç kimse, düşünce dünyasında bir adım atamaz.

Peki, bütün bunların bilinçle ilgisi ne. İlgisi şu. Bilinç bir ide diye görülüyor. O, bu dünyaya, bütün bilgilerle... iyiliklerle donatılmış gelir. Hegel daha ileri gitti. Evreni bilinç oluşturur dedi. Bilinç, dönüşe dönüşe... tez... antitez... sentez yollarında dolaşa dolaşa evreni yaratır.

Bütün bunlar nasıl olur. Olur işte. Hegel, kurgusal bir dizgeyle bütün bunları kurar. Şimdi Marks'ın meyve örneğinin tam yeri. Şöyle der Marks. "Gerçeklikler üzerinde, elmalar, armutlar, çilekler, bademler üzerinde durarak, genel "meyve" fikrini kurduğum zaman, daha da fikrimin, benim dışımda varolan bir varlık olduğunu ve üstüne üstlük, armudun, elmanın vb gerçek (verit-able) özünü olulşturduğunu imgelediğim zaman-kurgusal dilde "meyve"nin, armudun, elmanın bademin vb "töz"ü (substane) olduğunu bilirim (...) Çeşitli gerçek meyvelerden bir soyutlama "meyvesi" yaparak?" "meyve" yaptıktan sonra, kurgu, gerçek bir içeriğin görünüşüne erişmek için, demek ki, şu ya da bu biçimde "meyve"den töz'den, armut, elma, badem vb. gibi çeşitli türden bayağı (profane) gerçek meyvelere dönmeye deneyecektir. Oysa gerçek meyvelerden yola çıkılarak, soyut "meyve" tasarımını yaratmak ne kadar kolaysa, soyut "meyve" fikrinden yola çıkarak gerçek meyveler yaratmak o kadar güçtür"(19)

Hemen şunu söylemek gerekiyor. Marks, başka bir ülkede böylesine çarçur edildi mi, bilmiyorum. Ama Türkiye'de Marks, çarçur edildi. Felsefe bilmez, ekonomi bilmez, dil bilmezlerin elinde. Kenan Somer, işte böyle bilmezlerden biri. Anlamadığı... kavramadığı sorunları tırıl bir dille çevirdi. Oysa şu biliniyor. "Marks arı ve doğru anlatıma olağanüstü değer verirdi ve hergün okuduğu Goethe, Lessing, Shakespeare, Dante ve Cervantes'i en büyük ustalar olarak seçmişti. Dilinin arılığı ve doğruluğu için titiz bir merak gösterirdi."(20)

Marks Alman dilinin "ustalarından ve yaratıcılardan"mış. İşte bu Marks'ı, kimi kişiler kendi yoksunluğuna mahkum etti.

Önerim şu. Marks, yeniden çevrilmeli. Marks, bilmezlerin beceriksiz dilinden kurtarılmalı.

Kurgucu düşünüre devam. Kurgucu düşünür, elmadan, erikten, portakaldan, yola çıktı, soyut meyveyi oluşturdu. Ama yeniden meyvenin somutuna dönemedi. Hani, demiştim ya, hayat durmadan değişiyor... hayat çok çeşitli. İşte yüzlerce meyve var. Erik, elma, armut, portakal, kiraz, muz... Bu çeşitlilik... bu çokluk nerden geliyor. Kurgucu düşünür, buna şöyle yanıt verir. Sen o çokluğa bakma. Bu çokluğun nedeni Bir'dir. Herşey Bir'den çıkar. O Bir, töz olur, idea olur, tin olur, döner dolaşır çıkar karşımıza.

Peki, bu bir, töz, idea, tin, bu çeşitli varlıkları nasıl yaratıyor. Kolay. Sözgelimi, meyve kavramı, elmada armutta, erikte, kirazda, muzda kendi varoluşunu gösteriyor.

İdealist düşünürler binlerce yıl bunla uğraştı. Şimdi Descartes'ten söz etmek gerekiyor. Descartes'in önemi bende pek büyük. Descartes'in önemi, her alanda yöntemi önemsememden geliyor. Hep söylerim. Hangi işte olursa olsun yöntemli hareket et. Yöntemli yanlışlar, yöntemsiz doğrulardan önemlidir bence. Yöntemsiz düşünen... yöntemsiz davranan kişiden sıtkım sıyrılır hemen.

Descartes'e geldikte... "Hiçbir filozof, bu yöntem sorununu, bizi yanlışlardan kurtaracak ve doğrulara en güvenilir biçimde ulaştıracak olan yolları bulmak sorununu Descartes kadar önemsememiştir.(21)

Descartes yöntemi önemsedi. Yöntem üstüne bir kitap yazdı. Ama Platon'un etkisinden kurtulamadı. "Descartes için, böylece, üç ayrı kaynaktan, üç ayrı tür fikir söz konusudur. Birincisi kazanılmış fikirlerdir, duyu verilerinin sağladığı fikirlerdir. İkincisi yapay fikirlerdir, bunlar da imgelem kaynağından gelir. Üçüncüsü de doğuşta fikirlerdir, bunlar öznenin varoluşuna, doğasına bağlıdırlar."(22)

Sözgelimi, sonbahar geldikte kimi ağaçların yapraklarını dökeceğini bilirim. Bu kazanılmış bilgidir. Bir çiçeğe bakarım. Düşünürüm hayalgücümle. Bu yapaydır. Ama bilincimdeki üçgen düşüncesi doğuştandır. Bilincimdedir o. Neden böyledir bu. Çünkü bu bilgiyi doğadan alamam. Doğada yetkin üçgen yoktur. Bilincimdeki üçgen yetkindir.

Descartes doğuştan düşünceyi önemser. Peki bu doğuştan düşüncenin kaynağı nerde. Ruhta. Ruh, taşır bu bilgileri. Bu konuda şöyle diyor Afşar Timuçin, "Bu ülkücü tutum Platon'un tutumunu anımsatır. (... Platon'a göre bu ülküsel varlıklar yani idealar gerçektir, gerçekten vardır

Descartes için de böyledir bu."(23)

İşte yine Platon çıktı karşımıza.

Yöntemi son derece önemseyen Descartes, niye Platon'un tuzağına düştü. Bilincini çapaklardan kurtarmadı da ondan. Bize ders olsun bu. Bilinci çapaktan kurtarmazsan ergeç tuzağa düşersin. İşte Hegel. Tuzağın en görkemlisine o düştü. İdeden yola çıktı. İdenin evreni... tarihi... sanatı... dini nasıl yaratacağını açıklayacağım dedi. Diyalektik yöntemi kullandı. Ama Hegel, döndü dolaştı Alman ırkında, Hıristiyan dininde, Prusya devletinde durdu.

Hegel oluşla başladı. ama oluşu bitirdi. Oluşu durdurdu.

EYLEYEN İNSANIN KALKIŞMASI

Bilincin serüveni özetle böyle. Peki, bilinç neydi kurgucu düşünüre göre. Bilinç bir öz... bir töz. Kurgucu düşünür böyle diyor bilinç için. Böylece bilinç, insandan, insani eylemden koparılıyor. Bilinç, bir anlamda bilgisayarın tasarım aygıtı. Bilgisayar aygıtının tasarıma bir etkisi yok. Bilgisayarın iş yapmasını istiyorsan, tasarımı koyarsın, bilgisayar tasarıma göre çalışır. Kurgucu düşünüre göre bilinç, bir tasarım... insan ayrı.

Bilinci tanımlamıştım. Algılama... düşünme... bilme... anlama, bütün bunların örgütlenmesi demiştim. bilincin tanımında bir norktayı daha belirtmek gerekiyor demiştim. İşte o noktayı söylüyorum şimdi. Eyleyen insan.

Bilinç, milyonlarca yıl süren eylemlerin dillendirilmesiyle oluşuyor.

İnsanda dik duruş önemli. Dik duruş... elin özgürleşmesi... bilinç dik duruşla... avının nerden nasıl tutacağını... yumruğunun kuvvetini anlamasıyla başlıyor.

Bilinç dik duruşla... taşı elle kavradığında "ben dik duruyorum, taşı elle tutuyorum" dedikte başlıyor. Resimlerde görüyoruz. Kısa boylu. Tıknaz. Elleri uzun. Elinde taş. Taşı yerden almış.. sivriltmiş... nasıl zor... nasıl acı, kırmadan o taşı sivriltmek. Kaçyüz... kaçbin taş kırıyor. Bir tek taşı sivriltmek için. İşte buna insanın pratik kalkışması diyorum. Neler neler yapacak taşı zorlukla sivrilten o insan. Tekerlek var sırada...

İşte o insan resim yapıyor mağara duvarlarına. Renk renk çiçekleri... değişik renkli toprakları karıyor, boyuyor resmini. Renklendiriyor. O resimler... yapıp ettikleri hoşuna gidiyor. Esenlik hisediyor. Gücünü görüyor. Hissediyor. İşte o insan, mağara resimlerinden Mona Lisa'ya... Dört Mevsim'e... Savaş ve Barış'a gidecek. O hantal insan Kuğu Balesi'nde hareketi güzelleştirecek... Buna insanın estetik kalkışması diyorum.

Ateşin karşısında ateşten bile korka korka oturan o insan, sonra ateşi çözümleyecek... attığı taşın hareketiyle şaşıran insan, hareketi çözümleyecek. Attığı taşla ancak beş on metreye ulaşabilen insan, uzayda dolaşacak, okyanusların dibini inceleyecek. Buna insanın bilimsel kalkışması diyorum.

O insan için... mağarada korkuyla oturan, ateş sönmesin diye nöbete giren... bu dünyanın hiçbir anlamı yok. Böylesine zorlu... korkulu bir dünyada ne işi var insanın. Kendinin anlamı ne... evrenin anlamı ne. İşte felsefe böyle başlıyor... bu noktada. Felsefe, insanın, evrene, kendine anlam verme mücadelesesi. Buna insanın felsefi kalkışması diyorum.

Şunu da söylemek gerekiyor. İnsanın hayvandan ayrıldığı noktayla sınırlamamalı insanı. İnsan, o noktanın çok ötesinde şimdi. İnsanlaşma bir süreç. İnsanın dört ana kalkışmasını kavramadıkça, bu kalkışmaları daha büyük kalkışmalara dönüştürmedikçe, dilin ya da aygıt yapmanın pek önemi yok. Mağaranın önünde oturan, insan, bir bombayla, yüz... binlerce insanı öldürmedi. Bunu da unutmamalı.

DİLİN GÜCÜ

Şimdi şu. İnsan, uzun yıllar, milyonlarca yıl pratikte yaşıyor. doğruluğu da pratikte arıyor. bilinç, dosdoğru çalılşıyor. bir yanılsamaya düşmüyor. bilinç daha sonra, yine dille dolambaçlı yollara sapıyor... çapaklanıyor. Yanılsamalı bir dünya kuruyor.

Nasıl oluyor bu.

İlk insanı düşünelim. mağaranın önünde. Bir bakıyor kara kara bulutlar geçiyor. Şimşekler çakıyor, gökler yarılıyor. Yıldırımmlar düşüyor. Arada bir yer sarsılıylor. Dağlar taşlar devriliyor. Yer yarılıyor.

O şöyle düşünüyor. Göremediği, elinin, gözünün erişemediği yerde "gizli güçler" var. Bilincin çapaklanması işte böyle başlıyor. Şöyle diyor Henri Lefebre. ".... dil, insanların söyleyecekleri şeyi ortaya çıkarmaz. Böyle sihirli bir gücü yoktur dilin, ya da bu güce geçici olarak ve zayıf bir şekilde sahiptir. İnsanların söyledikleri praksisten gelir. İşte (emek) ve işbölümünden; fiillerden ve gerçek mücadelelerden gelir. Ama yaptıkları şey, dilden geçerek, ancak söylenerek bilince girer. İdeolojiler, praksis ile bilinç (yani dil) arasında dolayım teşkil ederler. Bu dolayım, perde ve engel fonksiyonunu da görebilir ve bilinci tıkanıklığa uğratır.(24)

İnsan bilgili doğmuyor. Bilinç, doğuştan bilgilerle hazır değil. Öyle olsaydı yanılsamalı bir dünya yaratmzdı insan. Doğal olguların hakikatını arardı. Bilinç dille çapaklanıyor en başta. Sözgelimi, güneş doğuyor, güneş batıyor diyor. Sonra bu yanlışı temellendirmek için uydurup duruyor.

Dil, bilinci tıkıyor. Dil, bilinçin yanlış örgütlenmesine yol açıyor. Yanlış örgütlenmeyi kolay kolay kıramıyor insan. Bakın ne duruma getiriyor insanı, yanlış örgütlenmiş çapaklı bilinç. Bir haber. Haberin başlığı şöyle. "Kongrede Nasreddin Hoca Sansürü"( ) Haber devam ediyor "Kültür Bakanlığı'nın düzenlediği 5. Milletlerarası Türk Halk Kültürü Kogresi'nde sunulan Nasreddin Hoca Seksiyonu bildirisinde İndina Üni-

versitesi öğretim üyelerininden Prof. Dr. İlhan Başgöz'ün Hoca'nın müstehcen tarafını fıkralarla anlatması, tartışmalara neden oldu. Başgöz, protestolar arasında kürsüden indirtilirken salonda sloganlar atıldı"(25)

Sloganları Selçuk Üniversitesi öğretim üyelerinden Prof. Dr. Saim Sakaoğlu başlatmış. Prof. Dr. Sakaoğlu "Ben Tüküm, Türk'e hakaret ettirmem" demiş.

Gördünüz'mü dilin bilince ettiğini. Dil, bir kavram oluşturuyor. Türk kavramı, Bir ide. Sonra insan bu ideanın gerçekten var olduğuna inanıyor. Prof. Dr. Sakaoğlu Platon'un başarılı bir öğrencisi. Dil, bu öğrencinin hakikatla ilişkisini kesiyor. Yapay kavramlar bu öğrencinin bilincini kilitliyor hakikate. Platon'un başarılı öğrencisi yapay kavramların yanılsamalı dünyasında yaşıyor. Sakaoğlu'ndan Cemşid Bender'e geçiyorum. Bender, şöyle diyor. "Kürtler, atı, ehlileştirmekle kalmamışlar, onların bakımı ve hastalıklarıyla uğraşarak, veterinerliğin temelini atmışlardır"(26)

Platon'un başarılı bir öğrencisi daha. Yapay kavramların yanılsamalı dünyasında yaşayan bilinç, hakikatı arayamıyor. N'apıyor, uyduruyor.

Ben bir tarihte okumuştum. Ateşi Türkler'in bulduğunu yazıyordu. Cemşid Bender, bir adım daha atsın. "Dik duran ilk insan Kürttü" desin. Sonra otursun, Türkler'le "Dik duran ilk insan Türk'tü, hayır Kürt'tü" diye tartışsınlar.

Bu tartışma yoksul düşünce dünyamızı zenginleştirir, hempimiz için çok yararlı olur.

Tabii mağaranın önünde duran insan size hüzünle bakıyor. "Ben Türk... Kürt... Yunan... Fransız değildim. Yaşamak için... ayakta durmak için mücadele veriyordum. Bilmeden sizin insani temellerinizi hazırlıyordum. Ben bilgisizdim... akıl yürütmesini zar zor beceriyordum. Bu yüzden milyonlarca yıl, birçok şeyleri uydurdum. Uydurduklarımın tutsağı oldum. Ama şimdi ne görüyorum. Siz de uyduruculuğun boyunduruğunda yaşıyorsunuz."

Lefebvre ne diyor. Dil, bilinci tıkanıklığa uğratır diyor. Olmayanların kavramlaştırılması.. uydurukçuluğun sonuçlarına hakikat diye bakılması bilinci dumura uğratıyor. Dil, yüzünde bilinç çapaklanıyor.

Lefebvre'den dille ilgili bir alıntı daha "Doğru teori, yani ihtilalci teori de kendi dilini teşkil etmek, onu sosyal bilince sokmak zorundadır. Yükselen bir sınıf bu yeni dili anlayacak ve kavramları benimseyecek kadar olgunlaştığı zaman, bu teori, kendisine elverişli şartları bulmuş olur."(27)

Son derece net. İdeoloji, dille, bilincin önünü keser. Ya da dille önünü açar bilincin. Bunun için Marksistler'in, burjuva ideolojisinin dil kuşatmasından kurtulmaları... bu kuşatmayı kırmaları gerekir. Ama bu Türkiye'de önemsenmiyor. İşte Alınteri gazetesi. Gazete Mehmet Fatih Öktülmüş'ü anlatıyor. "1971 Ağustos'unda ilk kez yakalandığında... Cezaevinden çıkan Fatih... Fatih bu süreçte bir kez daha yakalanmış... Fatih, bir süre sonra yoldaşları tarafından yapılan bir baskınla kaçırılır."(28)

Bu anlatımda cezaevi... yakalanma... kaçırılma kavramları kullanılmamalıydı. Çünkü bu kavramlar, burjuva hukukunun suç kavramını kabullenmedir. Burjuvazinin istediği de budur zaten. Cezaevi, kaçma... yakalanma kavramları toplumsal bilinci zedeler. Burjuva hukukunun suç kavramını kabullendirir. İlk elde yapılması gereken şu. Burjuva ideolojisinin diline karşı bir dille mücadele. Sözgelimi bu anlatım şöyle olabilir. "Öktülmüş, ilk kez 1971 Ağustos'unda ellerine düştü... Fatih, daha sonra hapishaneden ayrıldı, ama bir süre sonra bir kez daha tuzağa düşürüldü. Fatih daha sonra yoldaşlarının yardımıyla ayrıldı."

Alınteri gazetesinden bu örneği özellikle vermiyorum. Yalnızca dilin yanlış kullanımına bir örnek bu. Ama çok daha kötüsü... insanı umutsuzluğa düşüren çok daha kötüsü var. Kaldıraç'ta Medeni Ayhan'ın "Yeni Aydın Üzerine" adlı yazısı. Medeni Ayhan eleştirdiği aydınlar için şöyle diyor. Aynen. "Yatalak bir karı gibidirler" (29) Bu dille düşünen... bu dille yazan birinin Marksizm adına konuşması son derece tatsız. Şurdan ötürü. Yatalaklık, inmeli... eli kolu tutmayan bir hastanın durumu. Hastalık durumunun aşağılanması kavram yoksunluğunun açık belirtisi. Kavram yoksunu Medeni Ayhan'ın ikinci benzetmesi karı.

Karı kavramında kalan... kadını aşağılayan Medeni Ayhan Yeni Aydın Üzerine yazıyor. Bu trajedi de olabilir komedi de.

Medeni Ayhan yatalaklı, karılı yazısı için bakın ne diyor. "Bu yazımızla halklarımızın çok rezil bir geleneğine de darbe vurdum" Medeni Ayhan, rezil bir geleneğe darbe vurmuyor. Vuramıyor. Nedeni Ayhan, Marksizm'e... yeni aydına darbe vuruyor. Hem de kadını aşağılayan rezil bir geleneğin diliyle.

Yeni aydın... mutlaka... gerekli. Ama o aydın, kavram yoksunu Medeni Ayhanlar'a karşı oluşacak.

Şimdi burda eğlence kavramını ele alıyorum. Türkiye'de kapitalist sınıf çok kanalli televizyonlarda önce bir takım zıpırlıklar gösteriyor. Bu zıpırlıklara eğlence diyor. Zıpırlıkların eğlence olduğunu belletiyor. Zıpırlığı eğlenceye koşulluyor. Tabii eylemsizliğe de götürüyor insanı. Eğlence o zıpırlıkları alkışlamlak oluyor. Peki, bu durumda Marksistler n'apıyor. Marksistler de eğlenceyi slogan atmak... halay çekmek sanıyor.

Ne tuhaf bir durum. Türkiye'de ciddi bir çoğunluk eğlenmeyi bilmiyor. Eğlenmiyor. Ama eğlendiğini sanıyor.

İşte dilin gücü.

Işıltılı bilinç için... çapaksız... önü açık bilinç için dili son derece doğru kullanmak gerekiyor. Çünkü dil yanılsama oluşturur. Dil, hakikatı saklar

Dil, kavramlar eliyle bilinci yanlış örgütler. Dil, bilinci dondurur.

Türkiye insanı, kendiyle konuşmaz, Türkiye insanının dili yok dedim. Kendiliğinden olmuyor bu. Türkiye insanı dilsiz bırakılıyor. Felsefe bu yüzden... Türkiye insanının bilinci dumura uğrasın diye yerlebir edildi Türkiye'de. Dilsiz insan sorunları kendiyle konuşamaz, bu yüzden sorunu anlamaz. Anlamadığını da anlatamaz.

Felsefesiz bırakılan Türkiye insanının kelime dağarcığı elliyi geçmez. Bu ellinin kırkı sövgüdür. Türkiye'de insan on kelimeyle yazarlık yapar, müzik yapar, şiir yazar, politika yapar.

Eğitim sistemi, Türkiye insanının bilincini dumura uğratır. Bunun nedeni, Türkiye kültürüne yerleşmiş hafızlık denen ezberci yöntem. Şimdi burda tuhaf bir durum var. Başta eğitimciler, herkes ezberci yönteme karşı. Ama bu kişiler yine de ezberci yöntemi uygular. Bu tuhaf durumun nedeni, eğitimcilerin ezberci yönteme, ezberden karşı çıkmaları. Ezberci yöntem, böylesine köklü Türkiye'de. Ezbercilik, işin kötüsü, kendine Marksistim diyenleri de sarıp sarmaladı. Marks'ın, Lenin'in, Stalin'in, Mao'nun sözleri, en ince ayrıntılarına kadar ezberlendi. Bu sözler, yazılarda altı çizili, altını ben çizdim diyerek, konuşmalarda vurgulaya vurgulaya kullanıldı.

Ezbercilik bir öğrenme yöntemi. Bu yöntem özellikle iki biçimde kullanılır. Bir. Kalıp sözler ezberletilir. İki. Kavram ezberletilir.

Kalıp sözlere örnek. Sözgelimi, "Ne mutlu Türküm diyene" Türk olmakla mutlu olunacağı sanılmıştır. Türk olmakla mutlu olmanın hiçbir ilişkisi yok. Ama bu, böyle sanılmıştır. Mutlu olmayanlar, mutlu olmak için harekete geçtiklerinde "siz Türksünüz, niye mutlu olmuyorsunuz" diye ezilmiştir. Kimileri de "Ben Türk değilim" dedikte "Mutlu olmak istiyorsan Türk ol" diye tepelenmiştir. Türkiye'de Türk milliyetçilerinin, önüne geleni tepelemesinin bir nedeni bu, "Türk olun, mutlu olun".

Ezbercilik, İslamcıların tek geçerli yöntemi. En başta Kuran-ı Kerim'i baştan sona ezberleyenlere ödül verirler. İslamcıların ikide bir cihat diye ayağa kalkmalarının nedeni bütün insanları mutlu etmek... herkes islam olacak... herkes mutlu olacak.

Marksistler'e geldikte... Ezbercilik, Marksizm'i dondurdu. Ezbercinin umurunda mı bu. O, habire proletaryanın zincirlerinden başka yitirecek bir şeyi yoktur dedi durdu. Proletaryanın şimdi evi var, arabası var, Almancının döviz hesabı var. Ezberci Marksist görmez bunları. Proletaryanın zincirlerini anlatır. Evli... arabalı... uydu televizyonlu proletarya "Senin yitirecek bir şeyin yok" dedikte kıs kıs güler.

Ezberciliğin ikinci biçimi şu. İki ayrı seminerde gençlere sordum. Cumhuriyet, demokrasi kavramlarının içlemi nedir. Seminerin birinde gençlerin hiçbiri bu kavramların içlemini bilemedi. Öbür seminerde bilenler de, elliyıl öncesinin içlemini söylediler. Gençler bir yana, bu kavramların içlemini, şu yaşadığımız zamana uygun... insani kazanımları dışarda bırakmadan yeni içlemlerini, kaç politikacımız, kaç yargıcımız, kaç savcımız, kaç emniyet müdürümüz bilebilir.

Ama biz, özellikle demokrasi, cumhuriyet kavramlarını çok sık kullanırız. İçlemini bilmeden ya da elli yıl öncesinin içlemiyle. İşte bundan ötürü tartışamayız... demokratik çözüm üretemeyiz.

Şunu söylüyorum. Bütün okullarda... üniversitelerde giriş sınavlarında birinci gelenler... okullarında pek iyiyle sınıfını geçenler bilinci en çok dumura uğratılmış ezberci öğrencilerdir.

Şu kesin. Türkiye okullarında "çalışkan" öğrenciler, bilinci dumura uğratılmış kişilerdir. Türkiye okullarında kim "tembel"dir, sistem, onun bilincini dumura uğratmamıştır.

Sanata geldikte...Sanatta Star Sistemi'nin temel işlevi, insanın bilincini dumura uğratmak. Türkiye'de burjuva sanatçıları sanatın her alanında insanımızın estetik bilincini dumura uğrattı. Türkiye insanını çirkine koşulladı.

Burjuva ideolojisi, baştanbaşa türkiye insanının dilini kopardı. Türkiye insanının yabancılaştırmasını pekiştirdi. Türkiye insanının gibili hayata mahkum etti.

Bir tanıdık vardı. Hekim. Gitti akrabasından bir kızla evlendi. Siz gidip, bu hekime "Yakın akrabamdan bir kızla evlenmek istiyorum" deseniz, akraba evliliğinin zararlarını ezber geçer. Siz de bir şey anlamazsınız. O hekimin dili olsaydı, kendiyle konuşur, bilgiyi içselleştirirdi. Dili olmadığı için bilgi onda iğreti duruyor. Bu yüzden gitti akraba kızıyla evlendi.

İşte dilin yapıp ettikleri.

Dipnotlar

14- Cemal Yıldırım, Doğruluk Kuramları, Bilim ve Ütopya Dergisi, s.24, Haziran 1996

15-Walter Kranz, Antik Felsefe, Türkçesi Suad Y. Baydur, Sosyal Yayınları, İstanbul 1994

16- W.Kranz, Age.

17- W. Kranz, Age

18- Azra Erhat, İşte İnsan. Adam Yayınları, İstanbul 1996

19- K. Marks, 1844 El yazmaları Çev. Kenan Somer, Sol Yayınları, Ankara 1976

20- Marks-Engels, Sanat ve Edebiyat, Çev. Murat Belge, De Yayınevi, İstanbul, 1971

21- Afşar Timuçin, Descartes Felsefesine Giriş, Kuram Yayınları, İstanbul 1980

22- A. Timuçin, Age

23- A. Timuçin, Age

24- Henri Lefebvre, Marks'ın Sosyolojisi, Çev. Selahattin Nilav, Öncü Kitabevi, İstanbul, 1968

25- Cumhuriyet Gazetesi, 25.6.1996, İstanbul

26- Cemşid Bender, Korku ve Cesaret, Kürt Tarihine Sataşanlar, Berfin Yayınları, İstanbul 1996

27- H. Lefebvre, Age

28- Alınteri Gazetesi, s.73, 16.6.1996

29- Kaldıraç, 5.7.1996

Beyin keçeleşince

Mustafa ÖZ

Emperyalizmin pazarında, aşkın beyaz geceleri karardı. Beyinler sulandı. Tarih bulandı. Yaşamın mantıksal matematiği durdu. İnsanların ağlamaktan gözyaşları kurudu. Kendi ütopyamızdaki koca dünya, harman gibi savruldu. Oradan oraya koşuşmalarımız, sıradanlığa ulaştı. Ak ekmekler gibi yediğimiz, soğuk sularını içtiğimiz ülke, tarumar pazarının çıkmaz sokak zindanlarına dönüştü. "İnsanlık" dediğimiz erdemler, ak güvercinlerin tılsımlı kanatlarında uçtu gitti...

Bencillik, köşeyi dönmecilik, tarihselliğin ucunda düğümlendi kaldı. Bunca yıldır insanın edinimleri, karanlığın dehlizlerinde kayboldu gitti. Tarihselliğin ortaya serdiği nice yiğit insana ihanetle eşitlendik. İnsanlara yani insanlığa borcumuz katmerleşerek yükseldi. Ne bugünümüz ne de yarınımız kaldı. Hep uzaklara bağlandık...

İnsanlığın bağbozumu başladı. İnsan zihni, günden güne hırsızlar tarafından çalındı. Çırılçıplak kurumuş bir insan iskeleti kaldı ortalarda. Bunun da önü, arkası kesik. Önümüz karanlık, denizin bulanık ufuklarına bakar gibi bakıyoruz görünmeyenlere...

İnsanın nesneleşmesi, sentezlenemeyişi, yaşamın yıldızlarını iyice söndürdü. Sanki eski çağ köleleriyle kolkola girdik, hep önümüze bakar olduk. İçimizden bir Spartaküs çıkıp kollarını kaldırıp, insanlığın üstüne kanat geremedi. Yaşamın katline hepimiz seyirci kaldık. Gittikçe de gözbebeklerimiz küçüldü.

Sermayenin egemenliğinde siyasal gece kuşlarının kanat seslerinden başka "ses" duymuyoruz artık. Yılanlar, çiyanlar çadırımızın çevresini sardı. Yeryüzü ve yaşam, gözlerimizden silindi. Vatan Millet Sakarya, Türk insanının can suyu oldu. Umutsuzluğun içinde umut tozları aramak olası mı? Umutsuzluğun içinde kıvrılan kişi, gitikçe kendine yabancılaşarak çılgınlaşmaktadır. Ya da canavarlaşmaktadır... Yani "insan" kaybolmuştur ortalıklardan. Artık insan yok gözlerimizin önünde. Sadece robotlar sürüsü dolaşmaktadır ortalıklarda...

Bizler de ikide bir tuturmuşuz, "yeni insan yaratılmalıdır, geleceği yeni insan kuracaktır" diye bar bar bağırıyoruz... Özlediğimiz yeni insan!.. "İnsan" yok ki alanlarda... İnsan gitmiş, onun yerine kurtlar-kuşlar gelmiş, sağa-sola saldırıyorlar... Daha doğrusu, "insanlığa" ve onun değerlerine saldırıyorlar. Böylece var görünen yarım insanı da mekanından, zamanından ayırmak yemek istiyorlar...

Önce insanın beynini yediler. Sonra onu, tarihsel çizgisinden ayırdılar, mantıksızlığın merdiveninde sıkboğaz ettiler... Onu, yaşam denizinden ayırdılar, susuz çöllere sürdüler. Şimdi o yüce varlık, kanatsız, beyinsiz çırılçıplak vahanın ortasında habire sallanıp durmaktadır...

Basınıyla, devletiyle, sermayesiyle tüm güçleriyle, kişiyi insanlıktan uzaklaştırıp kendi maddeselliklerinin kulu, hayranı yapmak için matematiksel doğruları da insanın önünden kaldırmışlardır. Madde-insan denklemini birleştirmişlerdir. Hatta, maddenin üstüne "artı", insanın üstüne de "eksi" yerleştirmişlerdir. Öyle ya sermaye cüzdanları için "maddi varlık", insandan çok üstün değerde görülmektedir. Çünkü onların yaşam denizi, madde üstünde dalgalanmaktadır. Ay ve yıldızlar, sadece onların üstünde parlamaktadırlar...

Maddenin yeni formülasyanlarıyla insanı, yeryüzünden kaçırdılar. İnsanı, paranın-mülkiyetin altına sıkıştırdılar. Maddenin pasları silinip parladıkça o insancıkların gözleri de parlamaktadır. Öyle ya paraya endekslenmiş yüzler, başka durumlarda, alanlarda gülebilir mi?... Para insanı emdikçe, insanın güzelliği solmakta hamamböceğine dönüşmektedir insan... demek ki bundan böyle gelecek çağların insancığı iyice böcekleşecektir... İnsanlık makamında değil, insancığın alt basamağında mekan bulacaktır... İşte bizim özlemini çektiğimiz yüce yeni insan kabuğunun içine sıkıştırılıp sermayenin buğusuna tutulacaktır...

Bugünkü insanın bunalımı da belki o "gelecek" korkusundandır. Korku, tedirginlik, endişe, güvensizlik yalnızlaşan insanın nevrotik hastalıklarıdır. Evet, emperyalizmin bit pazarında dolaşan kişi, tek başınadır. Onun yanında başka "insan" denen varlık yoktur... Maddesel dünya, nesneleşen insanı bir başına denizin ortasına bırakmıştır...

Bundan böyle insan, beyninin ıssız bahçesinde dolaşamayacak, zihninin bahar çiçeklerini ekemeyecektir... Uzaktan öten medyanın boru sesiyle kalkacak yatacaktır... Böyle olunca onlar için insanın beynine de gerek kalmayacaktır... Ortalıklarda hep onların çanları çalacaktır. İşte onların çanlarının sesini dinleye dinleye kişiler delirecektir. Böyle böyle dünyanın her köşesi, "Deliler hastanesi" olacaktır...

Aşağı- yukarı yetmiş yıldan bu yana ağlayan bir toplumu yarattık. Çarşıda pazarda, ormanda tarlada, yerde gökte gülmeyen hep ağlayan insanları görüyoruz. Ağlayan bir toplum, ağlayan bir ülke... İşte bu ağlamaların sonuçları, bizleri, hepimizi tüm ağlayanları, nevrotik hastalıklara götürmektedir... Hepimiz hasta ettiler. Çocuğunu yitiren analarını gözyaşları gibi akıyor gözlerimizden yaşlar...

Bugünkü hastalıklı insan, önüne serilen maddesel varlıkların peşinden dörtnala koşmaktadır. Maddenin tüm halleri, onun yönünü, kimliğini belirlemektedir... Sonra da mülkünü, çocuğundan üstün tutup, mülkü uğruna çocuğnun üstüne gaz döküp yakacaktır... Çocuğu ölecektir. Ama mülkü duracaktır gözlerinin önünde. Mülkünün, malının suratına baka baka güya "mutlu" olacaktır!... Bu, çok düşündürücü bir örnektir... Tüm insanlarımız yatıp-kalkıp bu olguyu düşünmelidir. İnsan ve madde... Maddenin yanında insanın hiçe sayılması...

Evini-damını çocuğundan üstün tutan bir kişi, hasta değil de nedir? Sermayenin ürettiği insan tipi, yapısı böyle olmayıp da nasıl olacaktı? Şunu da özetleyebiliriz: 20. yy hep insanlığın katliyle uğraştı. İnsana hiç yeni bir şey, yeni bir dünya vermedi, hep insandan aldı... Öyle görünüyor ki önümüzdeki 21. yy. bu çağdan da beter olacağa benzemektedir... Çünkü "insansız" bir çağ olmaz görüntüsü vadır...

Toplumsal pratiğin kudretinden doğan birlik

İhsan ASLAN

Bu coğrafya da birlikte yürünebilecek güçlerin tesbitinde bolca bulanıklık mevcuttur. Birliğin yönteminin ipine sıkıca sarılma yerine, kaprisin sazlık şatosunda zebaninin kızgın demirini, yeniyi üretmeye çıkanların kafasında sallayanlara bolca tanık olmaktayız.

Her zaman yineleyip dururuz; toplumsal gerçeklikten uzaklaşan yapılanmalar ve dondurulmuş plan ve programları, kendi etiyle beslenen canavarlara dönüşür.

Her program ve plan, oluşan gerçeklik karşısında yeniden gözden geçirilmelidir. Gelenek ve devrimci hareketin bu noktada ciddi anlamda özeleştiriye ihtiyacı vardır. Bu özeleştirinin yönü, sınıf mücadelesinin geliştirilmesine dönük olmalıdır.

Devrimci dönüşümü beyinlerde üretme çabası pratikten kopuk ele alınamaz. Birlik isteminin de üzerinde yükseleceği zemin toplumsal pratiktir. Bugünkü koşullarda bu istemin gerçekleşme zemini zayıf görülüyor. Ama bu zayıflığına rağmen bu istem ortadan kaldırılmamalı. "Haydi birlik olalım" demekle birlik olunamayacağını kendi tarihimizden biliyoruz.

"Miadı dolan birlik" isteminin salt bir tarafın kendine "yakın bulduğu" safta yeralmasıyla daraltılması doğru değildir. Elbette aynı mesafedeki uzaklığın sonsuza dek devamından yana bir anlayış savunulmamalıdır. Biryerlerde çoğalarak sınıf mücadelesine müdahaleyi güçlendirmek ayrı birşey, birlik istemine tüm kapıları kapamak ayrı birşeydir.

İdeolojik olarak Marks'tan Mao'ya uzanan hatta yeralan güçlerin birliğini sürekli canlı tutmak kaçınılmaz olmalıdır. Elbetteki birlik istemi sınıf mücadelesinin önüne geçirilmemeli, ama bu istemin güçlendirilmesi gereken ortamında dinamitlenmemesi gerekir.

Bugün Kaypakkaya geleneğinden geldiğini iddia eden yapılanmaların birbirine uzak duruşlarındaki nedenlerin kaynağında ideolojik anlaşmazlıklardan çok, içe dönük yürüttülen tartışmalardaki ağır üslubun etkisini görmemek mümkün mü? Girilen toplumsal pratikte, olaylara müdahalede biraraya gelme olanağının olduğu alanlarda bile, birbirlerini dışlayıcı ilişkilerin basit ayak oyunları daha çok rağbet görmektedir. Bu yöntemlerin terki devrimci sorumluluğun gereğidir.

Üretimsizliğin girdabında boğulan ve her ayrılığı Ekim devrimi öncesi Bolşevik-Menşevik ayrılığına benzetmesiyle ünlü tarafın son süreçlerde yayın organlarında devrimci örgütler arası şiddeti inceltilmiş bir halde yeniden savunması sinsi ve tehlikeli bir kafanın ürünüdür. Bu yazılarda "Suçluları cezalandırın" ama onlara "yardım edenlere" karışmayın diyecek kadar basitleşmişlerdir. Kime ve neye göre "suçludur" anlayışının yeterince açıklaması yapılmadan ölçüsüzce girişilen salvo atışlarının verdiği zarar ortadadır. Köprüler inşaa etmekten çok, dinamit patlatmayı görev edinmek kavrayışsızlıktan kaynaklanmıyorsa, biryerlere mesajdan başka anlama gelmez. Böylece "sol hareketlere" bu yeni perspektifin teorisyenliğini bahşetmenin aymazlığına da ermiş oluyorlar.

Proletaryanın iktidara taşınmasında birlik isteminin önemli bir rol oynayacağını bildiğimiz için birlik istiyoruz. Birtakım ince hesapları olan ve kendi kariyer kaygılarında boğulanların bu isteme karşı duruşlarını anlamıyor değiliz. Israrcılığın "zayıf" ve "güçsüz" kalışla açıklanacağı bilinmesine rağmen birlik sonuna kadar zorlanmalıdır.

Daha önceki "birlik olayı"ndan sonra yaşanılan ayrılığında ayrımındayız. "Tekrar aynı yere döneriz" korkusunu beyinlerden silmek gerekir. Yaşanılan her tarihi süreç aynı biçimde tekrar etmek zorunda değildir. Her yaşanılan şeyden elde edeceğimiz yeni deneyimleri eskiyi tekrar etmekten korunmanın aracı haline getirebiliriz. Bugün çökmüş bir sosyalist sistemin tahribatıyla karşı karşıyayız. "Sosyalizm denendi ama tutmuyor" demenin, ne kadar boş bir avuntu olduğunu yeniden kuracağımız sosyalist bir sistemle son vereceğiz. İlkeler üzerinde kuracağımız birliğin de bu boş avuntuya son vereceğine inanıyoruz. Yani dağılan birlikler üzerinden yeni birlikler oluşturmak zor değildir.

Toplumsal sorunların üzerinden yan yana gelen yapıların nicel birliktelikleri çözüm olamaz. Nitelikli güçlerin oluşumu çözümün kapısını aralar. Ama nitelik adına daraldıkça daralan grupçuklara dönmeye de dur demenin zamanı gelip geçmedi mi? Birlik sorunu geniş kapsamlı bir sorundur. Komünist hareketin ortaya çıkışından günümüze değin süren ve proletaryanın kendisiyle birlikte tüm sınıfları ortadan kaldıracağı güne kadar sürecek olan bir sorundur. Komünistlerin önemle üzerinde durmasının nedeni sürekli böyle sorunlarla karşı karşıya kalacaklarının kaçınılmazlığıdır.

Bu sorun geniş kapsamlıdır. Komünistlerin birliği, sınıfın birliği, halk güçlerinin birliği ve ezilen halkların birliği diye kapsamı genişletilebilir.

Sınıf mücadelesine müdahaleyi içselleştiren politik yapılanmaların örgütsel birliğini ideolojik ve politik açılımlarla taçlandırma mücadelesini, her birey kendi cephesinden sorgulayıp, bunun gerçekleşmesi için elinden geleni ardına koymaması gerek. Pasif ve edilgenliğin dar kalıplarına hapsedilmeyi değil de "enginleri fethetme ruhuyla" donanımının Maoist parıltısıyla yüklü olan kişiler; zorlayıcılık gücünü, bu parıltıdan yana olmayanlara karşı örgütlü hale getirme sorumluluğundadır.

Böyle bir sorumluluğun en azından bugünkü haliyle bu gelenekte boy vermesinin pek gerçekçi olmadığı ortadadır. Ama bütün bu bilinenlere rağmen böylesi talepleri sunmanın hiç de zararı yoktur. Çünkü doğru bilinenleri kendimize saklamaktan kaçınmak daha akıllıca bulunmalıdır.

Araştırma ve incelemeden yoksun hale getirilen gelenek güçlerinde genel boyutuyla sorgulayıcılığa rastlamak mümkün değil. Tek tük uyanıp da sorgulama yöntemine asılan bireylerde "öncü düşmanı", "programdan sapmış" suçlamasıyla alanı eski tas eski hamamcılara bırakıyor.

Hayır, artık eskicilerin bu pazarda fink atmalarına göz yumma olayına son verilmeli. Baskı altına alınan görüşlerin dillendirilmesi engeline pabuç bırakılmamalı. İdeolojik mücadelenin odağına eski ayetleri zikretmenin şıringaları kırılmalı. Kitleyi harekete geçirecek bütünlüklü politikaların yaşam bulmasına olanak veren zeminlerin yaratımına sağlam basılmalı.

Günlük gelişmelere ilişkin politik belirlemeler esas alınmalı. Birlik istemi rafa kaldırılmadığı gibi, ona çakılıp kalmanın da bir anlamı olmamalı. Ülkede hükümet bunalımının yaratımına neden olan dinamiklerin sağlıklı tesbiti üzerinden iktidar hedefli mücadelenin ilkeleri oluşturulmalı.

Hemen eklenmelidir ki, birlik zemini günü yakalamanın bilinçli istemi üzerinde yükselince sınıf mücadelesine asılma görevi kaçınılmaz olarak kendini dayatır. Her gün değişen gündemlere anlık müdahaleden uzak durmak, sınıf mücadelesinin dışına iter adamı. Gelişmeler bir yıl önceki söylenen ve yazılanları eskitir hale geldiği bir ortamda, 25 yıl önce söylenenlerin aynısının bugüne uygulama basitliği artık terk edilmeli.

Her istem kendi koşulları içerisinde ele alınmalı. Koşulların dışında yükselen istemlerin hoş bir sedadan öteye geçmeyeceği sürekli sınanan şeylerdendir. Birlik istemi de kulağa hoş gelen yankılar yaratırken birliğin yaratımında köstekleyici rol oynama aymazlığını gösterenlerde zil takıp oynamanın doyumuna erişşsinler bakalım. Taa ki, kitlenin kahredici şamarının aksi onları tarihin dolmuş çöp bidonlarına salana dek.

Artık gün yeninin yükseldiği ortamlarda saflaşmayı dayatırken, sorumluluğun birlik istemine dudak bükenlerin sırtında olduğunu bilince çıkarmak gerekiyor. Evet "ilkeli birliğe biz de hazırız" deyip birliğin olması konusunda kılını kıpırdatmayanların söylenecek sözü olmamalı. Çünkü ilke denirken olayın devrimci hareketler tarafından nasıl bir daralmayla yüzyüze kaldığını az çok politik bilince sahip olan herkes kendi yaşadığı ortamda görüyor. "Oportünistlerle mi birlik yapalım" sözünün dayanaklarını Lenin, Stalin, Mao ve İbrahim'den yapılan alıntılarla destekleme hastalığı, kendi gerçekliğini yıllar önce farklı tarihsel ve toplumsal koşullarda söylenenler üzerinde bugün inşaaya kalkışmak Marksizm'le nasıl bağdaşır? Bu yönteme indirgemecilik adı verilir, Marksizm değil.

"Yenilenme", "somut duruma ilişkin tahliller", "değişimin gerekliliğine" bolca yapılan vurgu vb. istemler, belli bir somutluğu kendinde içselleştirmeli. "Biz yeniyi savunuyoruz" demekle yeninin savunucusu olunamayacağını bilmek gerekiyor. Bu yeniye uygun teorilerin, yaşama geçirilmesine olanak sağlayacak yöntemlerin artık açığa çıkarılmasına ihtiyaç vardır. Elbette bugünden yarına (hemen) bunun olacağını düşünmek saflık olur. Belli bir zamanı alacağını bilmek ve ona göre hareket etmek gerektiğinin bilincinde olunmalıdır. Kendiliğinden-ci hatta düşülmemesi önemlidir. Yoksa "Biz yeni şeyler söylüyoruz" demenin kıymeti harbiyesi yoktur.

Gelenekte "biz yeniye kapalıyız" demiyor. Ama eskiyi tekrar etmekten kendini kurtaramadığı için "yeniye kapalıdırlar" diyoruz. Yıllardan beri zevahiri kurtarmak için giriştikleri birkaç eylemle, "düşmanı vuruyoruz" "köylü gerilla savaşı hergün yükseliyor"vb yaklaşımlar "kızıl mermi" edebiyatı içinde gırla gidiyor. Bu agitatif söylemin kitleye verebileceği bir şeyi olmadığı gibi kendi kadrolarını dahi ayakta tutma olanağından yoksundur. Her ay veya iki ayda bir yapılan eylemin ardından şu haykırışı duymak "oportünistler, revizyonistler, makyavelistler, bölündük ve bölüneceğimizin boş hayaliyle avunun" türü abuk-subuk bağırtısı, kendine olan güvensizliğin dışa vurumundan başka nê anlama gelir. Politikasızlığını üç beş 'kızıl mermi'yle" gizleme tavrı, nereye kadar gidecek?

Sınıf mücadelesine önderlik etme iddiasıyla ortaya çıkan politik bir yapılanma, iktidarın politikasını ve kurumlarını oturtup kitlelerin bu bilinçle kucaklamaya başarılı olamaz. Bir kaç kahramanın kitle adına kitlelerin dünyasını, onların itici gücünü kullanmadan değiştirmeye kalkışması boş bir çabadan öteye gidemez. Önderlik misyonuna soyunan güçler, kitleleri seferber edecek modern sınıf ideolojik, politik ve örgütsel işleyişliğine yaşam kazandırmalıdır.

Ve bir kez daha belirtilmelidir ki modern sınıfın iktidar hedefli birliğini sağlamasının sorumluluğunu omuzlarında hisseden tüm güçlerin birarada gelmesini istiyoruz. Toplumsal pratiğin kudretiyle doğacak olan birliğin somutlanması sorumluluğu, diğer yanın fethine kalkışanların görevidir ve kimse bu bilinçli çabaya destek vermekten kaçınmamalıdır.

Birlik istemi

"Kahramanlar; yaşadığı dönemde özgürleşme için birlik arayışında olanlardır. İktidarını, bölmek ve yönetmek için kullananlar değil." **Freire**

alip ÇAKMAK

Uzun Yürüyüş'ün 4. sayısında Ozan Veli imzalı "Birlik istemi ve miadı doldurulan siyasi misyon" başlıklı makalenin sonunda söylenen, "saflaşmak zorunluluk; zorunluluk devrim için" şeklinde formüle edilen şiarın ığında konuyu ele almak istiyorum.

Devrim için saflaşmanın zorunluğu ortada olmasına rağmen, safmaması gereken güçlerin dağınıklıda ortada olan yadsınmaz bir gerekliktir. Saflaşması gereken güçden kimleri kastadiyorum? Elbet Maoistleri! Neden Maoistler'in flaşması (birleşme) gerekir? Çünü devrime ve sosyalizme rehberlik decek olan biricik ideoloji Mazm'dir. Marksizm serbest rekabet kapitalizmin eleştirisi üzerine şekilenen bir dünya sistemi olan kapitalizme alternatif toplumsal sistemi formüle etmiştir. Leninizm, kapitalizmin çürüyen/can çekişen aşaması emperyalizmin eleştirisi üzerinde, onun en zayıf halkasının korılıp, orada kapitalizmin alternatisosyalizmin inşaası için proletara diktatörlüğünü yaşama geçirmiş. Maoizm ise, proletarya diktatörğü altında devrimin sürekliliğini adsıyan, hem sosyalist hem de kapitalist ülkelerde "barış içinde bir ada yaşama"yı savunan bürokrat osyalizmin eleştirisi üzerinde şekilnip proletarya diktatörlüğü altında evrimin sürekliliğini yaşama geçirmiş ve teorik formülasyonunu yapmıştır. Daha basit anlatımla, Paris Komünü: Marks, Ekim Sovyetleri: Lenin, Şanghy Komünü: Mao.

İçinde yaşadığımız kapitalist, emperyalist sistem "çürüyen" olmaktan kokuşmaya evrilmiş, "bağrında taşıdığı tüm dinamikleri" ortaya çıkarmış ve kendini yeniden üretmekte güçlük çekmektedir. Bugün sistemi ayakta tutan neden, onun kitlelere verdiği birşeyler olması değil, sistemin doğal yapısının getirdiği yabancılaşma ve sosyalizm aleyhine yaptığı ideolojik bombardıman sayesinde ezilen yığınların uyuşukluğudur. Kitleleri bu uyuşukluktan uyandıracak olan da Maoizm'le donanmış dünya proletaryasıdır.

Dünya proletaryasının birer parçaları olan Türkiye ve Kürdistan proletaryası da henüz kendi ideolojileri ile bütünleşmiş değildir. Türkiye proletaryasının önemli bir kesimi henüz burjuvazinin kuyruğundan kurtulamamıştır. Sosyalizmden etkilenmiş olan çok küçük bir kesimi ise küçük burjuva ve orta burjuva devrimci demokrat hareketlerin etkisindedir. Çok daha küçük bir kesimi ise Maoistler'in etkisindedir. Kürdistan proletaryasının uyanan kesimi ise ağırlıklı olarak yurtsever devrimci hareketin etkisindedir. Kürdistan'da ulusal devrim belirli bir aşamada ve daha ileriye gitmesi için proletaryanın önderliğine ihtiyaç duymaktadır. Türkiye'de ise demokratik halk devrimi mücadelesi çok geri konumdadır. Sosyalizm'in devrimci hareketle, devrimci hareketin proletarya ve emekçi halkla bütünleşmesine ihtiyaç vardır.

Bu bütünleşmenin sağlanması içinde öncelikle Maoistler'in bütünleşmesi gerekir. Peki, kimdir bu Maoistler? Marks'tan Mao'ya, Suphi'den Kaypakkaya'ya uzanan ideolojik hatta olanlardır. Bunlardan bazıları Maoizm kavramını benimsemeseler de, bu tarihsel süreci değerlendirmede bazı farklılıkları olsada genel olarak Maoist hattadırlar.

Bazıları bu yaklaşımı "Mevlanacılık" olarak değerlendirebilir. Böyle değerlendirme yapanlar dünyanın ve ülkenin somut durumunu tahlil yeteneğinden yoksun öznelcilik hastalığından kurtulamamış arkadaşlardır. Bu değerlendirme sahipleri aynı zamanda sosyalizmin yaşadığı krizi iyi tahlil edememekte Marksizm'in evrensel ilkelerine saldırıların olduğu bir dönemde, Marksizm'in evrensel ilkelerine sahip çıkan ancak, kendileri ile bazı konularda aynı düşünmeyen anlayışları Marksizm dışı görmekle hatalı davranmaktadırlar.

Maoistler'in kimler olduğunu biraz daha açmak gerekiyor. Paris Komünü, Ekim Sovyet Devrimi, 1949 Çin Demokratik Halk Devrimi, 1966 Büyük Proleter Kültür Devrimi'ni sahiplenen, sosyalizmin genel teorik tezlerini doğru kabul eden, proletarya partisi ve proletarya diktatörlüğünün gerekliliğini devrimlerin, devrimci şiddet yoluyla(yeniyarı sömürgelerde halk savaşı) olacağını savunan yeni,yarı sömürgelerde esas örgütlenmenin illegal örgütlenme olması gerekliliğini kabul eden ve yine bu gibi ülkelerde Yeni Demokratik Devrim'i (Faşizm, emperyalizme bağımlılık, yani siyasal

demokrasi yada toprak devrimi, çok uluslu ülkelerde mlli mesele) savunanlar Maoisttirler.

Maoistler'in bugün içinde bulunduğu durumu, Fransız filozofu Bernard Henri Levi'nin bugünkü Avrupa için yaptığı tanımlama ile ifade etmeyi uygun buluyorum; *"Moleküllerin birbirleriyle çarpıştığı devasa bir labaratuarda yaşıyoruz şimdi. Bazıları kendi kendilerini yok ediyor. Bazıları da parçalanıp yeni, beklenmedik karışımlar, bileşimler meydana getiriyor."*

Maoist hareketin tarihini uzun uzun ele alıp incelemeyeceğim. Ancak bugünkü durum için dönüp Maoist hareketin tarihine kısaca bakmak gerekiyor. İlk yenilgi sonrası, hareketin esas olarak örgütsel yenilgi almasından, kadroların Maoizm'i kavramada yetersizliğinden dolayı, hareketin ve devrimin yenilgisi ayrıntılı olarak değerlendirilmeden, ülkedeki ve dünyadaki gelişmeler üzerine ideolojik ve siyasal tartışmalar yapılmadan hareket kendi içerisinde erken doğumlar(bölünmeler) yaşanmıştır. Bu süreçte Kürdistan'da Maoizm'den etkilenen güçlü bir hareket oluşmuş (Bu hareket KAWA'dır ve bu harekette gelenek içerisinden gelen bazı kadrolar önemli görevler almışlardır.) Maoist hareket bu süreçte Kürdistan'da ortaya çıkan ulusal uyanışı görmediği gibi Türkiye'deki sınıf hareketini ve anti faşist halk hareketini pek fazla etkileyememiştir. Bu sürecin sonlarında, dünya komünist hareketindeki gelişmeler hem Türkiye'deki hem de Kürdistan'daki Maoizm'den etkilenen hareket üzerinde çok olumsuz etkiler yaratmıştır. Kürdistan'da ki hareketin bir kısmı Çin'de iktidarı gasp eden modern revizyonistlerin çizgisine bir kısmıda Enver Hoca'nın inkarcı, yeni oportünist çizgisine kaymıştır. Türkiye'deki Maoist harekette ise, bir kısım ileri kadrolar Maoizm konusunda kuşkuya kapılmış ve hareketi sıcak anti faşist mücadele ortamında ve yaklaşan askeri darbe koşullarında ideolojik tartışma ortamında boğmaya çalışmışlardır. Bu koşullarda askeri faşist darbe ile karşılaşan hareket kitlelerle birlikte güçlü bir direniş hattı oluşturması gerekirken kendi iç hesaplaşmasını yapmak zorunda kalmıştır. 81 yılında yaptığı 2. konferansla ideolojik olarak netleşen hareket pratik olarak sol hataya düşmüş ve büyük bir yenilgi almıştır. Askeri faşist cuntanın en azgın saldırılarının olduğu, faşizmin her türlü muhalefeti tasfiyeye yöneldiği süreçte sürekli kan kaybetmesine rağmen zayıf bir güçle de olsa ayakta kalmayı başaran hareket, 84'ten itibaren sağ oportünizmin tasfiyeciliği ile karşılaşmış ama hem faşizmin fiziki tasfiyesi hem de sağ oportünizmin tasfiyesine rağmen cılız bir güçle ayakta kalabilmiştir. 87'de başlayan (zaman zaman toparlanma ve birleşme çabalarına rağmen) kendi kendini tasfiye süreci, en son darbeci kanatta yaşanan gelişmelerle doruğuna ulaşmış bulunmaktadır. Geçerken bir noktanın altını çizmek istiyorum. Bu olumsuz tablodan, başta, "arındıkça güçleniyoruz" diyen doğmatik kastlar olmak üzere tüm Maoistler sorumludur.

Hareketin bugünkü durumunu anlatmak için tarihine kaba hatları ile değinmeyi gerekli gördüm. Tüm yaşananlara rağmen Maoistler'in kısa sürede birliğini düşünmek elbette hayalcilik olur. Ancak bugünkü durumdan da çok küçük bir azınlığın dışında hiç kimsenin memnun olduğunu sanmıyorum. Böylesi karmaşık ve değişik düşünceden insanların olduğu harekette nasıl birlik sağlanabilir?

Yukardaki soruya Mao'nun, düşüncenin oluşumu ve çelişmeli hali ile ilgili söylediği sözlerle cevap vermek istiyorum. *"İnsanların düşüncelerindeki her farklılığın nesnel bir çelişmeyi yansıttığı kabul edilmelidir. Nesnel çelişmeler öznel düşüncede yansır ve bu süreç düşüncelerin çelişmeli devinimini oluşturur, düşüncenin gelişmesini sağlar ve insan düşüncesindeki sorunları durmadan çözer"*. (Çelişme üzerine) Birlik dağınıklığın olduğu süreçlerde gündeme gelir. Burada şunu da belirtmek gerekiyor. Birlik ve dağınıklık birbirini dışlayan ancak bir arada olan kavramlardır. Yani bir anda birlik sağlanınca dağınıklık sona erer, ya da birlik sağlanınca yeniden dağınıklık olmaz demiyorum. Bu dağınık ortam ve bu ortamın değiştirilmesi için Marks'ın çok güzel bir sözünü buraya aktarmak istiyorum. **"Ortam ve koşullar insanları yaptığı kadar, insanlar da ortam ve koşulları yaparlar"**. Evet bu ortam ve koşulları biz yaptık bizler yıkmamız gerekiyor. İlk adım olarak bugüne kadar yapmadığımız yapamadığımızı yapmaya çalışmak. Yani, bir yandan gücümüz oranında sınıf mücadelesinde aktif olarak yer alırken (her grup, her birey kendi anlayışı doğrultusunda) bir yandan da sorunlarımızı tüm yönleriyle tartışmak için bir platform oluşturmak. Bu tartışma platformu oluşuncaya kadar istenirse Uzun Yürüyüş dergisi'nin yüz çiçek bölümünde istenirse ortak olarak yeni bir tartışma yayın organında yapılabilir. Başlangıç olarak da Maoist hareketin tarihini öneriyorum. Kendi tarihimizle birlikte "ölümünün 20. yıldönümünde Mao ve Maoizm"i öneriyorum.

"Saflaşma ve safları sıklaştırma eylemi, devrimci faaliyetin ilk eylemidir. Çok çeşitli ara dönemler, geçici süreçler kendi yadsınmasında daha nitel saflaşmaları doğuracaktır/doğurmalıdır. Saflaşmalar, bir bir aynı düşünen, dünyaya aynı bakan pencerelerin kendisiyle sınırlı olmayacaktır. İrade ve eylem birliğini de yılmaz kılan en temel sorunlarda birleşebilmek işin ilk adımıdır. Bunun yanında, seninle mücadele eden, sana yönelen sana haksızlık ve hakaret edenlerle saflaşabilmek işin zor olanı, Maoist çizgiyi tutturmanın belirgin bir işaretini yansıtanıdır." (Ozan Veli, Uzun Yürüyüş, sayı 4).

"Hangi birimiz kendimizin olabildik ki?"

Serdar ÇAKMAK

Söz, sevgili Hasret'e ait. Ağzından sökün ettiği anda donup kaldım. Adrenalim bütün derecelerin cıvasını patlatacak denli yükseldi. Kelimenin tam anlamıyla "zıvanadan çıktım". Zira benim açımdan bu minnacık soru, 15 senedir kollektif olarak içinde debelendiğimiz siyasi/ideolojik ve örgütsel keşmekeşliğin en üst seviyede formüle edilmiş haliydi. Kaypakkaya sosyal akımının, üçüncü kuşağından bir insanın kendi dünyasına istinaden en müstevazi eleştirel sorusu, "Hangi birimiz kendimizin olabildik ki?" şeklindeydi.

Bu sorunun üzerinde, derinlemesine bir tartışma yürütülebilir ve yürütülmelidir de. Ancak bu soru, beni iki noktada meşgul etmektedir. Okuyucu ile birlikte üzerinde sesli düşünmekte yarar vardır.

Birincisi, sorunun içersinde bir miktar, görece bireycilik ve ego mevcuttur. Ne varki, ne soruyu soranın, ne de sorunun kendisinin egoizmi tatmin etmek gibi bir maksadı olmadığına kalıbımı basarım. Bilakis, üzerinde biraz düşünüldüğü taktirde soru, Türkiye'de yarı sömürge, yarı feodal toplumsal ilişkilerin ezip, büzdüğü kadınlı/erkekli insan tipolojisinin çocukluk, ergenlik ve olgunluk evrelerini sorgulamaktadır. Bahsi geçen topluma ve toplumsal ilişkilere sitem etmektedir.

Öte yandan, binbir çeşit toplumsal çelişkiler yumağı içersinde sırf siyasi değil, ama aynı zamanda insanı boyutuyla da kendilerinin olamayanların neden devrimci olabilecekleri hakkında bir fikir vermektedir. Hatta, "devrimci" olduktan sonra da, bu insan tipolojisinin neden devrimci ideolojiye teslim olmadığına kafayı takmaktadır. Katiyyen kinciliği ve husumeti değil, bilimsel düşünülüp cevap verilmesini teşvik etmektedir. Teşvike, teşrif buyurmamakta diretecek olanlara nazire yaparcasına "provakatif" soru ve yorumlara devam etmektedir.

Bu soru, yıllardır Kaypakkaya'nın siyasi/ideolojik hattına inanmış ve onu kendinden saymış olan devrimci kitlelerin "ne zaman kendimizin olabildik ki" sorusuna kapıyı aralamaktadır. Aydınlığın az, karanlığın bol olduğu tarihimizde, aralanması gereken daha çok kapı olduğunu hatırlatmaktadır.

Örneğin, açıktan ve gizliden devrimci fikirlerden neden ve nasıl nedamet getirildiğini, beyin labirentlerimizin en ücra köşelerinden çekip, çıkartıp gözümüze sokmaktadır. Kendi edip, kendi bulanların sonuçta faturayı devrime ve halka çıkartmayacaklarının hiçbir garantisi olmadığının tiyosunu vermektedir. Kendilerinin olamayanların, "olduğun gibi görün, göründüğün gibi ol" sözünü terennüm etmelerini önermektedir. Hiç olmazsa, böylece en azından kendilerine nasıl saygı duyabileceklerinin yolunu tarif etmektedir.

NE ZAMAN KENDİMİZİN OLABİLDİK Kİ?

İkincisi bu soru, kollektif geçmişimizi sorgulamaktadır. Hepimiz dahil, kendi içindeki "ben"i bulamamış devamla bir türlü yaşayamamışlar sinsilesinin, zamanla tek tek "ben"lerinin farkına vardıktan sonra, nasıl da kendi "ben"leri ile hesaplaşmayıp, faturayı Marksizm-Leninizm-Maoizm'e çıkardığımızı gözler önüne sermektedir. Kendimizi, Kaypakkaya'da bulduğumuzu sanıp, neden ve nasıl Kaypakkaya'nın fikirlerine teslim olmayıp, O'nun fikirlerini orasından burasından kendi ellerimizle oyduğumuza dair bir ipucu vermektedir. Kendi içimizdeki "ben"in kah ÖDP, kah Abdullah Öcalan veya Dursun Karataş'la ideolojik akrabalığını deşifre etmektedir. Hal böyle olunca, kaçınılmaz olarak bu soru, yıllardır Kaypakkaya'nın siyasi/ideolojik hattına inanmış ve onu kendinden saymış olan devrimci kitlelerin "ne zaman kendimizin olabildik ki" sorusuna kapıyı aralamaktadır. Aydınlığın az, karanlığın bol olduğu tarihimizde, aralanması gereken daha çok kapı olduğunu hatırlatmaktadır. Her iki nokta da, kendilerinin olamayanlara ve karanlık sularda kulaç atmaya diretenlere, nanik yapmaktadır.

Zira, Sevgili Hasret'in kendisine ve başkalarına ait okkalı sözler repertuarının bir türlü sonu gelmemektedir. İşte bir örnek daha: "Sen karanlığı bilmezsin, orda insan deli olur. Sen aydınlığı bilmezsin, orda insan adam olur."

SEVGİLİ UZUN YÜRÜYÜŞ'ÇÜLER

Kaan ARSLANOĞLU / İstanbul

Başından beri adımlarınızın nereye yöneleceğini merak ediyor, sizi izliyorum. Yolunuz artık belli gibi; ne kadar yürüyeceğiniz ise bilinmiyor. İşte o yol ve süresiyle ilgili birkaç şey söyleyebilirim artık.

Olgulara, konulara eleştirel bakmaya çalışmanız, hazır verilmiş doğrular yoktur, onları biz bulacağız demeniz, iyi niyet olarak güzel. İyi niyeti kılgıya, somuta dönüştürmenin ilk işaretlerini de vermiyor değilsiniz. Fakat övgü bölümünü kısa kesip ben, hemen gördüğüm yanlışlarınızı belirtmek istiyorum.

Bana göre Türkiye sosyalist solunun temel ideolojik yanlışları sizde de egemen ve ne yazık ki bu temel yanlışları, üzerinde yükselinecek tartışmasız doğruymuş gibi algılama, sizde de rotanızı belirleyen ana düşünsel süreç. İki temel yanlıştan biri Kürt ayrılıkçılığına duygudaşlıkla bakmanızdır. Benim bildiğim komünistler, emekçilerin ayrı örgütlenmesine hiçbir zaman sempatiyle bakmamışlardı, böylesi örgütleri hiçbir zaman mücadelenin lideri olarak görmemişlerdir. Hiçbir zaman kuralarını onların belirlediği politik bir oyunun arenasında banderillero kalmayı kendilerine yedirmemişlerdir. Daha az önemli olmakla birlikte "kendi kaderini tayin hakkı" safsatasına gelince... Emperyalist kapitalist sistemde, bunun yeni biçimi olan günümüz yeni dünya düzeninde gerçek anlamda bir kendi kaderini tayin, ister seçimle olsun, ister dayatmayla; bir yutturmacadır. Sistem dışına çıkılmadıkça bu kader, emperyalizmin uygun gördüğü kader olacaktır. Öz ve biçim açısından halkın kaderi ulusalcı akımlarca belirlenemez. Son on yıllık Avrupa haritası değişimleri söylediklerimin yeterli kanıtı ve insanlık tarihindeki gerilemenin göstergesidir. Marksçıların genel seçimle halkların kaderlerinin belirlenmesini aldatmaca olarak yorumladıkları, hiçbir zaman oylamalara bel bağlamadıkları bilinir. Belirttiğim nedenlerle Rosa Luxemburg kendi kaderini tayin çığırtkanlığını eleştirmiştir. Nitekim yalnızca propaganda boyutunda ve biraz da iki yüzlüce, isteksizce yinelenen bu slogan ne Sovyetler'de, ne Çin'de, ne de başka bir yerde hayata geçirilmiştir.

Ben bir Laz-Çerkez meleziyim. Ama hiçbir zaman bu iki milliyete özel bir yakınlık duymadım; bu iki milliyetin milliyetçiliklerini hiçbir biçimde desteklemedim. Ben enayi miyim? Hayır, yalnızca Marksçı düşündüğümü sanıyorum. Herkese de milliyetçi söylemden vazgeçmeyeceklerse Marksçı söylemi terk etmelerini öneriyorum. Yok şu kimliğiymiş, yok bilmem kimlerin kendini ifadesiymiş, tüm bunlar yeni dünya düzeninin postmodern ağızlarıdır. Marksçılar için bir tek kimlik vardır: İnsan ve emekçi kimliği. Milliyetçi söylem solu daralttı, yedi bitirdi. Her iki tarafın milliyetçiliği ziyadesiyle gelişti, güçlendi; olan insani değerlere ve toplumculuğa oldu.

İkinci temel yanlış Türkiye'de solun, kendi altını oyan sermaye felsefesine, hazcı-tüketimci kültüre-sanata arka çıkışı, yataklık yapışıdır. Yayınlarından partilerine tüm yasal sol bu konuda birbiriyle yarış içinde. Özgürlük dayanışmacılar şimdilik yarışı önde götürüyor. Sizin bu eğilime sempatiyle bakmanız nasıl bir sonuca yol açar: En iyimser kestirimle arenada bir banderillero olursunuz. Ancak vahşeti izleyen bir seyirci durumuna düşmeniz daha büyük olasılıktır. Yasal soldan söz ettim. Yasadışı sol farklı mı? Onlardan ayrılanların çoğunun başka demokrat kültüre değil, despotik popüler kültüre yönelmeleri, bu akımların günümüz tekelci kültürünün popüler sol kanadına karşı sessiz kalmaları kapalı kutunun içindekinin iyi bir göstergesidir. Zaten doğru bir felsefesi, doğru kültür anlayışı olan çevrenin doğru politikalar üretmemesi mümkün değildir.

Artık her yerde üç hilalli bayraklar görmeye alışmışsak, bu asıl olarak milliyetçi sol yüzündendir. Artık her yerde yeşil bayraklar görmeye alışmışsak, bu asıl olarak sanatta, kültürde, felsefede; insaniliği, toplumculuğu Marksçılığı öldüren, çıkar ilişkilerinden en yüksek oranda yararlanmayı yaşam felsefesi yapan sosyalistlerimiz ve onları destekleyen devrimcilerimiz sayesindedir. Devleti, ayrılıkçıları, sermaye medyasını, yayın tekellerini ittfak gücü olarak görenlerin yolu egemen kültürün ana yoluna birleşen bildik bir yoldur.

Şimdi diyeceksinizki, hiç değilse aydın sorumluluğu, barış, insan hakları gibi izleklerde bir araya gelinemez mi? Bu koşullarda gelinemez. Çünkü o konulardaki söylem de inandırıcılıktan son derece uzak. Solcuların şimdiki kadar inandırıcılıktan uzak propaganda yaptıkları bir zaman dilimi ve ülke sanırım görülmemiştir. İnsan hakları deniliyor; insan haklarını en kaba biçimleriyle çiğneyenlerle kol kola dolaşılıyor. Barış deniliyor kim diyor; savaşı körükleyenler, savaş güçleriyle işbirliği yapanlar... Güya aydın sorumluluğunu kim gösteriyor? Tekelci sermayeyle, emperyalizmle, medya tekeliyle, yayın tekelleriyle işbirliği yapmakta sakınca görmeyenler... bırakın insan hakları, barış liderliğini. Taraflı olanların bu alanlarda işi ne? Siz yapmazsanız başka yapacak birileri çıkar nasıl olsa. Kimse yapmıyorsa yapılmayıversin bu işler; yapılınca ne oluyor? İşin doğrusu; bakın arkadaşlar demek; bizim açımızdan barış ve savaş şu anlama gelir; insan hakları şunlar şunlardır, aydın sorumluluğu da budur. Bunları kabul edenle işbirliği yaparım; anlayışı böyle olmayan hiç kimsenin de aleti olmam... İşte o zaman insanlık kazanır, emekten yana değerler kazanır. Bugüne dek solun iki yüzlülükten kazandığı hiçbir şey yoktur.

Size son bir önerim: İçinden çıktığınız çevrenin sınırları içinde düşünmekten vazgeçin. Doğru düşünce sizin geçmişinize daha yakın değil. Siz öyle sanıyorsunuz ama herkes de öyle sanıyor. İçinden çıktığınız çevreyi eleştirecekseniz herkesi de aynı düzeyde eleştirin; çünkü kimse birbirinden çok farklı değil. Bunları yapamıyorsanız; hiç değilse Kaypakkaya döneminde ya da seksen öncesindeki solun saygınlığı neden yüksekti; onu düşünün, yanıtlarını bulmaya çalışın.

Bu yazıyı ister yayımlayın, ister okuyup tartışın, ister çöpe atın. Biliyorum ki, uçurumun kenarındaki küçücük bir ottur, sele kapılmış yığınları kurtaramaz. Fakat yolunuzun uzun olmasını istiyorsanız, durun düşünün, araştırın. İlerde bir zaman belki tartışırız.

DEĞERLENDİRME VE ÖNERİLER

rda ARMUTLU / Akhisar

Zorunluluklar dünyasından özgürlükler dünyasına yaptığı yolculukta Uzun Yürüyüş hedeflediği yayın anlayışında belirli bir adım atmış durumda. Bol ajite-propa-anda bombardımanı altından kısmi e olsa kurtulmuşa benziyoruz. Dev-mci hareketlerin kendi gruplarından aşka herkese kapalı olan dergilerinin arolan sorunları görmemekte ısrar et-ği bir süreçte Uzun Yürüyüş'ün sos-alist basının gerçek kimliğine ulaş-ası için yaptığı çıkış gerçek anlamda ir ihtiyacı gidermiş oldu.

İhtiyacı diyorum çünkü devrimcile-n ellerindeki en büyük kozlardan bi-side kitle iletişim araçlarıdır. Bir kit-e iletişim aracı olan derginin/gazete-in görevi ise kitlelere bilinç taşımak-r. Ne var ki bizlerin kitle iletişimin-en ve araçlarından ne anladığımız ise rgulamamız gereken konu olmalı.

Yaklaşık 20-25 yıldan beri varlıkla-nı sürdüren gruplar(zaman içerisinde im değişiklikleri olsada) yayınladık-ı dergi ve gazetelerle gerek okurla-nı gereksede kitleleri ne kadar bi-nçlendirdiklerini gözden geçirmeleri erekir.

Tabii ki sadece dergiler değil oku-ucu da kendisini gözden geçirmeli. rtık okuyucu öyle bir hal aldı ki der-ide biraz uzun, biraz bilgi içeren, bi-azda farklı konular gördüğünde okunacak bir şey yok" deyip bir ke-ara fırlatıyor. Çünkü gözü sürekli ne kadar yazılama yapıldı, ne kadar ayımız vardı, hangi sloganları attık" ibi özünde içi boş sadece okuyucuyu oşkuya getiren haberler arıyor. Ta-am devrim mücadelesinde coşku da erekir ama bilinçli ve mantıklı bir oşku mücadeleyi daha anlamlı kıla-aktır.

Yayınlanmakta olan dergi ve gaze-elere şöyle bir baktığımızda incele-me-araştırma yazısı yok denecek ka-ar azdır. Tarihsel olaylarla ilgili bil-giler yuvarlak laflarla geçiştirilmekte, omünist ustalarla ilgili bilgi ve ha-berler sadece ölüm yıldönümlerinde erilmekte, verilen bilgi ise daha çok tali konularla uğraştığından özü karartılmaktadır. Kültür-sanat sayfası başlığı altında eylem haberleri verilmekte yada herhangi bir kültür sanat merkezindeki konserde atılan sloganlar bu sayfaya haber yapılabilmektedir. Bazen ise bir iki kaset/kitap tanıtımıyla yetinilmektedir.

Haklılığımızı, meşruluğumuzu, bilimselliğimizi, gerçekçiliğimizi kitlelere anlatabilecek ve kitleselleşebilmemizde önemli görevi olan dergilerimizi farklı amaçlarla kullandığımızı görmemiz gerekiyor.

Yazılar bazen bir başka gruba saldırı bazense kendi grubunu motive edecek bir araç olarak görülüyor. Anlaşılan kavramları yerli yerine oturtamıyoruz yada özünü boşaltmada ustayız! Şu anki devrimci yapılanmaların ve bireylerin bilgiye olan ihtiyaçları ortada. Birçok insanın(buna örgütlü insanlarda dahil) varolan bilgileri kendi grubunun programını asgari düzeyde bilmekten öteye geçmemektedir. Sosyalizm ve Marksizm gibi özümlemeniz gereken konular ise çok kaba olarak bilinmekte yada gelişigüzel kullanılmaktadır. Birçok soruna cevap veremediğimiz bir gerçek iken bazı konularda ise hiçbirşey bilmediğimizde ortada.

Örneğin; yıllardan beri devamcısı olduğumuzu söyleyerek övündüğümüz TKP lideri Mustafa Suphi'nin Ermeni soykırımına ilişkin tavrını biliyor muyduk? M. Suphi'nin Ermeni ulusunu yoketme politikasında Kemalistler ile aynı kulvarda koştuklarını da bilmiyorduk. (Uzun Yürüyüş'ün 2. sayısında Ata Yadigar'ın "Anadolu'nun acı ağıdı" başlıklı araştırma yazısından öğrenebiliriz.)

İnsanların özellikle de devrimcilerin bilgilenmesi, bilinçlenmesi gerekiyor. İşte bu noktada dergilere çok büyük görevler düştüğü kanısındayım.

Son olarak Uzun Yürüyüş'e önerilerimi sunmak istiyorum:

- Kültür Sanat sayfası daha geniş olmalı ve sayfa ismine uygun konulara yer verilmeli.

- Gerek dünya gerekse de ülkemiz devrimci tarihiyle ilgili bilgiler verilmeli, diğer KP'ler ile ve yayın organlarıyla röportajlar yapılıp bunlar hakkında tanıtıcı yazılar yazılmalı.

- Komünistlerin gerek biyografilerini anlatan gereksede ideolojik özünü kavratacak yazılar yazılmalı(özellikle Mao Zedung'u daha iyi kavramamız gerekiyor ama Mao ile ilgili yazılar göremiyoruz.)

- Kullandığımız birçok kavram ve kelimeyi tam olarak bilmediğimizden bunların anlamlarını açıklayan kısaca sözlük görevi görecek bir köşe hazırlanmalı.

- Dergide yazılan yazılar kitlelerin seviyesine göre ayarlanmalı, herkesin anlayabileceği bir dilde yazılmalıdır.

BEKLENTİLER

Yolun Neresindeyiz? Gerçekten cevaplanması gereken bir soru. Uzun Yürüyüş'ün çıkan ilk beş sayısı için yaptığı bu küçük muhasebe ilerisi için umut veriyor. Muhasebesini yaparken yapamadıklarını, yapmaya çalıştıkların, yapabildeiklerini samimi bir şekilde dile getirmesi derginin farklılığına olumlu bir yön getiriyor. Acaba yapılan bu küçük muhasebeyi daha da büyütüp geniş alanlara yayabilirmiyiz? Yani 25 yıldan bu yana nereye geldik? Ne kadar ilerledik, ne kadar geriledik, yoksa hep aynı yerde miydik? yapılan bu muhasebeyi geleneğin köklü bir muhasebesine dönüştürebiliriz.

Her na kadar Uzun Yürüyüş geleneğin değerlendirmesini yapmaya çalışsada bunun yeterli olmadığını ve geniş kesimlerce yapılan bir değerlendirme olmadığından hedefine ne kadar ulaşacağını bilemiyoruz. Sadece Uzun Yürüyüş yazarlarının ve cezaevlerinden gelen değerlendirmelerle geleneği yeniden yapılandırma iddaasının yeni bir sığ ortam yaratacağı inancındayım. Madem ki en gerniş kesimlerle diyalog kurmak istiyoruz, sorunların kollektif bir çalışmayla çözüleceğini söylüyoruz, o zaman yelpazeyi daha da açmalıyız. Hepmiz biliyoruz ki bugüne geleneğin diğer kanatlarında yer alan ve geleneğin içinde bulunduğu durumdan rahatsız olan bir çok insan var. Ancak bu rahatsızlıkları açıkca söyleyebilecekleri ortamında olmadığı başka bir gerçek. Birde bunlara çeşitli nedenlerle mücadelenin dışında kalan "eski tüfekleri"de ekler-

sek zaten doğal olarak geniş bir kesim ile karşı karşıya kalırız. İşte bu noktada geleneğin muhasebesiyle ilgili bir tartışma süreci geniş kesimlerin katıldığı bir kampanyaya dönüştürülmelidir. Uzun Yürüyüş bu konuda tartışmayı dergi sayfalarına yansıtacak şekilde örgütleyici olabilir. Gerçi "Yüz Fikir" sayfasında çeşitli yazılara yer veriliyor olsada yetersiz olduğu ortada. Hemen belirteyim ki gözlemlediğim kadarıyla "Yüz Fikir" sayfalarıda darlaşmakta. Çünkü bu sayfaya yazı yazanlar genelde hep aynı isimler. Böyle olması halinde bir kaç kişinin yada dar bir grubun tartışma köşesine dönüşecektir. Madem ki bireylerin aktif ve sorgulayıcı olmalarını istiyoruz, derginin kollektif bir çalışmayla başarılı olacağını düşünüyoruz, öyleyse herkesin fikirlerini açıkça dile getirebilecei köşey genişletmimiz gerekir.

Böylece her okur doğal olarak "Yüz Fikir" tartışmalarına katılacak ve dergi ile okur bütünleşmsi gerçek anlamını bulacaktır.

Uzun yürüyüş her ay bir konu seçip, konular üzerinde en geniş kesmlerin düşüncelerini alabileceği ortamı yaratmaldır. çıkan sayıda bir ay sonraki tartışılması gereken konu belirtilip, insanların yazı yazmalarını teşvik etmelidir. Asıl iddia neydi? Devrimci hareketi yeniden yapılandırma! İlk konu hemen hemen belli gibi. Belirli bir çaba ile bu ortam yaratılabilir ve herkesin bu konu üzerinde fikir belirtmesi sağlanabilir. Özellikle gelenek kanatlarında yer alan insanlara bu çağrı daha kuvvetli yapılmaldır. Olumlu bir önerme olacağını düşünerek yazdım. "Yüz Fikir"den sadece bir tanesiydi. Öneri ve fikirlerimzi hep birlikte yapma umuduyla...

"ALEVİN ŞAVKI" VE ELEŞTİRİ

Eleştirmek, içinden geçtiğimiz süreçte neredeyse en kolay yapılan iş olarak algılanmaya başladı. Adeta amacından saptırılıp "sorunlara ortak olmamanın böbürlenmesi ve kendini ne pahasına olursa olsun haklı çıkarma" mantığına sürükleniliyor. Uzun Yürüyüş dergisinde de maalesef bunu S. Çakmak arkadaşta bolca görmekteyiz. İlk önce Uzun Yürüyüş hemen hemen her sayısında eleştirilerin altının doldurulmasını, kişileri hedef almamasını, uslup olarak belli seviye gözetmesini sıkça vurguladı.

Zaten en çok eleştirdiğimiz, eleştiri adı altında yapılan hakaret, aşağılama, küçümseme ve seviyesiz tartışmalar değilmiydi? Bu tür hareketlerin özelde geleneği, genelde solu ne hale getirdiği ortada. Yeniyi hedefleyerek eski alışkanlık ve yanlışlardan arınmaya, korunmaya çalışırken S. Çakmak'ın vurdumduymaz tavırlarıyla aynı eksene doğru daha hızla yolalmasını yenilenmenin önüne koyulan taş olarak görüyorum. Nasıl ki geleneğin diğer kanatları İbrahim Kaypakkaya'nın mirasını yiyorlarsa S. Çakmak'ta "Yüz Fikir"in olanaklarını aynı mantıkla sömürmekte.

S. Çakmak'ın yazdığı tüm yazılar eskinin cilalanıp yeni gibi sunulmasından ibaret. Aşılması ve yenilenmesi acil bir sorun olarak duran Kaypakkaya'nın fikirlerini kendine göre eleştirel ve yeni yazılarıyla (bizler küçümseme ve eski olarak anlıyoruz) daha da derin dondurduğunun herhalde farkında değil. Bu ideolojik olarak mücadele etmemiz gereken yanı olurken yazdığı yazılardaki kücümseyici tavırlar ve kullandığı uslup Maoistlere hiçte yakışmayacak tarzda.

Hele 6. sayıdaki "Alevin şavkı" başlıklı yazısı bol tırnak içili ve soru ünlem işaretiyle biten kelimeler ile adeta gelenek kanatlarına ve okurlara akıl verme havasında. Bunu yaparken küçümseyici ve alaycı tutumu devrimciler arasında zaten pamuk ipliğine bağlı olan ilişkileri zedelemekte, kaçınmamız gereken seviyesiz tartışma ve polemiklerin daha da büyümesine yol açmaktadır. Sürdürdüğü mücadele biçimi yanlış dahi olsa özünde devrimci olan hareketlere hiç bir değerlendirme yapmadan sağ/sol oportünist ve silahşörlük yakıştırması yapmak doğru değildir.

Altı doldurulmadan, klasikleşmiş kelimelerle diğer hareket ve düşünceleri ekarte etme planlarının tutmayacağının bilinmesi gerekiyor. Öyle yada böyle mücadele eden diğer yapılanmaların yanlışlarını ancak ideolojik mücadele vererek ortaya koyabiliriz. Yani yapmamız gereken yanlışları ideolojik olarak mahkum etmek.

S. Çakmak yine bu yazısında kendisinden başka herkesi "sağcı Kaypakkaya düşmanı" olarak görmekte devam ediyor. Güye kendisine göre derginin beş sayısında devrimci hareket ve Kaypakkaya akımı içerisindeki sağcı tehlikeye dikkat çekiyormuş. Eğer solcu ve Kaypakkaya'cı olmak keskin söylemlerle ortaya çıkıp, eskilere sıkı sıkı sarılıp seviyesizce eleştiri yapmak solculuğu ve Kaypakkayacılığı bu arkadaşlara bırakmak gerekiyor.

Bir kez daha vurgulamalıyım eleştirinin esas amacı yeni öneriler getirmek, doğruyu göstermektir. Yanlışları değiştirip dönüştürmek yıkıcı değil yapıcı olmaktır. Eleştiri kılıcını da sallarken çevredeki kafaları koparmamaya dikkat etmeliyiz.

GECE

Uzanırım gecenin
sessizliğine
Gökyüzünün yanlızlığını
paylaşırım
Üşürüm.
Bir başıma
Korkarım
Korkarım gün ışığından,
İnsan sıfatlarından
Korkarım.
Gökyüzüne sarılırım,
Bilirim.
Bilirim ki,
Yıldızlar çok uzak değildir.
Gözlerimle dokunurum
onlara
çepeçevre sararım.
Sessizce, yalın, çıplak.
Güneş doğar,
ben öksüz kalırım.

G. KOÇ/Almanya

UZUN YÜRÜYÜŞTE YOLCULUK

Talip ÇAKMAK / Gebze Cezaevi

Uzun Yürüyüş Dergisi'nin 6.sayısı "Yolun neresindeyiz?" başlıklı yazı ile çıktı. Bu yazıda derginin 6 aylık yayını değerlendirilmiş. Ben de "zorunluluklar dünyasından özgürlükler dünyasına" uzanan yolculuğun nasıl olması gerektiği konusunda düşüncelerimi belirtmek istiyorum.

Yolculuk! Nereye? Soruya verilen yanıtlar güzel: "Zorunluluklar dünyasından özgürlükler dünyasına", "Devrime özgürleşmeye", "Hayatın her alanında özgürlükleri kazanmaya". Evet verilen yanıtlar bunlar. İçinde yaşadığımız dünya da insanı hayvanlaştıran, doğayı kirleten bir sistem ve bu sistemin sömürücü ve zorba temsilcilikleri var. Bu nedenle, "Hayatın her alanında özgürlükleri kazanarak" Özgürleşmek için devrim yaparak, "zorunluluklar dünyasından, özgürlükler dünyasına" doğru yolculuk.

Yolculuk yaparken, zaman zaman soluk almak, yeni ihtiyaçları karşılamak, yürüdüğümüz ve yürüyeceğimiz mesafeyi değerlendirmek gereklidir.

Yolculuğa çıkarken, yolcuların kafaları net olmalı. "Bulunduğumuz yer kötü, güzel bir yer var oraya gidelim" demek yetmez. Yolculuğu organize etmek için, gözcüler, öncüler, kurmaylar gerekir. Bunların olması da yetmez. Bu niteliklere uygun olup olmadıkları da önemlidir. Gözcülerin elinde dürbün, öncülerin elinde pusula olmalıdır. Öncülerin elinde pusula olması da yetmez. Onların kimlerin öncüsü olduğu ve artçılarının kendilerini takip edip etmediği de önemlidir. Yolculuğun yapıldığı güzergahta kardelen ve çuruk çiçekleri gibi güzel ve çirkin bitkiler olacağı gibi, kurtlar, çakallar, yılanlar ve çiyanlar gibi zararlı hayvanlar da olacaktır. Güzel ve çirkin, faydalı ve zararlı şeyleri birbirinden ayırmak, çirkin ve zararlıyı ortadan kaldırmak, etkisizleştirmek, güzel ve faydalıyı geliştirip güçlendirmek için her türlü silaha da ihtiyaç vardır.

Bu silahlardan en önemlisi ideolojidir. Bu ideoloji'de "nesnel gerçeklikten çıkarılan ve yine nesnel gerçekliğin doğruladığı" Maoizm olmalıdır.

Bu ideolojik silahla, Uzun Yürüyüş sayfalarında yolculuk yapmaya çalışalım. Dergi çıkarken kapak yazısına "zorunluluklar dünyasından özgürlükler dünyasına uzun ve zorlu bir yürüyüşün ilk adımlarını atıyoruz" diye başlamış. İlk adıma baktığımızda, sadece nihai erek için taşınan niyet görünüyor. Niyetin gerçekleşmesi için atılan adımın kararlığı ve sağlamlığı pek görülemiyor. Nereden gelindiği, nereye nasıl, hangi aşamalardan geçerek kimlerle birlikte yürüneceği pek belli değil. Bu belirsizliklere ilişkin eleştirilere derginin 3. sayısında dergi çalışanlarından Güvenç-Serdar ikilisinin verdiği cevap "özürü kabahatinden büyük misali..." Diyorlar ki; "Genel olarak bakarsak insanların 'boşluğa' netszliğe tahammülü yok", "...peygamberin doğruları göstermesi bekleniyor." birincisi; "boşluk", ve "netsizlik" olduğu itiraf ediliyor. İkincisi; bu kabahati mazur göstermek için kendilerinin peygamber olmadığı söyleniyor. Eleştiri sahiplerinin kendilerine doğruları gösterecek peygamberler beklediklerini sanmıyorum. Ben; kendi adıma, doğruları bulma yöntemini, peygamberlerin değil, ama işçi sınıfı biliminin bizlere öğrettiğini düşünüyorum.

Dergi kendine has üslubuyla (Bu üslubun bazıları tarafından anlaşılamamasını normal karşılıyorum.) İşçi sınıfı bilimini rehber aldığını söylüyor. Ancak bu bilimi yeterince bilince çıkarmadığı görülüyor. Çünkü; 6. sayı çıkmış olmasına rağmen, işçi sınıfının toplumdaki yeri, tarihi, mücadelesi, devrimci hareketle ilişkisi, bilimle (sosyalizm) ilişkisi konularında kayda değer araştırma, inceleme, yorum yazıları yok denecek kadar az. "Zorunluluklar dünyası"ndaki koşulların ortaya konulduğu çalışmalara pek rastlanmıyor. Oysa koşulları öğrenmenin yolu "sosyal araştırmalar yapmak, her sosyal sınıf-topluluğun, grubun gerçek hayattaki durumunu araştırmaktır". İşçi sınıfının bilimi; somut şartların somut tahlilidir. Dergi, ülkede ve dünyadaki somut gelişmelerle ilgili somut şeyler söylemiyor. İşçi sınıfının bilimi, bilgi (üretim mücadelesi bilgisi ve sınıf mücadelesi bilgisi) üretmek, teori üretmek araştırma yapmak gibi konularla birlikte, bilimin maddi bir güce dönüşmesi (yani kitleselleşmesi) için propaganda yapmayı gerekli kılar. Ancak dergi bu konuda da bilime uygun hareket etmiyor. İşçi sınıfının bilimi; "siyasetin önceliğini" şart koşar. Siyasetin önceliği içinde merkezi politikalar ve merkezi siyasal kurumlar oluşturulması konularında fazla bir şey söylemiyor.

Bazıları politik bir yayından, politik bir örgütün yapması gereken şeyleri bekleyebilir. Yaygın düşüncede bu yöndedir. Dergi bu yanlış anlayışı eleştirirken kendisi bir başka yanlışa düşüyor ve derginin politik bir dergi olup olmadığı konusunda tartışmaya girme gereği duyuyor.

Eleştiride "hastayı tedavi etme yöntemi" yani yapıcılık yöntemi doğru bir yöntemdir. Eleştirilerimde bu yönteme ne kadar bağlı kaldım? Onu okurların ve dergi çalışanlarının takdirine bırakıyorum. Eleştiriyi sadece yermek olarak algılamadığımdan biraz da derginin olumluluklarından söz etmek istiyorum. Bu arada eleştirilerim sadece dergi çalışanlarına değil. Tüm uzun yürüyüş yolcularınadır.

Son sayıdaki "Yolun neresindeyiz?" başlıklı yazı olumlu. İsabetli bir değerlendirme yapılmış. Ayrıca, aynı sayıda, Yadigar Kuyu ve İrfan Gür arkadaşların değerlendirmesi de isabetli ve olumlu. Hem derginin hem de sözünü ettiğim arkadaşların, derginin olumlu yönleri ile ilgili söylediklerine ek olarak bir iki şeyi belirtmek istiyorum. Altı çizilmesi gereken olumlu bir özellik; Yeni Demokrasi'den çıkarı olan tüm siyasal yapılara, sınıflara, gruplara ve bireylere açık olması çok olumlu bir farklılık. Evet üslupda farklı ve güzel. Ancak bu konuda iki yazar arkadaşın -Fatma Dündar ve Serdar Çakmak- biraz daha dikkatli olmaları gerekiyor. Yayıncılık açısından; Renk ve resim seçimleri güzel. Yazı karakteri iyi. Küçük punto çok zorunlu kalınmadığı sürece kullanılmamalı. Ebat ve sayfa sayısı dergicilik için uygun. Yazılarda spot ve bold çok az. Sayfalara biraz daha fazla resim ve karikatür konmalı.

Sonuç olarak önerilerimi sunmak istiyorum. Öncelik; derginin siyasi bir yayın olup olmadığını tartışmıyorum. Bu nedenle dergi politik gündemle ilgili mutlaka bir şeyler söylemeli diyorum. Sözü edilen dosyalar için adım atılmalı. Son sayıda bazı yazılarda sözü edilen "Geleneğin tarihi" ilk dosya olarak açılabilir. Bu konuya Türkiye'deki sınıf mücadelesi tarih eklenebilir. Ya da bu ayrı bir dosya olarak ele alınabilir. Her sayıda iki ayrı dosya olabilir. Biri "gelenek" çevresi, biri de genel sol için. Kürtler ve azınlık milliyetlerle ilgili bölümler. Onların tarihi, kültürü, sanatı, mücadelesi, hem Türkçe hem de kendi dillerinden anlatılmalıdır. Kadın, gençlik, işçi, köylü sorunları ile ilgili bölümler. Kültür, sanat, edebiyat, iktisat, çevre gibi konularla ilgili ayrı bölümler. Bu önerilerim dergi çalışanı arkadaşlar tarafından kendi gerçekliklerini bilmiyor olmak olarak değerlendirilebilir. Ben de sadece dergi çalışanı arkadaşlara önermiyor ve sadece onların yapmasını beklemiyorum.

Derginin "zorunluluklar dünyasından özgürlükler dünyasına" uzanan yoldaki "Uzun Yürüyüş"ün tüm yolcularının düşünce ve davranışlarını yansıttığından yolcuların tümüne çok önemli görevler düşmektedir.

Baki MURAT / Avustralya

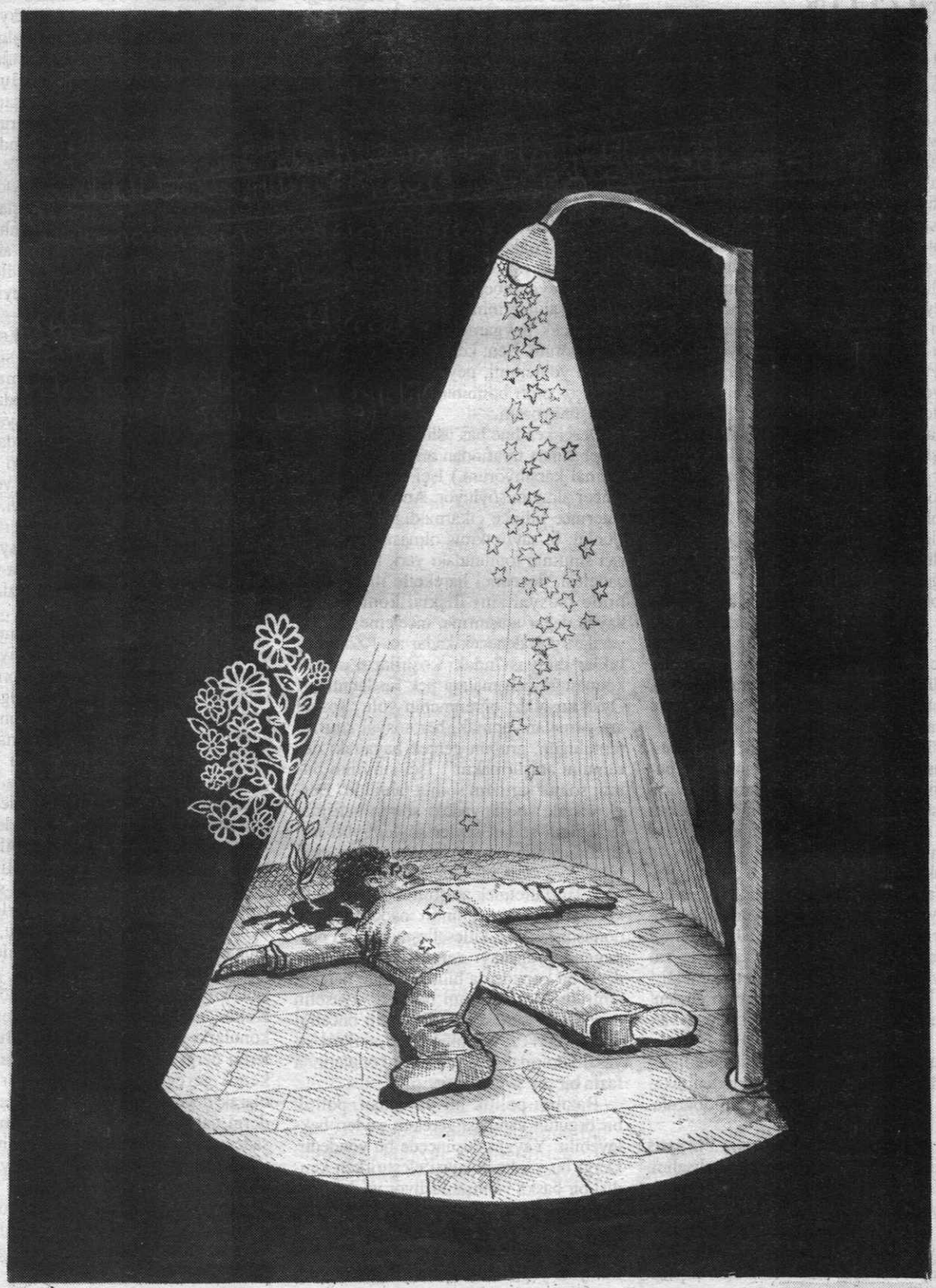

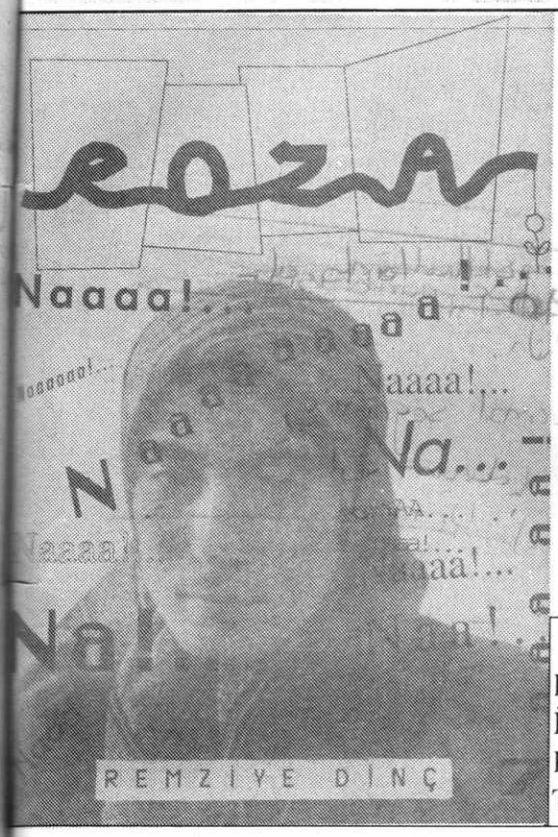

İÇİNDEKİLER

❑ Remziyeler Yalnız Değil	Fatma Kayhan
❑ Barış Kadınlar İçin Ne Anlam Taşıyor	Roza'dan
❑ 1970-80 Kürt Kadın Grupları (DDKAD)-III	Hande
❑ İslam Feminizmi	Dicle
❑ Neden Ayrı örgütlenme-II	Dilşah
❑ Kadınca Bir Politik Kültüre Doğru	Cevahir
❑ İki Cinsin Tabutluğu	Derya
❑ Dicle Yanıyor	Feraye
❑ Sokak Lambası	Şilan
❑ Cinsel Şiddet Nedir ?	Gülçin
❑ Göç Zulümdür	Berfin Jiyan
❑ Seni Özledim	Sabahat Yokuş
❑ Tartışma	Roza
❑ Gırgırıye	Dilvin

4.SAYI ÇIKTI!

Fiyatı: 100.000TL
İsteme adresi: İstiklal Caddesi, Terkos Çıkmazı
Karaaslan Apt. No:212
Tünel-Beyoğlu / İSTANBUL

***BULUNMAZ KÜLTÜR MERKEZİ** Nazım Hikmet Sahnesi*

EKİM AYI ETKİNLİKLERİ

1 EKİM 96 Nihat Ateş Şiir İşliği, Saat:19.00 (Her Salı)
3 EKİM 96 Kasırga Senfonisi(Tiyatro) Oyn: Deniz Salman Saat:19.00 (Her Perşembe)
4 EKİM 96 Tiyatro Üzerine Söyleşi H. Hilmi Bulunmaz Saat: 19.00 (Her Cuma)
5 EKİM 96 Öykü ve Roman Semineri, Sevim Raşa, Saat 15.00 (Her Cumartesi)
5 EKİM 96 Dönüşüm (Tiyatro), Bulunmaz Tiyatro Oyuncuları, Saat 19.00
6 EKİM 96 Konser, Grup Güneşe Türkü, Saat: 18.00
6 EKİM 96 Mum Okuma Tiyatrosu, Roza Luxemburg, Saat: 19.00
12 EKİM 96 Dönüşüm (Tiyatro), Saat: 19.00
13 EKİM 96 Mum Okuma Tiyatrosu, Günışığı Şiirleri, Saat: 19.00
14 EKİM 96 Felsefe Semineri, Zeynel Odabaş Saat: 19.00 (Her Pazartesi)
19 EKİM 96 Dönüşüm (Tiyatro), Bulunmaz Tiyatro Oyuncuları, Saat:19.00
20 EKİM 96 Konser, Fevzi Kurtuluş, Saat: 18.00
20 EKİM 96 Mum Okuma Tiyatrosu, Mayakovski-Pantolonlu Bulut, Saat: 19.00
23 EKİM 96 Şanoya Hevî Tiyatro Grubu, Simurg ú Ronahî, Saat: 18.00
26 EKİM 96 Dolma, (Tiyatro) Bulunmaz Tiyatro Oyuncuları, Saat: 19.00
27 EKİM 96 Konser, Özgürlük Türküsü, Saat:15.00
27 EKİM 96 Konser, Grup Yenigün, Saat: 18.00
27 EKİM 96 Mum Okuma Tiyatrosu, Işık Sapağı, Saat 19.00
29 EKİM 96 Şanoya Hevî Tiyatro Grubu, Simurg ú Ronahî, Saat: 16.00

Adres:İstiklal cd. Aznavur Pasajı 212/8 Galatasaray/İstanbul Tel: 251 85 23 - 251 60 90

DEMİŞSİNİZ
ÖĞRENMEK İSTEMEM
HİÇ BİR ŞEY

Duyduğuma göre,
hiç bir şey öğrenmek istemem, demişsiniz.
siz bir milyonersiniz öyleyse.

Korkunuz yok geleceğinizden,
pırıl pırıl önünüz, aydınlık.
Ne güzel kader hazırlamış ananız babanız size,
takılmayacak ayaklarınız hiç bir taşa.
Kalın isterseniz olduğunuz gibi,
ne olacak sanki öğreneceksiniz de.

Bazı zorluklar çıksa da karşınıza,
boş yere üzmeyin kendinizi:
Gösterirler size önderleriniz
yapmanız gereken şeyi.
Öğrenmişlerdir onlar nasıl olsa
bütün engelleri aşmanın yolunu,
bilirler nedir her devirde geçer akça.

İşte her şey önünüzde hazır, ne isterseniz,
lüzum yok parmağınızı bile oynatmanıza.
Kurulmuş olsaydı düzen başka türlü,
O zaman gerekirdi bir şeyler öğrenmeniz.

BERTOLT BRECHT